Noapte bună, Sofia

de Lino Aldani

Cuprins

A fost o experiență teribilă. Nu știu cum a început, știu doar că atunci când mi-am reamintit-o m-am gândit la un vis, la unul din visele mele obișnuite, poate mai halucinant decât altele din cauză că eram amețit zdravăn.

Dar mai e și mărturia soției mele. Giuditta mă asigură că nu eram beat deloc și că în noaptea aceea n-am închis ochii, preocupat să-i spun mii de lucruri tandre și să-i demonstrez devoțiunea mea conjugală.

Nu știu ce să mai cred. Dacă n-am dormit, dacă n-am închis o clipă ochii, ipoteza cu visul cade. Și atunci? Am făcut mii de presupuneri, mii de deducții; mereu e ceva ce nu se potrivește, ceva ce rămâne nedezlegat. Unde, unde naiba mi-am petrecut noaptea de sâmbătă? În pat cu nevastă-mea, sau ascuns printre ruinele orașului mort și ascultând discursurile revoluționare ale unui câine lățos?

E ridicol, știu. Ridicol și cumplit. Fără să mai pun la socoteală că, dacă n-am dormit acasă, înseamnă că în patul meu, în locul meu, lângă soția mea, era altul. Asta e groaznica realitate, mai groaznică și decât câinii vorbitori. De trei zile mă tot gândesc la asta, de trei zile mă chinui să găsesc o soluție satisfăcătoare, dar totul e în zadar.

Mi-a rămas o umbră de speranță: sticla de coniac. În seara aceea eu și nevastă-mea aproape am golit-o. Poate că și Giuditta era beată, cel puțin sper asta din tot sufletul; ar fi totul mai simplu, aproape credibil.

„Erai beat – îmi repet mereu în sinea mea – și soția ta la fel. Ați dormit buștean până dimineața și, prin aburii coniacului, tu îți visai câinii vorbitori, un vis ca atâtea altele, în timp ce Giuditta își imagina că petrece o noapte ca în o mie și una de nopți. Atâta tot”.

E doar o umbră de speranță. Totuși, trebuie să mă agăț de ea cu toate puterile dacă nu vreau ca vârtejul nebuniei să mă atragă în abis. Și încerc să rămân calm, să nu mă gândesc la îngrozitoarea eventualitate că lucrul acela ar putea să se repete, dar sunt momente când disperarea mă sufocă. Atunci aș vrea să urlu, să alerg afară și să avertizez pe cineva, poliția, guvernul, în sfârșit, să-mi avertizez semenii că suntem în pericol cu toții și că, dacă nu ne luăm măsuri de apărare, sfârșitul nostru, al tuturor, e inevitabil.

Doamne, ce confuzie e în mintea mea!

Dar s-o luăm în ordine. Mai ales în ordine.

S-a întâmplat acum trei seri, sâmbătă seara. Giuditta a întârziat pe la cumpărături și s-a întors după ora nouă. Din fericire aducea de mâncare: o jumătate de pui, cartofi prăjiți, sticla de coniac.

Buck i-a alergat repede în întâmpinare; își freca botul de fusta Giudittei și chelălăia de plăcere. Îmi amintesc că în timp ce mâncam am propus să mergem la cinema, dar soția mea zicea că se simte obosită și că abia așteaptă să se culce. După ce am mâncat puiul și cartofii prăjiți, am început să bem coniacul. Giuditta

deveni veselă, eu tot mai vorbăreț, din cauză că soția mea părea interesată de tot ce spuneam. Am vorbit despre o mulțime de lucruri; despre vise n-am vorbit, fiindcă de la o vreme încoace îmi sunt prea stranii și cam îngrijorătoare și nu vreau ca Giuditta să-și facă probleme.

Până și Buck asculta. După ce-și termină de ros oasele, alergă din nou lângă Giuditta și, încolăcit pe lângă picioarele ei, începu să mă privească cu ochi umezi și rotunzi. Poate spuneam lucruri interesante și pentru un câine, nu știu. Știu doar că mă privea ca și cum mi-ar înțelege discursul și nu voia să piardă nici un cuvânt.

Am mai băut, de mai multe ori, iar la sfârșit am simțit că nu mai pot scoate o vorbă, capul mi se înfierbântase. Apoi sună miezul nopții. Giuditta se ridică, închise obloanele și trase perdeaua de bumbac ajurat. Începu să se dezbrace.

Îmi era cald, îmi vâjâia capul și aveam o ciudată senzație de greață. Mă simțeam rău, foarte rău. Dar soția mea nu și-a dat seama de asta. Își luă cămașa de noapte și mi se așeză pe genunchi.

Atunci Buck mârâi printre dinți. Un mârâit lung și amenințător care o făcu pe Giuditta să tresară. Din momentul acela a început coșmarul.

Buck mârâia tot mai sălbatic, iar Giuditta îi poruncea să meargă la culcușul lui. Nu știu cât a durat asta. La sfârșit câinele își preschimbă mârâitul în lătrat și, scuturându-și capul, se îndreptă spre colțul odăii, în timp ce Giuditta, observând în sfârșit că aveam fața umedă de sudoare, mă duse cu greu în pat și îmi desfăcu gulerul cămășii. Am simțit că-mi scotea pantofii, că mă dezbrăca încet.

Ochii mei încețoșați erau îndreptați spre Buck. Îl vedeam ca printr-un văl cum mă fixa cu doi ochi ce păreau becuri electrice, în timp ce vocea soției mele îmi ajungea în ureche slabă și blinda, tot mai slabă, tot mai blândă...

M-am trezit pe întuneric, în hol. Mă întreb și acum cum era posibil. În mod sigur visul meu începea chiar în acel moment. Dar dacă n-a fost așa? Dacă n-am visat? Nu pot, refuz să fac o asemenea presupunere; ar urma nebunia, mai curând sau mai târziu. Fiindcă am auzit-o pe Giuditta strigând: „Vino aici, Buck! Întoarce-te!” Și imediat după asta, în spatele meu, dincolo de ușa întredeschidă a camerei, vocea mea, chiar vocea mea care spunea: „E atât de cald, lasă-l să coboare în curte, la aer curat”.

Acționam fără să-mi dau seama ce fac. Îmi amintesc numai cum coboram scările în grabă.

Am înțeles abia atunci când, ajuns jos, am trecut pe lingă cămăruța portăresei și am văzut, reflectată în geam, imaginea lui Buck. M-am întors brusc: eram singur, nici urmă de câinele meu. Dar imaginea lui era tot acolo. În geamul încăperii, și se mișca, mă fixa.

Au trecut clipe lungi înainte ca eu să mă decid să gândesc ceva. Apoi o suspiciune crudă mă cuprinse. Am vrut să-mi duc mâinile la obraji, așa cum faci când ești disperat, dar a trebuit să renunț repede, ca să nu-mi lovesc fața de pardoseală. Îngrozitoarea realitate mi se dezvălui pe neașteptate, în tot ce avea

mai oribil și mai absurd.

Am scos un urlet înfricoșat, sfâșietor: eram câine.

* * *

Am auzit că în momentul morții întâmplările mai importante din viață ies din negura trecutului și îți vin în minte cu o clipă înainte de a te sfârși, caleidoscop magic în a cărui vizionare se preface în cenușă ultima scânteie a existenței noastre.,

Eu n-a trebuit să mor ca să încerc această senzație. În timp ce urletul inuman îmi ieșea din gâtlej, zece, o sută de amintiri se declanșară ca țac-țac-urile cutiilor cu surprize. Dar poate că a te vedea transformat pe neașteptate în propriul tău câine, e mai rău decât să mori. Totuși, am avut curajul să-mi studiez acel corp canin din cap până în picioare. Am rămas apoi ghemuit lângă perete, ca să plâng; dar ceea ce ieșea din mine nu era decât un scâncet chinuit, de câine bătut. Am încercat să vorbesc: un lătrat îmi ieși din beregată. Am blestemat și blestemul n-a fost decât un mârâit care răsuna în tot holul.

Un lucru era sigur. În ciuda metamorfozei, eram tot eu, eu... cu toate facultățile mintale, cu amintirile mele, cu experiența mea de om. Am încercat să-mi fac curaj, acea formă a metamorfozei nu putea dura la infinit, peste câteva ore corpul meu va avea, fără îndoială, înfățișare omenească.

Deodată, ușa de la intrare se deschise și apăru Kira. Nu mi-a plăcut niciodată cățeaua doamnei Kovac; tot timpul îi dă târcoale lui Buck, îl solicită, îl cară mereu cu ea în hoinărelile ei de câine vagabond.

Kira mă privi fix câteva clipe, apoi veni lângă mine. Atunci mi-am amintit că eram câine, câinele ei. Toți locatarii știu că Buck și cățeaua doamnei Kovac se înțeleg: bine. Când Kira a început să vorbească, nu m-am mirat deloc; puțin mai înainte avusesem un șoc prea violent ca să mai percep acum și alte emoții. De altfel, întotdeauna mi-am imaginat că, ei între ei, câinii se pot înțelege.

– Mi-era teamă că te-au legat ele piciorul mesei, spuse cățeaua lătrând. De ce-ai întârziat atâta?

N-am răspuns. Era ușor să găsesc o justificare, dar... aș fi fost oare în stare să mă fac înțeles?

Kira se apropie mai mult, mai-mai că mă atingea.

– Ce faci? Astă-seară nu mă săruți?

Instinctiv, îi mușcai o ureche. Kira chelălăi de plăcere.

– Dacă n-o să vină repede careva să deschidă poarta, întârziem la adunare, spuse ea revenindu-și din tulburare. Nu știi cât e ceasul?

– E trecut de miezul nopții, am răspuns tremurând.

– Trebuie să ne grăbim, adunarea e fixată pentru ora unu.

Mă înțelegea. Ne-am ascuns în colțul cel mai întunecat al holului. Eram

absorbit cu totul de niște reflecții asupra naturii limbajului canin și mă gândeam la reuniunea aceea misterioasă de care îmi vorbise Kira, când poarta se deschise.

– Haide, strigă Kira și se precipită spre ieșire.

O urmai fără să zăbovesc o clipă, recunoscând-o pe Dolly Grant care se întorcea acasă însoțită de un tânăr. Se sărutau de rămas bun tocmai pe prag. Eu și Kira am trecut ca două săgeți printre picioarele lor, și iată-ne afară.

Era o noapte cu lună plină și asfaltul se derula în viteză sub pernițele moi, cu gheare, ale celor patru labe ale mele. Când alergi cu ochii la douăzeci de centimetri de pământ, ceea ce încerci e surprinzător, asemănător oarecum cu senzația ciclistului care, exaltat de viteză, vede printre pedale strada alergând într-o fantasmagorică țesătură de fire irizate. Fiecare pietricică, fiecare ridicătură sau adâncitură din teren, mucurile de țigară, hârtiile mototolite de la caramele țâșneau ca niște comete pe sub botul meu, se prăbușeau în burta mea care înghițea totul.

Kira mergea prea repede. De mai multe ori era cât pe ce să-i strig să încetinească pasul, dar de fiecare dată frica de a nu o face suspicioasă m-a determinat să tac. Alergam, respirația îmi era tot mai grea, limba îmi atârna atât de mult că puteam s-o văd, era roșie, pătată cu negru.

Nu mai erau clădiri, nu mai erau felinare, iar în fața noastră se deschise câmpul adânc și întunecat. O vreme urmarăm șoseaua, cu șirul ei monoton de borne albe, sepulcrale. Apoi se termină și asfaltul. Kira o luă pe o potecă strâmtă și întortocheată care se pierdea în câmp. Cățeaua asta nu se mai oprea! Alerga în salturi mari peste culturi, sărea peste gropi și țarcuri, asalta în viteză obstacolele și cocoașele terenului, neobosită.

De ce o urmam? Nu știu, poate îmi era frică să rămân singur, să mă gândesc, zăvorit în acea închisoare de carne păroasă; sau poate instinctele mele se transformau și ele: poate că alergam după Kira pentru că o doream? Presupunerea asta îmi stârni repulsie. Nu încăpea îndoială: eram eu, tot eu, acel mizerabil om care am fost întotdeauna, strâns într-o cămașă de forță țesută din oase, nervi, mușchi care nu erau ai mei, grețoși ca mângâierea lubrică a unei caracatițe.

* * *

Am înțeles că trebuia să încetez imediat să mă mai gândesc. Cel mai bun lucru pe care puteam să-l fac era să mă las amețit de cursă, alungind din minte orice gând omenesc, îngăduind imaginilor peisajului nocturn s-o invadeze și să înăbușe frica. Trebuia să mă gândesc la fugă, numai la fugă.

Cursa era frenetică. Goneam pe lingă un șanț mărginit de un șir lung de chiparoși. Pământul era jilav și gras; am încercat să respir adânc aerul care mirosea puternic a mâl și a viermi de la brazdele înmuiate de ploaie, de la lemnul umed și de la frunzele îmbibate cu apă.

Așa era mai bine. Trebuia să mă amețesc, să privesc peisajul.

Am zărit trecând pe sub noi chiparoșii tăcuți, călugări grăbiți care alergau la mănăstire în șir indian. Am întins pasul și m-am lăsat în voia smocurilor de iarbă, lascive mâini de catifea, care-mi atingeau burta într-o mângâiere înrourată, interminabilă. Am văzut luminile orașului adormit, departe, ca sub o cupolă de sticlă fosforescentă. Apoi am văzut licuricii, o mulțime de licurici. Ieșeau din tufele de salcâm, din smocurile de iederă și orbecăiau cu lumina lor inutilă, într-o liniște de neînțeles. Se rătăceau, se regăseau, apoi iar se rătăceau înghițiți de umbrele din șanț, de petele întunecoase de verdeață mirositoare, de chiparoșii cu plete negre de vată. Erau o legiune nesfârșită. Erau pudra luminoasă a nopții care se întindea peste vastele câmpii fumegătoare, jos, până la orizont, confundându-se cu cerul.

Un tren cu roți plușate trecu departe, invizibil; șuieratul său prelung, repetat, părea o chemare lugubră ajunsă din imposibile depărtări. Ultimul chiparos rămase în urma noastră și luna galbenă apăru în mijlocul cerului cu un rânjet de țigancă beată. O altă îngrăditură, încă un șanț si o pajiște ce părea interminabilă, apoi ruinele orașului mort se iviră, anemice, scunde, gheboase, enigmatice profiluri care se detașau sub cupola cerului.

În sfârșit, Kira se opri. Ajunseserăm.

– Prieteni, câini de toate vârstele și de toate rasele, de orice condiție sau rang, cu sânge pur sau corcit, ascultați! Când soarele se îndreaptă spre apus, e minunat să vezi că apare luna, iar când stejarul îmbătrânește, vederea lăstarilor noi e prilej de bucurie. Bucurați-vă, prieteni, pentru că vă spun cu adevărat că ora revoltei a sosit.

– Bau! răspunse cu entuziasm adunarea.

– Bau! urlase Kira ridicându-se în două labe. Eu nici măcar nu m-am mișcat. Zăceam în umbră cu toți mușchii înțepeniți, încremenisem cu urechile ciulite. Eram în mijlocul unor ruine, în mijlocul unei haite de vreo sută de câini, poate chiar mai mulți. N-am avut timp să-i număr fiindcă, abia ajunși în luminiș, un dulău jumulit sări pe ruina cea mai înaltă și ceru liniște. Apoi ne prezentă un lățos bătrân, membru în Marele Consiliu, care avea de comunicat lucruri importante. Acum lățosul vorbea, cu o voce sigură și puternică.

– Celor mai tineri, celor care au prejudecăți și sunt încă sclavii instinctului lor, le spun că a sosit momentul să ne debarasăm de greutatea cumplită, de plumb, pe care o purtăm de milenii legată de coadă. Cvadriga înaripată a istoriei a ajuns ia răscrucea pierzaniei. Celor mai fideli dintre voi vă spun că bunătatea și fidelitatea trebuie renegate în această situație grea.

– Nu ne mai putem permite, prieteni, o moarte din adâncă mâhnire pe mormântul stăpânilor noștri. La ce a folosit să-i apărăm pe oameni de pericole și de fiare, la ce a servit să le apărăm turmele de cetele lupilor înfometați, la ce a folosit să acceptăm moartea pe sateliții lor artificiali și să le oferim fidelitate și abnegație în schimbul biciului, al ciolanului și al pâinii uscate?

Într-adevăr, prieteni, vă spun că omul e cea mai mare eroare a naturii. Când a ieșit din negurile primordiale, zăpăcit și inconștient, simțind nevoia unui suflet, cele mai demne de dispreț dintre animale, de la lup la șarpe, de la hienă la vampir, s-au întrecut să-i facă rost de unul. Voi, cunoașteți sufletul omului: e cloaca tuturor viciilor și cruzimilor, e o plagă purulentă și canceroasă care nu se va vindeca niciodată. Zadarnic am sperat atâta amar de vreme; cei mai buni dintre oameni s-au legănat și ei în această sublimă iluzie; cuvintele lor scrise în vânt, de vânt au fost risipite într-un apocalips de teroare și sânge. Budda, Socrate, Crist, extaziați de o paradisiacă viziune asupra adevărului și frumuseții, nu aveau nimic omenesc; din cauza asta nu i-au înțeles oamenii, de asta i-au batjocorit și i-au asasinat. Resemnați-vă, prieteni! Omul e cea mai mare dintre toate bestiile, e bestia prin excelență. Și trebuie să moară!

Ovații frenetice se ridicară din luminiș. Unii se tăvăleau prin iarbă, alții săreau în spinarea vecinului; unii se răsturnară cu burta în sus și depănau vertiginos din cele patru labe, pradă delirului; alții făceau minuni de echilibristică, susținându-se numai pe labele dindărăt sau sărind într-un picior ca fetițele care joacă șotron. Am zărit un grup de cățeluși, cuprinși și ei de entuziasm, alergându-se într-o horă stângace, fiecare strângând între dinți coada celui din față; am auzit chelălăituri de satisfacție, lătrături și mârâituri de bucurie. Păreau nebuni. De la înălțimea ruinelor, bătrânul lățos se străduia să restabilească ordinea.

– Da, prieteni, reuși în sfârșit să reia cu vocea plină de emoție, omul trebuie să moară. Când cel pe care natura a vrut să-l pună pe cea mai înaltă treaptă se hrănește din nebunie, când orbirea morală întunecă mintea celui ce poartă făclia rațiunii, trebuie să se ridice cineva să-i dea lovitura mortală, să-i smulgă din mână torța și s-o ducă la țintă. Prieteni, noi suntem urmașii legitimi ai speței umane; a noastră trebuie să fie lumea pe care omul a cucerit-o și pe care acum e pe cale s-o distrugă, a noastră e responsabilitatea progresului.

Era cât pe ce să fie din nou întrerupt de un ropot de aplauze, dar reuși să ridice la timp o labă și, în murmurul ce se potolea, își reluă discursul.

– Așa cum ne-au sfătuit înțelepții noștri întotdeauna, am putea aștepta cu răbdare ca omul să se autodistrugă. Aceste animale imbecile și inconștiente, a căror bunătate și inteligență se manifestă când și când, sunt în călduri din prima până în ultima zi a anului, fără să reușească totuși, egoiști cum sunt chiar și în dragoste, să-și satisfacă femelele nesătule și desfrânate. Și se înmulțesc, tâmpiții ăștia! În fiecare zi numărul lor crește cu cincizeci de mii; astfel că peste o jumătate de secol Pământul deja secătuit nu va mai putea să-i hrănească și vor pieri cu toții fie de foame, fie distruși de armele ucigătoare pe care le vor folosi ca să se elimine pe rând în căutarea hranei insuficiente.

– Asta-i situația, prieteni. În loc să ridice un monument celui care a inventat anticoncepționalele, oamenii s-au grăbit să decerneze premiul Nobel savanților atomiști. N-au decât! Sunt liberi să moară de foame și să se omoare între ei. Dar

noi nu vrem să împărtăşim aceeaşi soartă. Nu mai putem aştepta indiferenţi ca vreun cretin, izolat într-un îndepărtat laborator din cine ştie ce colţ al lumii, să provoace într-un moment de neatenţie sau de nebunie dezastrul. O explozie nucleară cu reacţie în lanţ, necontrolată, şi adio lume! Pătura de atmosferă care înconjoară globul ar fi arsă până departe de o vâlvătaie incandescentă, iar asta ar însemna moartea tuturor, inclusiv a noastră. Şi chiar admiţând că în această conflagraţie ar pieri numai omul, ar trebui să aşteptăm milenii până când înfăţişarea noastră să sufere acea lentă evoluţie fără de care în zadar am spera să cucerim lumea. Intre timp maimuţele, aceste animale neghioabe care seamănă în mod curios cu omul, vor avea un răgaz suficient s-o aducă la cheremul lor.

– Ce folos că suntem mai inteligenţi decât omul şi decât primatele, dacă nu suntem şi noi bipezi şi n-avem degetul mare opozabil? Nu vom putea construi niciodată o astronavă, nici conduce un elicopter. Ştiţi cu toţii că până şi scrisul şi cititul, în actualele noastre condiţii fizice, sunt destul de supărătoare şi incomode.

Un fior trecu prin mulţime. Kira se apropie şi mai mult de mine şi îşi strecură capul alb sub gâtul meu. Nu pricepeam prea multe din ce spunea lăţosul. Aveam doar impresia că am mai auzit undeva vorbele acelea, sau că le-am citit undeva... Câinele ăla ştia desigur ce trebuie să facă, era elocvent, iar discursul lui fascina.

– Vă spun că nu mai putem aştepta... Vocea lui era vibrantă şi plină de îndemnuri: Trebuie să scurtăm timpul, să facem în aşa fel încât evenimentele să se precipite. Din fericire, cei mai dotaţi dintre noi cunosc de pe acum tehnica transferării psihice. O tehnica încă departe de a fi perfectă, dar cu care se pot face minuni. Aceia dintre voi care o cunosc destul de bine vor trebui să accelereze cursurile de instruire destinate căţeilor şi celor mai tineri, fiindcă, vă spun, Ziua cea Mare e iminentă. Sunteţi rugaţi însă ca, pentru moment, să nu faceţi singuri transferul, nici ca antrenament, nici din motive personale, fie şi numai pentru câteva ore. Experţii noştri caută un mijloc prin care, odată realizat transferul, să reducă viaţa psihică a omului la o simplă expresie vegetativă. Numai atunci vom acţiona, toţi odată. Oamenii vor suferi în felul acesta binemeritata pedeapsă: vor rămâne închişi pentru totdeauna în corpurile noastre canine, inofensivi şi inconştienţi, fără să-şi dea seama că au trăit cândva în corpuri omeneşti, acele corpuri care ne aparţin de drept, fiind cei mai buni, cei mai inteligenţi şi cei mai puternici.

Un uragan de aplauze se înălţă spre stele. A trebuit să asist din nou la rostogoliri, la salturi şi la echilibristică. Apoi liniştea reveni, iar oratorul reuşi să-şi spună cuvintele de bun rămas; trebuia să repete discursul în faţa unui alt grup, la o distanţă de douăzeci de kilometri, şi cam întârziase.

Între timp, dulăul care-l prezentase pe lăţos sărise pe mine şi lătra, chemând la adunare instructorii.

– Să mergem, zise Kira.

Eram instructor. Îmi arătă un grup de cățeluși care, mai la o parte, se zbenguiau prin iarbă plini de bucurie. Știau că vor deveni curând copii. O văzui pe Kira îndepărtându-se, urmată de un grup de foxterieri tineri, apoi alții și alții care dispăreau în umbra ruinelor, fiecare înconjurat de câte o ceată de micuți.

Cățeii din grupul meu continuau să se zbenguie prin iarbă. Ciudat, dar m-am gândit atunci că studiul trebuie să fie un lucru plicticos chiar și pentru un câine. Și am plecat. Da, m-am îndepărtat, nu pentru că nu m-aș fi simțit în stare să colaborez la cauza canină; în acel moment» după entuziasmantul discurs al lățosului, poate că mă simțeam mai mult câine decât om; dar ce să le spun cățelușilor? Mă simțeam umilit, ca om și câine totodată; așa că am plecat și nimeni n-a observat asta.

M-am tolănit pe marginea șanțului cu chiparoși, departe de luminișul în care își țineau câinii consfătuirea. Luna apunea, iar licuricii continuau să intre și să iasă din tufișuri, strălucind verzui și intermitent. Trenul invizibil trecu din nou, foarte departe; șuierul său lugubru, ca invocația unei fantome, mă făcu să mă cutremur. Apoi veni tristețea, ascunsă și ademenitoare. Eram contopit cu propriile mele gânduri.

Așadar, Buck îmi făcuse farsa aceea stupidă! Mi-a luat corpul și mi l-a cedat pe-al lui. Era inutil să protestez: pentru mine tristele efecte ale revoltei s-au manifestat înainte ca ea să izbucnească.

O vreme mi-am imaginat lumea viitoare. Ah, câinii vor fi făcut ce trebuie, eram sigur de asta; dar era o lume în care oamenii, din cauza răutății lor, nu aveau dreptul la cetățenie; iar eu, bun sau rău, eram om, așa că asta nu-mi plăcea. Apoi gândurile mă părăsiră și aproape că am ațipit. Deodată auzii un zgomot în spatele meu. Era Kira. Adunarea trebuie să se fi terminat, iar ea, desigur, îmi mirosise urma.

– Buck, zise dintr-o răsuflare și glasul ei suna ca o dojană maternă. Buck, repetă supărată, de ce ai făcut una ca asta, Buck? Să-i părăsești așa pe micuți... Ai fost rău și egoist, ai fost mai crud decât un om...

M-am întors și am privit-o. Avea doi ochi intenși și luminoși, învăluiți în melancolie.

– La ce te gândești? întrebă pe neașteptate cu o voce care trăda o suspiciune secretă.

Nu știam ce să-i răspund; ascultam șanțul care cânta jeluitor, melodios, și mă gândeam din nou la om, la omul care în curând va fi izgonit pentru a doua oară, din paradisul pământesc.

– Te gândești la Giuditta! lătră cu mânie cățeaua. Recunoaște! Te gândești la stăpâna ta, din cauza ei stai aici trist și taciturn...

Îmi veni să râd, dar m-am abținut.

– Femeia aceea te va face să înnebunești, mai curând sau mai târziu. Cu o săritură de felină, se apropie de mine și începu să-mi muște urechea. Ascultă-mă,

zise disperată, vrei să mă preschimb în ea când va veni Ziua cea Mare? Spune, vrei? Am să fac cum zici tu. Dacă până atunci Giuditta n-o să-ți mai placă, o să-mi arăți femeia care va trebui să-mi cedeze corpul. Aș vrea numai ca tu să nu te transferi în sperietoarea de stăpânu-tău, nu mi-a plăcut niciodată. E un tânăr care stă la etajul patru, ăla care cântă la vioară... Ah, Buck! O să vezi ce fericiți o să fim împreună pentru totdeauna, tu în corpul violonistului și eu în cel al Giudittei.

Îmi lingea cu furie gâtul și răsuflarea ei îmi intra în nări, dezgustătoare, de nesuportat. Am fost silit să mă retrag. Atunci Kira începu să se tăvălească în umbră, într-un acces de disperare. Văicărelile ei erau sfâșietoare, emoționante. Am simțit o împunsătură în inimă, foarte dureroasă; chemarea ei de dragoste, disperată, începu să-mi răscolească sufletul. Poate că lățosul avea dreptate, poate că inteligența și bunătatea noastră, a oamenilor, se arată sporadic, din când în când, nu știu. Știu numai că dintr-un impuls de profundă compasiune simții nevoia să-i spun ceva bietei cățele îndrăgostite. Și m-am dus lângă ea.

* * *

Era aproape ziuă când ne-am întors. Mă simțeam lipsit cu totul de voință, dar gândul rămânea limpede, gata să tragă concluziile care mă terorizau. Desigur, tehnica transferării psihice nu era perfectă, bastardul ăla de câine n-o cunoștea deplin, altfel m-ar fi prefăcut într-o plantă ambulantă și aș fi fost incapabil să gândesc și să-mi amintesc trecutul meu de om.

Alergam după Kira în lungul potecilor și câmpurilor și mă întrebam ce făcea Buck, adevăratul Buck, în acel moment. Eram resemnat, nu știu nici măcar ce anume mă îndemna să alerg spre casă, o casă care nu mai era a mea și unde voi fi tratat ca un câine.

S-a întâmplat când ajunserăm la drumul asfaltat. Mă distram numărând bornele de pe margine ca să alung plictiseala cursei, și gândul teribil mă fulgeră dintr-o dată.

„Femeia aceea te va face să înnebunești, mai curând sau mai târziu”, spusese. Kira. O suferință atroce îmi răvăși măruntaiele și îmi blocă mintea. Ceva nu era în regulă, poate rațiunea, nu știu... Parcă o piatră grea îmi căzu pe cap și îmi încețoșă privirea.

Am mârâit printre dinți de două-trei ori și Kira se opri, mirată, să mă privească. Atunci am luat-o la sănătoasa, înnebunit, devoram drumul în viteza aceea impresionantă.

Kira rămase în urmă, gâfâind, și nu reuși să mă ajungă deși alerga foarte repede. Mă grăbeam, mă grăbeam să-i sar în gât trădătorului și să-l fac bucăți.

Aproape că se crăpa de ziuă când am ajuns la primele clădiri. La cea dintâi curbă am lovit un om pe bicicletă. Căzu cit era de lung pe pavaj, înjurând. Am trecut pe sub un car cu verdețuri care tocmai traversa și am alergat până în capătul

străzii, la clădirea roșie unde locuiam. Urcam scările, labele mă dureau de parcă mi-ar fi fost rupte. Trei, patru, zece pietre îmi căzură în cap și de atâta alb nu reușeam să mai disting albul treptelor. Mă împiedicam întruna, eram demn de compătimire.

Am ajuns sus fără răsuflare. Ușa era apropiată, cea a dormitorului la fel. Am trecut prin alt moment de tulburare, apoi mi-am adunat puterile și am intrat.

Era acolo, el era acolo, ședea pe pat și își căuta papucii. Urât mai era în izmene, slab ca un băț, cu mutra aia somnoroasă și prostită. De buză îi spânzura o țigară stinsă.

Am dat să-i sar în gât, dar m-am simțit țintuit la podea. Începuse să mă privească cu ochii aceia stupizi... și continua... continua... nu și-i mai lua de la mine.

Altceva nu știu. Îmi amintesc doar că mi-am aprins țigara și mi-am luat papucii. Și ceață, ceață, ceață în capul meu, și o sete cumplită de apă proaspătă. Tocmai mă ridicam: voiam să merg în bucătărie să beau o cană de apă, când soția mea mă prinse de braț. Cu o voce somnoroasă, zise: „Iubitule, ah, iubitule! Ai fost magnific”.

Am privit-o surprins, dar ceața din capul meu nu voia să se împrăștie. Am privit și câinele: stătea ghemuit în colțul sau preferat și o clipă am avut impresia că-și ține limba atârnată, ca și cum ar gâfâi. Atunci mi se derulă filmul acelei nopți, mi-am amintit deodată cursa furibundă, pe Kira, lățosul vorbitor, mi-am amintit totul...

– Ce vis straniu, mi-am zis. Dar Giuditta continua să-mi spună că nu închisesem un ochi, că niciodată ca în noaptea aceea eu...

Mi-a repetat-o și în dimineața asta la telefon. A fost un vis, desigur! Un delir de bețivani, din cauza acelei sticle de coniac. Dar în străfundul sufletului meu simt că nu e deloc așa. Adevărul, groaznic, apare tot mai evident și nu mai pot continua să mă înșel pe mine însumi. N-au decât să facă revoluție, să descopere mii de bombe atomice, să ne transforme în vegetale. Nu-mi pasă nici cât negru sub unghie! Un singur lucru mă face să înnebunesc: gândul că bastardul ăla a stat o noapte întreagă lângă soția mea, înlocuindu-mă!

* * *

L-am ucis în dimineața asta, pe la nouă. Nu mai rezistam, nu voiam să înnebunesc. Așa că am pregătit lațul și l-am fixat de galeria perdelei. L-am chemat înăuntru, iar el a venit în fugă, cu un aer vesel care m-a speriat. După ce a terminat biscuitul, l-am luat în brațe și l-am ridicat la înălțimea lațului. I l-am trecut pe după cap cu grijă, apoi am închis ochii și l-am lăsat.

L-am văzut zvârcolindu-se spasmodic, cu spumă la gură și cu doi ochi roșii și mari ca niște becuri electrice. Atunci am alergat în hol ca să nu mă simt privit

de ochii aceia: mă temeam că ar putea face chiar și în spasmele morții treaba aia drăcească, transferul psihic, cum îl numesc ei.

Am rămas în hol cam un sfert de oră, cu degetele în urechi, dar zgomotul produs de inelele perdelei ajungea până la mine, îmi spărgea timpanul.

Muzică, muzică de moarte și de nebunie.

Apoi liniștea. Atunci am intrat din nou în cameră. Era mort.

Tehnocrație integrală

În ziua de 15 martie 2378, Steve Gilmore primi cu poșta de seară un plic galben, pătrat. Purta antetul Centrului Tehnic de Aptitudini și Steve înțelese imediat despre ce era vorba.

Cântări plicul, trecându-l dintr-o mână în alta. Îl așteptase cu atâta îngrijorare de mai mult de cincisprezece zile și acum, când a sosit în sfârșit, nu se putea decide să-l deschidă.

– Dacă m-au eliminat? murmură pentru sine.

Observă că îi tremurau mâinile. Căută nervos pachetul de țigări, o alese pe cea mai moale și scoase capsula care acoperea una din cele două extremități. Cele două secunde, de care avea nevoie vârful țigaretei ca să ia foc, în contact cu aerul, îi părură foarte lungi.

Trase cu poftă de două, de trei ori. Apoi desfăcu șnurul de mătase care permitea deschiderea plicului. Citi:

Steve Gilmore
NR/7549 – New York 15 – 22
Obiect:
Concurs 5/612 privitor la anunțul din 4 ianuarie 2378

Suntem bucuroși să vă anunțăm că la examenul fizic și de aptitudini susținut de dumneavoastră la Centrul nostru de diagnosticare ați obținut un calificativ bun.

Prin urmare, sunteți admis la probele scrise care se vor ține în ziua de 20 martie (ora nouă fix) la Sediul Central, etajul 144, sala 13.

Centrul Tehnic de Aptitudini

Steve scoase un prelung țipăt de triumf. Soția lui, Marilyn, auzindu-l, se năpusti în cameră.

– Steve! Ai înnebunit?

– Da, comoara mea, am înnebunit. Flutură plicul ca pe un trofeu, îl aruncă în sus, și-și îmbrățișă nevasta.

– Ce te-a apucat, Steve! Spune, nu cumva...

– Ba da, ba da, ba da! strigă Steve incapabil să-și țină în frâu bucuria. A sosit răspunsul de la C.T.A. Sunt admis!

Marilyn începu să plângă, apoi să râdă. Deodată fața i se întunecă.

– Mai sunt și probele scrise, zise. Steve, mi-e frică.

– Da’ de unde! Vor fi întrebări foarte ușoare, ai să vezi. Oricum, în ultimul timp am studiat mult, știi doar.

– Da, zise Marilyn repede și se strânse și mai mult la pieptul bărbatului. Steve, de trei luni n-am mai ieșit. Vrei să-mi faci un dar mare de tot? Hai să cinăm în oraș astă-seară.

– În oraș”?

– Da. Vom fi numai noi, vreau să mă distrez. O să vorbim despre casa cea nouă, despre copil, despre viitor.

– De acord, dar...

– Ce-i?

– Nimic. Aș fi vrut să-mi revăd însemnările. Examenul e fixat pe douăzeci, unele subiecte nu-mi sunt prea clare și...

– Mâine, iubitule. O să ai timp mâine și în zilele următoare. Astă-seară te sechestrez, am acest drept.

– Da, dar... Și Robby? De un timp nu doarme bine.

– Nu-l putem lăsa singur acasă.

– O s-o rugăm pe doamna Garland să stea cu el. N-o să mă refuze, ai să vezi.

Îi trecu o mână prin păr, i-l răvăși cu un gest delicat și iute.

– Mă duc să mă îmbrac, zise.

La fizică se simțea pregătit, Îi plăcuse întotdeauna materia asta, avusese profesori foarte buni și norocul de a studia texte destul de clare. Și în matematicile generale se descurca minunat. Calculul probabilităților era punctul lui forte. Materiile la care mai avea lipsuri erau topologia, geometriile neeuclidiene și astronautica. Electronica și fizica relativistă puteau fi obstacole insurmontabile, dar cu un pic de noroc le-ar fi trecut și pe astea.

Capul îi plesnea. Patul era numai ace, simțea o mulțime de împunsături în brațe, în picioare, în gât. Până și felul cum respira Marilyn era insuportabil.

Își trase picioarele și se ridică în șezut.

– Steve! se plânse soția. Ce faci, nu dormi? Pufni.

– Nici vorbă! Degeaba mai încerc. Și-i aproape ziuă.

Marilyn nu reuși să-l împiedice.

– Mă scol și eu, zise, și îți pregătesc cafeaua.

Își petrecu ultimele ore într-o plimbare de leu, încoace și încolo, prin cușca încăperii. Din când în când se oprea lingă masă, se trântea pe scaun și răsfoia cărțile. Nimic! Nu-și amintea nimic. Fizică, ecuații, geometrie... Un adevărat haos. Își trecea degetele peste buza de sus, unde o umezeală rece părea că nu vrea să se mai usuce și, brusc, se ridica din nou.

Încoace și încolo, încolo și încoace, cu pași ritmici, lenți, apăsători.

Se îmbrăcă mai devreme cu o oră, meticulos. Marilyn pregăti micul dejun:

ouă, şuncă şi încă o cafea neagră. Dar el simțea un nod în fundul gâtului, uscat, supărător ca prezența unui corp străin.

Reuși cu greu să soarbă o înghițitură de cafea. Marilyn îl privi lung, dezaprobator.

– O să iau mai târziu ceva, se scuză. E un bar acolo, deschis toată ziua.

Se duse în dormitor, urmat imediat de soție. Leagănul lui Robby era în colț. Steve ridică pânza de deasupra şi privi. Robby dormea liniştit. Ii trecu un deget de-a lungul nasului.

– Mă duc, zise.

Marilyn îl apucă de braț.

– E prea devreme, Steve.

– O să fac pe jos o parte din drum. Scuză-mă, Marilyn, dar prefer să plec imediat...

– Bine, Steve. Cum vrei. Îți chem liftul.

Pe palier o îmbrățișă. O ținea strâns în brațe și repeta întruna:

– O să fie bine, ai să vezi, o să fie bine.

Intră în ascensor și apăsă butonul. Marilyn rămase nemișcată în prag, cu mâna întinsă, mâna care abia schița un semn de salut.

* * *

Lume. Lui Steve îi păru că în dimineața aceea strada, era mai însuflețită ca de obicei. De-a lungul marii artere-de scurgere, patru benzi pentru elibuze, la diferite nivele, transportau tone întregi de omenire suferindă. Ușile din plastic ale marilor magazine erau larg deschise. Înăuntru,, mulțimea se învârtea printre tejghele, se aduna în grupuri la scările rulante care duceau spre etajele superioare.

Steve mergea încet, pe jos, în lungul trotuarului fix. Banda rulantă, aflată cu doi metri. mai la stânga, era supraaglomerată. Fețe dure, impasibile, oameni rigizi care alunecau închiși în carapacea de nepătruns a propriilor lor gânduri.

Se uită la ceas. Mai erau douăzeci de minute până la nouă; dacă ar fi continuat să meargă pe jos, n-ar fi ajuns la timp.

Sări pe banda rulantă, o coti într-o parte și coborî la a doua stație de elibuz. Vehiculul veni după treizeci de secunde, foarte încărcat. Cu greu reuși să urce și, cu coatele, își făcu puțin loc în picioare, lângă șofer.

Un domn înalt, cu părul cărunt, își proptise geanta din piele sintetică în șoldul lui. Steve îl privi. Îl năpădi deodată invidia. Îl fixă pe șoferul concentrat la condus. Îl invidie și pe el. Și pe ceilalți, pe toți ceilalți care se înghesuiau în jur. Erau mulțumiți cu toții. Fără probleme,, fără preocupări. Dar el, el ce himeră și-a vârât în cap? Era o probabilitate de unu la zece ca el să treacă examenul,, acum înțelegea asta foarte bine. Ar fi fost tot atâta dacă se întorcea acasă, resemnându-se și promițându-și să nu-și mai facă asemenea iluzii.

Apoi își aminti de Marilyn. Și de Robby. Strânse din dinți și își văzu de drum.

Îl întâlni pe Billy Woodrod în holul mare al Sediului Central.

– Salut, Steve.

– Salut.

– Noapte albă, așa-i?

– Exact. N-am dormit deloc.

– Nici eu.

Intrară în ascensor.

– Câți suntem? întrebă Steve.

– Vreo trei mii.

– Hm! Locurile scoase la concurs sunt patruzeci și cinci. Eu... Eu o să fac tot ce pot.

Billy Woodrod păru că nu pricepuse cuvintele lui Steve.

– Ia spune-mi, te simți pregătit?

– Dimpotrivă, îmi simt capul gol, mi se pare că nu-mi mai amintesc nimic, nici măcar lucrurile simple.

– Asta-i doar o impresie, zise Billy. Fii liniștit, bătrâne, o să fie foarte bine.

– Dar tu? Tu te-ai pregătit?

– Mult. Sper să reușesc.

Steve tuși, celălalt își suflă nasul și nu mai spuse nimic. Rămaseră tăcuți până când liftul se opri cu o mică bufnitură, urmată imediat de deschiderea automată a ușii din sticlă opacă.

– Succes, Steve.

– Succes.

Billy Woodrod o luă spre dreapta, Steve spre stânga. Înainte de a intra în sala mare trebuiau făcute niște formalități la ghișee, prezentarea actelor, dovedirea identității, alegerea locului din sală prin tragere la sorți și altele.

Steve se așeză la coadă în fața ghișeului cu litera G și-l văzu pe Bill făcând același lucru la ghișeul cu litera W.

Fumă o țigară. Bătea nervos cu degetele în alama grilajului despărțitor. Silă. Nemulțumire. Un sentiment de deprimare, profund.

La intrarea în sală, trase locul 209. Un om de serviciu îl însoți printre șirurile de mese.

Masa cu numărul 209 se afla în fund, lângă unul din stâlpii laterali. Era un loc bun. Să ne înțelegem: Steve nu avea la el cărți sau însemnări pe care să le scoată la momentul potrivit. Știa foarte bine că era imposibil să copiezi sau să comunici cu ceilalți candidați. Totuși, prefera ultimele rânduri, dacă nu pentru altceva, măcar dintr-un fel de sugestie psihologică.

Se așeză. Privi în jur câteva minute, scrutând fețele celorlalți candidați. Apoi cercetă masa de lucru. Fișele erau la dreapta. Cunoștea regulamentul: era

interzis să le atingi înainte de a suna clopoțelul. La capătul mesei exista o fantă ce comunica direct cu o casetă închisă cu cheia și aflată sub masă. Fișele cu problemele rezolvate trebuiau introduse acolo, câte una la o jumătate de oră, atât era timpul rezervat unei probe. Scaunul era fixat în podea. Din spătar pornea o bară metalică, îndoită deasupra, capului său. La capătul barei se afla o minusculă cameră de luat vederi și un microfon: într-o îndepărtată și pierdută încăpere a Centrului Tehnic de Aptitudini, niște observatori invizibili aveau să-i urmărească orice mișcare, aveau să-i asculte fiecare cuvânt. Poate că deja îl observă.. Steve își aranjă gulerul cămășii.

Fumă încă două țigări încercând să rămână calm. Avea stomacul gol, fumul era amar, dezgustător. Privi ceasul electronic fixat în pupitru și și-l verifică pe al său. Așteptă cu răbdare ca toți candidații să-și ocupe locurile.

O voce care venea dintr-un difuzor montat în mijlocul tavanului se răspândi în toată sala. Obișnuitele recomandări: să fie predate cărțile și însemnările, să nu comunici cu ceilalți candidați, să introduci la timp fișa cu problema rezolvată în fanta destinată ei.

Ușa de la intrare se închise cu un zgomot sinistru. Clopoțelul sună.

Steve deschise fișa cu numărul unu. Citi:

Problema întâi: *„Un tub subțire de sticlă cade pe pământ și se rupe în trei bucăți. Să se calculeze probabilitatea de construire a unui triunghi cu cele trei fragmente”.*

Steve surise, calculul probabilităților era punctul lui forte. Începu să lucreze și, prin câteva operații algebrice, ajunse repede la rezultat. Se uită la ceas. Mai avea douăsprezece minute. Poate că ar mai fi avut timp să găsească și o soluție geometrică. Desenă un triunghi echilateral, folosi o teoremă cunoscută și rezolvă problema printr-o observație strălucită. Rezultatul corespundea. Probabilitatea era de 1/4.

Introduse fișa în fantă și așteptă. Avea la dispoziție patru minute mari și late pentru relaxare.

Clopoțelul sună din nou și Steve desfăcu a doua fișă. Rămase năuc. Problema pretindea calculul unei orbite jupiteriene pentru o astronavă provenind de pe Marte. Urmau datele.

Nu știa de unde să înceapă. Încercă să mâzgălească niște formule, dar fără convingere. Știa că merge pe un drum greșit, în urmă cu o lună rezolvase un exercițiu asemănător folosind o formulă lungă de-o palmă pe care a uitat-o cu totul. O sudoare rece îi umezi fruntea și obrajii. Să copiezi nu se putea, și de altfel problemele difereau de la candidat la candidat. Se uită în dreapta: cu patru rânduri mai încolo, aplecat peste masă, Billy Woodrod lucra grăbit, întotdeauna a avut noroc, măgarul!

Își apăsă tâmplele. Formula aceea nenorocită nu voia să apară. Jumătatea de oră trecu într-o disperare continuă, iar când sună clopoțelul Steve depuse în fantă

o coală plină de corecturi și de ștersături.

Simplitatea celei de-a treia probleme îi ridică moralul. Trebuia să aplice teorema lui Stokes în cazul unei întregi curburi a unui vector descriind o curbă închisă. O rezolvă frumos, îngrijit, în câteva locuri de-a dreptul sclipitor prin eleganța demonstrației.

Al patrulea test îl lăsă perplex. *„Să presupunem că pentru pasagerul unui elijet probabilitatea teoretică a unui accident ar fi 1/1000. Brown suferă un accident și e luat la bord de Smith care îl transportă la spital. Să se determine probabilitatea unui nou accident pe traseu. (Candidatul să observe că pe același vehicul probabilitatea celor doi pasageri e diferită: pentru Smith e 1/1000, pentru Brown – două accidente în aceeași zi – este 1/1000 X 1/1000 = 1/1 000 00)".*

Evident, cei de la Centru s-au tâmpit. Încă n-a mai întâlnit o problemă atât de stupidă. O reciti cu atenție sporită. O mânie surdă îl cuprinse. „Mizerabilii!" murmură. Își acoperi imediat gura cu palma, ca și cum ar fi vrut să rețină prin gestul acela cuvântul scăpat. Poate că nu l-au auzit, poate că microfonul nu era până într-atâta de sensibil. Măgari, gândi, măgari împuțiți! Problema ascundea o capcană, altul ar fi căzut în ea cu capul în jos, însă nu el, Steve Gilmore. În acea ramură a matematicii se simțea un zeu. Luă stiloul și scrise fără ezitare: *„Problema e greșită în formă și în conținut, cei doi pasageri sunt expuși aceluiași risc deoarece, contrar celor ce se afirmă în text, probabilitatea ca Brown să sufere un nou accident e tot de 1/1000, prima întâmplare fiind deja verificată".*

Cu acest răspuns și-ar fi acordat cel puțin cincizeci de puncte în plus. Introduse fișa în fantă și își frecă mâinile satisfăcut. În ansamblu, examenul lua o întorsătură favorabilă. Avea la dispoziție aproape douăzeci de minute ca să-și odihnească mintea.

Vocea metalică a difuzorului îl făcu să tresară.

– Candidatul cu numărul 176 să părăsească sala!

Se auzi un murmur prelung, înăbușit. Bărbatul de la masa cu numărul 176 se ridică, foarte palid. Avea fața crispată. Privi în jur ca pentru a sfida toți ochii fixați asupra lui și încercă să zâmbească. Nu se putea hotărî să se îndepărteze de pupitru.

– Candidatul 176! repetă vocea din difuzor. Abatere de la articolul 19 al regulamentului. Părăsiți sala, vă rog!

Unul mai puțin, gândi Steve. Ce-o fi avut în cap prostănacul ăla?! Să umble cu fițuici sperând că n-o să fie văzut! E clar, a jucat totul pe o carte și nu i-a reușit.

Bărbatul se îndepărtă cu capul plecat.

Steve începu să se gândească la tehnocrație. Proba pe care o susțineau era inumană, dar poate că așa era drept. Era drept ca societatea să fie organizată într-o ierarhie de valori, stabilită după cele mai severe și mai experimentale metode.

Cândva omenirea trăia într-o dezordine totală. Posturi de conducere puteau fi încredințate celor mai incompetenți indivizi, persoane geniale puteau primi cele

mai neînsemnate slujbe. Cel puțin așa se spunea în cărțile pe care le citise în vederea testului: în secolul douăzeci încă mai domnea o rânduială barbară și haotică. Puterea nu era în mâinile tehnicienilor, ci în ale politicienilor, a șleahtă de megalomani nebuni și dominați de pasiuni, dispăruți definitiv odată cu instaurarea Erei Cibernetice a Tehnocrației Integrale. Steve era un om practic, n-avea un interes deosebit pentru istorie, clar lucrurile astea le știa. Știa că în secolele 21 și 22 mașinile au redus rolul omului la executarea unor simple sarcini ele control.

O epocă de abrutizare și de culminare a decadenței. Dar mai târziu aceiași Ciberneticieni au îndepărtat toate automatele, restituind omului demnitatea și plăcerea muncii. Așa îl învățaseră la școală. Iar cărțile de istorie se terminau aici. Toate.

Steve nici măcar nu știa precis ce anume era Tehnocrația Integrală. Știa doar că reprezintă un bine pentru întreaga omenire. Crescut în respectul sacru al legilor sociale, se obișnuise cu ele cu aceeași spontaneitate cu care de mic copil înveți să vorbești. Nu era, desigur, tipul care să asculte balivernele deviaționiștilor, oameni fără minte și fără chef de lucru, care considerau suprimarea roboților drept un abuz al unei clase conducătoare sadice, incompetente și nedemnă să cârmuiască.

Dar Ciberneticienii nu puteau greși, orice ar fi spus deviaționiștii. Îl aveau la dispoziție pe Rhune, mastodontul electronic ce se întindea pe o suprafață de nouă kilometri pătrați, în subteran. Era inutil să te pui cu ei. Rhune decidea totul, de la prețul untului până la închiderea unei fabrici, de la construirea de noi cartiere rezidențiale la alcătuirea programelor școlare. Iar dacă Rhune a hotărât, în urmă cu două secole, suprimarea roboților, măsura trebuie să fi fost nu numai justă, ci și indispensabilă.

Sunetul clopoțelului puse capăt reflecțiilor sale vagi. Steve deschise fișa a cincea.

Îi trebuiră douăzeci și nouă de minute ca să rezolve problema de topologie. Nu era sigur ele rezultat, nu mai avea timp să verifice calculele. Simți dintr-o dată oboseala nopții nedormite. Tensiunea nervoasă și efortul minții îl secătuiseră de energie, făcea apel la rezerve și dintr-un moment în altul se putea aștepta la prăbușire.

A șasea problemă fu ca o lovitură de măciucă. Nu-i plăceau deloc geometriile hiperbolice. Și totuși, problema nu era grea. Trebuia să transpună o teoremă, la alegere, din geometria euclidiană în cea a lui Lobacevski. Alese una dintre cele mai simple și se concentră cu disperare. Când introduse fișa în fantă, era ud leoarcă.

În cochilia gândurilor sale apăru viziunea unei grădini înflorite. Marilyn, Robby care se juca. O casă mai mare. Și viitorul senin.

Desfăcu fișa care conținea a șaptea întrebare, ultima, cu aceeași încetineală plină de groază cu care se dezamorsează o bombă.

Nenorocire! Asta n-avea cu el nici în clin, nici în mânecă! Mintea lui ezită, îl cuprinse un tremur continuu din cap până în picioare și îl apucă deodată o dorință nebună de a urla. Se abținu cu greu, își impuse să citească problema: *„Folosind regulile de formare a tensorului lui Riemann, candidatul să exprime teoria maxwelliană a câmpului electromagnetic în termenii relativității generale a lui Einstein.”*

Ce voiau de la el? Ce pretindeau de la un biet creștin? Pe Steve îl cuprinse întreaga neliniște a victimei în fața călăului. Chin insuportabil. Apoi, un inconștient proces de protecție psihică îl făcu să alunece într-o stare de indiferență absolută.

Se simțea acum complet detașat de tot ce se petrecea în jur, ca și cum examenul nu l-ar fi privit. Căzu ca în transă și umplu trei pagini cu formule, toate cele pe care le cunoștea în legătură cu subiectul. Era departe de a fi rezolvat problema, dar dacă nu rezolva ceva cu asta, arăta măcar că nu e cu totul nepregătit.

Clopoțelul sună de trei ori. Examenul se terminase.

* * *

Patru zile mai târziu.

Porțile clădirii Centrului Tehnic de Aptitudini erau încă închise. Vreo trei sute de persoane așteptau în picioare, lângă coloanele de la intrare, pe scări, pe aleile parcului.

– De ce nu deschid odată? zise Marilyn.

Steve nu răspunse. Avea fața întunecată, era îngrijorat. Patruzeci și cinci de locuri la trei mii de concurenți? Din când în când încerca să-i surâdă soției, dar în loc să exprime râsul, ochii lui păreau gata să plângă.

De patru zile încoace o idee fixă i se cuibărise în minte. Ciberneticienii, casta cea mai puternică a societății, culmea orânduirii sociale... Era un lucru pe care nu și-l putea explica, pe care nimeni nu-l putea explica. Jos, în subteran, unde era instalat Rhune... ce făceau Ciberneticienii? Alimentau mașina uriașă, o supravegheau. Sau o serveau? Rhune lua deciziile. Da, dar Rhune era un calculator construit de tehnicieni. Steve nu înțelegea. Nu înțelegea dacă lumea era guvernată de om sau de mașină. Problema era lipsită de sens, un adevărat cerc vicios, iar acel cerc vicios se numea tehnocrație. Tehnocrația Integrală.

Mai era apoi un alt gând care-l rodea ca o molie, un gând deviaționist. Nu reușea, să și-l scoată din cap. Roboții. De ce, de două secole încoace, umpleau depozitele, scoși din funcțiune? Așa au hotărât Ciberneticenii. Nu, un moment: Rhune a decis asta! O suspiciune absurdă, nebunească, îi explodă în creier. Orânduirea socială, regulamentul școlar, tot sistemul acela complicat de probe, de concursuri, de teste, obsesia științelor exacte, caracterul abstract, învelișul

matematic al oricărei lucrări... Cine le cerea pe toate astea? Rhune, mereu Rhune!

Simți ceva ca o fulgerare. Își imagină viața, lumea de acum câteva secole. Oamenii care leneveau satisfăcuți că au creat automate în toate și pentru toate, semănând cu omul, cu brațe, picioare metalice și mâini. Și cu gândire. Poate că era vorba de un vis, de o tendință inconștientă: aceea de a transfera în mașini ceva omenesc, de a pretinde ca mașinile să se comporte ca oamenii și de a simți plăcerea subtilă și perfidă de a vedea mecanismele cele mai perfecționate angajate în treburile cele mai simple.

Dar acum? Acum nu mai comanda omul. Rhune avea puterea, supremă, inalienabilă, și pretindea... Curaj, Steve! Îți trebuie doar un pic până să accepți asta. Rhune era o mașină, o mașină care se străduia din răsputeri să-i facă pe oameni să semene cu ea. Aici stătea esența tehnocrației, misterul tuturor acelor probe absurde de examen era dezvăluit. *Rhune* se răzbuna. De două secole transforma întruna oamenii în calculatoare monstruoase și se bucura, se bucura de...

Porțile se deschiseră. Trei mii de persoane invadară holul, se îngrămădiră lângă peretele din fund unde erau afișate rezultatele concursului.

Steve își făcu loc cu coatele. O ridică pe Marilyn deasupra mulțimii. În jur, un torent de blesteme, mânia surdă a celor care nu trecuseră probele. Urlete necontrolate, oameni care se îndepărtau plini de bucurie.

Marilyn se întoarse spre el. Îi făcu semn să o pună jos. Steve o țintuia cu ochii holbați. Ea încuviință și se lipi de pieptul lui.

– Da, zise cu vocea sugrumată. Al patruzeci și patrulea...

– Marilyn! Ai văzut bine, Marilyn?

– Da, Steve. Al patruzeci și patrulea.

Reușise. La limită, dar reușise. O trase pe Marilyn afară din clădire, aproape alergând. Reușise. Ce prost fusese să se tortureze timp de patru zile cu gânduri nedemne de un brav cetățean! Sistemul era bun. Sistemul era just. Fiecare își putea croi un drum în viață, era destul să-ți dovedești capacitatea, valoarea. Și ăsta era numai meritul Tehnocreației.

Steve Gilmore surâdea, fericit. Nu va mai lucra jos, în cloacă. Postul de măturător de stradă categoria a doua era al lui.

Salopete gri și albastre rătăceau pe stradă. Gri și albastru, nici o altă culoare. Nu erau prăvălii, nu erau agenții, nu era nici un bar și nici măcar o vitrină cu jucării sau o parfumerie. Din când în când, pe fațadele murdare de funingine, pline de noroi și acoperite cu mușchi, se deschidea ușa batantă a unui chioșc. Înăuntru găseai,,visul"; onirofilmul, fericirea la îndemâna tuturor, pentru toate pungile; era Sofia Barlow, goală, pentru oricine dorea s-o cumpere.

* * *

Erau șapte și se apropiau de el din toate părțile. Îl lovi puternic pe unul în maxilar, cu pumnul, și-l lăsă să cadă de-a rostogolul pe scara de marmură verde. Altul, înalt și robust, apăru ținând în mână un ciomag. Evită lovitura, aplecându-se brusc, apucă sclavul de mijloc și îl izbi de o coloană a templului. Apoi, în timp se încerca să-l înfrunte pe al treilea, o menghină de fier îl strânse de gât. Se zbătu să se elibereze, dar unul din sclavi îi prinse cu putere picioarele, iar altul îi imobiliză brațul stâng.

Fu dus de acolo cu greu, târâș. Din fundul imensei caverne ajungeau până la el sunete de sitar și tabla, o muzică enervantă, obsedantă, plină de freamăte prelungi.

Îl legară gol în fața altarului. Apoi sclavii fugiră în galeriile care se deschideau în pereții cavernei ca niște orbite într-o țeastă. Mirosea a rășină, mirosea puternic a mușchi și a nard, o aromă afrodiziacă ieșind din torțe, din tripoduri și din vasele cu jăratic.

Când apărură fecioarele dansatoare, muzica încetă o clipă, apoi izbucni mai intens, însoțită de un cor îndepărtat de voci feminine.

Era un dans de orgie, amețitor. Fecioarele treceau pe lângă el una câte una, îi atingeau pântecul, fața și pieptul cu vălurile lor ușoare, cu penele lungi și moi ale pălăriilor. Diademe și coliere străluceau în penumbră.

La urmă vălurile căzură, încet, unul câte unul. Văzu rotunjimea sânilor, aproape că percepu moliciunea acelor membre care se mișcau în fața lui, într-o încâlceală de senzualitate nesatisfăcută.

Apoi, o lovitură de gong prelungă și înspăimântătoare întrerupse dansul. Muzica tăcu. Până și dansatoarele, ca niște fantasme vinovate, se retraseră în fundul cavernei și în liniștea profundă apăru vestala, uluitor de frumoasă, înfășurată într-o mantie de leopard. Avea picioarele mici, goale, trandafirii, iar în mâini ținea strâns un cuțit lung, albăstrui. Ochii ei negri, adânci și foarte mobili, păreau că-i cercetează sufletul.

Cât timp dură insuportabila așteptare? Cuțitul tăia legăturile cu o încetineală chinuitoare, ochii ei negri și mari, umezi și plini de dorință, continuau

să-l fixeze în timp ce cuvinte nedeslușite, șoapte și murmure ajungeau la urechea lui într-o cadență persuasivă, ademenitoare.

Îl trase la baza altarului. Mantia de leopard alunecă la pământ, ea se întinse molatic, îl trase spre ea cu un gest dulce și autoritar.

În cavernă, cochilie de sunete și umbre, lumea se balansa într-un leagăn al suspinelor.

* * *

Bradley stinse aparatul și își scoase casca de plastic. Ieși din cabină cu mâinile și cu fruntea umede de sudoare, cu respirația grea și bătăile inimii accelerate.

Douăzeci de tehnicieni, regizorul și actrița principală alergară spre directorul de producție, îl înconjurară nerăbdători. Bradley își roti privirile în jur, în căutarea unui fotoliu.

– Aș vrea un pahar cu apă, zise.

Se întinse într-un fotoliu pneumatic cu spătarul mare și înclinat, ștergându-și transpirația și respirând profund. Un tehnician își făcu loc și îi oferi un pahar cu apă pe care Bradley îl goli dintr-o suflare.

– Ei? Cum ți se pare? întrebă nerăbdător regizorul.

Bradley făcu un gest de nemulțumire, apoi scutură din cap.

– Nu merge, Gustafson.

Sofia Barlow lăsă ochii în jos. Bradley îi atinse mâna.

– Nu-i vorba de tine, Sofia. Ai fost minunată. Eu... eu m-am bucurat de clipe pe care numai o mare actriță mi le putea oferi. Totuși, în ansamblu onirofilmul e confuz, lipsit de armonie și de echilibru.

– Ce anume nu merge? întrebă regizorul.

– Gustafson! Am spus că filmul e lipsit de armonie, înțelegi?

– Sigur că înțeleg. Spui că e lipsit de armonie și de echilibru. Sunt de acord, muzica e indiană, de acum patru secole, iar costumele sunt din Africa Centrală. Consumatorul nu observă însă aceste subtilități, ceea ce-l interesează...

– Gustafson! Consumatorul are întotdeauna dreptate, nu uita asta. Oricum, aici nu-i vorba de muzică și de costume. Defectul e altul: acest onirofilm ar face bucăți chiar și sistemul nervos al unui taur!

Gustafson își încruntă sprâncenele.

– Dă-mi scenariul, zise Bradley, și cheamă-l pe tehnicianul estetician.

Parcurse în grabă paginile, pe toate părțile, bolborosind cuvinte neînțelese, ca pentru a lega din nou ideile.

– Deci, spuse la sfârșit închizând dintr-o dată fascicula, filmul începe printr-o lungă călătorie în pirogă, protagonistul e singur, într-o lume ostilă și

necunoscută, are loc o luptă cu caimanii și piroga se scufundă. E apoi drumul prin junglă, obositor, lupta violentă, corp la corp, cu indigenii. Protagonistul e închis într-o colibă, dar în timpul nopții intră Aloa, fiica șefului de trib, îl eliberează și-i explică în ce fel să ajungă la templu. Urmează îmbrățișarea cu Aloa, sub clar de lună. Apropo, unde e Moa Mohagry?

Tehnicienii și regizorul se îndepărtară și apăru Moa Mohagry, o somaleză foarte înaltă, cu forme sculpturale.

– Și tu ai fost minunată, Moa, dar scena va trebui reluată.

– Iarăși? exclamă Moa. Aș putea repeta scena de o sută de ori, dar mă îndoiesc că rezultatul ar fi mai bun.

– M-am mobilizat serios, Bradley, la limita capacităților mele...

– Tocmai aici e greșeala lui Gustafson. În acest onirofilm scena principală e ultima, când vestala îl seduce pe protagonist. Toate celelalte scene trebuie gradate, trebuie să aibă valoare marginală și de pregătire. Nu se poate face un onirofilm alcătuit în întregime din scene principale.

Se întoarse spre tehnicianul estetician.

– Care e indicele de senzație pe eșantionul mediu?

– În scena cu Aloa?

– Da, în scena cu Aloa.

– Optzeci și patru virgulă cinci.

– Iar în scena finală?

– Ceva mai puțin de nouăzeci și șapte.

Bradley se scărpină în ceafă.

– Din punct de vedere teoretic ar merge, dar din cel practic, categoric nu. În dimineața asta am vizionat scenele din prima parte, una după alta. Sunt perfecte. Dar filmul nu se termină pe malul fluviului, când Aloa își ia rămas bun de la protagonist. Mai sunt niște scene obositoare, cele pe care tocmai le-am vizionat, un drum prin junglă, lupta cu sclavii templului. Când Consumatorul ajunge în acest punct al filmului, e epuizat, receptivitatea lui senzorială e redusă la minimum. Dansul erotic al fecioarelor rezolvă problema numai în parte. Eu am văzut filmul în două reprize și din cauza asta am putut recepționa îmbrățișarea cu Sofia în toată perfecțiunea ei stilistică. Dar, vă rog, să nu confundăm indicele absolut cu indicele relativ. Acesta din urmă e cel care contează. Sunt sigur că, dacă am urmări montajul filmului cu scenele așa cum sunt, indicele receptivității finale ar coborî sub patruzeci de puncte, cu toată priceperea Sofiei.

– Bradley! imploră regizorul. Acum exagerezi.

– Nu exagerez, replică directorul de producție pe un ton polemic. Scena finală e o capodoperă, repet, dar Consumatorul ajunge aici obosit și deja satisfăcut, într-o asemenea stare încât chiar fructul cel mai gustos trebuie să-i pară, prin forța lucrurilor, insipid. Gustafson, nu poți pretinde ca Sofia să facă minuni, și sistemul nervos al unui bărbat are limitele și legile lui.

– În cazul ăsta, ce-i de făcut?

– Ascultă-mă, Gustafson. Am fost regizor douăzeci și cinci de ani, iar de șase ani sunt director de producție. Cred că am destulă experiență ca să-ți dau un sfat. Dacă lași onirofilmul așa cum e, eu n-o să-i dau viza. Nu pot. Dincolo de nemulțumirea publicului, aș risca declinul unei actrițe ca Sofia Barlow. Fă cum îți spun, atenuează toate scenele, mai puțin ultima, elimină îmbrățișarea cu Aloa, transform-o într-un simplu joc erotic...

Moa Mohagry făcu un gest de nemulțumire. Bradley o prinse de mână și o obligă să se așeze pe brațul fotoliului.

– Ascultă, Moa. Să nu crezi că vreau să-ți răpesc ocazia de a avea succes. Ai talent, recunosc. Scena de pe malul fluviului dovedește ardoare, temperament, are o înflăcărare inocentă și primitivă care, fără îndoială, ar fascina Consumatorul. Ai fost grozavă, Moa! Dar eu nu pot distruge un film care costă milioane, îți dai seama, nu-i așa? O să propun coordonatorilor de producție niște filme în care vei figura ca interpretă principală. Sunt milioane și milioane de Consumatori care se dau în vânt după onirofilme cu ambianță primitivă, vei avea un succes răsunător, îți promit. Dar acum nu, nu e momentul...

Bradley se ridică. Se simțea, slăbit, cu picioarele moi, obosite.

– Îți atrag atenția, Gustafson: taie și scena luptei cu sclavii. Prea multă mișcare, prea multă violență. Risipa de energie nervoasă e nemăsurată...

Plecă legănându-se, înconjurat de tehnicieni.

– Unde-i Sofia? întrebă când ajunse în fundul sălii.

Sofia Barlow îi surise.

– Vino în biroul meu, zise Bradley. Trebuie să-ți vorbesc.

* * *

– De acord, nu spun nimic nou, sunt cuvinte vechi, perimate, le-ai auzit de sute de ori la școală și la cursul de instruire. Dar sunt cuvinte asupra cărora trebuie să reflectezi.

Bradley se plimba încoace și încolo prin cameră, încet, cu mâinile la spate. Sofia Barlow stătea într-o rină pe fotoliu. Din când în când întindea un picior și se uita la vârful pantofului.

Bradley se opri o clipă în fața ei.

– Ce te preocupă, Sofia? Treci printr-o criză?

Femeia făcu un gest nervos, încurcat.

– Printr-o criză? Eu?

– Da. De asta te-am chemat aici, în birou. Să ne înțelegem, nu vreau să te dăscălesc. Vreau doar să-ți amintesc postulatele ce stau la baza sistemului. Nu mai sunt tânăr, Sofia! Și anumite lucruri le înțeleg repede, la primul semn. Sofia! Tu alergi după o himeră!

Sofia Barlow închise ochii pe jumătate, apoi îi deschise larg, ca o pisică.

– O himeră? Ce e o himeră, Bradley?

– Am spus că anumite lucruri le înțeleg repede. Tu treci printr-o criză, Sofia. Nu m-aș mira să fie din cauza propagandei cu care se ocupă fără răgaz porcii ăia din Liga Anti-Vis, ca să răstoarne ordinea noastră socială.

Sofia Barlow păru că nu pricepe insinuarea. Zise:

– A fost într-adevăr bună Moa?

Bradley își duse mâna la ceafă.

– Desigur! Mohagry va face carieră, sunt convins...

– Mai bună decât mine?

Bradley pufni.

– Întrebările tale sunt lipsite de sens...

– Și totuși, am vorbit destul de limpede. Aș vrea să știu care din noi două ți-a plăcut mai mult. Eu, sau Moa?

– Iar eu îți repet că întrebarea ta e prostească, n-are sens și îmi confirmă bănuiala, mai mult, certitudinea că treci printr-o criză. O să-ți treacă, Sofia! Toate actrițele, mai curând sau mai târziu, trec prin asta. Pare o etapă obligatorie...

– Aș vrea să știu numai un lucru, Bradley. Un lucru care nu se spune la școală și de care nimeni nu vorbește. Înainte! Ce a fost înainte? Erau chiar toți nefericiți?

Bradley își reluă plimbarea în jurul fotoliului.

– La început era haosul.

– Bradley! Vreau să știu dacă erau într-adevăr nefericiți.

Bărbatul întinse brațele, dezolat.

– Nu știu, Sofia. Eu nu eram pe lume atunci. Un lucru e sigur: dacă sistemul s-a impus, înseamnă că au permis-o condițiile obiective. Aș vrea să-ți dai seama de un lucru foarte simplu: tehnologia a îngăduit realizarea tuturor dorințelor noastre, chiar și a celor mai ascunse. Tehnica, progresul, perfecțiunea instrumentelor și cunoașterea exactă a creierului nostru, a eului nostru... toate astea sunt reale, concrete. Prin urmare, și visele noastre sunt realitate. Sofia, nu uita că numai în cazuri destul de rare onirofilmul este un instrument al comodității și compensației. Aproape întotdeauna el este scop în sine, ca acum câteva clipe când m-am bucurat de corpul tău, de vorbele tale și de parfumul tău.

– Da, dar era totuși un artificiu...

– De acord, însă eu nu eram conștient de asta. Și apoi, chiar și sensul cuvintelor evoluează. Tu folosești cuvântul artificiu cu semnificația depreciativă pe care o avea acum două secole. Dar astăzi nu mai e așa, astăzi un produs artificial nu mai e un surogat. Sofia. O lampă cu fluor, bine dozată, produce o lumină mai bună decât cea a soarelui. Așa e și cu onirofilmul.

Sofia Barlow își privi unghiile.

– Când a început asta, Bradley?

– Ce anume?

– Sistemul.

– Acum optzeci și cinci de ani, ar trebui să știi...

– Știu, dar vorbeam de vis. Când au început oamenii să-l prefere realității?

Bradley își prinse nasul, ca pentru a-și aduna ideile.

– Cinematografia a început să se dezvolte odată cu secolul douăzeci. Inițial era vorba de niște imagini bidimensionale care se mișcau pe un ecran alb. Apoi s-a introdus sonorul, ecranul panoramic, fotografia în culori. Consumatorii, adunați cu sutele în săli de proiecție, vedeau, ascultau, dar nu simțeau filmul, cel mult se putea constata o participare deghizată, mijlocită de un efort al fanteziei. Evident, filmul era un surogat, un adevărat surogat menit să solicite gustul pentru pasionai și aventură al publicului. Și totuși, chiar și atunci cinematografia era un instrument foarte puternic ele transformare psiho-socială; Femeile din epoca aceea simțeau nevoia să le imite pe actrițe in gesturi, în inflexiunile vocii, în îmbrăcăminte. Și bărbați la fel. Viața era trăită în plan cinematografic. Economia era prima care avea de câștigat din asta: cererea imensă de bunuri de consum – îmbrăcăminte, automobile, locuințe confortabile – se datora cerințelor reale, firești, dar mai ales propagandei inumane și neobosite care ațâța și seducea Consumatorul, în orice moment al zilei. Propagandă cinematografică, încă de pe atunci omul își dorea visul, era obsedat de el zi și noapte, însă era departe de a-l realiza.

– Erau nefericiți, într-adevăr?

– Îți repet că nu știu. Îți explic doar etapele procesului. Spre jumătatea secolului douăzeci exista deja femeia standard, situația standard. Au fost, e adevărat, regizori și producători care au încercat în epoca aceea, cu succes, filmul cultural, filmul ideologic, ca mijloc de comunicare a ideilor și de ridicare spirituală a maselor. Dar fenomenul a fost de scurtă durată. În 1956 oamenii de știință au descoperit în creier centrii plăcerii, au descoperit că stimularea electrică a unei porțiuni a scoarței cerebrale producea o intensă și voluptuoasă reacție asupra subiectului. Au trecut douăzeci de ani până când rezultatele descoperirii să devină de uz public. Proiecția primului film tridimensional cu participarea parțială a spectatorului a însemnat condamnarea la moarte a filmului intelectual. Publicul percepea de acum parfumurile, emoțiile, putea să se identifice cu ceea ce se întâmpla pe ecran. Economia a suferit o răsturnare fără precedent. Era o omenire ahtiată de plăcere, de lux și de putere, care cerea să fie satisfăcută chiar cu prețul unei proaste reputații.

– Și onirofilmul?

– Onirofilmul a apărut, în toată perfecțiunea lui de acum, câțiva ani mai târziu. Nici o realitate nu poate să depășească visul, publicul s-a convins repede de asta. Când participarea e totală, orice concurență a naturalului devine ridicolă, orice revoltă inutilă. Acesta e sistemul, Sofia. Și nu-l vor schimba, fii sigură,

crizele tale trecătoare, nici chiar vorbăria melodramatică a naturiştilor, oameni fără scrupule care adună fonduri pentru triumful unei idei confuze, însă în folosul propriilor lor persoane. Îţi vine să râzi? Săptămâna trecută Hermann Wolfried, unul din şefii Ligii Anti-Vis, s-a adresat Companiei Norfolk. Ştii pentru ce? Dorea un onirofilm particular, cinci actriţe cu renume într-o orgie care te duce la infarct. Compania a acceptat comanda, iar dacă Wolfried o să crape, cu atât mai rău pentru el.

Sofia Barlow se ridică brusc.

– Minţi, Bradley! Minţi intenţionat, cu neruşinare.

– Am dovezi, Sofia. Liga Anti-Vis e o organizaţie care-i duce de nas pe naivi, pe ipohondrii incurabili şi pe admiratorii trecutului. La baza ei stă probabil o brumă de sentiment religios, dar în vârf e numai lăcomie.

Sofia era gata să plângă. Bradley se apropie de ea plin de bunăvoinţă şi îi puse mâinile pe umeri, protector.

– Nu te mai gândi la asta, Sofia.

O împinse lângă masă, deschise un sertar şi trase de acolo o cutioară plată, dreptunghiulară.

– Ţine, zise Bradley.

– Ce-i asta?

– Un cadou.

– Pentru mine?

– Da, de asta te-am chemat în birou. Ai făcut douăzeci de onirofilme pentru compania noastră... O realizare remarcabilă, dacă vrei. Omagiul firmei e o mică recunoaştere a meritelor tale...

Sofia făcu un gest, ca pentru a deschide cutia.

– Las-o aşa, o sfătui Bradley. O s-o deschizi acasă. Iar acum du-te, am multă treabă.

* * *

Chiar lângă clădire era un şir de elitaximetre. Sofia urcă în primul, trase o revistă dintr-un raft lateral al maşinii, îşi aprinse o ţigară şi-şi contemplă măgulită imaginea de pe copertă. Vehiculul porni încet, îndreptându-se spre centrul oraşului.

Buzele erau întredeschise într-o expresie a ofertei, culoarea, contrastul dintre lumină şi umbră, ambiguitatea chipului... Fiecare detaliu era foarte bine gândit.

Sofia se privi ca într-o oglindă. Cândva munca actriţei prezenta diverse aspecte negative. Când se filma o scenă de dragoste, exista un partener în carne şi oase şi trebuia să-l îmbrăţişezi, să-i suporţi contactul fizic, sărutările şi cuvintele gâfâite. Aparatul de. filmat înregistra scena pe care spectatorii o vedeau mai apoi

pe ecran. Acum era altfel. Era „Adam”, manechinul căptușit cu aparate electronice, cu două minuscule aparate de filmat montate în orbite. „Adam” era un miracol de receptivitate: dacă actrița îl mângâia, supapa receptivă înregistra senzația de mângâiere și o fixa, odată cu imaginea vizuală, în bobina onirofilmului. În felul acesta, Consumatorul care mai târziu ar fi folosit bobina ar fi perceput mângâierea în toată exactitatea ei senzorială. Nu mai era un spectator pasiv, ci protagonistul.

Desigur, existau onirofilme pentru bărbați și onirofilme pentru femei. Și nu puteau fi schimbate între ele: dacă un Consumator împins de o curiozitate bolnăvicioasă și-ar fi introdus în casca de recepție o bobină destinată Consumatoarelor, și-ar fi provocat o durere de cap violentă, riscând și dezintegrarea circuitelor delicate ale aparatului.

Îi spuse șoferului să oprească. Taximetrul parcursese doar o mică distanță, dar Sofia preferă să-și continue drumul pe jos.

Salopete gri și albastre rătăceau pe stradă. Gri și albastru, nici o altă culoare. Nu erau prăvălii, nu erau agenții, nu era nici un bar și nici măcar o vitrină cu jucării sau o parfumerie. Din când în când, pe fațadele murdare de funingine, pline de noroi și acoperite cu mușchi, se deschidea ușa batantă a unui chioșc. Înăuntru, pe tejghelele de cristal șlefuit, era „visul”, fericirea la îndemâna tuturor, pentru toate pungile, era ea însăși, goală, pentru oricine dorea s-o cumpere.

Mergeau. Iar Sofia Barlow mergea printre ei, o armată de halucinați, oameni care timp de trei ore pe zi se lăsau pradă spasmelor, gâfâiau în liniștea bordeiului lor: o încăpere, un amplex și o cască. Și bobine, bobine de onirofilm, milioane de vise de dragoste, de putere și de glorie.

– Cetățeni!

Vocea se înălța puternică și clară, ca într-un discurs oniric, când cel care visează are toată lumea la picioarele lui ovaționând.

– Cetățeni! Un filozof antic spunea că virtutea e o deprindere a minții. Nu sunt aici să vă cer imposibilul, aș fi nebun dacă v-aș cere să renunțați imediat și definitiv. De ani și ani suntem sclavi și supuși, prizonieri în labirintul visului, de ani și ani bâjbâim prin întunericul dens al incomunicabilității și al izolării. Cetățeni, vă invit să fiți liberi. Libertatea e virtute și virtutea deprindere. Am sfidat prea mult natura, trebuie să luăm măsuri, înainte de a se ajunge la moartea totală și definitivă a spiritului...

De câte ori ascultase asemenea discursuri? Propaganda Ligii Anti-Vis era plictisitoare, îi producea întotdeauna o mânie profundă. În ultimul timp, însă, se surprindea încurcată. Poate pentru că era actriță, iar când oratorii vorbeau în piață despre păcat, pierzanie, când ațâțau mulțimea de Consumatori să abandoneze „visul”, ea simțea acuzația îndreptată mai ales împotriva ei, simțea responsabilitatea întregului sistem. Poate că dincolo de tonul emfatic al oratorilor era ceva adevărat. Poate la școală nu le spuseseră tot, poate că Bradley nu avea

dreptate.

La tribună, bărbatul cel gras se agita, lovea cu pumnul în parapetul de lemn, era roșu la față, congestionat. Nu-l asculta nimeni.

Când printr-o portiță laterală ieși o fată acoperită cu un văl, câțiva din mulțime se opriră o clipă. Difuzorul transmitea o muzică din vechiul Orient. Fata începu să-și scoată vălul, dansând. Era frumoasă, foarte tânără, cu gesturi sincopate, dar iuți, ritmice.

– O diletantă, își spune Sofia în sinea ei, o actriță ratată...

Când fu goală în mijlocul platformei, chiar și cei câțiva bărbați care se opriseră plecară. Unii râdeau, alții scuturau din cap dezamăgiți.

Fetele din Liga Anti-Vis opreau trecătorii, se apropiau de bărbați umflându-și pieptul, într-o absurdă și tulburătoare ofertă.

Sofia lungi pasul. Dar cineva o apucă de braț. Era un băiat înalt, brunet și tânăr, care o fixa cu niște ochi negri, plini de siguranță.

– Ce vrei?

Tânărul îi arătă stema purpurie de pe salopetă, în dreptul inimii.

– Sunt din Liga Anti-Vis, zise.

– Ei bine, ce dorești?

– Să-ți fac o propunere.

– Spune.

– Vino cu mine în noaptea asta.

Sofia începu să râdă.

– Cu tine! De ce? La ce mi-ar folosi?

Tânărul schiță un zâmbet răbdător, amestec de siguranță și superioritate. Evident, era obișnuit cu obiecții de felul acesta.

– Nici un avantaj, admise cu indiferență. Însă datoria noastră este...

– Termină! Am petrece noaptea insultându-ne, într-o încercare vrednică de milă de a avea un raport natural... Băiețaș, amicul tău de la tribună spune o grămadă de prostii.

– Nu sunt prostii, replică tânărul. Virtutea e obișnuință. Aș putea...

– Nu, n-ai putea. N-ai putea pentru că nu mă dorești, și nu mă dorești pentru că sunt adevărată, reală, vie și umană, pentru că aș fi un surogat, surogatul bobinei pe care o poți cumpăra cu câțiva bănuți. Dar tu? Ce mi-ai putea oferi tu? Prostule, înfumuratule, copilandru imbecil!

– Ascultă-mă, te rog...

– Adio, i-o tăie scurt Sofia și își urmă drumul.

Prea dure cuvintele adresate tânărului. O reacție ofensivă inutilă, ar fi putut refuza propunerea așa cum făceau și alți trecători, politicos, sau cel mult cu un zâmbet de îngăduință. La urma urmei băiatul era de bună-credință, cu ce drept îl insulta ea, cu ce drept îl rănea în ce avea el mai bun, probabil? De bună-credință, de acord. Dar șefii? Bradley o asigurase de nenumărate ori că șefii Ligii Anti-Vis

erau o turmă de porci. Dar dacă Bradley mințea întruna?

Suspiciunea o chinuia de mai multe săptămâni. Toate acele discursuri din piețe, afișele de pe pereți, broșurile de propagandă, propunerea făcută în public în sensul experimentării raporturilor naturale cu activiștii Ligii... E posibil să fie totul o minciună? Poate era și ceva adevăr în ceea ce susțineau oratorii și conferențiarii, poate că lumea era stricată până în măduva oaselor și numai câțiva oameni luminați aveau ochi să vadă oroarea și să cântărească atâta decădere.

Omul-insulă. La asta s-au mărginit. De-o parte clasa producătorilor, o clasă care deținea puterea și căreia îi aparținea și ea în calitate de actriță; de cealaltă, armata supusă și oarbă a Consumatorilor, bărbați și femei, avizi de singurătate și de penumbră, viermi de mătase încolăciți în gogoașa propriilor lor vise, larve palide, slabe, intoxicate de inactivitate.

Sofia se născuse în eprubetă. Ca toți ceilalți, de altfel. Nu-și cunoștea mama. Milioane de femei mergeau o dată pe lună la Banca Vieții, milioane de bărbați ajungeau la orgasm în vis și depuneau sămânța la Bancă, unde era selecționată și utilizată după riguroase criterii genetice. Căsătoria era considerată o instituție arhaică. Sofia era fiica unui vis, a unui bărbat necunoscut și anonim care a posedat în vis o actriță. Orice bărbat peste patruzeci de ani putea să-i fie tată și orice femeie între patruzeci și optzeci, mamă.

Când era mai tânără, acest gând o tulbura foarte mult, apoi, încetul cu încetul, s-a obișnuit. Dar în ultimul timp toate îndoielile și neliniștile adolescentei reveniseră, vulturi care se roteau în zbor, răbdători, în așteptarea momentului ei de slăbiciune. Cine era tânărul care o oprise în mijlocul străzii? Un campion al umanității superioare, sau un naiv?

Sigur, dacă i-ar fi spus: „Te-am recunoscut, Sofia. Te-am recunoscut în ciuda îmbrăcămintei standard și a ochelarilor negri...” Dacă i-ar fi spus:„Ești actrița mea preferată, obsesia tuturor zilelor mele...” Și dacă i-ar mai fi spus: „Vreau să te cunosc, așa cum ești, cum ești cu adevărat...”

Dar bădăranul ăla vorbise de datorie. Îi propusese să petreacă o noapte împreună numai ca să plătească în felul acesta un tribut noii presupuse moralități. Virtutea e obișnuință. Obișnuință, deprindere cu raportul natural. Iubiți-vă, bărbați și femei, uniți-vă cu abnegație! Fiecare îmbrățișare a voastră va contribui la înfrângerea totală și la descompunerea unui sistem nedrept. Uniți-vă, uniți-vă cu adevărat, bucuria sublimă a simțurilor nu va întârzia să se manifeste, o încântare de sunete și lumini o să vă umple sufletul și corpul o să vi-l proslăvească. Iar copiii noștri nu se vor mai alcătui în adăpostul rece al retortei,, ci la căldura măruntaielor. Oare nu asta predica omul cei gras de la tribună?

Intră într-un magazin supraaglomerat, se apropie de tejgheaua lungă unde erau așezate, în ordine, sute și sute de onirofilme închise în elegante cutii de plastic, îi plăcea să citească explicațiile tipărite pe capac, să asculte discuțiile pe care, uneori, cumpărătorii le purtau între ei, sau sfaturile competente pe care

vânzătorii aproape că le șopteau la urechile Consumatorilor nehotărâți.

Citi câteva titluri.

Singapore – Cântăreața eurasiatică (Milena Chung-lin) fuge cu Consumatorul. Aventură în mediul interlop al portului, în ambianța anilor 1950. Noapte de dragoste în sampană.

Bătălia – în persoana unui brav ofițer, Consumatorul pătrunde în tabăra dușmană și aruncă în aer depozitul de carburanți. Bătălia finală, crudă și victorioasă.

Extaz – Aviojetul particular al unei prințese persiene, magistral interpretată de Sofia Barlow, se prăbușește în Marele Canion. Prințesa și pilotul (Consumatorul) petrec noaptea într-o peșteră...

Descrieri mai detaliate se găseau în interiorul cutiilor. Nu exista pericolul ca aflarea conținutului să provoace în Consumator diminuarea indicelui de apetit. Proiecția mentală în amplex era însoțită de o amorțeală prin care amintirea faptelor contingente dispărea cu totul. Nu se putea ști, trăind prima scenă, ce o să se întâmple în a doua și în următoarele. Nici dacă ai fi învățat pe dinafară conținutul, nici dacă ai mai văzut și savurat același film de douăzeci de ori. Eul conștient, eul cel de toate zilele dispărea înghițit de precipitarea solicitărilor venite din bobină: încetai să mai fii tu însuți, pentru a-ți accepta personalitatea, gesturile, vocea, impulsurile sugerate de film.

Un vânzător se apropie de ea, plin de solicitudine.

– Un sfat pentru un cadou.

Sofia își dădu seama deodată că în mulțimea de cumpărători ea era singura femeie. Acela era raionul pentru bărbați. Se îndreptă spre tejgheaua opusă, amestecându-se printre femei de toate vârstele, și zăbovi în fața fotografiilor bătătoare la ochi ale actorilor în vogă.

Spațiul e al nostru – Un comandat de astronavă (actorul Alex Morrison), se îndrăgostește de doctorița de bord (Consumatoarea), schimbă ruta navei, debarcă echipajul pe un satelit al lui Jupiter și pleacă împreună cu iubita. Croazieră galactică.

Tortuga – Anul 1650. Pirat galant (Manuel Alvarez) o răpește pe doamna de curte (Consumatoarea). Gelozie și dueluri. Dragoste și mare sub un cer de foc.

– Cum e? întreabă o fată înaltă, planturoasă, strânsă într-o salopetă prea strimtă pentru talia ei.

– Foarte captivant. Am cumpărat pe loc încă patru copii.

Cealaltă era totuși neîncrezătoare. Își întindea gâtul peste tejghea, ridicată pe vârful picioarelor ca să poată citi prezentările de pe cutiile mai îndepărtate. Spuse ceva încet, prietena ei răspunse și mai încet. Sofia trecu mai departe, se opri câteva minute la raionul de „clasici”, aruncă o privire fugară spre fundul magazinului, unde bărbați și femei se înghesuiau să cumpere așa-zisele onirofilme convenabile.

Când era mai tânără, la școală, aflase că odinioară oamenii considerau tabu tot ce se referea la sex. Era cu totul nepotrivit să vorbești sau să scrii despre multiplele aspecte ale vieții amoroase și nici o femeie n-ar fi spus vreodată ceva străinilor despre dorințele și fanteziile ei sexuale. Existau. fotografii și publicații pornografice, multe dintre ele interzise prin lege. Cine și le procura o făcea în ascuns și întotdeauna cu un sentiment de vină sau de jenă, chiar și atunci când cenzura își dădea viza. Dar la data când începea „sistemul", obiceiul primitiv al pudorii sexuale era deja cu totul dispărut. Pudoarea, dacă mai exista, o puteai întâlni în filmele destinate celor trecuți de cincizeci de ani, filme în care Consumatorul seducea sau violenta o fetișcană împurpurată la față, tremurând toată. În realitate dispăruse însă până și pudoarea verbală. Oricine putea cere fără vreo urmă de rușine sau de jenă un film erotic, tot așa cum ar fi cerut orice alt film, de război sau de aventură.

Dar pudoarea propriu-zisă? Care dintre cei ce se înghesuiau la tejghele să cumpere desfrâul în cutie ar fi avut curajul să se dezbrace în mijlocul mulțimii? Cine nu s-ar fi îngrozit dacă ar fi fost obligat să suporte un raport sexual natural? Desigur, activiștii din Liga Anti-Vis, foarte dezinvolți în lansarea propunerilor, dar cine știe dacă la fel de degajați în îndeplinirea a ceea ce ei înșiși considerau că este o datorie plictisitoare. Adevărul era că, bărbați și femei, de aproape un secol păstrau o aproape completă castitate fizică. Singurătatea, penumbra dozată între cei patru pereți și un fotoliu cu amplexul anexat. Omenirea nu dorea altceva. În fața atracțiilor superioare ale visului se stinseseră ambițiile unei locuințe confortabile, unor haine elegante, dorința de a avea o mașină sau alte comodități. De ce să te obosești să obții lucruri reale când cu un onirofilm de câțiva gologani puteai trăi timp de o oră ca un nabab, lângă femei fascinante, admirat, servit, onorat?

Opt miliarde de ființe omenești trăiau în locuințe mizere, izolate în maghernițe sărăcăcioase, hrănindu-se cu concentrate vitaminízate și cu făină de soia. Și nu simțeau nici o nevoie de a consuma ceva cu adevărat. De la o vreme industria producătoare de bunuri de larg consum, nemaifiind rentabilă, fusese abandonată de către grupurile financiare, care-și investiseră fondurile în producția de onirofilme, singura marfă ce avea într-adevăr căutare.

Privi în sus, în direcția unui panou luminos, și i se făcu greață de ea însăși. Cifrele vorbeau clar, tabelul indicilor de vânzare era foarte elocvent. Ea era actrița cea mai în vogă! Onirofilmele cele mai cerute erau ale ei.

Sofia ieși din magazin. O porni spre casă cu capul plecat, cu pași înceți și lipsiți de vlagă. Nu știa ce să creadă despre mulțimea aceea de masculi care se mișca în jurul ei fără s-o recunoască. Erau sclavii, sau stăpânii ei?

* * *

Videotelefonul suna. Era o geană de lumină într-un abis de catifea neagră, un sunet prelung și repetat de clopote, venind dinspre mărețele catedrale cu turlele scufundate în zorii palizi ai somnolenței.

Sofia întinse mâna în căutarea receptorului.

Un șarpe roșu trecu în zigzag pe ecran, zăbovi, păru că plesnește, apoi dispăru făcând loc imaginii lui Bradley.

– Ce-i? zise Sofia cu vocea tulbure de somn. Cât e ceasul?

– E amiază. Trezește-te, fetițo, trebuie să pleci la San Francisco.

– La San Francisco? Spune, ai înnebunit?

– Avem un contract de coproducție cu Norfolk, Sofia. Ar fi trebuit să pleci lunea viitoare, dar timpul e scurt. Te vor chiar acum.

– Dar sunt încă în pat, mi-e teribil de somn. O să plec mâine, Bradley.

– Îmbracă-te! i-o reteză scurt directorul de producție. Un aviojet al Companiei Norfolk te așteaptă la aeroportul de vest. Nu pierde timpul.

Pufni. Munca asta suplimentară nu era în program, intenționase să-și petreacă ziua într-un repaos total.

Alunecă din pat cu ochii încă închiși, se dezbrăcă în baie cu gesturi încete, ezitante. Jetul parcă metalic al dușului rece o făcu să se cutremure. Se șterse, se îmbrăcă în grabă, ieși din casă alergând.

Cunoștea modul de lucru al Companiei Norfolk. Tipii ăia erau meticuloși. Mai mult decât Bradley. Mereu gata să găsească defecte chiar și în scenele cele mai bune.

Elitaximetrul o lăsă la intrarea în aeroport după opt minute. O luă spre poarta care conducea la pista avioanelor particulare și privi în jur, în căutarea aviojetului.

Pilotul apăru pe neașteptate dinspre hangare și-i ieși înainte cu pasul elastic.

– Sofia Barlow?

Era înalt, blond, bronzat, avea o față ce părea rumenită în cuptor.

– Sunt Mirko Glicoric, de la Compania Norfolk.

Sofia nu zise nimic. Pilotul nu binevoi să-i arunce nici o privire, vorbea fixând un punct oarecare al câmpului cu doi ochi reci, agresivi, de o frumoasă culoare cenușiu-antracit. Luă geanta Sofiei și porni repede în direcția pistei centrale, unde aparatul Companiei Norfolk era deja pregătit de decolare. Sofia se străduia să se țină de el.

– Hei! exclamă, opintindu-se ca un cal pursânge. N-ai putea merge puțin mai încet?

Pilotul își continuă mersul fără să se întoarcă.

– Suntem în întârziere, zise pe un ton netulburat. Trebuie să fim la San Francisco peste trei ore.

Gâfâia când ajunse la avion.

– Ai ceva împotrivă să intru prima? întrebă Sofia.

Pilotul dădu din umeri. O ajută să urce, se așeză la bord și așteptă semnalul din turnul de control.

Ea privea în jur, plină de curiozitate, puțin timorată în fața cadranelor și a pârghiilor tabloului de bord. Pilotul fluiera, nerăbdător. Sofia scotoci în punga scaunului și scoase câteva reviste. Erau vechi, de mai multe săptămâni, câteva de anul trecut, mototolite. Pe toate copertele apărea imaginea ei. Era și un catalog, îndoit la pagina ce prezenta filmele în care Sofia figurase ca interpretă principală.

– Sunt ale tale toate astea?

Pilotul nu răspunse. Privea înainte, țeapăn. Decolarea fu lentă, Sofia nici n-o simți, aruncă o privire pe ferestruică și își reținu cu greu un „ah!” de încântare: o mare de case se întindea sub ei, iar jos, la orizont, ca o pleoapă pufoasă, se deschidea cochilia cenușie a câmpiei.

– Sunt ale tale?

Pilotul întoarse capul. O mișcare imperceptibilă, o privire scurtă. Apoi deveni iar rigid.

– Da, zise printre dinți.

Ea încercă să ascundă plăcerea pe care o simțea întotdeauna când își vedea recunoscut farmecul.

– Cum ai spus că te cheamă?

– Glicoric, bombăni pilotul. Mirko Glicoric.

– Ești rus?

– Iugoslav.

Îl studie câteva clipe. Buzele strânse și crispate, profilul drept, tăios... Mirko părea sculptat în stâncă, mut, inert. Sofia își pierdu răbdarea.

– Pot să te întreb ceva?

– Spune.

– La început... La aeroport. M-ai întâmpinat și ai întrebat: „Sofia Barlow?” De ce? Mă cunoști, nu? Revistele astea și catalogul... Pariez că ești unul din admiratorii mei. De ce te-ai prefăcut că nu mă cunoști?

– Nu m-am prefăcut. Să te văd în persoană e altceva. În cele din urmă te-am recunoscut fiindcă știam că trebuie să apari dintr-un moment în altul la intrarea în aeroport. Dar în mijlocul mulțimii, nu. Ai fi trecut neobservată.

Sofia își aprinse o țigară. Poate că pilotul avea dreptate, în mijlocul mulțimii nimeni n-ar fi remarcat-o, chiar fără ochelarii aceia negri. Simți un soi de ciudă pe bărbatul care ședea lângă ea. Încercă să-i vorbească din nou. Mirko era impenetrabil, nepăsător.

– De ce nu treci pe automat? zise Sofia. Mă plictisesc, Mirko. Spune-mi ceva.

Pilotul rămase impasibil. Clipi de două-trei ori și își împinse bărbia înainte.

Sofia îl apucă de braț.

– Mirko! Fă ce-ți spun, treci pe automat și haide să fumăm o țigară

împreună.

– Prefer să conduc eu.

– Imbecilule!

Își aprinse încă o țigară, apoi alta, de la mucul celei dinții, răsfoi revistele, maltrată paginile pradă unei nervozități necontrolate. Începu să fredoneze ceva, bătu cu piciorul în pardoseala de cauciuc a cabinei, pufni, se agită, se prefăcu că se simțea rău cu adevărat.

Mirko scotoci în buzunarele salopetei de zbor și îi întinse o pastilă.

Sofia păli.

– Imbecilule! repetă. Nu vreau să mai stau aici, mă duc în spate.

Cămăruța care se afla înapoia cabinei de pilotaj era primitoare. Avea un divan, un pat rabatabil, o măsuță și un bar.

Își turnă de băut. Un pahar de brandy, adânc, pe care-l înghiți cu sorbituri mari. Imediat își turnă altul, în timp ce contururile obiectelor începură să tremure într-o ceață albăstruie, deasă și îmbietoare. Se apropie de divan, gândindu-se la Mirko, un Consumator ca toți ceilalți, un imbecil. Ardea de nerăbdare să ajungă la San Francisco, să facă filmul și să se întoarcă la New York.

De data asta înghiți cu greu băutura. Când puse paharul pe măsuță, rămase o clipă ca leșinată. Simți că e împinsă spre divan, simți un gol sub ea, ca atunci când ascensorul pleacă brusc. Văzu paharul alunecând de pe masă, căzând... Apoi, o durere în spate, o lovitură în frunte și ceață, baloane roșii și albastre, un uruit de motoare înnebunite.

– Mirko! strigă ridicându-se. Ușa care ducea în cabina de pilotaj părea înțepenită. Apăsă mânerul îndărătnic, împinse cu greu portița, clătinându-se. Un gol în piept, un moment de echilibru, absurda senzație de imponderabilitate. Văzu spatele lui Mirko, mâinile lui crispate pe manșă și norii care veneau spre ei ca niște aburi de vis.

Acum Mirko vorbea. Țipa la ea, nu-și dădea seama de ce. Se prăbuși pe spătarul scaunului, strânse dinții în așteptarea izbiturii.

Aviojetul cădea în spirală.

Când redeschise ochii, văzu un nor alb în mijlocul cerului. Un vultur se rotea în înălțimi. Era întinsă, culcată pe spate și simțea pe frunte ceva umed și răcoros. Ridică un braț, își atinse fața, tâmplele, își luă batista umezită de pe frunte și se întoarse pe-o parte.

Mirko stătea în picioare, lângă epava avionului. În fundal, un uriaș perete de stâncă roșie dădea peisajului agresivitate.

– Cum s-a întâmplat? întrebă cu o voce stinsă.

Pilotul își desfăcu brațele.

– Nu știu, zise scuturând din cap, nu reușesc să pricep. Dintr-o dată aparatul n-a mai răspuns la comenzi, a pierdut înălțime, căzând în vrie. Numai printr-un miracol am reușit să-l controlez iarăși, dar era prea târziu. Uite cum am alunecat,

înainte de a ne izbi de stâncă.

Sofia se ridică, masându-și umărul lovit.

– Și acum? Ai habar unde am căzut?

Mirko își lăsă ochii în jos.

– Asta-i Marele Canion, zise. Ne găsim într-o trecătoare laterală, zona e una dintre cele mai inaccesibile, izolată, însă Bright Angel Trail nu poate fi prea departe...

Sofia holbă ochii.

– Marele Canion?

Rămase câteva clipe interzisă, apoi izbucni într-un hohot de râs.

– Marele Canion! repetă. Asta-i bună! E incredibil.

– Ce e incredibil?

– Nu face pe prostul, Mirko. Defecțiunea motoarelor, aterizarea forțată, aici, tocmai în Marele Canion... Totul e ca în filmul pe care l-am turnat anul trecut: Extaz, ți-l amintești, așa-i?

O bănuială îi trecu repede prin minte.

– Ia spune, zise supărată, chiar n-ai făcut-o intenționat? Sunt prea multe amănunte care coincid. Tu ești pilot într-adevăr, eu nu sunt prințesă persiană, dar sunt Sofia Barlow. Voiai să fii cu mine, nu-i așa? Voiai să rămâi cu mine, ca în film.

Mirko își umflă pieptul, indignat, îi întoarse spatele, se apropie de avion și, îndepărtând tablăria îndoită, intră cu greu înăuntru. Aruncă afară o grămadă de lucruri, două pături, vasul de plastic pentru apă, o cutie cu hrană sintetică, lanterna. Ieși din cabina strivită cu o sticlă de brandy într-o mână, iar în cealaltă ținând o aparatură greoaie.

– Să mergem, zise. Ia cât poți mai multe lucruri, Sofia Îl privi năucă.

– Unde să mergem?

– Sper că n-ai de gând să putrezești între bolovanii ăștia! Trebuie să ajungem în canionul principal. Phantom Ranch nu poate fi mai departe de cincizeci de mile, dar mai găsești câte-un prostănac de turist nostalgic care se aventurează spre vest să fotografieze panorama.

– Ai încercat să comunici prin radio?

– Aparatul s-a stricat. Grăbește-te! Ia-ți lucrurile de care ai neapărată nevoie și vino.

Mergea repede, cu pasul lung, elastic. Își vârî sticla de brandy în geanta ce-i atârna la nivelul coapsei și porni cu spinarea ușor încovoiată sub greutatea păturilor în care înfășurase o baterie de acumulatori și cutia de metal ce atârna greu.

Sofia îl urma țopăind, cu alimentele și vasul pentru apă.

Se opriră după o jumătate de oră. Sofia gâfâia, privirea ei implora. Mirko privea fix înainte. Era limpede că femeia însemna pentru el o povară, clasica

ghiulea prinsă de picior și de care s-ar fi debarasat bucuros.

– Mergi prea repede, Mirko.

Bărbatul se uită la cerul plin de nori amenințători.

– Haide, zise. Peste vreo două ore va fi întuneric beznă.

Când ajunseră în canionul principal, abia se mai vedea. Mirko îi arătă o parte a peretelui stâncos, roșu-maroniu ca o hârtie arsă.

– Peștera, spuse buimăcit.

– Peștera, repetă Sofia. Exact ca în film. Totul e ca în film, Mirko!

O ajută să urce povârnișul. Puse jos legătura, pe pragul pâlniei întunecate care se deschidea în stâncă.

– Nu-ți fie teamă, zise. Mă întorc repede.

Îl văzu cățărându-se pe stâncile abrupte, de gresie și bazalt, smulgând arbuștii uscați și făcând din ei legături pe care le târî la intrarea în grotă.

– Îndată o să se facă frig, spuse. Ne trebuie foc.

Aprinse lanterna și cercetă caverna. Avea vreo cincisprezece metri lungime și de pe la jumătate o cotea aproape în unghi drept. Așeză legătura de vreascuri tocmai la cotitura galeriei și aprinse focul cu o bucurie sălbatică.

Mâncară în liniște în grota cu lumini și umbre, sub uriașa aripă tremurătoare a unui liliac.

– Am desfăcut legătura, zise Sofia. În timp ce adunai vreascuri. Am văzut ce ai înăuntru. Un amplex! Ce nevoie era să-l cari după tine?

– Costă o sută douăzeci de „bătrâne”, răspunse Mirko. Pentru tine, o actriță, e o nimica toată. Dar eu trebuie să lucrez trei luni ca să câștig atâta, înțelegi?

Luă cutia metalică și pe cea cu bobinele.

– Ei! făcu Sofia mirată. Ce faci?

– Mă duc în fundul grotei. Am dreptul să mă izolez, nu?

– Da, însă de ce cu amplexul? Ce vrei să faci, Mirko? Bărbatul pufni. Când Sofia apucă cutia cu bobine și o

deschise, nu se împotrivi. O lăsă să se uite, pasiv, cât avea chef, să citească prezentările de pe casetele de plastic.

– Dar sunt filmele mele, Mirko! Dumnezeule, sunt aici toate! Ceruri albastre, Seducție, Aventură în Ceylon... Ai și o matriță, matrița filmului Extaz. E filmul tău preferat, nu-i așa?

Mirko lăsă ochii în jos fără să răspundă. Sofia închise cutia. O matriță era un lux pe care puține persoane și-l puteau permite. Onirofilmul obișnuit, odată vizionat, trebuia să-l arunci, pentru că trecând prin punctele de recepție ale amplexului se demagnetiza. Matrița, în schimb, era eternă, absolut indestructibilă. Și costa o avere tocmai din cauza asta.

– Când ai cumpărat-o? întrebă Sofia.

Bărbatul ridică din umeri, plictisit.

– Termină! zise. Ești de o curiozitate bolnăvicioasă. Ce vrei să afli de la

mine? Filmele tale se vând în milioane de copii, pentru milioane și milioane de Consumatori. Eu sunt unul dintre ei. Am achiziționat o matriță a filmului Extaz. Ei bine? Ce găsești neobișnuit în asta? Filmul ăsta mi-a plăcut în mod deosebit. Eu...

– Continuă, zise Sofia strângându-l de braț.

– Nu trece o zi în care să nu-l vizionez, declară pilotul pe un ton tăios. Și acum dă-te la o parte, încearcă să dormi, pentru că imediat ce se face ziuă va trebui să pornim la drum lung. Eu mă duc în fundul grotei.

– Cu amplexul?

– Da, pentru Dumnezeu! De ce te amesteci? Vreau să vizionez filmul în liniște.

Sofia înghiți în sec. O cuprinse un sentiment neașteptat, de frustrare, ca și cum deodată n-ar mai fi avut nici un rost să trăiască. Imposibil, se gândea, ce se întâmplă cu mine? Ce vreau, de fapt, de la bărbatul ăsta care are o mie de motive să nu mă învrednicească nici cu o privire?

Simți nevoia să-l rănească, să-i arunce în față insulte dure, să-l pălmuiască. Dar imaginea unui Mirko care o îmbrățișa învinse barierele inhibiției și îi încinse mintea.

– Sunt aici eu, se surprinse spunând cu o voce ademenitoare.

Mirko se întoarse brusc.

– Ce-ai spus?

– Am spus că sunt eu aici. Mirko, în noaptea asta n-ai nevoie de bobine.

– N-am nevoie de ele?

– Nu. Mă poți avea pe mine, ca în vis, mai bine decât în vis...

Mirko începu să râdă.

– Nu-i același lucru, zise. Și, te rog, nu fi ridicolă cu discursurile astea de militant Anti-Vis. Ai chef de glumă?

– Îți repet că îți stau la dispoziție.

– Iar eu îți repet că nu-i același lucru.

– Mirko! imploră femeia ca scoasă din minți. Tu ai nevoie de mine, în fiecare zi îți conectezi matrița și visezi, visezi, continui să visezi caverna asta, focul aprins, continui să visezi sărutările mele, corpul pe care acum ți l-am oferit Totul e ca în film, imbecil blestemat ce ești! Ce mai aștepți de nu mă iei în brațe? Pot face pentru tine tot ce dorești, pot s-o fac eu, s-o fac cu adevărat...

O clipă Mirko păru indecis. Apoi scutură din cap și se îndreptă spre fundul cavernei.

– Mirko! strigă ea exasperată. Sunt Sofia Barlow! Sofia Barlow, înțelegi?

Își trase fermoarul salopetei. Umerii îi alunecară afară, își scoase furioasă îmbrăcămintea și o aruncă la pământ.

– Privește-mă! strigă.

Era pasiunea, flăcări roșii și verzi care dansau frenetic și suav, o aromă

pătrunzătoare de pădure primordială. Văzu mâinile bărbatului, strângea pumnii, buzele îi tremurau ca într-o lungă, extenuantă suferință.

Mirko ezită încă o clipă apoi aruncă bobinele în foc și veni spre ea.

Întâi lumina albastră urmată de cea roșie. Apoi iar cea albastră. Când bobina se termină, întrerupătorul se declanșă automat.

Sofia își scoase casca amplexului. Avea tâmplele umede, inima îi bătea dure ros, mâinile și picioarele îi tremurau..

Mai ales mâinile. Nu putea să și le stăpânească. Niciodată în viață nu trăise un „vis” cu atâta intensitate, un onirofilm care-i impusese să fie ea însăși. Trebuia să-i mulțumească lui Bradley, imediat.

Îl chemă la Videotelefon. Dar în fața directorului de producție cuvintele i se opriră în gât; se bâlbâia, extrem de emoționată. Până la urmă izbucni în plâns.

Bradley așteptă, răbdător.

– Un mic cadou, Sofia. O nimica toată. Când o actriță ajunge la apogeul carierei sale, are dreptul la destule alte recompense. Și le vei avea, Sofia. Vei primi toate satisfacțiile care ți se cuvin. Fiindcă sistemul e perfect. Ireversibil.

– Da, Bradley. Eu...

– O să-ți treacă, Sofia. Li se întâmplă tuturor actrițelor, mai devreme sau mai târziu. Ultimul obstacol de trecut e întotdeauna vanitatea, te-ai gândit și tu că un bărbat ar putea să te prefere visului, ai căzut în erezia cea mai periculoasă, însă noi ne-am dat seama și am luat măsuri.. Darul ăsta. Matrița aceea te va ajuta să-ți depășești momentul de criză.

– Da, Bradley. Mulțumește tehnicienilor, operatorului, regizorului, mulțumește tuturor celor care au participat la realizarea onirofilmului. Mai ales actorului care a interpretat rolul pilotului...

– E unul nou, un băiat dintr-o bucată...

– Mulțumește-i. Am petrecut clipe minunate. Îți mulțumesc și ție, Bradley. Îmi închipui cât timp și câți bani v-a costat filmul ăsta. E perfect. O să-l păstrez pe raftul de onoare al onirotecii mele.

– Prostii, Sofia. Tu aparții elitei. Îți poți permite onirofilme personale pe măsură. Noi, producătorii, ne putem permite cu toții. Suntem mereu ajutați, pe rând, nu? Un lucru însă aș vrea să ții minte.

– Ce anume, Bradley?

– Matrița aceea. E mai mult decât un cadou, e un avertisment.

– De acord, Bradley. Cred că am înțeles.

– Nu cumva să uiți. Nimic nu poate întrece visul. Și numai in vis te vei putea iluziona în sens invers. Sunt sigur că după cinci sau șase vizionări vei înțelege tot ce trebuie să înțelegi și vei arunca matrița aceea.

Consimți, printre lacrimi.

– Ne vedem mâine, în cabina de probă.

– Bine, în cabina de probă. Noapte bună, Bradley.

– Noapte bună, Sofia.

Impestrițat cu roșu

S-a întâmplat anul trecut la Cascina Torti, pe la sfârșitul verii. Cascina Torti e o localitate care nu figurează nici măcar în hărțile provinciilor. Poate că o menționează cartea funciară, sau hărțile militare, meticuloase și detaliate până la limita ridicolului, acele uriașe hârtii împăturite în treizeci și doi, unde se notează chiar și numele gropilor, toate înălțimile, puțurile și dărăpănăturile. Cascina Torti are șaizeci și cinci de locuitori: o mână de case pe povârnișurile unei coline aride, una dintre așezările dispuse între Apeninii pavezi și cei ligurici, aproape de culme.

Un loc retras, ziceam, uitat, o minusculă aglomerare de cocioabe pe care un capriciu teluric le-ar putea înghiți sau tromba unui ciclon le-ar putea smulge fără ca cineva să observe. Și totuși, anul trecut acea mână de căsuțe, acea pietricică pierdută în univers a fost scena unei drame, dacă vreți banală, dar intensă și fascinantă. Cel puțin pentru mine.

E vorba de timp...

Există un înainte și un după. Întotdeauna. Iar între înainte și după, ca o schijă, sau ca o diafragmă, sau ca o foiță subțire de staniol, stă clipa de față, prezentul.

Întreaga anecdotă a timpului e concentrată aici. Generații întregi și-au stors creierii și și-au înăsprit inima ca să găsească răspunsul la această mizerabilă ghicitoare. Unul vorbea fără să clipească despre categorii și a fost venerat pentru afirmația că timpul, ca de altfel toate lucrurile și conceptele, ține de opera divină, altul vorbea despre spirale și noduri, altul s-a distrat născocind paradoxuri, altul a explicat „pâlniile cronosinclastice", iar altul vedea pur și simplu un *tempus quod aequaliter fluit*.

Pe acesta din urmă aproape că-l invidiez. Era un ins somnoros care, îndată ce i se ivea prilejul, trăgea un pui de somn în plin câmp și mereu îi cădea în cap vreun măr sau ceva asemănător, iar în felul acesta ajungea la descoperiri importante, gravitația, calculul infinitezimal etcetera. În ziua când bombănea despre timp, poate că-l lovise un dovleac, sau o țiglă, în orice caz ceva foarte greu, încât îl năucise cu totul. Dar, dacă ne gândim bine, cel care ne-a prostit pe toți a fost comediantul ăla din Stratford, susținând că modul cel mai nimerit de a pierde timpul este să te întrebi tocmai despre natura lui. Sublimă replică! Mai ales dacă se are în vedere faptul că aceste câteva vorbulițe amicul nostru, saltimbancul, le punea de obicei în gura celui mai cretin dintre personaje.

Și uite-așa... Uite-așa s-a stârnit puțină confuzie. Ba chiar mai multă. În concluzie, cum problema e importantă iar punctele de referință oarecum nesigure, imaginea hârtiei de staniol îmi pare cea mai potrivită. Deschizi un pachet de țigări, scoți pătrățelul argintat, îl pui pe masă, acolo unde suprafața corespunde, și îl freci puțin cu unghia degetului mare, faci să dispară cutele, acele mici

denivelări ale hârtiei, până obții o suprafață fină, netedă, care face țin-țin precum clopoțelul unui spiriduș, sau ca minciuna ademenitoare a unei femei nesățioase.

Ei bine, timpul, sau acea așchie de timp ce limitează prezentul, e întocmai ca foița aceea, țin-țin, țin-țin, o inimioară metalică din acelea cu tranzistori, care bate și vibrează, vibrează și bate pe când timpul trece, sau mai bine zis pe când noi trecem.

Toate acestea s-au întâmplat anul trecut, pe la sfârșitul verii, în locul pe care l-am numit deja și n-aș vrea să-l mai numesc. De altfel, pentru cineva interesat, n-ar fi deloc greu să-l găsească. Se poate urca din Canneto sau din Montalto, ori dacă preferați din Montebello sau din Rivanazzano. Toate drumurile sunt la fel, toate urcă pieptiș. Sunt unele pe care le știu pe dinafară, metru cu metru. Le-am străbătut pentru prima dată când încă nu aveam douăzeci de ani, dornic să țin în mâini o armă. Și fluieram un cântec în vogă pe atunci, un cântec despre o anume doamnă pe care o chema Fortuna și despre o fetiță, desigur brună, ca să iasă rima. Îmi plăcea mai ales începutul. „Un drum numit destin te suie-n înălțime...” Eu însă nu-mi căutam norocul[1] pe acolo, și nici măcar iubirea.. Eram împins de mânie, de revoltă, acel sentiment neomenesc care îți răvășește măruntaiele și îți aprinde sângele în fața nedreptăților, a neîncetatelor abuzuri, a violenței pe care se clădea sistemul ideologic.

Și uite-așa, în septembrie trecut, când m-am pomenit urcând aceleași drumuri bătute cu mai mult de treizeci de ani în urmă, memoria îmi călătorea înapoi, în timp. Volkswagen-ul meu lua gâfâind curbele, iar eu admiram ieșindurile și văioagele, vegetația, adulmecam aerul, miresmele,, sorbeam azurul care părea să fie azurul anilor nebunatici ai tinereții mele.

Atunci, anul trecut, pe când urcam, derivate și integrale mi se iviră pe parbriz și pe geamul din spate. Viitorul e o derivată, îmi ziceam în gând. Iar trecutul, o integrală. Ajunge un parfum, un ciripit de pasăre, o strălucire și, într-o clipă, grație uriașului rezervor de amintiri, poți reconstitui funcția primitivă.

Folosesc un limbaj matematic, care poate părea deplasat. Și totuși... Pe când priveam în jur, am încercat pentru un moment dorința absurdă de a vedea făcute țăndări barierele anumitor ecuații. Presupun că toți cei de vârsta mea au încercat, sau trebuie să încerce mai curând sau mai târziu ceva asemănător: pornirea neașteptată și violentă de a scăpa din capcană, mai exact dorința de a te întoarce *cu adevărat* înapoi, în timp, sau să sari peste el, sa-ți bați joc de el trecând dincolo de prăpastia bătrâneții, dincolo de moarte, într-un viitor cum o fi să fie.

Tot despre timp vorbesc și acum...

Când am ajuns la cârciuma Suedezului, Vento nu era încă acolo. Nu

---

[1] Joc de cuvinte: *fortuna* înseamnă și *soartă*, și *noroc*. (N. trad.)

întârziase, eu sosisem cu ceva mai devreme. Ne dădeam întâlnire acolo de două ori pe an, în mai și în septembrie, lunile cele mai bune pentru pescuitul în ape de munte.

Vento, Dario Vailati în registrul de stare civilă, venea de la Genova și era funcționar de bancă. Eu, din Milano, unde predau la universitate calculul numeric și grafic, o materie care mi-e indiferentă; mi-ar fi plăcut să fac ceva mai potrivit pentru mine, știu eu, topografia sau geometriile neeuclidiene, Riemann, Lobacevski, să fim înțeleși.

Vento[1] e o poreclă. Sau mai bine zis un nume conspirativ. La fel ca al meu: Fortuna. El ar fi vrut să-l cheme Folgore[2] ori ceva asemănător, așa cum mie mi-ar fi plăcut Turbine[3] sau Bixio, ceva care să semene cu o lovitură de sabie. Dar din pricina a două cântece pe atunci în vogă, pe care el și cu mine le cântam în gura mare... Pe scurt, ne-am trezit Vento și Fortuna. Practic întreaga ceată ne-a impus aceste nume conspirative.

Fără măsline, Martini nu valorează doi bani. Iar Campari ardea din cauza piperului. Priveam în jur și nu-mi dădeam seama dacă cele vreo zece persoane din cârciumă mă ignorau dintr-un respectuos simț al discreției sau din indiferență.

Ermete, prostul satului, se juca cu scobitorile, le rupea câte cinci odată și le așeza cu îndărătnicie în formă de rozetă pe plasticul mesei, apoi vâra un deget în paharul cu vin și lăsa să cadă o picătură la mijloc, convins că o să se formeze steaua: un joc pe care i l-am arătat de nenumărate ori, dar pe care el, sărac cu duhul, nu reușea să-l repete.

În dreapta mea, la masa de lângă fereastra ce da spre curte, o femeie de vârstă mijlocie, cu înfățișare încă tinerească, mânca posomorâtă, cu ochii în farfurie. O zăream cu coada ochiului și o puteam studia din când în când, ridicându-mă să arunc o privire în curte la fiecare zgomot de mașină.

La sosirea lui Vento, femeia ajunsese la fructe, mușca fără chef dintr-o banană. Mi-am văzut prietenul în mijlocul curții. Mașina nu era a lui. Vento căuta ceva în portmoneu. Celălalt, un tânăr brunet cu cămașa în pătrățele, descărca bețele de pescuit și geamantanul. Băgă banii în buzunar și plecă, ducând arătătorul la tâmplă în semn de salut.

Fir-ar să fie de Vento! Mereu robust, mereu vânjos, cu niște mușchi fără urmă de grăsime, cu părul cărunt, dar încă bogat.

– M-au lăsat frânele, îmi explică. Doar un pic a lipsit, o palmă, și eram în prăpastie. Oricum, tânărul care m-a adus e mecanic, repară totul și mâine seară îmi aduce mașina...

– Unde s-a întâmplat? întrebă cârciumarul.

---

[1] Vânt

[2] Fulger

[3] Vijelie

– La cinci sau șase kilometri de vârf. Norocul meu că urcam.

Se uită în jur, se lovi cu palma peste stomac și zise:

– Mi-e o foame teribilă!

Suedezul aduse tocană cu carne de vițel. Mâncarăm. Apoi Vento vru o ceapă mare, cu sare și ulei. Îmi arăta dinții, își dezvelea gingiile și comenta:

– Uită-te, mi-a mai căzut unul, așa, dintr-o dată. Din partea astalaltă mi-a căzut o coroană. Îmbătrânim, băiete...

I-am amintit în treacăt că mai avea păr destul.

– A, da, mare scofală, dar cu părul nu mesteci. Aș prefera o chelie, însă să am toți dinții în gură.

Femeia așezată la masa din dreapta începu să râdă. Iar el profită imediat. Asta-i felul lui Vento, nu e un muieratic, nici măcar unul din acei pisălogi care le încearcă pe toate, în orice împrejurare, chiar și într-un naufragiu. Vento e altfel, educat, discret, dar dacă o femeie îl încurajează nu se poate abține.

După cinci minute și-a tras scaunul lângă fereastră și își mișca agitat mâinile deasupra mesei, prins într-un monolog repezit, fără pauză.

Suedezul servi două coniacuri. Vento și femeia ciocniră, privindu-se în ochi. Părea că puțin le pasă de toți ceilalți. Mi-am băut cafeaua, de unul singur. Apoi, lângă mine veni Ermete cu scobitorile lui. Bombănea, voia să-i repet jocul și insistă până când n-am mai avut încotro.

– Te cheamă Velia, zicea Vento cu glasul îmblânzit. Frumos nume, dar are un i în plus. Vela îmi place mai mult.

– Vela? se miră femeia. Asta nu înseamnă nimic, nu e un nume.

– Numele sunt așa cum sunt. Mie mi se spune Vento. Cum ți se pare?

– Știu că ți se spune Vento. Un nume foarte frumos.

– Bine. Atunci îl scoatem pe i și tu devii Vela. Înțelegi? Vela și vântul nu se poate să nu se potrivească, sunt făcute unul pentru altul.

Șmecherul! Ei da, Vento e în stare să se cațere pe oglinzi numai ca să devină strălucitor și să-și atingă scopul.

Pe plasticul mesei se alcătuise steaua. Ermete o privea cu gura căscată, cu ochii măriți ca ai unui copil, scuturând din cap, și deodată lovi cu pumnul în masă, încât paharele săltară.

Intrară patru bătrânei. Îi cunoșteam din vedere. Pe cel mai în vârstă, aproape octogenar, îl cunoșteam chiar foarte bine, făcuse în munți, împreună cu noi, paisprezece luni de rezistență.

– Partizan și Cavaler al lui Vittorio Veneto! striga. Războiul cinșpe-optșpe[1], verde ca bradul.

---

[1] Referire la primul război mondial. Vittorio Veneto e numele unei localități unde în 1918 italienii au înfrânt armata austro-ungară. Aici: distincție acordată în 1970 de guvernul italian tuturor veteranilor supraviețuitori ai primei conflagrații mondiale. (N. trad.).

Ceilalți, din fundul sălii, sfârșiseră jocul de cărți. Unul începu să cânte *Monte Canino*. Cavalerul lui Vittorio Veneto, cu vocea lui răgușită și dezgustătoare, îi răspunse cu *Ta-Pum*[1]. Apoi îmi făcură semn. Începui să cânt și eu cântecul meu, singurul pe care-l știu în întregime: *Signora Fortuna*[2].

Îmi demolară un umăr tot lovindu-mi-l cu palma.,,Ei, Fortuna, îți amintești cum am făcut republica?" și jap! o palmă. „Îți amintești cum am fixat prețul pâinii la șase lire kilul?" și dă-i, altă lovitură.

Făceau aluzie la republica liberă a lui Varzi, care a rezistat din iulie până în septembrie '44 sub nasul nemților și al colaboraționiștilor lui Salo.

Suedezul aduse un coș cu sticle. Ermete se îmbătă primul, poate și fiindcă îl obligau să bea împotriva voinței sale. La un moment dat, învârtindu-se, încercă să cânte *Katiușa*. „Suflă vântul, șuieră furtuna..." Toți ceilalți, unii cu degetul, alții cu bărbia, arătau spre fereastră. Dar Vento se făcea că nu pricepe. Stătea acolo și vorbea, și vorbea, strângea în mâinile lui mari, negricioase, mâna albă și delicată a femeii și părea că-i stăpânul lumii.

Țopăind ca o maimuță, Ermete încercă să-i atragă atenția. El îl alungă însă fără menajamente.

– Dă de băut la toată lumea! strigă, uitându-se o clipă în direcția noastră.

Cheful se prelungi binișor. Apoi bătrâneii ieșiră din cârciumă, clătinându-se, ținându-se unii de alții. Ermete nu voia să iasă. Atunci Suedezul îi trase un picior în fund.

Ieși și femeia, punându-și pe umeri un șal mare din lână, negru. Am surprins un gest enigmatic, rapid, dar care era în mod cert un semn de înțelegere. Apoi, Vento se apropie de tejghea.

– Mai dă-ne câte un coniac, îi spuse Suedezului. Ultimul, și fugim la culcare...

Cârciumarul trase obloanele localului.

– Ei, da, frumoasă damă-i Velia, zise turnând în pahare. S-a distrat ea un pic pe la Torino și pe la Milano, dar acu-i obosită, femeie la locul ei...

– Câți ani are? am întrebat fără nici un interes.

– În jur de patruzeci... Nu v-amintiți de ea? Era o vrăbiuță de vreo opt-nouă ani când voi doi treceați pe aici cu pușca în spate. Și vă aplauda...

Timpul... Ceva care trece, fără ca nimeni să-l poată opri. O invenție diabolică.

Mi-am scos pantofii și m-am așezat pe pat, mișcându-mi picioarele ca să scap de ciudatele furnicături pe care, de-o vreme, mai ales după câte o beție, le simt prin extremități.

– Astă-seară, am zis, astă-seară, în timp ce urcam... Niște gânduri stranii

---

[1] *Monte Canino* și *Ta-Pum*, cântece de luptă din anii 1915 – 1918 (N. trad.)
[2] Titlul unui cântec de succes din anii '31

îmi treceau prin minte.

I-am vorbit despre timp, de acea dorință nebună care m-a cuprins pe neașteptate, dorința de a mototoli foița de staniol și de a opri totul.

Vento era în picioare, lângă dulap. Se răsuci brusc.

– Și mie, spuse pe un ton în care se citea surpriză și neliniște. Mi s-a întâmplat și mie același lucru chiar în momentul când, cu frânele la pământ, m-am oprit la un pas de prăpastie... Deh! Glume de andropauză.

Râse și schimbă rapid subiectul:

– Mâine dimineață, zise. Te deranjează dacă mâine dimineață vine și Velia?

Am ridicat din umeri, dar nu m-am putut abține să nu-l iau puțin peste picior.

– Ce-ai pățit, Dario?

– Nimic. N-am pățit nimic. Velia știe să aprindă focul, o să aducă de băut, grătarul și tot ce trebuie. O să vezi, vom petrece o zi minunată. Și adăugă: Femeia asta mă interesează.

– De acord, dar n-o să pretinzi să stau cu voi și să vă țin lumânarea.

– Lasă! Hai să controlăm muștele și să ne culcăm. Muștele. Vento și cu mine avem aceleași ustensile, le putem schimba între noi în caz de nevoie. Un motiv în plus, așadar, ca să fim meticuloși. Sau ca să nu fim. Numai că Vento, mai ales în ce privește pescuitul, era scrupulos până la ridicol. Ca și cu armele, de altfel, îmi amintesc, prin '44, ce inspecții minuțioase făcea și ce palme trăgea celor care nu aveau Stein-ul perfect uns!

Așa că a trebuit să suport ceremonialul. Am deschis cutia cu muște și am așteptat în liniște. El, de cealaltă parte a patului, stând încă în picioare lângă dulap, controlă firele, undițele de schimb și înaintașii, apoi începu:

– Alexandra Jungle Cock.

– Alexandra la post.

– Blody Butcher.

– Blody Butcher la post.

– Bromley Light.

– La post.

– Silver Doctor.

– Silver Doctor la post.

– Silver Dunn.

– La post.

– Soldier Palmer.

– Ei, nu, nu-l am.

Vento se agită două-trei secunde în jurul cutiei, apoi îmi aruncă un Soldier Palmer la picioarele patului, îmi mai lipseau Zulu Silver și Mustads Fancy.

Vento se înfurie:

– Dumnezeule, îți lipsește musca cea mai bună, de care toamna nu te poți lipsi. Să pescuiești în septembrie fără o Mustads Fancy... Ar trebui să-ți fie rușine!

Bombardamentul continuă încă vreo cinci minute, din cauza lui March Brown, Olive Dunn, Miller, May Fly, Scott

Jock și Red Tago, Silver Professor, Bromley Dark și Greenwell's Glory.

În sfârșit, închise cutia. Se dezbrăcă, aruncând în perete cu cămașa și pantalonii.

– Ce ziceai despre timp? O foiță de staniol care face țin-țin... Păi, n-ai dreptate. Realitatea e că timpul ne trage-n țeapă pe toți, mai devreme sau mai târziu. Nu-i vorba de andropauză, suntem regulați cu adevărat.

Stinse lumina, spuse „salut" și începu imediat să sforăie.

Ceața urcă pe neașteptate, în plină dimineață. Nu reușesc nici azi să-mi explic faptul. Nici astăzi, după aproape un an, nu reușesc să pricep totul, fiindcă timpul nu s-a putut destrăma vreodată cât ai clipi din ochi. Știu, diverse ziare au vorbit despre asta, toate s-au aventurat în cele mai obscure și mai fanteziste comentarii, iar Cascina Torti, un răhățiș de muscă spânzurat de culmea unor coline, vreme de câteva zile avu cinstea de a face obiectul comentariilor. Apoi, cum se întâmplă întotdeauna, totul a fost dat uitării și nimeni n-a mai vorbit despre asta. Oricum, tot n-a priceput nimeni nimic. Cu excepția lui Ermete și a Veliei. Numai ei, poate, știu ceva în acest moment. Ceilalți, însă, nu. Nici o știință nu poate explica misterul acelei pâcle venite pe neașteptate, într-un adevărat torent, mai întâi rară și vaporoasă, apoi, după puține secunde, devenind compactă și deasă ca o perdea.

Soarele se întunecă, nu rămase decât o lumină spectrală, reflectată. S-a mai auzit și zgomotul acela straniu, puternic, insuportabil, ca al unui fir metalic întins, tăiat brusc cu cleștele, șuieratul prelung, rezonanța electronică a unei vibrații intense și profunde.

Ceva explodă în mintea mea. Am căzut în apă, amețit, învăluit de ceața care mă înconjura flămândă, simțindu-mi pleoapele grele și membrele amorțite, pentru o clipă (sau poate mai mult, poate un minut sau o oră) scăpate de sub control.

– Ce-a fost asta? striga Vento scuturându-mă de umeri.

M-am smuls din profunzimile inconștienței și am privit în jur, prostit. Ceața se îndepărtase, nu ne mai înconjura.

Forma un zid la câțiva metri distanță, pe apa torentului. Iar zidul se prelungea în sus și în jos, de-a lungul unei curbe line, ușor circulară, care se pierdea în spatele castanilor și al brădetului.

Un zid. Un zid de ceață. Și cădea o lumină difuză care nu făcea umbre. O priveam pe Velia, așezată pe mal: avea fața îngrozită și răvășită.

Urmă o liniște prelungită. Apoi păsările își reluară cântul. Am învârtit

mecanic mulineta ca să recuperez undița. Apa îmi intrase în cizme, eram ud până la brâu. M-am lăsat condus de Vento pe malul uscat. M-am lungit pe jos, între grătarul fumegând și rucsacuri. Eram istovit.

Până și păsările: nu păreau să cânte. Era mai degrabă un piuit înfundat, monoton, invariabil, ca și cum impulsurile vieții ar fi ajuns cu încetineală în gușile lor.

Vento înjură.

– Să plecăm de aici, zise Velia. Locul ăsta mă înspăimântă.

– Da, să plecăm, am repetat după ea, iar vocea îmi era în mod sigur plină de o teamă nelămurită, fiindcă Vento adună într-o clipă sculele de pescuit și gențile și alergă cu ele la Volkswagen-ul meu.

I-am dat cheile.

– Condu tu, i-am spus.

Mi-am scos cizmele și am umplut mașina de apă.

Vento înjură din nou.

Nu mai era ceață. Aerul era din nou destul de limpede, dar deasupra capetelor noastre plutea ceva ca o mantie, o cupolă întunecată ce ascundea albastrul cerului. O seră. Aveam impresia că mă mișc și respir în interiorul unei sere, sub un acoperiș de sticlă opacă și supraîncălzită.

– Tu ce crezi despre chestia asta? zicea Vento, strângând volanul în mâini și privind concentrat în fată, ca să evite gropile drumului. N-a fost o ceață obișnuită. N-ar fi venit așa, pe neașteptate, și nu în anotimpul ăsta. Apoi, ați auzit și voi zgomotul ăla, ați simțit și voi lovitura în creier...

Am ridicat din umeri, nemulțumit. Ceea ce mă preocupa era persistența fenomenului, bolta întunecată de deasupra noastră, care arunca acum umbre albăstrui peste întreg peisajul înconjurător.

– Să mergem la Cascina Torti, am spus. Am impresia că furtuna trebuie să izbucnească dintr-o clipă în alta.

– Nu-i furtună! țipă Velia. Știți mai bine decât mine că nu-i furtună. Aici se întâmplă ceva!

– De acord! am acceptat. Nu e furtună. Dar acum s-o întindem, discutăm mai târziu.

Vento apăsă pe accelerator. Am ajuns la Cascina Torti într-o viteză nemaipomenită, nesocotind cele mai elementare norme ale prudenței. Un bătrân uscățiv și costeliv, cu o jachetă închisă la culoare peste cămașa albă, stătea în mijlocul drumului. Se uita în direcția noastră, însă nu dădea nici cel mai mic semn că ar părăsi poziția, nici măcar atunci când Volkswagen-ul ajunse la câțiva pași de el.

Vento frână brusc. Se auzi un scrâșnet prelung de cauciucuri pe asfaltul prăfuit, dar bătrânul nu se mișcă nici acum.

– Hei! îl apostrofă Vento scoțând capul pe fereastră. Ascultă, bunicule, așa

se umblă pe stradă?

Nimic. Bătrânul stătea nemișcat la o jumătate de metru de capota mașinii, se uita fix într-o direcție oarecare, iar gura îi tremura, își scutura brațele și bâjbâia cu mâinile căutând nu se știe ce.

Am coborât din mașină.

– Vino aici, am spus, apucându-l de braț. Hai, curaj, dă-te la o parte.

Am deslușit cu greu un mormăit confuz. Fără îndoială, era beat: la Cascina Torti asta nu e o raritate, nici măcar dimineața. Dar explicația nu se dovedi prea convingătoare. Pe stradă mai erau și alții care se agitau ca niște sminitiți, stând mai ales în dreptul ușilor și ferestrelor. Chiar și pe fețele celor pe care îi cunoșteam personal am observat lipsa de vlagă și trăsăturile clare ale unei tâmpenii avansate.

Când intrarăm în cârciuma Suedezului, mi s-a tăiat răsuflarea, părea că toți cei dinăuntru primiseră o mamă de bătaie, întocmai ca în încăierările din filmele western.

Ermete era în spatele tejghelei, pe mica platformă, și se distra făcând bucăți-bucățele pahare și sticle. Cârciumarul stătea liniștit, cu brațele pe tejghea, dincoace, pe partea destinată clienților. Vreo trei-patru ședeau pe la mese, pe jumătate adormiți. Pe podea, cioburi de sticlă și pete mari de lichid.

Apoi Ermete se întoarse spre noi. Am rămas împietrit, cu gura căscată, paralizat, ca și cum m-ar fi lovit cineva în plex. Vento și Velia erau la spatele meu, însă mi-am dat seama că erau și ei șocați. Fiindcă Ermete... În fine, Ermete nu mai era el însuși. În mare, persoana era aceeași, aceleași haine, aceeași frizură, fața, chiar și fața dacă te uitai bine, dar ochii, Dumnezeule, din ochi țâșnea o lucire de inteligență atât de intensă încât îl făcea de nerecunoscut. Până și gura: buza inferioară nu-i mai atârna, plină de bale, ci-i stătea întinsă într-un fel care arăta siguranță și dispreț.

– Ia te uită, pe cine văd! zise ironic. Domnul Fortuna și domnul Vento. Și „segnorina” Velia!

Rosti chiar așa, „segnorina”, cum spuneau soldații americani la Napoli și la Roma, după debarcarea de la Anzio.

Nu-l mai auzisem pe Ermete vorbind atât de cursiv. Și mai ales într-o italiană corectă.

Vento mă depăși, îndreptându-se spre tejghea.

– Ce se întâmplă? am întrebat.

Ermete coborî de pe platformă și se apropie drept, cu pieptul împins înainte. Doamne, unde era mutra lui sleită și respingătoare? Aveam în față un om voinic, drept ca un brad, mai înalt decât Vento, *mai puternic și mai hotărât*.

– Nu s-a întâmplat nimic, zise Ermete cu o voce limpede, răsunătoare, fără nici un accent, asemănătoare întrucâtva cu a vechilor crainici de televiziune. Pentru mine totul e normal. Numai că acum o jumătate de oră a venit ceața și ăștia s-au prostit cu toții.

Descrise cu arătătorul o mişcare în semicerc şi arătă cu bărbia spre fereastra care dădea în curte.

– Priviţi ce spectacol!

– Dar tu? l-am întrebat. Cum se face că nu dormi ca toţi ceilalţi?

Din ochii lui izbucni o lumină răutăcioasă. Instinctiv m-am retras câţiva centimetri, însă el mă apucă de braţ într-o strânsoare de menghină puternică şi mă trase lângă masa din colţ. În mijloc erau cinci scobitori aşezate în formă de stea.

– Şedeam aici, zise, fără să slăbească strânsoarea şi apăsând silabele. Acum o jumătate de oră stăteam aici concentrat la jocul ăsta care nu mi-a reuşit niciodată. La un moment dat în cap mi s-a aprins o luminiţă, mi-am înmuiat degetul în vin şi, dintr-o dată, s-a format steaua. Atunci mi-am zis: Ermete, s-a isprăvit cu suferinţa. Am simţit că tot ceea ce aveam în mine, ceea ce ştiam dintotdeauna, chiar dacă destul de vag, ieşise deodată la suprafaţă. O descoperire uluitoare, mai ales dacă mă gândesc în ce stare se află imbecilii ăştia...

Am încercat să mă eliberez, dar el strânse mai tare. Zise:

– Ascultă aici, ticălosule, nu cumva să-ţi treacă prin cap să nu mă respecţi, că-ţi rup în bucăţi braţul ăsta.

– Cheamă carabinierii, spuse Vento întorcându-se spre Velia.

Ermete începu să râdă.

– Carabinierii! Chemaţi mai bine un neurolog. Poţi umple un întreg ospiciu cu ăştia. În orice caz, dacă-mi permiteţi, vreau să mă distrez puţin.

Se duse la raftul cu băuturi şi luă două sticle de coniac. Pe una o izbi de gratiile ferestrei, celeilalte îi sparse gâtul lovind-o de marginea unei mese şi-i turnă de băut unuia care şedea mai la o parte.

– Curaj, zise. E un pahar mărişor, dar cu puţin curaj îl dai pe gât tot, nu-i aşa?

Bărbatul rămase nemişcat, ca o stană de piatră. Ermete îi trecu un deget pe sub bărbie şi-l obligă să ridice capul.

– Bea, lepădătură! Nu-ţi aminteşti, de beţiile pe care mă obligai să le fac? Bea, scârnăvie ce eşti!

Celălalt, ca un automat, sorbi totul dintr-o suflare. Apoi îşi scăpă capul pe masă.

– Ei, nu! spuse Ermete. Acum o să bei altul, un alt păhăruţ, vreau să te văd târându-te ca un şarpe. Nu-ţi aminteşti cum râdeai când mă pişam pe mine?

Vento era cât pe ce să intervină. Dar chiar atunci Velia ieşi din cabina telefonică.

– Nu răspunde nimeni, zise ea. Telefonul e izolat.

Ermete puse sticla pe masă, cu delicateţe.

– Izolat? Cum adică izolat? şi izbucni în râs. Mai zise: Foarte bine. Dacă suntem izolaţi, înseamnă că aici eu comand, voi trei sunteţi în plus. Mă tot întreb cum de nu sunteţi cretini ca ceilalţi. Poate eraţi trei idioţi; ca mine, sau poate...

– Poate că suntem sănătoşi şi deştepţi pentru că ceaţa ne-a surprins la margine, observă Vento. În orice caz, aici nu comanzi tu nici un pic, ne-am înţeles?

Ermete pufni pe nări.

– Oi fi vrând să comanzi tu! Ei, nu frumosule, timpurile războiului de partizani au trecut cam de multişor. Pleacă-ţi creasta şi ţine-te deoparte.

L-am văzut pe Vento aprinzându-se şi înţepenindu-se ca un catâr. Velia intră între ei. Ermete îşi ridică braţul şi-i atinse delicat faţa cu două degete.

– Pe tine, pe tine te iubesc, zise, pentru că nu ţi-ai bătut joc de mine niciodată. Acum însă fă-mi o plăcere. Dă-te şi tu la o parte.

– Să ne gândim, spuse Velia. Hai, Ermete. Să judecăm...

– Ermete nu judecă, n-a judecat niciodată. Dă-te la o parte, frumoaso. Am spus că vreau să mă distrez...

Era imposibil să-l opreşti. Rotindu-şi braţele, îndepărtă femeia şi, cu paşi iuţi, ajunse în spatele Suedezului, care mai stătea nemişcat lângă tejghea. Cârciumarul primi lovitura şi întreg corpul i se zgudui. Un cot îi alunecă peste marginea tejghelei şi fu pe punctul de a-şi pierde echilibrul, însă Ermete era pregătit să-l apuce de cămaşă.

– Asta-i piciorul pe care mi l-ai tras aseară, mie, lui Ermete, prostul din Cascina Torti...

Îl zvârli ca pe o cârpă pe scaunul cel mai apropiat, îi puse un picior pe genunchi, îl prinse pe Suedez de păr şi-l obligă să-şi aplece capul.

– Sărută pantoful, corcitură!

Suedezul sărută pantoful. Ermete îi desfăcu apoi palma unei mâini şi scuipă în ea.

– Iar acum înghite scuipatul, scuipatul meu!

Vento îmi aruncă o privire şi într-o clipă eram în spatele lui; am reuşit să-l tragem într-un colţ, acolo unde era masa cu scobitorile aşezate în formă de stea. În mod inexplicabil, Ermete păru că se linişteşte dintr-o dată.

– Vă urăsc, şuieră. Vă urăsc pe toţi, prostănaci mizerabili care mi-aţi făcut din viaţă un iad. Dar roata se-nvârteşte...

– Ai dreptate, vorbi Vento cu o voce foarte calmă. Ai perfectă dreptate. Dar acum calmează-te.

– De ce? întrebă Ermete înălţând capul într-un rest de ranchiună nepotolită. Dacă în coteţ e un pui şchiop, toţi ceilalţi îl ciupesc, îl chinuie până ce moare. Vă închipuiţi că proştii nu suferă?

– Linişteşte-te, Ermete. Şi iartă-mă, iartă-ne pe toţi. Am greşit, dar dacă tu înţelegi acum cu adevărat, nu face aceeaşi greşeală.

Scutură din cap de două-trei ori, apoi întinse un deget înspre scobitori şi, cu un gest obosit, strică steaua. Ochii îi luceau, aproape că plângea.

– Eu vorbesc, zise, văd clar şi înţeleg, e ca şi cum o mână dumnezeiască

m-ar fi atins aici, în cap. Iar sângele meu e ca un uruit de... de reactor, nu așa se spune? Ar trebui să fiu nebun de fericire, însă acum nu știu... mă apucă tristețea, poate pentru că văd ceea ce voi n-ați văzut niciodată. Voi n-ați fost nicicând pui șchiopi. Dar eu am fost. Anumite lucruri le înțeleg acum cu ușurință și mă sperie pereții, obiectele, chiar și voi... Mi se face greață!

Frumoasă încurcătură. Prostul care și-a recăpătat subit mintea, el ne mai lipsea! Nu că mi-ar fi displăcut să discut cu Ermete, să-i ascult vorbirea curgătoare, uneori chiar cu imaginație. Dimpotrivă. Poate fiindcă tot ce s-a întâmplat acolo, înăuntru și afară, în împrejurimi, merita o examinare atentă, până în cele mai mici amănunte. De altfel, nu se întâmplă în fiecare zi să vezi un smintit plin de bale care începe dintr-o dată să vorbească precum un înțelept.

Așa-s eu. Îmi place să analizez, să reflectez, să caut motivele; să extrapolez. Vento, în schimb, e un tip expeditiv, împins spre acțiune, spre organizarea practică și eficientă. Îmi amintesc cum l-a pus la punct pe comisarul politic, un omuleț palid, cu ochelari, care venise în munți să ne vorbească despre Gramsci și despre Matteotti. Eu, cum eram complet în afară, îl ascultam plin de interes. Vento însă își pierdu răbdarea. „Vorbești frumos, zise, dar vorbele nu fac doi bani împotriva nemților. E nevoie de astea.” Și, luând automatul și două grenade, le-a aruncat la picioarele comisarului.„În loc să bați munții și să te dai în spectacol cu dăscălelile astea politice, ai face mai bine să rămâi cu noi. Lasă-l în pace pe Gramsci, învață să mânuiești armele!”

În sfârșit, Vento pare făcut anume să comande. Mai întâi îl îmblânzi pe Ermete, îl aduse la niște gânduri mai bune. Apoi, văzând că Velia începuse să plângă, pradă unei crize de isterie, îi trase o palmă.

Telefonul era deranjat. Nici televizorul nu funcționa: lipsea curentul. Am încercat radioul cu baterii. Cadranul se lumină, am învârtit butonul pe toate lungimile de undă, dar aparatul rămas mut.

– Nu ajung la noi nici măcar undele radio, comentă Vento. Am încurcat-o, naiba știe ce s-a întâmplat. Oricum, trebuie să facem ceva. Punctul unu: trebuie să-i adunăm pe toți într-un loc sigur și ușor de supravegheat. Nu vreau violență sau dezordine. Curtea mi se pare potrivită și destul de mare. Punctul doi; trebuie controlate locuințele, verificat dacă nu cumva e vreun bolnav la pat, trebuie stinse arzătoarele de gaz, trebuie adăpostite animalele... De asta vor avea grijă Ermete și Velia, care sunt localnici. Punctul trei: iei mașina și te duci în satul vecin să chemi ajutoare, admițând că nici acolo nu s-au tâmpit cu toții.

Eram agitat, nervos și preocupat de o mulțime de gânduri. Și totuși, n-am putut să nu încerc un sentiment de admirație pentru prietenul meu.

– Iată-ne din nou ca pe vremuri, am zis. Am făcut un salt de treizeci și doi de ani înapoi...

– Rahat! Suntem în 1976 și problema de rezolvat e alta. Ia mașina și fă cum ți-am spus.

De văzut, vedeam. Când am depășit însă culmea, după vreun kilometru sau doi ceața m-a învăluit. Mergeam de-a lungul unui platou, în linie dreaptă, și deodată m-am văzut obligat să încetinesc, nu atât din cauza proastei vizibilități – bornele de pe marginea drumului se zăreau încă – cât mai ales din pricina rezistenței aerului, a mediului fizic pe care îl traversam. Motorul funcționa greu. Am trecut de la viteza a treia la a doua, iar după o sută de metri, când mi-am dat seama că Volkswagen-ul gâfâia, m-a apucat frica.

Zidul. Zidul de ceață. Am băgat în viteza întâi și automobilul se mai târî vreo câțiva metri, dar ceața era tot mai compactă, ba mai rău: era tot mai densă, mai rezistentă, ca un noroi vâscos și până la urmă vehiculul s-a oprit cu motorul stins și cu mine acolo, în mijlocul acelei paste gri care apăsa ferestrele, ceva viu și dornic să pătrundă înăuntru.

Cu o senzație cumplită în stomac și cu inima bătându-mi ca pistonul unei locomotive, am pornit înapoi. N-a fost ușor să mă smulg din chestia aia, să merg de-a-ndăratelea și să găsesc o potecă unde să schimb sensul mersului și să mă întorc.

Erau acolo cu toții, ședeau aliniați ca niște copii de la azil, sau poate... ca deținuții dintr-un lagăr de concentrare.

Nici măcar nu se uitară la mine. Eu i-am învrednicit cu o scurtă privire, am coborât din mașină și m-am repezit, în ciuda picioarelor mele nesigure, de-a dreptul în cârciumă.

Acolo erau Ermete, Vento și Velia. Ședeau în jurul mesei duble, cea din mijloc. Și mai era cineva. La început n-am reușit să-l disting: veneam de afară și localul era învăluit în penumbră. Apoi, forțându-mi privirea...

Era un negru, uriaș, cu ochi rotunzi și mari. Avea... Avea părul roșu. Era îmbrăcat cu un costum, sau o salopetă, nu-mi amintesc acum ce anume era țesătura aceea mătăsoasă de pe el, ceva care la cea mai mică mișcare scotea în evidență niște romburi stacojii.

– Asta cine-i? am întrebat.

Vento mă privi pieziș.

– Stăpânul navei, explică. După câte se pare, el a făcut toată harababura asta.

Ermete se ridică, veni lângă mine și mă împinse către fereastra care dădea spre câmp.

– A venit cu aia! și arătă o imensă sferă de argint așezată în mijlocul lucernei. Călătorește în timp, vine din viitor...

N-am zis nimic. Am trecut în spatele tejghelei și dintr-un paner am luat un ou fiert. L-am decojit încet, după ce-l spărsesem de o sticlă de apă minerală. Negrul cu părul roșu mă privea din când în când, cu coada ochiului, însă continua

să-i vorbească lui Vento, atât de încet că nu înțelegeam nici un cuvânt.

– Călătorește în timp, repetă Ermete, luând și el un ou. El a provocat ceața, vine din viitor și m-a vindecat, pricepi? M-a vindecat!

Am luat sticla de apă minerală, decis să i-o sparg de cap, dar Velia se puse între noi.

– Ermete are dreptate, zise.

Surâdea, aproape cu satisfacție.

Eram de-acum orbit de furie. Am ieșit de după tejghea, m-am apropiat de Vento și l-am apucat de guler.

– Ce sunt toate astea? Și bădăranul ăsta cine-i? De unde a apărut?

Vento îmi arătă sfera argintie din mijlocul pajiștii.

– Ești nebun! am strigat. Mai nebun decât Ermete și mai prost decât poama asta...

– Calmează-te, zise negrul.

Avea o voce puternică, răsunătoare, un vag accent toscan.

– Le-am explicat prietenilor dumitale totul pe când erai plecat și te căzneai să ieși din *umwelt*... Scuză-mă, așa-i spunem noi acestei umbrele electronice de deasupra noastră, un înveliș impenetrabil care ar face până și o bombă cu hidrogen să dea... chix. Așa se spune, nu?

– Pe dracu, chix! Îți ard eu două la mutră, saltimbancule, față de cizmă...

Nu mai știu ce-am mai spus. Simțeam în mine o turbare care ieșea la suprafață întruna și tot ce ziceam eu parcă era spus de altcineva. M-am năpustit. Dar negrul se ridică brusc, înălță o mână cu palma deschisă, roză ca scufia unui nou-născut.

Toată puterea mi s-a scurs prin picioare. Abia mai respiram.

– Calmează-te, repetă negrul împestrițat cu romburi roșii. Le-am explicat totul prietenilor tăi, misiunea mea e pașnică. Acum trebuie să plec, am de rezolvat niște probleme, fiindcă e ceva care n-a mers. Trebuie să revăd programul... Mă retrag în sfera aceea argintie, de afară, dar mă întorc peste câteva ore, să văd ce-ați hotărât.

Ieși, înalt, drept, cu îmbrăcămintea lui ce arunca lumini stacojii.

Începurăm cu o butelie de Fundador. Vento își turnă cafea cu lapte și își înmuia biscuiții în ea. Eu beam cu un aer absent și mâzgăleam formule matematice pe niște șervețele de hârtie.

Ermete și Velia erau afară, aveau grijă de cei adunați în curte.

– A spus că nu-i nici un pericol, bombănea Vento. Ceața o să dispară îndată ce va pleca el, cu trei sau patru dintre noi...

Am băut și am început să râd.

– Vorbea de o călătorie fără întoarcere...

– Omul ăla e sau nebun, sau un iluzionist ordinar. Mi-am dat seama de cum i-am văzut haina cu toate lucirile acelea roșii, un truc, un mijloc prin care

favorizează hipnoză.

– Omul acela vine din viitor...

– Omul acela minte.

– Ceața nu e o minciună. Ceața nu. Dar ceața poate fi explicată în atâtea chipuri, ca și întreruperea legăturii telefonice și faptul că radioul nu funcționează. O fi vreo explicație și în ce-l privește pe negrul ăla infect.

– Vine din viitor, repeta Vento cântat, pe jumătate absent. A venit să ia trei-patru dintre noi și să-i transfere în timpul său. Dar nu obligă pe nimeni, a spus că nu va face nimănui nici un rău. A zis că e o experiență serioasă.

Vorbeam deja două limbi diferite. Un dialog între surzi sau între bețivi, dacă ții cont că Vento sorbea ca o sugativă, eu nu mă lăsam mai prejos, și uite-așa, după Fundador veni rândul Bourbonului, apoi Ermete desfundă alte butelii și acum nu-mi amintesc, nu-mi mai amintesc toate discursurile acelea absurde, presupunerile, ipotezele...

Capul îmi ardea.

– Sfera aia, am zis arătând pe fereastră, există cu adevărat?

– Sigur că există! Am atins-o cu mâinile mele și-a atins-o și Ermete. A apărut acolo, în mijlocul pajiștii, la câteva minute după ce-ai plecat tu ca să cauți o cale de ieșire. Apoi s-a deschis ușița și a ieșit el.

– E singur? am întrebat, luptându-mă cu somnul care mă dobora.

– Se pare că da.

– Atunci îl putem aranja. Când se întoarce, îi sărim în spate și...

– Am mai încercat. Ai încercat și tu, tot degeaba. Vine din viitor, e mai avansat decât noi, e mai tare.

– Termină! am zis și mi-am golit din nou paharul. Nu se poate călători în timp. Timpul e legat de spațiu. Pământul se învârte în jurul propriei sale axe și în jurul Soarelui, iar Soarele călătorește spre Sirius. Mai e apoi mișcarea conică, perturbațiile coperniciene... A te mișca în timp înseamnă a te mișca în spațiu...

– Mașina de afară pare în stare s-o facă.

– Cine a spus asta? Hai să raționăm.

Am luat un șervețel de hârtie și l-am umplut cu diagrame.

– Să presupunem că urci la bordul acelei sfere și vrei să te întorci în urmă cu zece ani. Ar trebui să ai la dispoziție o energie imensă. Ei bine, eu sunt Dumnezeu și-ți furnizez câtă energie vrei. Dar tu, înainte de a apăsa butonul de întoarcere, trebuie să calculezi în ce punct din spațiu se afla Pământul în urmă cu zece ani. Înțelegi?

– Nu.

– Cum adică nu înțelegi? Trebuie să miști Pământul, în spațiu, să-l readuci exact în punctul în care se afla în urmă cu zece ani. Ba mai trebuie să acționezi și asupra cosmosului întreg, asupra tuturor corpurilor cerești și să le readuci în poziția lor dinainte. Nu există nici un punct de reper, pricepi? Și-apoi, îți

imaginezi ce-ar fi să ne întoarcem și să ajungem exact în momentul de acum zece ani când stăteam aici la pescuit... Ieșim din sferă și vedem... ne vedem pe noi doi cu undița în mână. Ei, nu, după câte știu eu numai sfântul Anton avea darul ubicuității. Dar ubicuitatea nici n-ar ajunge, ar trebui să tolerezi și realitatea simultană. Te rog, amice, să lăsăm toate poveștile astea pentru copii și pentru smintiții ăia care scriu literatură științifico-fantastică.

Cred că asta am spus, sau ceva asemănător.

– Vorbești prea complicat, mi-a zis Vento. Nu te înțeleg și e inutil să-mi tot bagi sub nas formule și desene. Nu sunt matematician. Dar tu, aseară... Nu de călătorii în timp vorbeai aseară?

– Aseară vorbeam de un vis.

Despre ce a mai urmat am amintiri confuze. Știu că m-am ridicat beat turtă. Am vrut să ies, să cobor în vale și să caut pe acolo un loc de trecere, știind că în sus nu era cu putință să răzbați.

Dar Vento și Ermete nu m-au lăsat. Velia moțăia într-un colț, cu capul pe masă. Vento continua să bea, Ermete se învârtea pe lângă mașina de cafea filtru. La un moment dat, scoase un țipăt de bucurie.

– Funcționează! exclamă în culmea satisfacției. Vă fac câte o cafea.

Eu mâzgăleam mai departe niște șervețele de hârtie. Îmi amintesc – asta-i o amintire limpede, neîndoielnică – îmi amintesc că la un moment dat am isprăvit formula lui Schroedinger. Vento își răsucea capul, îmi urmărea explicațiile cu privirea rătăcită, pleoapele îi cădeau și se ridicau ca într-un joc de oglinzi.

– Vezi *x*-ul ăsta? zise bețivul care vorbea în mine. Reprezintă coordonata spațială, o distanță de-a lungul căreia se poate găsi acea particulă infinitezimală. Suntem în microcosmos, în câmpul subatomic, însă păstrând proporțiile modelul poate servi foarte bine pentru sfera aceea din mijlocul pajiștii; m reprezintă masa electronului, ori, dacă vrei, masa sferei; *h* e constanta universală a lui Planck; litera E indică energia totală a particulei, U cea potențială, astfel că diferența E–U reprezintă energia cinetică pură...

– Dar afacerea asta, zise Vento arătând cu degetul în mijlocul însemnărilor mele, ce reprezintă?

M-am scărpinat după ureche, destul de încurcat.

– Asta e „psi”, o literă din alfabetul grecesc. Ce anume reprezintă nu știe nimeni, nu știa nici măcar Schroedinger, care a plasat-o în formulă tocmai pentru a obține egalizarea termenilor.

– Minunat, comentă Vento. Prin urmare, ca să egalizezi termenii unei formule se recurge la valori despre care nici măcar nu se știe ce reprezintă!

Încă mai gândea amicul! Acum eu eram cel care nu făcea față. Prins în cursa pe care o întinsesem singur, am încercat o digresiune:

– Poate că „psi” reprezintă probabilitatea... probabilitatea de a întâlni o particulă într-un spațiu determinat.

– Rahat! Despre ce probabilitate vorbești? Nu știi absolut nimic, pe când tipul ăla a rezolvat totul, vine din viitor, știe mai multe decât noi...

Am mai băut un pahar și m-am dat bătut. Mi-am sprijinit capul îngreunat pe un braț și am ațipit sub o dulce cascadă de cifre și formule, cu Ermete care venea din când în când să-mi scuture umărul. „M-a vindecat – zicea – vrei să-ți arăt jocul cu scobitori?” Mă scufundam într-o mare de vată. Vento râgâi, de două-trei ori; puțin îmi păsa de negru și de sfera lui argintie, de vrăbiuța oprită o clipă pe pervazul ferestrei. Prea era plăcut să luneci în inconștiență. Am adormit buștean.

Părea o fărâmă minusculă, o jucărioară miniaturizată. Pe scurt, un negrișor mic de tot. Când am deschis însă ochii deplin, l-am văzut în fața mea, impunător, înalt și zvelt ca un jucător de baschet. Ținea în mână șervețelele mele de hârtie. Și râdea.

– Prostii, zise.

Tresări ușor când privirea îi ajunse la formula lui Schroedinger, își încreți fruntea și o clipă am zărit pe fața lui o expresie neîncrezătoare. Dar numai un moment, cât ai clipi repede din ochi. Mototoli hârtiile și le aruncă într-un ungher.

– Prostii, repetă.

Soarele strălucea în geamurile ferestrei deschise larg spre apus și un fascicul de raze reflectate cădea insistent pe corpul său. Părul, deloc creț și lânos, ci mai degrabă neted și mătăsos, era de un roșu intens, frapant.

Și l-a vopsit, mi-am zis în gând. N-am văzut niciodată un negru cu părul roșu. Aveam impresia că și romburile de pe îmbrăcămintea lui sclipeau mai tare, chiar și în momentele când figura îi rămânea cu totul nemișcată.

– Ei? întrebă negrul. Ce-ați hotărât?

Capul mi se bălăbănea, nu reușeam să-l țin ridicat. M-am prăbușit din nou pe masă, într-o semitrezie uneori atentă, alteori abandonată amorțelii, cu voci care se apropiau și se îndepărtau, și cu o foiță de staniol, țin-țin, inima, înăuntru, și tâmplele zbătându-se înnebunite.

Vento: N-o să vină niciunul dintre noi.

Velia: Și dacă am veni? Ce sens ar avea pentru noi o, călătorie în viitor?

Negrul: Ați găsi o lume mai bună, cu o mulțime de probleme rămase încă nerezolvate... Oricum, o lume mai bună decât asta.

Ermete: O să se ridice ceața?

Negrul: Da, îndată ce nava pleacă.

Apoi, o mulțime de replici stupide, paradoxale, o frazeologie de balamuc.

– Și cei de afară? întrebă Velia. Vor fi din nou ca înainte?

– Exact ca înainte, o asigură negrul. Am consultat computerul. În navă e loc pentru patru. Noi nu obligăm pe nimeni, dar voi, care ați văzut și ați înțeles... ar fi bine să veniți toți patru.

Lui Vento îi sări țandăra. Spuse ironic:

– Voi nu forțați pe nimeni! Când s-a lăsat ceața, un prost și-a recăpătat mintea și asta nu făcea parte din programul vostru. Ne voiați pe toți tâmpiți, ca să acționați nestingheriți, numai că alte trei persoane v-au scăpat, pentru că la ivirea ceții se aflau mai la margine. Un alt lucru neprevăzut. Dar aș vrea să știu ceva. Cum v-ați fi ales cobaii dintre niște idioți? Cum i-ați fi luat fără să faceți uz de violență?

– Alt discurs, zise negrul.

În momentul acela mi-am ridicat capul și mi-am deschis ochii larg. Negrul ținea în mână o cutioară neagră.

– Asta e o sondă psihică, explică el. M-ar fi ajutat să descopăr persoanele cele mai potrivite din grup, pe acelea care mi-ar fi acceptat propunerea și dacă ar fi fost întrebate în stare de luciditate.

– Perfect! am strigat, ridicându-mă și răvășind fața de masă. Atunci de ce nu te duci în curte să-ți alegi puii? Stau acolo și așteaptă, blânzi ca niște mielușei.

– Computerul a ales soluția asta, răspunse foarte calm negrul. Voi patru sunteți cei care au văzut și au înțeles. Dacă rămâneți aici, tot n-o să vă creadă nimeni, dar e mai bine să nu existe nici un risc. Cei mai potriviți ați fi voi patru. Oricum, sunteți liberi să alegeți.

– De aici nu se mișcă nimeni, declară Vento cu fermitate.

Era din nou Vento cel de totdeauna, autoritarul, care lua hotărâri rapide și inspirate.

– Nimeni, repetă.

Și totul părea terminat aici, cu fantasma negrului care ar fi dispărut curând, cu lumea din Cascina Torti ca trezită dintr-un vis, apoi – slavă Domnului! – o beție generală, ca să nu-și mai amintească nimeni nimic.

Însă... însă Ermete a dat totul peste cap. L-am văzut apropiindu-se de negru, agățându-se de hainele lui ca leprosul biblic de veșmintele salvatorului său.

– Ai spus că după ce pleci o să se ridice negura și totul o să fie ca înainte. Spune-mi, cu mine ce va fi? Lumina asta care s-a aprins aici, în capul meu... lumina asta care mă ajută să văd, să înțeleg, să simt și să mă bucur... se va stinge?

– Posibil, zise negrul împestrițat cu roșu. Nu știu, nu pot să-ți răspund.

– Atunci vin cu tine. Tu m-ai vindecat. Și vine și femeia, femeia mea.

– Ești nebun! urlă Vento. Dacă vrei să mergi, poftim, cară-te. Afară cu nătărăii! Însă Velia rămâne aici.

– Velia vine cu mine. N-o să fii tu ăla care s-o oprească și nici amicul tău, figura aia de ipocrit viclean care-și dă aere fiindcă e profesor...

Se întoarse spre femeie:

– Te-a făcut stricată, zise, iar ăstalalt, care aseară îți făcea curte, azi-dimineață te-a luat la palme. Tu îți vezi acum de treabă, ești pe drumul cel bun, dar dacă mergi cu el, mai devreme sau mai târziu îți va reproșa trecutul. Suntem marcați, Velia. Pentru oamenii ăștia tu vei fi întotdeauna o poamă bună, iar eu

veșnicul prost al satului, chiar dacă m-aș vindeca.

Era un epilog într-adevăr neprevăzut. Vento se prăbuși pe scaun, învins, își puse coatele pe masă și își prinse capul în mâini. Negrul împestrițat cu roșu rămase o clipă nehotărât, apoi se îndreptă spre ieșire. Ermete îl urma ținând-o de mână pe Velia.

Altceva nu-mi amintesc. I-am văzut pe cei trei îndepărtându-se, mergând prin câmpul cu lucernă, i-am văzut intrând în sfera de argint și, imediat după asta... O scânteiere, o sclipire galbenă și altceva nimic. Dispăruse totul, ca într-un vis.

– Au plecat, am zis și mi-am frecat ochii.

– Adu-mi de băut, răspunse Vento. Și cântă-mi cântecul tău, te rog.

Nu pricepeam.

– Cântecu' tău, insistă Vento, cântecul despre signora Fortuna.

– Nu mai știi cuvintele? *O stradă numită destin...*

– Nu, strofa cealaltă.

– *De data asta mă lași pe afară, signora Fortuna...*

– Chiar așa.

Începu să cânte, însă necazul îl îneca și abia i se auzea vocea. Se întrerupse:

– Velia îmi plăcea. Îmi plăcea cu adevărat Și mi-a suflat-o Ermete, un idiot!

Bău jumătate din pahar. Eu am golit cealaltă jumătate. Apoi îl umplurăm iar, și iar îl golirăm, de două, de trei, de patru ori. În sfârșit, lumea de afară năvăli în cârciumă, femeile urlau, Suedezul blestema, pe jos era un morman de sticle sparte, scaune răsturnate, tejgheaua barului părea ca după revoluție. Un copil de cinci sau șase ani spunea în gura mare că-l vrea pe negrul cu părul roșu. Atunci, la auzul acelor cuvinte de neînțeles, începură cu toții să râdă, îi dădură caramele, dar am priceput că râdeau și de noi doi, de mine și de Vento, care, bot în bot, continuam să ne trecem unul altuia paharul.

Apoi... Apoi vuietul unei sirene și carabinierii se năpustiră în cârciumă.

Uite, aș putea încheia aici. Și pentru că după asta nu s-a mai întâmplat nimic deosebit. Locotenentul, un tip uscățiv cu o mustăcioară î la Douglas Fairbanks, părea înfuriat și conducea ancheta la voia întâmplării.

Suedezul gesticula întruna. „Nu știu nimic”, repeta, în vreme ce eu și cu Vento continuam să bem, nas în nas. Locotenentul se apropie de masa noastră.

– Voi doi... zise.

Vento îi răspunse cu o vorbă urâtă. Atunci pe ofițeraș îl apucă furia, amenința că ne duce la post sub acuzația de avansată stare de ebrietate, provocare de scandal și nu-mi mai amintesc ce altceva încă.

– Unde erați, întrebă locotenentul, unde erați voi când s-a lăsat ceața?

Era cât pe ce să-i răspund, dar Vento îmi trase un ghiont pe sub masă.

– Care ceață? zise, făcând pe prostul. Aici timpul a fost splendid, am avut

un soare minunat toată ziua. Noi eram la pescuit. Vino, locotenente, să-ți arăt păstrăvii.

Locotenentul fornăi. Iar în acel moment băiețelul i se agăță de pantaloni. Evident, ceața nu-l atinsese, fiindcă se părea că-și amintește totul.

– Un negru, spunea cu o sfântă nevinovăție, era aici un negru cu părul roșu, și mai era o minge de argint, și cu toții spărgeau sticlele și răsturnau mesele. Și Ermete voia ca el să comande, și Velia plângea...

Locotenentul pufăi din nou. Mormăi:

– Ermete, Velia...

– Ermete e prostul satului, explică Vento. A plecat după melci în lungul pârâului, dar se întoarce înainte de a se însera. Velia... Velia e o femeiușcă veselă, plecată în zori cu mașina de șapte și treizeci.

Și astfel, locotenentul întocmi procesul verbal. În dimineața următoare, în ziare apărură știri năucitoare. Povestea dură o săptămână întreagă. Fiecare cu versiunea lui. Un cotidian publică declarațiile colonelului Bernacca, cel care în fiecare seară comentează la televiziune buletinul meteorologic, alții vorbiră de o ceață radioactivă, de o ceață transportată și alte bazaconii. Ermete fu dat dispărut, probabil înecat în pârâu. Pe Velia încă o mai caută prin localurile dubioase din Milano și din Torino. Dar informația cea mai amuzantă a publicat-o un ziar din provincie. Autorul articolului, ca să explice totul, recurse nici mai mult nici mai puțin decât la cornul-de-secară. Chiar așa, vorbi de „pâinea blestemată”, dezgropă o poveste veche, o întâmplare asemănătoare petrecută în Franța în urmă cu cincisprezece ani, când un sat întreg a înnebunit, se pare, din cauza pâinii contaminate cu corn-de-secară, un halucinogen, ceva care te face să vezi balauri, monștri și alte drăcovenii. În felul acesta cercul s-a închis.

Vento și cu mine am făcut o înțelegere: să nu mai vorbim, nici măcar între noi, despre ceea ce s-a întâmplat la Cascina Torti anul trecut, spre sfârșitul verii; asta și pentru că – îmi amintesc că a rostit clar cuvintele acestea – problemele prezentului se rezolvă acum, în prezent, nu fugind într-un viitor de vis, un viitor ce nu există, pentru că trebuie să-l construim noi, zi de zi.

Desigur, de fiecare dată când încep un pachet de țigări și scot foița de staniol, un fior subtil îmi trece prin șira spinării. Netezesc cu unghia foița, apoi o ridic și o scutur lângă ureche. Țin-țin, țin-țin. Întreg misterul timpului e cuprins în vibrația aceea.

Am venit din nou la pescuit, Vento și cu mine, dar departe de Cascina Torti. Foarte departe.

NOTA AUTORULUI

Am scris primele șase capitole ale acestui roman la Roma, în primăvara anului 1966, celelalte nouă la zece ani distanță, în casa mea de la țară, de pe malul Padului.

Sunt multe lucruri care pot justifica o atât de lungă întrerupere, însă toate conduc spre un singur motiv: eram prea preocupat să trăiesc, dizolvată în timp și reflectată în psihologia diferitelor personaje, istoria încă schematică pe care o relatează cartea aceasta.

L. A.

Regarder un atome le change, regarder l'homme le modifie, regarder l'avenir le bouleverse.

GASTON BERGER

De-i căminul magherniță și umiliți ne purtăm
Mohoreala, uitând că lumea-i frumoasă;
Un copil de-i temut că ajunge la rându-i suflet pierdut;
Veselia de-i crimă, iubirea o cursă întinsă –
Cine-o să ne-ndrume, ce zeu ne mai bagă în seamă
Căzuți în iadul zidit de propriile noastre mâini?

Where home is hovel and dullwe grovel,
Forgetting that the world is fair;
Where no babe we cherish, lest its very soul perish;
Where our mirth is a crime, our love a snare.
Who now shall lead us, what god shall heed us
As we lie in the hell our hands have won?

Chants for Socialist
WILLIAM MORRIS (1884)

I

Veniți, bombe prietene, și faceți bucăți-bucățele aceste taverne excentrice cu aer condiționat, fructe în cutie, carne în cutie, fasole în cutie, minți în cutie, respirație în cutie. Măcelăriți acest măcel căruia i se spune oraș...

J. BETJEMAN

Ieri, de exemplu. N-a fost deloc ușor, ieri, să mânuiască răhățișuri cinci ore în șir. O mașină elimină fișele, una pe minut, lăsându-i exact timpul în care Arno să poată face un control rapid și să pună viza de înregistrare. Atâta tot.

Poate fiindcă fișele sunt mereu aceleași, toate la fel, sau poate din cauza acelui zgomot dezgustător pe care îl face mașina când le scuipă afară, un „ploff" bovin, niciodată schimbat, un zgomot neplăcut care de la o vreme îți produce greață.

Din mașină iese un miros cald, aspru și usturător. Iar fișele – Arno a încercat să le miroase de nenumărate ori – au iz de cedru. Și totuși, uneori, o ușoară duhoare pare că scapă prin cine știe ce fisură, un miros abia simțit care vine și trece, dar care mai apoi, puțin câte puțin, sfârșește prin a invada camera, fetid, insuportabil. Tot așa, vreme de cinci ore mari și late, fără nici o clipă de răgaz. Cinci ore așezat în fața unui mecanism de neînțeles care își golește măruntaiele la intervale regulate.

Dacă Arno ar ști cel puțin ce reprezintă fișele, la ce servesc, de unde vin și unde se duc. Dar nu știe. Două coloane cu găuri, paralele, câteva cifre, grupuri de litere, puncte și asteriscuri. Nimic altceva. El trebuie numai să verifice ca fiecare coloană să fie identică precedentei, fișele greșite ar putea fi într-un procent de aproximativ unu la sută, trei sau patru pe parcursul unei zile de lucru. Acelea trebuie puse deoparte. Înainte de plecare, un îngrijitor trece cu coșul și toți depun acolo fișele greșite.

Coboară apoi la demisol unde funcționează cantina. Nu coboară toți. Cine are familie preferă să meargă repede acasă. Dar aici, la Institutul central de urbanism, sunt destui burlaci și cantina e mereu aglomerată.

Ieri, de exemplu. Rumoarea, zgomotul tacâmurilor, plescăitul tuturor acelor boturi adâncite în farfurie. Arno nu merge cu plăcere la cantina I.C.U. Dacă o face din când în când, în loc să iasă și să se descurce fie și cu o chiflă și ceva bere, este pentru că la ora aceea traficul e imposibil, iar nervii săi n-ar rezista la duhoarea și la concertul claxoanelor înnebunite.

De obicei, Arno mănâncă așezat în fața lui Brizzi, colegul său de birou. Brizzi are cincizeci de ani, e căsătorit, dar aproape zilnic mănâncă la cantină ca să facă economie. Mereu are o grămadă de polițe ajunse la scadență: noul televizor,

noul aspirator, mașina, mașina fiului său de optsprezece ani, blana soției, excursia, semirobotul...

Ieri era amărât, nu puteai discuta cu el.

– Nu funcționează, zicea între două sorbituri. Două sute treizeci de bătrâne, pricepi? Și porcăria aia se oprește la jumătatea lucrului, adună de pe jos firimiturile, fleacurile care nici măcar nu se văd, dar grosul nu-l face, lucrează neglijent.

Era furios pe robot.

– Nevastă-mea riscă un infarct. A chemat mecanicul de zeci de ori. Ala vine și începe să deșurubeze buloanele, umblă pe la circuite, ne spune să fim liniștiți că e în garanție. Dar monstrul nu funcționează, face un zgomot infernal și nu e în stare de nimic.

Brizzi mestecă vârtos, ca un apucat. Găsește că biftecul din metan e grozav, că roșiile umflate de apă și de îngrășăminte chimice sunt delicioase. Mestecă, mănâncă ținându-și nasul în farfurie, râgâie, totul i se pare excelent și se îndoapă ca un porc. Brizzi nu-i decât un traseu pentru alimente, un tub digestiv prevăzut cu un creier de muscă.

Arno știe bine că își pierde timpul cu el. Și totuși, ieri, între un căscat și altul, a început să-l tragă de limbă.

– Fișele, i-a zis și și-a strâns iute degetele mâinii într-un gest mânios și întrebător. Ai tu habar la ce servesc toate cartonașele astea perforate?

Brizzi lucrează în institut de peste douăzeci de ani, ar trebui să știe mai multe decât el, care a ajuns în sectorul respectiv de numai câteva luni. Și-a ridicat ochii din farfurie, rămânând nemișcat, cu furculița în aer, cu gura mânjită de zeamă și căscată de mirare.

– Fișele? a răspuns Brizzi repede și parcă de departe. Nimic. Nu reprezintă nimic, nu servesc la nimic.

A fost o discuție destul de lungă. Arno nu pricepuse niciodată cu ce se ocupa Institutul central de urbanism. S-a abținut să pună întrebări în legătură cu asta, de teamă să nu facă impresie proastă. Dar a descoperit că nici Brizzi, aproape un veteran, nu știe absolut nimic. Fișele, cu toate găurile lor, cu literele și cifrele lor, ar putea fi simple repere statistice... mai știi? numărul ferestrelor ce se deschid în miile și miile de clădiri ale orașului, sau numărul vitrinelor, al tonomatelor, Dumnezeu știe ce. Sau...

– Ascultă-mă pe mine, zicea Brizzi pe un ton sentențios, ducându-și un deget la tâmplă. Nu trebuie să-ți pese! Fișele sunt fișe, punct și am terminat discuția. Sunt pâinea ta de toate zilele, iar dacă acest cuvânt, pâine, îți pare demodat, am să-ți spun că fișele sunt televizorul tău, mașina ta, frigiderul tău, pantofii, hainele tale, țigările și toate celelalte. Ne-am înțeles?

Cum să nu! Arno a înțeles prea bine. Dar a mai înțeles că Brizzi și ceilalți, toți ceilalți, nu văd nimic dincolo de propriul lor nas. Ei ar accepta fără să

clipească treaba cea mai absurdă, bunăoară să arunce pietre în Tibru și să le pescuiască înapoi imediat după asta, ori să efectueze produsul a mii de factori, al cărui rezultat ultim e zero. Ceea ce contează e retribuția. Nu c-ar fi venit la lucru cu plăcere, asta nu. E destul să-i privești luni dimineața ca să-ți dai seama de mânia și dezgustul din ei. Poate că simt și ei putoarea aceea dulceagă și caldă care învăluie obiectele. Însă faptul că pe ceilalți nu-i interesează să știe ce anume sunt fișele e evident. Ar putea fi într-adevăr bălegar: ei ar continua să le mânuiască în același fel, cinci ore pe zi, gata să facă grevă ca să ajungă la patru ore, ca să obțină o sută de lire în plus, dar să se revolte – nu, să spună că-i destul – nu, să spună faceți să dispară putoarea asta de closet, dați-ne o muncă pe care s-o pricepem, o ambianță senină, o activitate eliberatoare, nu, nimeni nu se gândește să spună asta.

Puterea misterioasă a angrenajului. Egoismul palidelor spirochete inconștiente de propria lor stare larvară. Anonimatul finanțelor. Anonimatul celor care dețin pârghiile puterii, claviatura de telecomandă. Tot eșafodajul se susține pe acești pilaștri cu ajutorul unei infinități de proptele mai mult sau mai puțin ingenioase: cenzură, poliție, pornografie, muzică, sex, drog, publicitate, televiziune. Totul urmărește să te transforme într-o oaie docilă.

Dar în dimineața asta oaia a răcnit. Prin somn, Arno a înhățat deșteptătorul și l-a izbit de perete. De un timp încoace avea mereu chef să-l facă țăndări, să-i împrăștie resorturile și rotițele lovindu-l cu piciorul și să-i spună: du-te la șeful meu de birou, să te repare. E ridicol, desigur, însă de mai multe ori fusese tentat să vadă un fel de complicitate între obiectul acela mizerabil și doctorul Nurri, ca și cum șeful de birou i l-ar fi băgat în casă pe ascuns ca să-i amintească în fiecare dimineață condiția lui de subaltern obligat să respecte orarul.

O vreme s-a tot răsucit în așternut. Auzea apa curgând în baia apartamentului de deasupra, în apartamentul de dedesubt, în cel din stânga și-n cel din dreapta. Peste tot. Un concert de robinete deschise și de alte zgomote foarte clare. Cineva fredona, unul care poate că se bărbierea. Apoi, în semitrezie, privirea lui curioasă începu să sfredelească pereții, podeaua, tavanul. I se părea că-i vedea pe nătărăi aplecați cu toții deasupra chiuvetei, săpunindu-se, spălându-și dinții, pieptănându-se, apoi cu toții în colț, așezați pe tronuri unul deasupra celuilalt, pe verticală, grăbiți-vă, pentru numele lui Dumnezeu, grăbiți-vă dacă vreți să perforați cartela la timp. Arno locuiește într-un bloc de treizeci de etaje, cu paisprezece scări și o mie trei sute cincizeci de apartamente. Aproximativ cinci mii de locatari, care – toți odată – aleargă, se agită, se grăbesc ca albinele într-un stup. Iată-i pe smintiți, își sorb cafeaua, își îmbracă fiecare haina și se reped în ascensoare sau coboară scările alergând, spre garaje și străzi, să-și pregătească micile curse de șoareci, din metal și cauciuc, și să le aștearnă la drum.

Arno a deschis larg fereastra. Proaspăt, însă uleios și încărcat de vapori nocturni, aerul dimineții i-a invadat camera. Privi în jos cu ochii umflați de somn, de la înălțimea celui de-al douăzeci și patrulea etaj, în prăpastia de beton adâncă

de optzeci de metri.

Furnici și coleoptere, o forfotă de insecte pe spatele uriaș al bestiei. Orașul urla, iar el râdea, râdea cum de mult n-a mai râs, ca și cum ar fi fost singurul om de pe suprafața pământului în stare să mai râdă. Două sute de metri mai încolo, la intersecție, mașinile gâfâiau, îngrămădite ca niște bucățele de parchet care se îmbucă. Claxoanele concertau epileptic. Aveau s-o facă timp de o jumătate de oră sau mai mult.

Arno a închis fereastra și s-a dus în bucătărie să-și pregătească o cafea. La ora opt a telefonat la institut.

– Nu vin, s-a bâlbâit în microfon lăsând ecranul aparatului stins. Nu mă simt bine.

Dar cum celălalt a replicat cu „bagă de seamă”, Arno a priceput că nu fusese prea convingător. Secretarul doctorului Nurri e o sperietoare. Zelos, foarte exact, îndrăgostit de munca lui de supraveghetor, turnător și lingău.

Asta îmi trimite un control pe cap, și-a zis. Și era cât pe-aci să-l năpădească un val de febră, odată cu teama că se îmbolnăvește cu adevărat, pe neașteptate. Pentru moment a încercat să alunge ideea asta, apoi a deschis aparatul stereo și Grieg i-a intrat în cameră, în vârful picioarelor, s-a balansat o clipă în aer, deasupra unui nor de note șoptite. Numai o clipă. Uruitul infernal al motoarelor, urcând din stradă, devora și sunete și ritmuri. Păduri și gnomi, fiorduri și pescăruși, toate s-au topit într-o clipă și în cameră nu mai rămânea decât un amestec de note.

S-a întors la fereastră. De cealaltă parte a străzii, în balconul de vizavi, a ieșit un bătrân înalt, în pijama. Arno îl mai văzuse, învârtindu-se mereu în jurul a trei plăntuțe amărâte și ofilite. Le mută, le ciopârțește, le udă dintr-o carafă veche și ruginită, poate un ibric. E un bătrân patetic, îngrijește cele trei plante așa cum un chel își îngrijește smocurile de păr care i-au mai rămas.

În dimineața aceea, însă, a zăbovit doar câteva clipe, exact timpul în care a schimbat locul plantelor. A aruncat o privire distrată în stradă, o alta spre cer și a intrat înăuntru foarte repede.

Arno a închis aparatul, a mai băut o cafea, apoi a încercat să citească. Dar, ca de obicei, ceva nu era în regulă. Acasă sau la birou, era cam același lucru, fiindcă sentimentul că alții și nu el dispun până și de timpul său liber nu-l mai părăsește. Nici măcar când citește, nici măcar când face dragoste.

Pe la unsprezece a venit medicul de la I.C.U., scund și grăsan, cu o geantă neagră și caraghioasă sub braț.

– Ei, care-i necazul?

Râdea în spatele lentilelor groase, fixate în ramă de baga, o privire blândă și întrebătoare în același timp.

– Capul. Mă doare capul.

Nu l-a consultat imediat. Medicul se uita în jur cu insistență, ca și cum ar fi

căutat corpul delict. Apoi s-a apropiat de rafturi, și-a trecut degetul peste cotoarele cărților și i-a privit îndelung scrumiera plină de mucuri.

– Și astea? Toate sunt țigări normale?

Arno a încuviințat. Doi din cinci fumează *iarba*, în cel mai bun caz slăbită, cu o concentrație redusă. El unul n-a încercat niciodată. Doctorul a pretins să-i arate limba, apoi i-a palpat ficatul, i-a examinat ochii.

– Nu aveți nimic, a declarat sec.

Arno a făcut pe ofensatul, începând să joace rolul victimei. Medicul scosese din geantă carnețelul și s-a apucat să scrie în el.

– Mâine vă întoarceți la lucru, a spus. Luați pastilele astea și fumați mai puțin.

Atunci Arno a început să-i vorbească de mirosul urât.

N-ar fi trebuit. Dar în momentul acela, stând înaintea medicului care-l demascase, frazele i-au venit spontan. Simțea nevoia să spună ceva, măcar ceva care să fie adevărat. Doctorul institutului îl asculta, la început distrat, apoi din ce în ce mai atent.

– Ce fel de miros? a întrebat la un moment dat.

– De excremente. Vedeți, nu e un miros precis și persistent. E mai degrabă o duhoare care vine și trece, ca și cum aș fi strivit ceva ce mi s-a impregnat apoi în tălpi, un miros pe care-l simt pretutindeni...

– La birou, presupun.

– La birou, da. Mai ales la birou. Dar și aici, acasă, și în altă parte, peste tot.

Nu era adevărat, fiindcă mirosul ăla blestemat îl simte numai când stă în fața mașinii scuipătoare de fișe. Însă medicul era prea vanitos, iar Arno avea un chef teribil să-și bată joc de el.

– Și acum? zicea doctorul pe un ton voit ironic. Simțiți și acum mirosul?

– Cum să nu! Mi s-a înfipt aici, în nas, încă de ieri, nu mă slăbește nici o clipă. De asta mă doare capul.

Medicul s-a strâmbat, apoi a început să bată cu stiloul în carnețel, indecis.

– Doctore, nu credeți că mi-ar face bine dacă aș schimba aerul pentru vreo cincisprezece zile?

– Nu, ar fi degeaba, din moment ce mirosul vă urmărește peste tot.

– Poate că nu și la țară. La țară ar fi altceva. Știu un loc pe malul unui râu unde e pace și liniște, iar aerul pădurilor e oxigenat.

Medicul institutului a început să râdă.

– N-o să mă faci să cred că au construit un hotel pe malul unui râu, în plin câmp, unde nu locuiește nimeni.

Nu-i convenea că trebuia să-i vorbească de Pieve Lunga, însă acum era prea târziu.

– Nici un hotel, a zis Arno. Numai patru case, patru la număr, vechi și dărăpănate. Și câțiva bătrâni, oamenii aceia care mai rezistă departe de oraș,

probabil știți de cine vorbesc...

Știa. Citise un reportaj cu o mulțime de fotografii și interviuri despre „troglodiții” din Puglia și din Valea Padului. Mai sunt câteva mii, împrăștiați cam peste tot, în cocioabele rămase încă în picioare ale satelor evacuate sau distruse. Oameni puternic legați de pământ, încăpățânați, gata să moară mai degrabă decât să cedeze.

– Nu înțeleg, zise medicul de la I.C.U. Nu-i lumină electrică, nici canalizare, iar apa scoasă din puțuri, de multe ori nu-i potabilă. Nu există bar, cinematograf, sală de dans, club de noapte. Nu există absolut nimic. Și ați vrea să petreceți două săptămâni într-un asemenea loc, în mijlocul unor oameni murdari și analfabeți!

Era un imbecil fără leac. Și mai ales periculos, ca toți imbecilii din lume. Arno n-a insistat, dimpotrivă, a încercat să dea înapoi, a încercat să spună că glumise, că cele patru case de pe malul râului erau o scorneală, și alte asemenea lucruri.

– Mâine vă întoarceți la lucru, a repetat medicul cu o voce incoloră, apoi scoase din nou capacul stiloului și reîncepu să scrie. Joia viitoare, a adăugat întinzându-i foaia ruptă din carnețel. Vă prezentați joia viitoare la cabinetul psihotehnic din strada Progresului, la orele șaisprezece.

– Nu înțeleg de ce. Spuneți că n-am nimic, că mâine trebuie să mă întorc la lucru...

– Control de aptitudini, a hotărât medicul institutului, apucând cu amândouă mâinile geanta și ducându-și-o la piept.

A ieșit apoi cu capul pe sus, plin de morgă și trufie, în vârful picioarelor, ca să pară mai înalt.

Arno a rămas o vreme așezat într-un colț, privindu-și degetele. A deschis aparatul stereo, într-o nouă tentativă de a-l asculta pe Grieg. Toate astea-s prostii, și-a zis, niște formalități, un rahat împuțit care se adaugă altora. Însă imaginea cabinetului psihotehnic persista cu încăpățânare, suprapusă pe fiorduri și păduri.

A dat fuga să deschidă fereastra. Bătrânul pensionar, tot în pijama, schimba chiar atunci locul celor trei plăntuțe. Între timp soarele cucerise partea dreaptă a balconului și bătrânul îl urmărea, alerga după frântura aceea de lumină cu ghivecele în mână, le ridica, le așeza cu grijă pe o scândurică pentru a fi mai bine expuse.

Furie. Conștiința neputinței celui supus.

A încercat din nou să citească: nimic.

A încercat din nou povestea cu muzica: nimic.

A încercat să se gândească. Era inevitabil. Cu greu a înscenat procesul, jocul acela excitant în care ești și judecător și acuzat, apărător din oficiu, acuzator public, iar la sfârșit călău. Nu-i o treabă simplă. Dimpotrivă. E nevoie de ore întregi de concentrare mintală și de mânie reprimată, o lentă dar progresivă

apropiere de inima palpitândă a monstrului, o îndelungată și amănunțită analiză a faptelor pro și contra. Sumară e doar execuția. Care e foarte rapidă, ca și cum ai apăsa un buton sau ai rupe o foaie de hârtie.

Azi bunăoară a fost mai rapidă decât de obicei. Medicul de la I.C.U. avea oase fragile, i se frângeau la prima lovitură. Și la fel doctorul Nurri, secretarul, toți ceilalți, racii, limacșii, stârpiturile de un centimetru înălțime care se agitau în dezordine pe tăblia mesei.

Patru palme au fost de ajuns. O clipă a simțit aceeași putoare care, la birou, iese din mașina scuipătoare de fișe. Puțea toată lumea, lumea aceea în miniatură, redusă la o adunătură de nimicuri. Arno a renunțat să mai sufle pe deasupra și să împrăștie peste tot rămășițele. Rânjind, le-a adunat într-un colț al mesei, grămăjoară de microbi putrezi, și i-a băgat într-o pungă de plastic așa cum ai băga acolo un șoarece mort.

Afară cu ei! La coșul de gunoi. Mânia pierise.

Mai târziu a ieșit, ușurat și disponibil, să-și facă rost de tichete roșii. Nu luase încă vreo hotărâre, o hotărâre definitivă. Dar soluția cea mai bună era s-o ia din loc, să ajungă cât mai repede la Pieve Lunga. Mâine vă întoarceți la lucru, spusese medicul de la I.C.U. Un rahat! Mâine urma să fie un acoperiș de sălcii și plopi, azurul și o legiune întreagă de steaguri violete, toate stelele erau ale lui în tăcerea profundă a nopții.

Nici măcar n-a chemat ascensorul. Jos, a zburat pur și simplu jos, douăzeci și patru ori trei, șaptezeci și două de porțiuni de scară coborâte în salturi sprintene, cu sufletul la gură. Iar jos, în fața cutiei poștale... Un moment de oprire, ca electrizat. Dincolo de sticla cutiei, albul frapant al plicurilor. Arno a deschis, vârându-și nerăbdător mâna înăuntru, iar cele trei scrisori – trei, două albe, una albăstruie – l-au asaltat ca niște flamuri mustrătoare.

Afară, în agitația dezordonată, în zigzagul orb și stupid, făcut din unghiuri drepte, în mijlocul pasajelor pentru pietoni, al insulelor rezervate traversării și printre trotuarele rulante, simțea în buzunar, ca niște plăci cu colțuri ascuțite, cele trei semne ale rătăcirii.

Una era de la Betta Aloisi. I-a recunoscut imediat scrisul lunguieț și subțire, foarte înclinat. Îi scria a patra oară. În picioare, lângă tejgheaua barului unde aștepta să i se servească o cafea, Arno a desfăcut și celelalte două scrisori. Două cereri de confirmare: Giudi Perego, nebuna aia bătrână căreia îi plac insultele și înjurăturile, și una nouă, pe care n-a mai văzut-o și de care nici n-a mai auzit vorbindu-se: Anna Kovack.

Arno puse din nou scrisorile în buzunar. Un vag sentiment de vinovăție i se cuibărise în piept, în stomac. De data asta mă declar învins prin neprezentare, își zise. De data asta grupul „Feriga albastră” o să se descurce fără mine.

– Mario, îi zise ospătarului, dă-mi unul roșu de patruzeci de litri.

Mario ridică o sprinceană, îi întinde zaharnița și dă din cap repede, în semn

de refuz.

– Atunci unul galben de douăzeci.

Alt refuz. Mâinile lui Mario tremurau, a vărsat puțină cafea în farfurioară.

– Mai târziu, zise Mario. Revino deseară, pe la nouă. Dar nu promit nimic. În sezonul ăsta e foarte greu.

Atunci Arno îl sună pe Politician. Dar Carlo a ieșit, face un tur de verificare. I se spune să revină peste o jumătate de oră.

Și uite-așa, încă o cafea, un whisky, apoi altul și altul. Patru *hungry-hippies*, oxigenați și cu buzele încărcate de violet, baricadau difuzorul de muzică electronică. Aparatul, înnebunit, deschis la maximum, scotea serii aritmice de impulsuri cacofonice. Iar unul, un tip cu pantaloni solzoși și fosforescenți, încerca să țină ritmul mișcându-și fundul ca o rață.

Arno privi afară. Se uita la mașinile ticsite care treceau tușind, mii și mii de motoare lucrând în gol, într-un nor toxic de carburant ars inutil. Ar trebui să se termine cu capcanele astea. Sigur, dar cine să înceapă? Ne-am cam dus dracului, avem cu toții un minunat șezut gras și moale, și prea ne place să-l potrivim pe plasticul căptușit al scaunelor, nu contează că viteza de deplasare a ajuns acum la trei sau patru kilometri pe oră, nu contează că după zece minute de condus capul începe să-ți zumzăie ca un stup de albine iar sângele ți se suie în tâmple, furia, neputința, ar trebui un fleac, un aruncător de flăcări cu care să transformi în cenușă oameni și lucruri, ca să câștigi spațiu și să nu mori sufocat.

Ne-am dus dracului cu toții. Iar cine ne-a adus aici, cine ne-a vrut așa, surâde și se îngrașă cu conștiința curată, între timp cancerul uriaș al orașului se întinde tot mai mult, închisoarea se face tot mai strimtă și într-o zi sau alta va surveni paralizia, întregul mecanism se va bloca, nu vor mai fi nici sistole nici diastole, orașul-inimă strivit și imobil va mișuna de viermișori orbi ca un dovleac putred. Și atunci va începe nebunia, cea mai mare nebunie colectivă a tuturor timpurilor.

Un fluierat. Lung și pierzându-și treptat intensitatea, ca obuzul unei mortiere.

– De patruzeci? Dar unde trebuie să pleci, maică precistă!

– La țară.

– N-am, a zis Carlo, Politicianul.

Arno a insistat. Iar Carlo:

– Încearcă mai târziu.

Mai târziu. Toți spun mai târziu. Tichetele de benzină sunt o marfă de negăsit. Orașul e plin de droguri, în cantități de ordinul chintalelor. Găsești drog cât vrei, toți îl vând, tutungiii, farmaciștii, chioșcurile de ziare: afrodiziac, halucinogen, calmant, stimulator, cu acțiune imediată, întârziată, rapidă și intensă sau blândă și difuză. Și la fel ca drogurile sunt femeile. Una la fiecare colț, zece în

fiecare bar. Iar dacă alea nu-s de ajuns, mai există grupurile organizate care îți dau prilejul să-ți satisfaci dorințele cele mai ascunse. Însă cu benzina nu e deloc ușor. Nici un drog, nici o femeie nu-ți poate oferi fiorul unui tichet roșu.

Cei patru *hungry-hippies* începeau să se îmbrâncească. Muzica se terminase, dar un fel de isterie motrice intrată în corpurile lor îi obliga să se mai zvârcolească. Ieșiră din bar urlând, patru mistreți cu capul în jos, sălbăticiți și grohăitori.

Arno i-a făcut ospătarului un semn convenit. Mario s-a dus imediat să vâre un jeton triplu în fanta de blocaj. Arno se relaxează. Difuzorul e obligat să tacă, timp de vreo jumătate de oră el va fi în bar stăpân absolut, se va putea bucura de liniște. În urechi îi mai vibrează tonurile aspre și tremurătoare ale secvențelor electronice, însă de-acum clinchetul ceștilor și farfurioarelor îi ajungea vesel în timpane, la fel apa care curge, zgomotele surde și amortizate ale scaunelor clintite din loc, totul e un concert liniștit, de sunete familiare, acceptabile.

– Mario, un whisky.

Mario aleargă, supus, trece cu buretele peste masă și toarnă cu o mână sigură, în vreme ce el trage cu coada ochiului la scrisori, le pipăie, le cântărește.

Elisabeta, Giudi... Lumea e o adunătură de nerușinați, dar scrisoarea albastră are sub degetele lui o urzeală de mătase, e o hârtie de lux, și la urma urmei îi place numele, Kovack, Anna Kovack. Îi aduce aminte de... Fără să-și dea seama a și făcut o cruce în interiorul cercului, a închis plicul, a subliniat adresa. E o cutie poștală pneumatică chiar aici, lângă bar.

Acum a făcut-o. Mai târziu poate că va găsi tichete. O să-i placă atunci să-și petreacă seara gândindu-se la lucrurile mărunte ce se pot face mâine. Pieve Lunga, adevăratul său refugiu, e la șase sute de kilometri depărtare, numai patru ore de mers cu mașina. Ar putea petrece acolo două zile întregi și să fie înapoi sâmbătă seara, exact la timp pentru întâlnire.

II

Chacun porte un village dans son coeur... Un village d’enfance et de nostalgie. Celui que, probablement, chacun de nous porte en soi et vers lequel il revient un jour ou l’autre comme vers une patrie après l’exil, comme vers un paradis perdu...

ALBERT BEGUIN

Îl frapa îndeosebi tricoul găurit al lui Remigio, un tricou de culoarea șofranului veșted, cu mânecile scurte ușor încrețite în jurul bicepșilor descărnați; iar bretelele, uzate, încă elastice totuși, judecând după plesnitura moale pe care

bătrânul se amuza s-o producă din când în când, trăgându-le cu degetele mari și lăsându-le brusc.

Arno se uita în jur.

Și alte lucruri dobândeau o anume importanță îndată ce ochiul zăbovea asupra lor, înlăturând schemele canonice ale unei realități prefabricate. De exemplu, pereții căsuței, denivelați și murdari de funingine, ici-colo atinși de cocleală, sau roșietici, acolo unde era căzută tencuiala lăsând la vedere cărămizile. Sau cuibarul de sub șopron: făcut cu mâna, din nuiele împletite, cu borcanul plin cu apă și cloșca rotundă și umflată în pene, asediată de un nor de purici. Mai jos, în spatele gardului dinspre grădina sărăcăcioasă, un șir de sălcii: stropi verzi-argintii pe cerul de un albastru palid. Iar dincolo, departe, aproape de orizont, perdeaua de plopi și de salcâmi din lungul râului.

Mai întâi avusese loc o discuție. Una din acele hârâieli în care exagerarea insultelor stinge încă din fașă orice resentiment posibil.

– Nătărăule! îi spusese lui Remigio.

– Iar tu ești un mucos.

– Rahat uscat ce ești!

– Iar tu un găinaț gălbejit!

Și tot așa, vreme de o jumătate de oră. O întrecere în vorbe deocheate. Apoi, când ajunseră la fundul sticlei, Remigio s-a ridicat clătinându-se, ca să aducă alta.

– Bea, prostule. Dezinfectează-te.

Gesturile lui, chiar și acum, dovedesc o oarecare siguranță și entuziasm. Din când în când scuipă: o expresie rigidă îi strică pentru o clipă armonia feței, urmează un zgomot sec și hârâit, ca atunci când aprinzi un chibrit, și scuipatul țâșnește brusc pe o traiectorie ce pare calculată la milimetru.

E cald. E plăcut să stai întins la umbră sub șopronul cu unelte. Lui Arno îi place să bea din paharul ăla ciobit, în care vinul lasă o umbră roșie pe sticla opacă. Îi place să-și lase privirea să rătăcească pe vârfurile sălciilor, peste gropile întunecate din spatele stâlpilor, unde se adună fierărie veche și mobilier scos din uz.

– Povestește-mi, zice cu o voce cam somnoroasă. Povestește-mi cum au venit să instaleze lumina în Pieve Lunga.

Remigio își pocnește bretelele.

– Las-o moartă, zice strâmbând din nas. Apoi scuipă după cuibarul de nuiele, își trece mâna peste buzele crăpate și roșii de vin. Era prin ‘31. Îmi amintesc ca și cum ar fi fost ieri, cu toate că pe atunci aveam doar șapte ani. A sosit în piață un camion cu stâlpii, firele și toate celelalte. Săpau gropi pe marginea șanțului. Apoi unii urcau, se cățărau pe stâlpi cu niște gheare de fier fixate de bocanci. O plăcere! Puneau ceșcuțele alea de porțelan... Izolatoarele. Da, în sfârșit, lucrurile alea pe care ne amuzam apoi să le facem bucăți cu praștia.

– La început, zise Arno. Vorbește-mi de ce era mai înainte.

– Nu-mi amintesc. Eram foarte mic. Îmi amintesc numai de o scenă: scările întunecoase care duceau sus. Și pe mătușă-mea, înaltă și foarte slabă, cu feștila în mână. Pe atunci locuiam într-o casă mare de tot, o casă care nu mai există...

– Era cam pe la intrarea în sat, nu-i așa?

– Da, lângă Crâșma Mare, chiar alături de casa unde locuia tatăl tatălui tău. Aveam curtea comună.

Cuvinte ca praștie și crâșmă aveau un vag iz misterios. Remigio îi vorbise cândva despre un ciudat instrument de aruncat pietre. Era nevoie de o creangă de frasin sau de cireș, cam așa ceva. Și își îndepărtase două degete ca un compas. Mai trebuie apoi o cameră de bicicletă, tai două fâșii lungi de-o palmă bună și le legi aici și aici, apoi mai trebuie o bucățică de piele moale care susține piatra...

O poveste confuză, ca toate poveștile lui Remigio, asta și pentru că apăruseră alte cuvinte necunoscute. Nu era ușor să-ți faci o idee corectă despre ce ar putea fi pielea, adevărata piele, sau frasinul. Lămuririle conduceau la alte cuvinte, iar acestea la altele, într-un joc labirintic și fără ieșire, de oglinzi.

Nici imaginea unui loc pe care bătrânul i-l descrisese de mai multe ori, cârciuma, nu-i era deloc familiară. Două rânduri de mese, le puteai vedea, mese de lemn, masive, și o sobă mare în mijloc. Puteai să vezi și fețele aprinse, arse de soare, iar cu puțină imaginație să auzi corul vocilor în mijlocul unei păduri de sticle brune. Mai era însă ceva, ceva ce Arno nu pricepea prea bine, cu toate că Remigio îl făcuse să descopere de câtva timp tăria vinului și frumusețea cântecelor vechi.

– Spune, insista Arno. Ce făceau?

– Cine?

– Oamenii. Voi toți. Ce făceați atunci.

Remigio ridică din umeri și își turnă de băut.

– De, era de asudat, nu zic nu. Primele tractoare, cel puțin aici, la noi, au început să are cam de pe atunci. Dar în fiecare grajd găseai o pereche de boi, un cal, o vacă și patru viței. Era și mizerie. Dar fiecare țăran își avea grădina de zarzavat, via, fâneața, lanul de grâu și cel de porumb. Fiecare își creștea porcul, găinile și iepurii. Iar cine avea chef și timp, mergea la pescuit sau la vânătoare...

– Continuă.

– Se ținea târg, la oraș, de două ori pe săptămână. Oamenii mergeau acolo cu droșca.

– Cu ce?

– Cu droșca, o... în sfârșit, ceva foarte comod, tras de cal. Apoi, sâmbătă seara, petrecerea...

– La Cârciuma Mare!

– La toate. Pe atunci erau trei crâșme și toate aveau clienți, chiar dacă fiecare își avea acasă vinul lui.

– Iar apoi?

– Apoi se jucau. De-a ghicitul. Un joc cu degetele și cu numere, acum n-am chef să ți-l explic.

– Hm. Un joc cu degetele. Și apoi?

– Apoi urmau partidele de popice. Orice crâșmă care se respecta își avea propriul ei joc de popice, la cel puțin trei mese, afară, sub umbrar, tăvălugul pentru nivelat terenul și tăblița cu cretă pentru notat punctele.

– Am înțeles. Un fel de bowling.

Remigio păru că se gândește.

– Nu, nici vorbă de bowling. Jocul de popice era altfel. Bunicul tău era nemaipomenit, iar când făcea pereche cu Uriașul nu-i mai bătea nimeni. Habar n-ai câtă lume venea să-l vadă, duminica. O dată am numărat șaizeci de biciclete în curtea crâșmei, oameni veniți de departe, pentru că-i mersese vestea.

A doua sticlă era și ea pe terminate. Remigio o ridică spre lumină, scuturând-o.

– Povestește, zise Arno cu o anume excitație în glas. Vorbește-mi de jocul ăsta. Spune-mi cum era.

– Nu, n-am cuvinte, nu mă trage inima să vorbesc despre lucrurile astea. Sunt chestii moarte acum, îngropate.

– Povestește, insista Arno. La urma urmei și eu m-am născut aici, am amintiri pe care nu vreau cu nici un preț să le pierd. Vorbește, fanfaron bătrân, și dă-mi să beau.

– Tu te-ai născut aici din greșeală. Tatăl tău era plecat când maică-ta se pregătea să nască. A venit aici fiindcă aici îi erau părinții, dar după patruzeci de zile te-a dus la oraș. Tu nu ești din Pieve Lunga, ești un orășean împuțit, crescut printre betoane și printre nătărăi.

– M-am născut aici, zise Arno ridicând brusc capul. Tatăl meu era de aici, mama la fel, și tatăl tatălui meu, și al mamei mele, și străbunicii, moșii și strămoșii. Sunt din Pieve Lunga, așchia nu sare departe de brad, cum spune proverbul.

– Proverbele au pierit, a trecut vremea lor.

– Dar eu am amintiri și nu vreau să le pierd, nu vreau să se ducă totul la naiba.

– Termină! Am peste șaptezeci de ani și sunt momente când nici eu nu mai sunt sigur de amintirile mele. Mi se pare c-am inventat totul. Ce vrei să știi tu, mucosule, care te-ai născut abia ieri?

– Și totuși îmi amintesc. Am văzut Crâșma Mare cu mesele și...

– Rahat! Ai văzut un fel de closet mare lipit cu faianță și patru cretini care beau bere și vin falsificat, în fața televizorului, ai văzut jocurile mecanice, mașinile înghițitoare de mărunțiș, și pletoșii cu chitara electrică. Nu aia era cârciuma, băiete.

– Bine, cârciuma nu era aia. Am văzut însă și alte lucruri. De pildă, am văzut grădinile de zarzavat cu pătrunjel și roșii, am văzut duzii înainte de a-i fi doborât pe toți, am văzut chiar și boi. Și-am mai văzut lanurile de grâu și oamenii care secerau cântând...

– Mincinosule! N-ai văzut nimic. Ai văzut patru nătărăi care puneau în spatele tractorului o umbrelă mare, să-i apere de soare. Oamenii erau munciți de dorința nebunească de a renunța la tot, de a-și abandona pământul ca să alerge la oraș, să se îmburghezească și să-și ducă viața cățărați în găurile alea din beton cărora voi le spuneți case. Au plecat toți. Mureau cu toții de dorința de a avea la intrare sonerie și o plăcuță cu numele, ca doctorii și avocații.

– Încetează, Remigio. Încetează, pentru Dumnezeu, sunt amețit.

– Ce să-i faci! Cine bea venin în fiecare zi, când ajunge să toarne în el un pahar curat, vomează. Mi-e silă de tine, băiete.

Se apropie de el, îi trecu două degete pe sub bărbie obligându-l să ridice capul.

– Vino, zise pe un ton devenit dintr-o dată patern. Ai nevoie de mișcare. Hai să ne plimbăm până la stăvilar.

A fost de ajuns să respire profund de două-trei ori și să facă vreo câțiva pași. Poteca din spatele casei era largă până la mărăcinișul înalt și des, însă curând nu mai rămase din ea decât o urmă subțire, abia vizibilă. Lui Arno îi plăcea foșnetul mărăcinilor care i se frecau de pantaloni, îi plăcea să meargă pe un teren denivelat, plin de brazde și gropi.

Se uită la ceas. Era patru după-amiază. Chiar atunci, ascunsă în mijlocul unui tufiș de salcâmi, privighetoarea începu să cânte. Un cântec prelung și trist, cu pauze mari.

– Ce-i? făcu bătrânul, întorcându-se.

Arno rămase în urmă, nemișcat, cu fața în sus.

– Ce-i? întrebă Remigio, revenind la el.

– Ssst! E privighetoarea, nu-i așa?

Stătea cu ochii pironiți într-un punct oarecare al frunzișului, niște ochi fără privire, oblici și ficși ca niște urechi ciulite.

– Da, zise bătrânul. E privighetoarea.

– Credeam, că nu mai există, credeam că au murit toate păsările...

– Adevărat. De două ori pe an vin elicopterele, vin să împrăștie ceața aceea...

– Insecticidele.

– Da, praful ăla umed de care mor insectele. Nu mai sunt omizi, nici buburuze, nici muște, nici țânțari. Absolut nimic. Iar fără hrană mor și păsările, și broaștele, și șopârlele. Câte una, însă, reușește să supraviețuiască.

Când ajunseră la dig, Remigio se opri. La dreapta era râul, care curgea lent și solemn. La stânga, pata întunecată a mărăcinișului, cu patru căsuțe în mijloc, iar

la orizont cocoașele rotunde și încrețite ale colinelor de culoarea măslinei.

– Privește, zise arătând în depărtare. Eram o mie două sute de suflete. Știi câți suntem acum? Doisprezece! Am rămas doisprezece. A venit buldozerul, cu gura lui largă de patru metri, și a mâncat tot. Uite! Acolo, jos, era o biserică. Un preot care povestea o grămadă de prostii, dar în cele din urmă era simpatic. Se înfuria. Se înfuria pentru că enoriașii plecau unul câte unul, nu era nimeni dispus să rămână aici. Primul care a plecat a fost medicul comunal, apoi cârciumarii și-au închis șandramaua și imediat după ei brutarul și toți prăvăliașii. Iar după aceștia preotul, învățătoarea. Au plecat cu toții. Casele erau goale, băiete. Urzicile creșteau până în prag și grădinile de zarzavat erau năpădite de buruieni uite-așa de mari, iar piața cu asfaltul stricat avea gropi ce se făceau tot mai adânci de câte ori ploua. Câini vagabonzi, da, din ăia erau o haită întreagă.

– Și buldozerul? Când a venit buldozerul?

– Acum cincisprezece ani, când Societatea Plopi și Livezi a cumpărat tot pământul. În trei zile totul a fost ras, grădini și pășuni, casele zăvorite, cârciumile goale, stâlpii de lumină electrică. S-a dus totul, piața era curățată. Iar acum, privește; o mare de iarbă până la coline. Și nu că aș avea ceva împotrivă, dar satul nu mai există, pricepi? Pieve Lunga a dispărut. Au rămas în picioare unsprezece case.

Arno rupse un fir de iarbă și începu să-l mestece.

– Și așa-i peste tot, zise, privind întinderea de iarbă care se încrețea sub briza ușoară a amiezii. Sate nu mai există, nici comune, nici măcar orășelele. Numai metropole. Gândește-te la Milano: opt milioane de locuitori. Sau Roma: zece milioane. Mai sunt apoi Torino, Genova, Mestre, Bologna și Prato. Iar jos, în sud, numai trei orașe: Napoli, Bari și Palermo. Nu mai sunt altele, Remigio. Lumea trăiește îngrămădită în locurile astea pe care ți le-am pomenit. Tu ești o rămășiță.

Bătrânul scoase din buzunar un rest de țigară. O vreme păru preocupat să-l înmoaie între degete, apoi, cu un gest rapid, și-l îndesă în gură.

– Aici am rămas doisprezece, zise el molfăind. Cel mai tânăr dintre noi are cincizeci și nouă de ani. Știu însă că mai sunt și alții ca noi, răspândiți peste tot...

– Sigur. Erau șapte mii de comune în Italia. Pune câte doisprezece în fiecare sat și socoteala e făcută. Ar fi o sută de mii în toată țara. Nu mai mulți. Societatea vă tolerează fiindcă sunteți puțini și îndărătnici.

Remigio dădu de câteva ori din umeri. Ținea chiștocul între măsele și obraz, iar ochii îi erau moleșiți de lumina după-amiezii.

– Legea poate să se ducă naibii. Ce poate face legea? Ne-au luat lumina electrică, transportul în comun, drumurile... Nu mai avem piață, o prăvălie sau o tutungerie. Farmacia cea mai apropiată e la optsprezece kilometri. Trăim din braconaj, sunt de acord. Dar nu putem altfel. Ce-ai vrea? Să venim și noi la oraș?

– De ce nu? zise Arno în glumă. Nu ți-ar strica să vezi puțină lume.

Remigio scuipă de două ori pe trunchiul unui salcâm.

– Ar fi mai bine să ne întoarcem, zise.

Tonul era puțin acrit, iritat, tonul cuiva care nu acceptă să se glumească pe seama anumitor lucruri.

Coborî de pe stăvilar în salturi mici, sprijinindu-și cu pricepere picioarele pe terenul moale. Arno nu fu în stare să-l urmeze cu aceeași sprinteneală.

– La ce oră pleci? întrebă bătrânul.

– Peste două ore, cel mai târziu. Trebuie să fiu la Roma înainte de unsprezece. Am o problemă.

– Atunci să pregătim din timp gustarea. Dacă s-a sculat bătrâna mea, o rugăm să ne facă omleta.

Mergeau în lungul mărăcinișului, pe partea dinspre nord. Era acolo o fâșie de pământ, lungă și îngustă, cultivată cu grâu. Firele de grâu erau încă scunde, abia se vedea teaca verde a spicelor. Privighetoarea cântă iar.

Când îi văzu apărând în fundul grădinii, Maria începu să urle. Era ceva obișnuit. Trebuia să țipe la bărbat cu orice prilej, altfel ar fi luat-o razna.

– Taci din gură! zise Remigio, lovind cu piciorul o colivie goală de sub șopron. Aprinde focul și fă-ne o omletă.

– Lasă, zise Arno, nu mi-e foame.

Intrară în casă.

– Trebuie să mănânci, insistă bătrânul apucându-l de braț. Dacă nu-ți place omleta, spune, că mă duc și-ți caut altceva.

Se scărpină sub bărbie, nehotărât, apoi luă un cuțit de pe masă și spuse:

– Hai cu mine, mergem în pivniță.

Arno coborî după el pe o scară strâmtă, făcută din cărămizi. Pivnița era mică, uscată, având în partea de sus două ferestruici prevăzute cu gratii. Erau foarte mici și înăuntru abia se vedea. Se aflau acolo cinci butoaie de mărime potrivită, însă unul singur părea să fie plin, ori început de curând; celelalte erau uscate, încărcate de praf.

Pe un raft stăteau aliniate vreo cincizeci de sticle; în colț, o damigeană; atârnați de tavan, o duzină de cârnați și o halcă de slănină.

Remigio se vârî sub ea și tăie o felie mare, dintr-un loc unde era dungată cu roșu.

– O să vezi tu!

Și îi trase un ghiont în șold. Apoi apucă o sticlă și îi făcu semn să urce. Dar Arno, adulmecând, nu făcu nici o mișcare. Se uita în jur, prin pivniță, la pereții pătați cu verde, la pânzele de păianjen agățate de gratiile ferestrelor.

– Fantastic! zicea. Dacă aș fi regizor, aș veni aici să filmez o scenă. Asta e un fundal de roman istoric...

Remigio strâmbă din nas, apoi clătină din cap într-un gest de compătimire ironică.

Sus, Maria spărsese deja ouăle într-o farfurie adâncă și le bătea cu furculița. O tigaie neagră, de fier, aștepta pe un trepied, în cămin, peste o grămadă de mărăcini. Cu mișcări iuți și îndemânatice, femeia aprinse focul. După nici cinci minute, omleta era pe masă.

– Mănâncă, îl îndemnă Remigio. Și scoase dopul de la sticlă. Asta e un Barbacarlo, vin pe care-l beau numai domnii cei mari. Remigio e sărac lipit, dar la un vin ca ăsta nu renunță pentru nimic. Gustă acum slănina, taie de aici, unde-i mai slabă.

Arno nu părea prea încântat. Îndepărtă cu cuțitul grunjii de sare, înfipse lama în mijlocul feliei, de unde tăie o bucățică albă și dungată. O mirosi.

– Ce-i? Ți-e greață? strigă bătrânul izbind cu palma în masă. Asta-i porcul nostru, crescut cu tărâțe și porumb, nu cu hrană sintetică și nici cu porcăriile chimice pe care le folosesc în crescătorii. Tu n-ai mâncat niciodată așa ceva. Îmi pare rău de cârnați, s-au stricat din cauza bășicilor de aer... Și asta numai din vina idiotului care a venit să-i umple, fără să fie de meserie.

Maria se apropie. Pusese omletă pe o felie de pâine.

– Ia mai taci, boșorogule! zise îmbucând din ea. Spui mereu aceleași povești.

Apoi, în pragul cocioabei apăru Mareșalul. Aruncă înăuntru o privire grăbită, descoperi masa plină de blide și își netezi mustățile.

– Hm, hm! mormăi. Aici se chefuiește.

– Hai înăuntru, zise Remigio fără să întoarcă capul.

– Am văzut că mașina e tot acolo, explică Mareșalul cu o voce tărăgănată, și atunci mi-am zis: hai să-l mai salut o dată pe băiat și să-i mulțumesc pentru tutun.

Înaintă, clătinându-se. Era beat, ochii micșorați îi luceau, un sughiț abia perceptibil îi scutura pieptul slab.

Fără să-l invite cineva, luă o bucată de pâine.

– Numai o coajă, zise și apoi tăie cu furculița o bucată mare de omletă. Atâta cât să vă țin de urât.

Dar când își puse de băut și când vinul turnat cu o mână nesigură se vărsă, pătând fața de masă, Remigio izbucni:

– Nu fi nesătul!

– Ssst! făcu Mareșalul.

Și se aplecă deasupra mesei arcuindu-și spinarea ca un motan, își apropie buzele de paharul plin, fără să-l atingă. Se auzi o sorbitură aspirată.

– Câte ore îți trebuie? întrebă Mareșalul ridicându-se și ștergându-și mustățile. Făcu o pauză lungă. Da, zic: câte ore faci până la Roma?

– Depinde de trafic, răspunse Arno. Patru ore, cred. Pe autostradă nu conduc eu, ci pilotul automat.

– Ei, ei! bombăni iar Mareșalul. Pilotul automat! Pe toate le inventează.

Mâncă pâinea și omleta, își bău paharul dintr-o suflare și începu să cânte, cu o voce puternică și răgușită:

Cocoșelul meu tărcat
are-un cioc încovoiat,
toate mândrele l-ar vrea în pat...

– Las-o moartă, zise Remigio. N-avem chef de cântat.

...cocoșel frumos, de rasă,
niciodată nu-i pe-acasă.

– Ți-am spus să termini! repetă Remigio înfuriindu-se.

Dar Arno îl apucă de braț, îi trase cu ochiul ca și cum i-ar fi cerut puțină răbdare și îngăduință. Apoi, întorcându-se spre Mareșal, spuse:

– Dă-i drumul fără grijă!

Celălalt nu așteptă să-l îndemne de două ori, o luă de la început, cu o terță mai sus, ca să lase loc celui care ar fi avut chef să cânte vocea a doua. Maria, vrând anume să-și îndârjească bărbatul, încercă să intre ea, însă vocea îi slăbi aproape imediat, după numai două-trei sunete.

Remigio se ridică în picioare.

– Liniște, pentru Dumnezeu! Parcă sunteți două ciori.

Se scărpină pe gât.

– Ia-o mai jos, zise întorcându-se spre Mareșal. Uite, băiatul, dacă vrea, poate să cânte pe vocea întâi. Eu am să vă cânt pe vocea a treia.

– Și eu? făcu Maria.

– Tu du-te și mai adă o sticlă. Ba nu, adu două. Repede, gâsco!

Remigio, când trebuia să improvizeze un cor, era chițibușar. Nu părea niciodată mulțumit. Stabilea vocile și dădea tonul de zeci de ori, scutura mereu din cap, dându-și un bobârnac peste ureche chiar și atunci când totul părea că merge bine. În plus, Mareșalul era amețit în ziua aceea și nu părea deloc în stare să urmeze indicațiile. Nici Arno nu era în formă, vocea îi ieșea chinuit, fără limpezimea obișnuită.

La început Remigio se înfuria, însă curând după aceea, pentru că și vinul începea să-l mai înveselească, se apucă să râdă și să parodieze cântecul acela cu aluzii cam fără perdea.

Mareșalul încercă să danseze cu coada măturii, fiindcă Maria, când se apropiase de ea ca s-o prindă de talie, îl împinsese cu putere, îndepărtându-se.

Arno râdea ca un copil. Apoi fața i se înflăcără, un val de căldură îl cuprinse deodată. Simțea ceva binefăcător în tot corpul, o senzație de vigoare fizică, însoțită însă de o subtilă urmă de melancolie.

Se uită la ceas.
– Trebuie să plec, zise.
Remigio și Mareșalul îl priviră tăcuți.
– Stai până mâine, încercă să-l rețină Maria.
– Nu, am o obligație în seara asta.
Remigio bea privind afară, pe fereastră. Mareșalul se trăgea de mustăți.
Arno se uită în jur. Ochii îi rătăceau de la grinzile strâmbe și roase ale plafonului la cununa de usturoi agățată de cârligul înnegrit, de la vasele cu ceapă în oțet, așezate cu grijă pe etajeră, la cămin.
– Mă întorc curând, zise. Și într-o bună zi n-am să mai plec, m-am săturat până în gât.
Remigio dădu din cap.
– N-ai să fii niciodată în stare, nu ești omul ăla.
– O să vezi.
– Într-o lună ai înnebuni sau ai da ortul popii. Viața asta nu-i pentru tine, băiete.
– Ai să vezi, repetă Arno.
Se ridicase în picioare și-și pipăie buzunarele ca și cum le-ar fi controlat conținutul.
– Băiatul are dreptate, începu să spună Mareșalul între două sughițuri. La urma urmei, de mâncat și de băut se găsește și aici, iar dacă îi lipsește ceva... ei bine, nu-i prost deloc, e tânăr și-o să reușească să-și procure mai bine decât noi.
– Ar muri de urât, observă Remigio. Noi suntem bătrâni cu toții, iar el n-are încă treizeci de ani, noi abia știm scrie și citi, iar el e om cu carte. Aici, plictiseala l-ar topi ca pe o luminare...
– Cu o fată frumoasă? E tânăr și chipeș, băiețașul. Poate veni aici cu una și, când are chef, se bagă cu ea în pat. Eu nu m-aș plictisi. După un an ar putea avea un copil. Gândește-te, Remigio. Un copil! Mi se pare c-a trecut un veac de când n-am mai văzut unul.
Remigio pufni. Vorbele acelea nu-i plăceau. Tot pălăvrăgind, mai devreme sau mai târziu ajungeai să spui tâmpenii.
Ieșiră în curte.
Urma ceremonialul siropos de rămas bun, obișnuitele îmbrățișări și strângeri de mână, saluturile, promisiunile. Regretul și melancolia.
– Pe curând, zise Arno.
– Când?
– Îndată ce obțin tichete. Aproape că am rămas fără benzină.
– Mulțumesc pentru sare, zise Maria.
– Mulțumesc pentru ulei, zise Remigio.
– Și pentru tutun, adăugă Mareșalul.
Arno surâse. Intră în mașină și porni. O văzu pe Maria apropiindu-se cu o

sticlă de vin în mână; o puse pe bancheta din spate. Arno mai surâse o dată și trase ușa.

Ridicând un nor de praf, mașina traversă curtea.

– Salută-l pe papă din partea mea, strigă Remigio, și pe toți cei din guvern!

Rămaseră nemișcați să privească automobilul care se îndepărta în lungul drumului plin de smocuri înalte de iarbă, crescute din crăpăturile și gropile asfaltului stricat.

III

Și totuși, iubirea e un lucru simplu...
S. KIERKEGAARD

Alerga, micuțul netrebnic.
Roșul galbenul verdele
semafoare bifurcări
paralelipipedele
schelete de metal și terase
cuști
ca niște cuiburi de viespe cuștile
balcoanele etajele
douăsprezece cincisprezece
optsprezece etaje
douăzeci și patru
și ascensoarele
uși ce alunecă pe glisiere
luminile
soneriile
interfoane care țârâie
și sirene ca niște pisici rănite de moarte
bufniturile
frâne care scârțâie
arde asfaltul arde
o mare de cauciucuri încinse
ulei ars
tăblii vinețiii.
Mai e apoi un balaur
cu o sută de mii de solzi luminoși
nu se mai știe din care parte
plouă lumina
spintecă pereții

învăpăiază locuri umbroase
pe când sunete și șoapte
țâșnesc din locuințe
explozii de jazz
muzică muzică
muzică
și toate claxoanele par să fi înnebunit
nu se circulă
Dumnezeule nu se circulă
Triunghiuri
pasaje precum capcanele
cerul în romburi ridiculizat
în oglinda retrovizoare
înfiorător
„peisajul mulțimii care vomită”.

Mai cu seamă mulțimea. Un mucegai invincibil, ciuperca parazită, râia, excrementele putrede.

Gâfâia micuțul netrebnic în cămăruța lui de culoarea rubinului, ca un purice isteric, muscoi înverșunat pe sticla unei ferestre neînduplecate.

Asuda. Privirea piezișă îi zăbovi o vreme pe fațada unui bloc. Apoi, ca într-un joc de oglinzi, coborî în abisul unei perspective demente. Erau acolo
blocuri
blocuri
blocuri
blocuri
blocuri
și iar blocuri semafoare pasaje subterane
drumuri îndrăznețe
în echilibru
pasaje pentru pietoni suspendate ca panglicile
un rahat își zise
aici nu se circulă.

Conduse mașina până la marginea benzii exterioare, opri sub aripa uriașă a zidurilor amenințătoare, structuri complicate, acoperite de încâlceala cumplită a antenelor de televizor, abisuri de ferestre în agonie.

Coborî geamul. Scuipă, un cheag de salivă se lăți pe marginea parapetului. Mulțimea aluneca pe banda de plastic. Iar el stătea pe loc, imobilizat în acest blocaj.

Văzu agenții agitându-și paletele roșii și verzi în mijlocul învălmășelii ca niște nebuni din ospiciu.

Asuda, coborî geamul până la limită, apăsă cu furie dispozitivul ce permitea

alunecarea capotei: un nor de carburant ars invadă interiorul. Auzi o voce, cam în falset, care spunea: deseară la nouă. Iar celălalt: du-te, eu mă zbat. Apoi încă unul: în seara asta înghit o pilulă și-i bag în mă-sa pe toți. Banda de circulație era un înregistrator al existențelor. Erau acolo de toate: căscat, înjurături, lâncezeli penibile, suspine ale omenirii umilite. Auzi, departe, ca într-un recul, interferența unui ecou ajuns la urechea lui asemeni unei sugestii: ai grijă, băiete, iubirea e un lucru simplu, dar rămâne un lucru serios. Tonul era însă așa, prostesc, lipsit de convingere.

Agentul de la intersecție avu o sclipire de geniu, roti paleta cu un gest imperios și blocă în sfârșit șuvoiul de automobile de pe strada transversală. Calea era liberă.

Apăsă pedala ca un nebun, îi veni în minte cuvântul rahat și avea un chef teribil să-l strige tuturora în față. Un timp se abținu, dar după ce mai trecu de o încrucișare și era pe la jumătatea distanței dintre aceea și următoarea, înaintând în lungul străzii pe care blocurile se succedau cu o monotonie exasperantă, vau, vau, vau, unul după altul, toate la fel, începu să strige. Un șir de cuvinte obscene, crescendo. Un fir subțire de salivă verzuie îi curgea din colțul gurii. Conducea și continua să strige rahat, rahat. Iar blocurile, vau vau. Rahat, vau vau. Rahat, vau vau. Și tot așa până ajunse în fața scărilor locuinței sale. Pierdu un sfert de oră până parcă mașina. Apoi chemă ascensorul, vlăguit.

Micuțul netrebnic ajunsese acasă.

El nu știa. Nu putea să știe ce-l așteaptă. Vreme de patru ore dormise răsturnat pe pernele mașinii, pe când pilotul automat îl ducea la destinație. De acord: întâi fusese șocul trezirii, cu puțin înainte de a ajunge la punctul de control, apoi două ore în mijlocul tărăboiului, amețeala, riscul de a face infarct. Dar a ajuns acasă.

Cercetă locuința, garsoniera lui transformabilă. Întreg mobilierul suporta îmbunătățiri, trebuia adăugat ceva aparte, de bun gust. La urma urmei, el, Arno Varin, era un funcționar de categoria a doua, tip B/L, indice 636.

O persoană respectabilă, nimic de zis. Dar și un micuț netrebnic. Un prostituat.

Se duse să vadă dacă dușul era pregătit. Învârti robinetul, încercă apa cu dosul palmei, o potrivi.

Prostituție. Cuvântul era depășit, mort, îngropat. De mult timp nimeni nu-și mai oferea corpul pentru bani, meseria cea mai veche,din lume era acum un anacronism, chiar dacă prietenul său Carlo Gavina, zis Politicianul, era gata să jure că prostituția mai există.

Politicianul știa multe despre asta. În orice caz, toate dicționarele bune trec cuvântul cu asterisc, ceea ce înseamnă că e vorba de un cuvânt desuet, arhaic.

Din pâlnia de crom apa țâșni cu violență, îi izbi gâtul și pieptul, înțepătoare, ca o perie metalică. Mai avea cam o oră până la întâlnirea cu Anna Kovack, putea

să zăbovească sub duş, să-şi maseze muşchii şi să se relaxeze. O satisfacţie prostească, narcisistă. Îşi privea picioarele suple, pântecul plat, sexul pe jumătate ascuns de spuma masajului, şi deodată cuvântul îi reveni în minte cu toată forţa imaginilor inutil respinse.

Un prostituat. Viermele se răsucea înlăuntrul mărului şi lăsa în urmă galerii fine de nelinişte. Dicţionarele, Politicianul, lingvistica. Timp pierdut, totul.

Îşi luă halatul, se uită în oglindă, îşi trecu degetele pe pometi, îşi palpă şi iar îşi palpă pielea din jurul ochilor, apoi începu să se radă, fluierând, însă fără prea multă convingere. Oboseala dispăruse, îi rămânea doar un gust amar în fundul gurii, iar în cap un enorm tampon de vată care îi absorbea gândurile ca pe un lichid greţos.

Mai avea timp să fumeze o ţigară, în halat, tolănit pe divanul camerei sale transformabile.

Ciudat, încearcă să şi-o imagineze pe Anna Kovack, dar imediat mecanismele fanteziei se învârtesc în gol. Acelaşi joc de oglinzi, crud, de neînţeles. Arno nu are nici un element, nu dispune nici măcar de cel mai mic indiciu. Arno face parte din grupul „Feriga albastră” de numai patru săptămâni şi în perioada de verificare n-are dreptul să primească nici o informaţie. A încercat zadarnic să telefoneze secretarului plasator al grupului. Am ales-o pe Kovack, cum arată tipa? Fără întrebări, băiatule. Îţi pot confirma adresa: strada Dragonului, numărul 15.

Anna Kovack. Poate că-i o balenă bătrână, un pachet de grăsime, dar plină de bani şi amestecată în cine ştie ce afaceri, una din high-life, din lumea parveniţilor, scrântită, dar foarte influentă, capabilă să oblige un grup oarecare să-i accepte prezenţa.

Grupurile respectă un regulament cam rigid. La început faci o cerere de înscriere, care presupune o minuţioasă descriere a garanţiilor, însă se poate rezolva uşor cu un pic de ingeniozitate. Odată admis, trebuia să te supui timp de trei luni. Sunt două roluri de jucat: al celui care pretinde şi al celui solicitat. Prestaţiile sau beneficiile, săptămânal. Unii preferă să vorbească de două servicii: afla şi beta. În sfârşit, două obligaţii de care fiecare înscris trebuie să se achite din două în două săptămâni. Dar cât eşti în perioada de probă, nu contezi deloc, trebuie să taci chitic şi să aştepţi să fii cerut. Dacă primeşti mai multe cereri, poţi alege, însă aşa, cu ochii închişi. Te prezinţi şi faci ceea ce ţi se spune, bineînţeles, cu respectarea regulamentului. Poate din cauza asta Politicianul vorbeşte de prostituţie.

Dar Politicianul n-are dreptate. Amorul în grup nu e prostituţie, e mai degrabă un joc care leagă bărbaţi şi femei într-un duel sado-masochist. Asta-i o supapă de siguranţă. Astăzi, cu libertatea asta a moravurilor, dragostea nu mai e posibilă. Lumea face dragoste în lifturi, în garaje, în marile magazine, perechi

improvizate se satisfac în baruri, la cinematograf, și chiar în plină zi în mașină, în mijlocul traficului, în centrul orașului. Suntem disponibili cu toții. Suntem o minunată bandă de satiri și de nimfomane. Numai că jocul lui Adam și Eva nu face doi bani. Bah! Reich și Marcuse erau doi căcănari emeriți. Represiune, permisivitate, n-au înțeles nimic. Sau și mai rău, au exagerat, lumea e așa cum e, puțin îi pasă de specialiștii în sociologie.

Politicianul nu știe ce spune. Dacă n-ar fi amorul în grup, cu fiorul neprevăzutului, cu complicațiile și nuanțele prevăzute de regulament... Ce ar mai fi atunci dragostea?

De altfel chiar Papa, Ioan al XXIV-lea, s-a exprimat limpede, cu multă toleranță privitor la asta. A recomandat castitatea, mai mult ca să fie în spiritul doctrinei, dar apoi, cârtind împotriva Sfântului Pavel, a adăugat: mai bine să se dezlănțuie sexul, decât drogul și sângele.

Arno strivește țigara în scrumieră, se ridică, începe să se îmbrace încet. Înainte de a ieși, controlează blocul de tichete, deși își amintește foarte bine câte i-au mai rămas. Trei pentru cineramă, cinci pentru stațiunea balneară și un singur tichet roșu, dublu, adică patruzeci de litri de benzină care trebuie să-i ajungă pentru zece zile. Bună treabă!

Strada Dragonului nu e departe. Ar putea merge pe jos, trotuarul rulant funcționează până la miezul nopții; totuși, odată ajuns în stradă, când își recunoaște mașina în mijlocul pădurii de autoturisme parcate într-o insulă destinată acestui scop, nu rezistă tentației.

Un obiect întunecat și lunguieț stă vârât în colțul banchetei din spate. Arno aprinde lumina. E sticla pe care i-a dat-o Maria.

O să-i fac un cadou doamnei Kovack, își zise.

Mai sunt șase minute până la unsprezece, dar traficul e mai puțin intens acum, aproape toate magazinele sunt închise și semafoarele se schimbă mai repede, mașina alunecă grăbit în lungul arterei de circulație, o ia la stânga pe o stradă cu sens unic, ocolește un șir lung de autovehicule care staționează în perimetrul unei piețe ovale unde sunt deschise zeci de baruri de noapte.

Strada Dragonului e aici, în imediata apropiere, o stradă scurtă și înfundată, în inima cartierului vechi, aristocratic. La capătul ei e un zid de fortificație, dincolo de care se întrezărește frunzișul a trei palmieri jigăriți și bolnăvicioși. Printr-o fereastră larg deschisă iese zgomotul asurzitor al unui televizor dat la maximum.

Arno strecoară mașina într-un loc rămas liber ca printr-o minune. Iese și se uită în jur.

Poarta cu numărul 15 e îngustă, de modă veche, cu reliefuri metalice și zăbrele în partea de sus, care protejează un mozaic din sticlă colorată. O imitație.

O privire aruncată panoului cu interfoane. Kovack, interior patru. Arno

apasă butonul.

Liniște.

Arno mai apasă o dată, lung. Casa pare goală. E gata să plece, însă în momentul acela zăvorul se declanșează automat.

Mașinal, sare peste patru porțiuni de scară, își potrivește cravata, cureaua de la pantaloni. Kovack, interior patru, o ușă de mahon, netedă și masivă. Arno bate discret de două ori.

Ușa se deschide imediat.

– Doamna Kovack?

– Da.

– Sunt Arno Varin.

Femeia din fața lui e înaltă și plină, să tot aibă vreo patruzeci de ani, cu părul foarte blond prins într-un coc ce seamănă cu o fântână arteziană și care o face și mai înaltă. Rochie albastră, nestrânsă în talie, fard abia vizibil.

– Veniți, zice doamna Kovack. Ați fost punctual, vă mulțumesc foarte mult.

Arno o urmează în camera de zi.

– Beți ceva?

Femeia face să alunece tăblia barului. Înăuntru sunt diverse sticle începute, însă cea de coniac e încă neatinsă, cu sigiliul în jurul dopului. Arno nu vrea să pară încurcat ca un novice. Arată coniacul.

Stă pe divan, cu paharul în mâini, jenat, încordat să-și ascundă tremurul ușor al degetelor și al picioarelor.

Anna Kovack nu-i urâtă deloc. Poate cam prea voluminoasă, dar știe să se miște sprinten, gesturile îi sunt precise și în același timp delicate, ca atunci când, de exemplu, cu capul întors în profil, ridică repede mâinile să-și controleze cocul. O mișcare studiată, evident, și totuși naturală, dezinvoltă.

– Sunteți nou, nu-i așa?

– De trei săptămâni.

Urmează o tăcere prelungită. Bărbatul și femeia par să nu se simtă la largul lor.

Arno se scotocește prin buzunare, scoate pachetul de țigări, își aprinde una și își rotește ochii peste tot, inspectând încăperea. În penumbra unui colț, dincolo de dulapul înalt, suedez, care desparte încăperea în două, reușește să observe o măsuță pregătită.

– Ceva pentru după, zice Anna Kovack, care i-a urmărit privirea.

Sticla! A uitat sticla în mașină. Coboară în fugă, n-au trecut nici două minute și e din nou sus, cu sticla prăfuită și fără etichetă în mână.

– Ce-i asta?

– Dă-mi un tirbușon, te rog.

Acum lumina vine din colț, filtrată de un abajur prevăzut cu stofă verde, plasat chiar lângă masă. Tacâmuri din argint, pahare de cristal, veselă de calitate.

– Trebuie deschisă imediat, zice Arno, și băută peste o oră sau două, la temperatura camerei. E vin. Vin autentic.

A scos dopul cu o grijă infinită, a pus sticla pe masă. Între timp Anna Kovack s-a apropiat de bar. O mișcare rapidă, și camera e inundată de muzică. Povestea obișnuită, tipicul preambul.

Arno se apropie de ea, îi cuprinde talia încercând să n-o privească în ochi, o antrenează în ritmul unui dans menit să spargă gheața.

Foarte înaltă. Poartă pantofi cu tocuri normale, și chiar și așa e mai înaltă cu un centimetru sau doi decât el. O prăjină frumoasă. Și în plus plinuță, parfumată, cu sânii tari și spatele drept, brațele rotunde, iar linia gâtului plăcută și armonioasă.

– Frumoaso, îi șoptește la ureche. Și strângând-o, adaugă un val de cuvinte nebunești, e mincinos, e sincer, rece, excitat, Arno nu poate pricepe, are un cheag în creier pe care nu reușește să-l împrăștie, îl încearcă senzația stranie că se privește în oglindă.

Anna Kovack se desprinde brusc.

– Ar fi mai bine să-ți spun imediat, zice oprindu-se în mijlocul camerei. Sunt frigidă.

Muzică în gol, ca apa unui robinet uitat deschis. Arno încearcă să-și revină, dar din nou are impresia că-i despuiat în mijlocul scenei, în fața unui stal supra-aglomerat.

Se întoarce încet, se apropie de masă, se așeză posomorât.

Femeia, încă nemișcată, îl privește cu ochi reci. Iată, ridică mâinile, își atinge din nou părul strâns la ceafă. Și surâde. O altă neașteptată schimbare a expresiei, indescriptibilă.

– Scuză-mă.

Îndemânatice, mâinile dezvelesc mâncarea, o rotire de unghii lăcuite, inelul, brățara, și parfumul acela abia simțit, oare parcă vine și pleacă.

Stă în fața lui. Așezată. Un sfinx care surâde. Arno dă din cap și își privește mâinile, le deschide într-un gest de neputință.

– Bine, zice cu resemnare, sunteți frigidă. Mărturisesc că nu pricep de ce faceți parte din grup, dar în definitiv nu mă privește. Spuneți-mi... Ce trebuie să fac?

Anna Kovack nu răspunde. Ia o tartină și o unge cu unt, pune caviar, mușcă din ea descoperind un șir de incisivi și de canini foarte regulați. Arno toarnă de băut.

– Nu vă uitați la sticlă, zice. Celui care mi-a dat-o nu-i place să pună etichete.

Tăcere. Femeia mănâncă tăcută, cu ochii ațintiți aproape tot timpul în farfurie. Dacă-i ridică din când în când, o face numai ca să-i arunce tânărului o privire pe deasupra umărului, sau să-l străpungă ca și cum ar fi un obiect

transparent.

Arno nu poate suporta mutismul acela premeditat, noroc cu vinul, bea și imediat obișnuita văpaie îi cuprinde fața, cuvintele îi ies din gură necontrolate, își dă seama, Doamne, ce discurs imbecil, strică totul, pe cucoana asta sofisticată n-o interesează rămășițele unei lumi care nu mai există, nu cunoaște, nu poate înțelege miracolul unei privighetori care supraviețuiește angrenajelor și născocirilor unor imbecili cu cămașă albă. Remigio are peste șaptezeci de ani și în septembrie, ca să obțină vinul acela, pornește la miezul nopții, cu un hârdău în spate, mergând nouă kilometri pe jos, se cațără pe deal și face prăpăd între strugurii copți. Pe întuneric. Ce știe cucoana despre felul cum se trăiește la Pieve Lunga, ce știe despre lumina care lipsește, despre sarea și uleiul care nu sunt, despre cei doisprezece bătrâni, sărmani dar orgolioși, doisprezece troglodiți care se îmbată de necaz.

Anna Kovack ridică paharul în dreptul luminii.

– E tulbure, obiectează pe un ton indispus.

Arno nu încearcă deloc să se apere. Ar fi inutil să-i explice procedeul rudimentar, fermentarea făcută în butoaie vechi, de gorun, pritocirea fără adaos de sulf, de bisulfiți sau alte porcării, fără filtrare. Se uită la femeie, care duce paharul la buze, îi așteaptă strâmbătura de dezgust. Sticla aceea trebuia băută de unul singur, rumegând amintiri, acum își dă seama, n-ar fi fost cazul, întotdeauna e un mecanism care se blochează și dă peste cap toate planurile.

– Oribil! apreciază femeia punând paharul jos.

– E din struguri, zice el. Călcați cu picioarele, dar struguri.

Brusc, doamna Kovack își înalță capul, indignată.

– Călcați cu picioarele?

– Da, cum se făcea pe vremuri. Acolo nu sunt teascuri.

Femeia se ridică, arțăgoasă, apucă sticla de gât, cu două degete, ca și cum ar fi o pisică plină de purici. Iese din cameră cu un mers țeapăn. De undeva, Arno aude gâlgâitul lichidului. Doamna Kovack golește sticla în chiuvetă.

Amin! E mai bine să-și pregătească un surâs, să simuleze o amabilitate absolută.

– E-n regulă! conchide Anna Kovack reluându-și locul. Ați făcut o glumă de prost gust, domnule Varin.

El bâiguie câteva cuvinte de scuză. Îi vine să apuce masa și s-o răstoarne peste ea, să-i mânjească mutra cu tartinele acelea ridicole, cu caviar, cu feliile de somon afumat, măslinele, pateul de ficat gras, toate costând o avere, dar care luate împreună nu fac cât sticla golită în chiuvetă ca și cum ar fi conținut lapte stricat.

Fața Annei Kovack e tot crispată, ochii îi rătăcesc iar fără țel, iar cuvintele, când se hotărăște în sfârșit să vorbească, sunt goale și indiferente.

De profesie e desenatoare tehnică. Să decizi dacă numele unui produs urmează să fie scris cu majuscule sau cu litere mici e o treabă foarte importantă. Așa susține femeia. Vorbește despre spații, despre benzi verticale și orizontale,

despre fotografii solarizate. Soțul îi vine acasă trei zile pe lună, lucrează în nord unde conduce o acțiune de recuperare, la una din firmele acelea care se ocupă de demolarea, cu ajutorul laserului, a clădirilor și străzilor din satele rămase pustii. Un cioclu, gândește Arno. Mai rău, un șacal care despoaie cadavrele. Inelele și dinții de aur sunt bârnele și grinzile, țevăriile și cablurile, lucruri ce pot fi folositoare la oraș, pot fi reciclate. În schimb, buldozerul firmei răscolește pământul până în străfunduri, camioanele cu remorcă duc în altă parte, în zone sterile molozul și deșeurile, terenul vine curățat, fertilizat și adăugat terenurilor arabile învecinate. Așa a dispărut și Pieve Lunga.

Dar el? O, el nu-i decât un funcționar de categoria a doua, ocupat cu fișele cinci ore pe zi, uneori șase. Locuiește într-o casă de burlac, mică, mobilată fără gust. Desigur, doamnă Kovack. Natural, doamnă Kovack. Vârsta? Douăzeci și șase de ani. Nu, nici un plan de viitor, e inutil să discuți cu femeia aceea, n-ar înțelege nimic, e închistată, perfect integrată în lumea care o înconjoară, și cel puțin e convinsă că-i o femeie modernă, cu parale și toate celelalte.

Faptul că mai stau împreună nu-i decât un rest de educație ipocrită. Însă duelul verbal e inevitabil. Ea îl înțeapă, acră, răutăcioasă. El răspunde politicos, fără să accepte provocarea. Și tocmai asta o supără pe doamna Kovack. Arno știe și o face anume.

Vine un moment când îndepărtează farfuria și își aprinde o țigară, un moment în care ochii femeii par să devină enormi. Se joacă suflând fumul, îl amuză să facă spirale și rotocoale. Anna Kovack i-a pus o întrebare precisă, vrea să știe câte cereri a primit.

– Trei sau patru.

– E un compliment?

Arno o fixează fără să înțeleagă.

– Toți spun așa, explică femeia. E și asta o cale de a te arăta atent. O spun chiar și atunci când cererea e una singură și sunt obligați să vină. A trebuit să alegeți, dacă e adevărat că au existat mai multe cereri. De ce ați venit la mine?

– Nu știu. V-am spus, sunt de puțină vreme în grup, încă nu știu cine mai face parte din el. În acest moment, pentru mine toate-s la fel.

– Sunteți cinic?

– Puțin.

Anna Kovack strivește restul de țigară în scrumieră, dar imediat își aprinde alta. Acum are o voce languroasă, împăciuitoare. Fumul împrăștie prin cameră un miros dulceag, vag medicinal. Arno știe despre ce-i vorba, ajunge să tragi două și obstacolele dispar, toate năpârcile și broaștele ce-ți stau ascunse în măruntaie se dezlănțuie. Cucoana-i euforică, prin urmare, când bomba o să explodeze, va fi jale. Se spune că frigidele, când se ambalează, devin colerice, iar asta trage în ea până o să-i plesnească plămânii, poate că-i numai inhibată, trebuie să se drogheze ca să se poată accepta. Ia-o din loc, băiete! Fă-i o plecăciune, un surâs cu toată

gura și cară-te, trimite-o la dracu pe doamna Kovack și pe toți cei din,,Feriga albastră".

– Dansăm?

Nu e o propunere, nici măcar o invitație. E un ordin.

Din raftul de sub bar vine acum o muzică sacadată, sunete lente și plutitoare, întrerupte de zvâcniri iuți și ritmice.

Anna Kovack e în mijlocul camerei, cu picioarele puțin depărtate și cu țigara în gură, bate ritmul lovindu-și coapsele cu palmele. El stă în fața ei, ezitant, încurcat.

Apoi, deodată, e lângă el, grea și molatică, ținându-i brațele cărnoase în jurul gâtului, iar gura aceea mare o caută insistent pe a lui.

– Acum, zice femeia cu o voce înăbușită.

Nu e ușor, în cazul ei, să găsești o formulă de comportament. E ca și cum ai încerca să menții în funcțiune un mecanism fără să știi cum funcționează. Regulile nu-ți servesc la nimic, e de ajuns o mișcare greșită și totul s-ar putea opri.

– Acum, insistă Anna Kovack. Imediat.

Acolo, pe divanul aflat în penumbră, în spatele dulapului suedez. Mâinile lui care bâjbâie, iuți dar nesigure. Din nou senzația că se privește într-o oglindă, că-și ascultă vocea ca și cum ar fi produsă de o bandă de magnetofon. Cuvinte uzate, goale de sens, zgură ce plutește într-o mare de banalități inconsistente.

– Nu! țipă femeia, răgușit. Fără să mă dezbraci, te rog.

E nebună. Anna Kovack e nebună. Acel vreau și nu vreau n-are nici un sens. Poate o face cu scopul de a fi și mai dorită, dar dacă-i așa, atunci și-a greșit tactica, lui nu-i plac ceremoniile, acum n-are decât o dorință, să plece, ar vrea să fie deja afară, la aer, să alerge cu mașina ca un urmărit, apoi să intre într-un bar de noapte și să se îmbete.

Totul e zadarnic.

Când se ridică, simte o greață imensă în stomac. Se întoarce, se îndepărtează lent, înconjoară dulapul cu rafturi de bibliotecă și străbate camera, apropiindu-se de fereastră.

Rămâne acolo, în penumbră, cu fruntea sprijinită de geam. Cei trei palmieri din grădină par de mucava, cu frunzișul ofilit și gata să cadă. Caută prin buzunare, își aprinde o țigară.

Și Anna Kovack fumează, la spatele lui, întinsă încă pe divan. Arno a auzit foșnetul slab al învelișului de staniol, pocnetul sec al unei mari brichete de masă. Minutele se scurg încet, în liniște și în penumbră. Apoi vocea femeii, care ajunge la el neutră și lipsită de expresie:

– Plecați.

IV

„La chair est triste, hélas! et j'ai lu tous les livres".

S. MALLARMÉ

Ia să vedem. Stai aici, în fumul ăsta, te doare în cot de lumea care transpiră și se agită în jurul tău. De altfel, și ei te ignoră. Toate privirile se îndreaptă spre același punct, spre scena minusculă. Un bar de noapte pentru burghezii cumsecade, pentru bărbați de patruzeci de ani, însurați, care stau la datorie toată săptămâna, dar care sâmbătă seara simt nevoia să se destrăbăleze. Numai la modul intențional, firește. Sunt oameni care n-ar avea niciodată curajul să intre într-un grup. Foarte dispuși la mici porcării, cu condiția să se facă repede și fără complicații. În rest se limitează la o invidie amestecată cu bravadă.

Aici ar fi nevoie să înceapă o vorbărie lungă, o paranteză. Ar trebui să lămurim ce anume e clinamenul, principiul caracterizării, apoi noțiunile de ecceitas și quidditas. Ar trebui să-i deranjăm pe Epicur, pe Duns Scot și pe toți filozofii ăia de doi bani care, cu diatribele lor, au castrat omenirea de-a lungul secolelor. Ar trebui. Și după aceea? Oricum ai lua-o, la urma urmei răspunsul e unul singur, limpede și de necombătut: ești o mică scârnăvie.

N-ai priceput nimic, n-ai înțeles filozofia grupului – da, „Feriga albastră" – n-ai înțeles lumea și încă și mai puțin pe doamna Kovack, desenatoare tehnică și scroafă. O scroafă de gradul șase, ca să folosesc jargonul alpiniștilor, indivizii ăia care se distrau cândva alegând traseele cele mai imposibile numai pentru a înfige un drapel într-un vârf de munte.

N-ai înțeles că Anna Kovack aparține unei categorii superioare. Ai dovedit că ești mărginit și nepriceput, ca în seara când ai întâlnit-o pe Giudi Perego. Ăleia, cel puțin, nu i-ai făcut impresie proastă, îi plăcea să-i vorbești indecent, s-o insulți, câteva cuvinte obscene ai reușit să scoți, până la urmă. Poate că nu erau chiar cele pe care le-ar fi vrut ea, însă în orice caz te-ai descurcat. Cu Kovack, în schimb, nu. Kovack e frigidă, cel puțin așa ți-a spus. Ar fi trebuit să-ți amintești de niște lecturi, cărțile pe care le devorai la paisprezece ani, poveștile lui Andersen sau măcar, de ce nu, *Educația sentimentală* a lui Flaubert. Poate, dacă ți-ar fi venit în minte *Paul și Virginia* sau mai știu eu ce, *Pescarii din Islanda*, *Cyrano*, toate prostiile alea în care el și ea o tărăgănează pe parcursul a două sute de pagini, iar apoi, când în sfârșit rămân singuri, nu sunt în stare să facă nimic din cauza unor idei fixe care blochează totul.

Poate că doamna încerca să recupereze ceva. Sau poate că nu. Dincolo de deosebirile de clasă socială, poate că tu și doamna Kovack vă asemănați. Același aluat, același ton, aceeași lipsă de vioiciune, cu ideile voastre stranii privitoare la perfecțiune, cu imaginația voastră tabulatoare care nu știe să-și supună mitul, ci

rămâne sclava și supusa mitului. De pildă, când i-ai zis: „Bine, sunteți frigidă. Spuneți-mi ce trebuie să fac.” Ce figură! Ca și cum „Feriga albastră” ar fi o instituție de binefacere.

Amice, ești prins și tu. Ești prins din cauza blestematei tale de comodități, poate pentru că îți faci iluzii, poate pentru că și tu cauți „momentele perfecte”, insulele sintactice unde gramatica estetică pe care ai născocit-o, sau pe care împrejurări misterioase ți-au impus-o, poate fi recunoscută.

Ești ultimul epigon al decadenței, un mic Huysmans, chiar și atunci când îndrugi povești despre păduri și câmpii. Cum au sfârșit-o Proust, Musil, Rimbaud și faimosul tău Sartre? Să-ți pui întrebări în fața unei rădăcini de castan e deplasat, la fel cum e atribuirea de culori vocalelor.

Ai face mai bine să-i recitești pe clasici.

Ceva plutește în aer, o melodie complexă, irepetabilă, note ce scapă și se ascund în spatele paravanelor de indiferență.

Striptease. Pe scenă e o blondă arătoasă, înaltă și bine făcută, are ceva din Kovack, dar n-are stil: lasă să-i cadă hainele ca și cum ar fi niște coji de banană.

Arno își mută privirea, face un semn înspre tejghea. Imediat barmanul se apropie să-i umple din nou paharul. Coace o beție, în modul cel mai hotărât. Fumează din nou, distrat, și își privește mâna sprijinită pe masă. li iese din mânecă, având pumnul strâns, încât pare a fi capul unei broaște țestoase.

De ce ne naiba a venit aici? Totuna era dacă mergea acasă, să se îmbete în singurătatea tăcută a celor patru pereți ai săi, împleticindu-se încoace și încolo, poate declamând *Le vin du solitaire* a bravului Charles sau *Las casidas* de Garcia Lorca. Dumnezeule, mormăie pentru sine, lucrurile cele mai bune le-au scris oamenii de nimic.

Se uită din nou la pumnul strâns. Pe scenă e acum unul ciufulit, cu fața ca un cartof, plină de negi. A cântat deja vreo două cântece de protest și acum nu mai pleacă, deși e aplaudat cu zgârcenie. Se mișcă țopăind în jurul microfonului, urlă și horcăie, gâfâie, parcă ar vrea să-și rupă hainele de pe el. Zice că lumea e o mizerie, dar va veni ziua când cineva o să plătească scump. Imbecil. Imbecil și măscărici.

Broasca țestoasă își mișcă imperceptibil capul. Arno se uită la cutele de pe dosul palmei și la cele dintre degete, la firele de păr lungi și roșcate de pe încheietură și de pe falange. Apoi, pe neașteptate, o mână mare și negricioasă se sprijină pe a sa, i-o acoperă ca un cearșaf.

Ridică ochii. O fizionomie familiară, însă memoria îi e leneșă, blocată.

– Hei, ce-i cu tine? zise celălalt, așezat deja în fața lui.

– Salut.

– Hm? Pari cherchelit, amice. Și nu-i decât miezul nopții.

Giulio Cardoso. Un cretin. Douăzeci și șase de ani, funcționar de categoria

a doua și el, frumos, stimat, carierist.

– Salut, repetă Arno. Ce faci aici?

O mână ce se ridică în aer, un surâs, degete care fâlfâie.

– Aveam o oră de pierdut.

– Și apoi?

– Un chefuleț la niște prieteni. Dacă n-ai fi de pe acum aproape beat, ți-aș spune să vii și tu.

Arno dă din umeri, se uită în fundul sălii și începe să se joace cu paharul. Pe scena minusculă a urcat acum o altă dansatoare care face striptease, slabă și țeapănă, cu mișcări agresive.

– Ascultă, spune Giulio Cardoso încrețindu-și fruntea, încerc să dau un telefon, poate că sunt dispuși să-ți suporte prezența, oricum, mai curând sau mai târziu vom arăta cu toții ca tine.

Arno dă iarăși din umeri. Giulio se îndepărtează, revine după două minute, se preface că-i trage un pumn în stomac.

– Dă-i drumul, golește paharul și s-o întindem. Sunt simpatici cu toții, ai să vezi.

Odată ajunși afară, Arno ar fi vrut să urce în mașină, însă celălalt îl trage de mână, zice că nu-i departe casa în care se ține petrecerea, la abia cinci-șase minute de mers pe jos.

Se strecoară amândoi printre mașinile parcate, străbat o stradă în lungul căreia localurile de noapte se înșiruie ca perlele unui colier. Încă un slalom, foarte strâns, și ajung în sfârșit la strada principală.

Acolo e îmbulzeală, pe trotuarul din față. Un cordon de polițiști, două mașini mari de-ale pompierilor, agitație, dezordine, autovehicule care se opresc într-un zgomot asurzitor de claxoane.

Femeia stă în picioare pe pervazul unei ferestre de la etajul șase, într-o cămașă de noapte lungă și veche. Dedesubt, pe trotuar, un cerc de polițiști care țin o pânză circulară,

Giulio îl împinge din spate.

– Să nu pierdem vremea. E tot proasta aia plictisită de viață.

Dar Arno nu se lasă împins. A mai întâlnit astfel de situații și de fiecare dată s-a îndepărtat fără să aștepte sfârșitul, cu un acut sentiment de indispoziție. Astă seară e însă altceva, o curiozitate bolnăvicioasă îl reține aici, în mijlocul mulțimii care râde. Ochii lui urmăresc țopăiala isterică a siluetei de pe pervaz. E mică, de vârstă nedefinită, cu fața lucind din cauza unei alifii alburii. Din când în când își scoate din păr un bigudiu de plastic și-l aruncă în stradă, și scuipă, și înjură mulțimea într-un discurs ilogic, vehement.

– Să mergem, insistă Giulio, aia nu se mai aruncă.

Înjurând, femeia se ghemuiește pe pervaz. Dumnezeule, asta se pișă pe noi! Nu, se ridică, silueta se întoarce și dispare în locuință. Imediat se aprind luminile

la fereastra de alături, canaturile se deschid larg și femeia e din nou în picioare, pe alt pervaz.

Rapid, agenții se mută cu pânza. Sus, la etajul șase, femeia râde, mulțimea la fel, un murmur uriaș și năvalnic.

Deodată, întreaga scenă ia o întorsătură ridicolă. Femeia

părăsește din nou deschizătura ferestrei ca să reapară, în picioare, pe pervazul ferestrei alăturate.

– Asasinilor! strigă. Puturoși și mârșavi, sunteți o adunătură de rahați.

Cu un salt de caracatiță, pânza și-a schimbat iarăși locul. Dar între timp femeia a alergat în altă cameră. Două ferestre luminate și silueta care apare când pe un pervaz, când pe celălalt, un du-te-vino ritmic, ca un ștergător de parbriz. Și pânza, dedesubt, care se conformează ascultătoare.

– Nebuno! strigă cineva din mulțime. Ia o pastilă și du-te la culcare.

Apoi sfârșitul. Agenții cu pânza se mută la stânga, pe când de partea cealaltă, în deschizătura întunecată a celei de-a treia ferestre, se desface o floare de magnolia. Un țipăt scurt, o învolburare de mătase, două picioare de marmură dezgolite în cădere, apoi bufnitura.

– Să mergem, zice Giulio trăgându-l de braț.

Lumea se rărește, patru polițiști stau aplecați și unul din ei atinge, pipăie un corp făcut bucăți.

Sirena. Sirena ambulanței. E ca o trezire. Nu-i ușor să-ți faci drum prin mijlocul mulțimii care se îndepărtează clătinând din cap. O schijă, dură și tăioasă, împarte

gândurile în pro și contra, e ca un vătrai uriaș care răscolește totul, confuzie, nesiguranță, apoi tulburare, un chef teribil de băut. Chiar și suprafața de plastic a străzii are rezonanțe adânci, supărătoare, trape gata să se deschidă dintr-un moment în altul.

– Nu vin, zice Arno oprindu-se brusc. Mă duc acasă.

Dar Giulio începe să râdă. Face iar gestul acela stupid, simulând că-i trage un pumn în stomac. Din nou fraza aceea neconvingătoare, rostită mai înainte, ca să se convingă pe sine însuși mai curând: „Sunt simpatici cu toții, ai să vezi”.

Părăsesc strada principală și o iau pe una laterală, mai puțin umblată, traversează o piață pustie, pardosită cu un mozaic de vehicule parcate, apoi Giulio se oprește înaintea unei biserici, lângă trepte. Se uită în sus, arată clădirea din față, ridicând degetul.

– Uite-i acolo, exclamă încurajator. Acolo, sus, lângă acoperiș. Vezi?

Nu-i nimic de văzut. E un bloc cu douăzeci de etaje, un soi de cărămidă uriașă, înălțată în inima Romei vechi, insolentă și despotică. La etajul ultim, trei ferestre de mansardă sunt luminate, iar în spatele sticlei opace niște umbre se mișcă în ritm lent. Nimic altceva.

– Te rog, spune Giulio. Fără discursuri intelectuale, vrem să ne distrăm și

basta.

Arno se uită la biserică. Liniile arhitectonice de maximă puritate șovăie în fața blocului amenințător: cenușie, copleșită, clădirea veche pare un intrus, un pitic umilit.

Greață. În timp ce ascensorul îi poartă spre vârful blocului, Arno pricepe că-i prins în capcană. Vor trece ore în șir până să scape de senzația asta, va trebui să îngurgiteze cine știe ce licori și să se întoarcă acasă în zori cu capul strâns într-un cerc și cu gura năclăită. De obicei, la petrecerile care țin până după miezul nopții întâlnești tipi cu fețe bizare, ochi încercănați, mimici obosite, oameni care reușesc să vorbească schimbând subiectul de patru ori pe minut și care știu să râdă, aproape întotdeauna prostește, oameni care după o oră se apucă să-ți facă cele mai neverosimile confidențe, apoi se ghemuiesc pe podea cu o sticlă între genunchi și beau, și fumează în liniște, fără să mai scoată o vorbă.

Sau poate că nu, poate că nu-i întotdeauna așa. Ușa de sus, de la ultimul etaj, s-a deschis larg. O fată brunetă îl fixează apoi cu îndrăzneală.

– Ea e Milena, zice Giulio, stăpâna casei.

Milena. Are ochii mari, aproape negri, clipesc și râd pe neașteptate.

Înăuntru, în camera de zi, mare și lăsată în semiîntuneric, sunt vreo zece-douăsprezece persoane. Nimeni nu se mișcă, abia dacă vreunul schițează un gest cu mâna, toți stau jos, unii pe divane, alții pe pernițe, sprijiniți de pereți. Apoi o voce de bărbat, a unuia care stă tolănit pe jos și fumează privind în tavan, i se adresează lui Giulio, observând că a întârziat. Giulio povestește imediat despre femeia care s-a aruncat de la etajul șase.

– Uf! exclamă o roșcată întorcându-se brusc. Intervin și alții, îl roagă pe Giulio să schimbe subiectul, nu vor să audă povești cu nebuni care se sinucid fiindcă s-au săturat de viață.

Arno o fixează pe fata cu păr roșcat. E Betta Aloisi. Beată.

Se lasă condus într-un colț, pe o pernă din catifea verde, întinde mâna înspre o măsuță joasă, ia un pahar. Betta îl privește cu ochi lipsiți de expresie.

Între timp junele care stătea lungit pe podea s-a ridicat și a ajuns în mijlocul camerei. Un tip înalt, uscat, înzestrat cu o elocință fluidă și măsurată, presărându-și frazele cu „disting” și „făcând abstracție”.

E cam dificil să-l urmărești. Trebuie să fie un vorbitor fascinant, toți îl ascultă în liniște și din când în când fac semn cu capul că-l aprobă. O față care cere palme.

Privirea Bettei Aloisi a devenit ironică, ea se preface că nu-l cunoaște, pentru că normele grupului sunt severe, cea mai mare discreție e garantată întotdeauna, în orice împrejurare. Dar lumea e mică, băiete. Pe Betta ai cunoscut-o acum patru săptămâni, prima ta experiență în grupul „Feriga albastră”. Tremurai ca un copil, în seara aceea. Ea însă, plină de nerv și de vioiciune, a fost totuși înțelegătoare, aproape maternă. Și astfel, săptămâna următoare, deși puteai alege

între opt cereri, te-ai întors la ea. Și ai fi continuat, numai că bunul simț te-a determinat să n-o faci. Bunul simț, sau poate pur și simplu curiozitatea, dorința de a cunoaște cât mai repede celelalte piese ale jocului. Ptiu! Ai ajuns în patul lui Giudi Perego, ca să născocești cuvinte obscene. Iar astă-seară Kovack. Un alt fiasco.

Fața-care-cere-palme vorbește acum despre om, despre evoluție și progres, despre miracolele tehnicii. Zice că foarte curând se vor instala și la Roma, la fiecare intersecție, distribuitoare de oxigen, cu fisă, ca la Tokio. Numai că la Tokio șmecheriile astea funcționează de aproape patruzeci de ani. Oricum, mai bine mai târziu decât niciodată. La un moment dat, e inevitabil, tună și fulgeră împotriva celor care se sinucid, niște nostalgici care nu înțeleg lumea. Giulio, desigur, îl aprobă, gesticulează ca să-și manifeste consensul.

Arno duce mâinile pâlnie la gură și, pe când celălalt se oprește o clipă ca să-și tragă răsuflarea, scoate un zgomot necuviincios.

Fața-care-cere-palme se îngălbenește. Un colț al gurii începe să-i tremure, se uită pieziș și aruncă venin la fiecare clipire.

– Cineva nu e de acord, spune cu o voce care nu mai e a lui.

Arno încrucișează brațele și îi râde în nas.

– Retrogradule! șuieră celălalt. Ăsta ar trebui să trăiască într-o speluncă, laolaltă cu caprele.

Arno continuă să râdă zgomotos. Atunci Fața-care-cere-palme, revenindu-și și purtându-se din nou degajat, se adresează celor din jur:

– Cine-i bădăranul ăsta? Hai, fraților, să-i dăm jos hainele, ceasul și pantofii, și să-l expediem afară gol ca un vierme, cum l-a făcut mama natură.

– Termină, Enrico. Nu vezi că-i beat?

Betta Aloisi era cea care a vorbit, într-un moment de luciditate. Apoi vocea Milenei:

– Da, termină! Nu-ți permit să te porți așa cu musafirii mei.

Cineva a apăsat butonul magnetofonului. Unii încep să danseze, incidentul pare că a luat sfârșit. Arno golește paharul și își trece o mână peste ochi.

– Veniți, zice Milena. Trebuie să vă răcoriți puțin, sunteți transpirat tot.

Îi pune o mână pe braț, îl invită să iasă din cameră, îi arată o ușă la capătul coridorului.

Acum se privește în oglindă, apa curge în chiuvetă și se simte un miros de lavandă și de săruri de baie. Are ochii înroșiți, umflați, pleoapele căzute și două cute de amărăciune în colțurile gurii. Dumnezeule, ce față imposibilă! A băut prea mult, la bar. A băut intenționat, pahar după pahar, și iată rezultatul, are maxilarul înțepenit, nu reușește să pronunțe clar cuvintele, râde ca un idiot jalnic.

Milena îl așteaptă în hol.

– Intrați aici, în biroul meu. Și stați liniștit, v-am adus de băut. Dacă vă doare capul, o să găsiți în sertarul biroului un flacon cu pastile. Și nu vă faceți

probleme, suntem chercheliți cu toții.

Lumina e estompată, vine dintr-un colț, cade pe un fotoliu mare, albastru, mai e acolo o măsuță cu sticlele, paharul și țigările. O bibliotecă elegantă se întinde în lungul pereților, multe cărți frumoase, legate în roșu, în colțul celălalt biroul și două scaune vechi, cu spătarul foarte înalt.

Arno se trântește în fotoliu, își aprinde o țigară și închide ochii pe jumătate, încearcă să se relaxeze. Milena a închis ușa, s-a întors dincolo, în mijlocul agitației. Muzica ajunge la el atenuată, numai trompeta orchestrei de jazz mai acoperă din când în când zgomotul pașilor, râsetele, țipetele isterice și vocile. Cum e, Sonia? Te distrezi? Destul de bine. Dar tu? O, da, ai o țigară? Apoi din nou râsete, zgomotul unui pahar care se sparge de podea. Nu-i nimic. Dar tu, canalie bătrână, te distrezi? Destul de bine. Hei, băieți, veniți aici s-o legăm la ochi pe Carmencita, astă-seară e rândul ei.

Ușa care se deschide. E Giulio, își bagă capul înăuntru. Cum te simți? Îmi trece, fii liniștit. Spune-le să mă scuze.

Apoi vine rândul Bettei Aloisi. Intră în vârful picioarelor, se apropie de fotoliu, se, ghemuiește pe mochetă.

– Lașule, șoptește pe un ton glumeț. M-ai abandonat, ai vrut să mă schimbi, dar nu ți-a reușit, spune drept.

Justificările sunt inutile. Ar vrea să bea, să fumeze iar, însă mâinile Bettei se așează cu fermitate pe ale sale, îl opresc. Două mâini fierbinți, aspre și uscate. Acum îl întreabă cum se simte. Vocea nervoasă, totuși profundă, pare că vine din tavan, din colțurile întunecoase ale camerei.

– Să mergem, propune Betta. Te duc la mine.

Cunoaște mâinile astea. Dulci și tenace, tandre și despotice. Și deodată e din nou singur. O fugă de fantome de-a lungul coridorului, un cor de exclamații dezordonate în camera cealaltă, nerăbdarea de a arunca masca sau ultima rămășiță de educație formală. Cum e, Sonia? Te distrezi? Sigur că da, mă distrez, da. Mai ai o țigară?

Muzică. Muzică pop, folk, muzică de jazz plină de ridicole veleități afrodiziace. Acum să-l legăm la ochi pe Enrico. Nu, gata cu jocurile astea de copii. Mai bine să stingem lumina, imediat.

Arno se ridică, are picioarele moi, de gumă. Betta nu mai e acolo, a alungat-o într-un mod nepoliticos, nu suporta mângâierile acelea lacome, vocea aia răgușită. Apucă sticla, whisky-ul gâlgâie în pahar, îl soarbe dintr-o suflare, n-are rost să se abțină, e o seară stupidă, pierdută, nimic nu se potrivește, nimic nu-i convine. Se apropie de bibliotecă, degetul îi alunecă pe cotoarele cărților, privirea zăbovește, literele gravate cu aur pe cotoarele rotunjite, din piele sintetică, vibrează, saltă, nu reușește să fixeze imaginile.

Își mai toarnă de băut. Pe birou e o carte deschisă. Un creion roșu așezat între filele cărții. Ora trei, e ora trei dimineața, într-o casă străină, între

necunoscuți care se caută zadarnic.

Cartea. Ochii îi rătăcesc pe cele două pagini deschise, se opresc asupra cuvintelor subliniate cu creionul roșu.

Apă limpede
și măslini seculari.
Pe ulicioare
oameni înfofoliți.
Iar pe turnuri
moriști uriașe.
....
Hei, tărâm pierdut
în Andaluzia suspinelor!
....
Seara s-a lăsat
peste râu.
Și o rumeneală de măr
tremură pe acoperișuri.

În josul paginii o însemnare subliniată cu roșu, un scris plăcut și rotund: Dar există oare un astfel de ținut?

Fată dulce și prostuță. Dintr-un impuls lăuntric, Arno ia creionul și scrie cu litere mari, pe margine: EXISTĂ!

Ochii îi ard, în cap i se îngrămădesc o mulțime de imagini hibride. Încoace și încolo. Începe să umble încoace și încolo prin birou, se împiedică în mochetă, se târăște cu greu în colț și-și sprijină capul pe brațul fotoliului albastru.

Dincolo e liniște acum, cineva a stins aparatul. Doamne, o fi acolo o colcăială... Deodată, îl cuprinde mânia, ar vrea să aibă și el pe cineva alături, pe Betta, sau pe oricare alta, un trup asupra căruia să-și descarce furia. Iese clătinându-se din bibliotecă, merge de-a lungul holului sprijinindu-se de perete. O siluetă de femeie vine spre el, îl atinge în trecere, uitându-se fix înainte. Arno o apucă de umeri, o lipește de perete, mâinile acționează furios, fără control, dar femeia nu reacționează, privirea îi rămâne goală, pierdută, brațele îi atârnă pe lângă șolduri. Nici măcar nu și-a dat seama că a pătruns-o, acolo, lângă perete, muncindu-se ca un nebun.

– Ai o țigară?

Trebuie să fie cea pe care o cheamă Sonia. Dar nu țigară vrea. Vrea niște iarbă, poate că-i ajunge un chiștoc.

Arno se desprinde. Încet, femeia alunecă în jos, se ghemuiește, cu spatele sprijinit de perete și picioarele desfăcute, cu fusta ridicată în brâu.

E un miros dulceag în cealaltă cameră, puțin acru; corpuri pitite în umbră,

un murmur de suspine și de cuvinte întrerupte.

– Milena!

Nu-și mai recunoaște vocea. Cuvântul i-a ieșit din gură cu dificultate. Se împiedică. În întuneric o mână o apucă pe a lui, ar vrea să-l rețină, jarul roșu-închis al unei țigări sclipește și luminează pentru o clipă o față de cretă cu doi ochi mari, de sticlă. O clipă, apoi nimic, pleoapele coboară, se lasă ca o cortină, nu mai e nimic, nimic de întrebat, miile de întrebări pe care le avea în minte dispar dintr-o dată, absorbite de masca aceea spongioasă și buimacă.

– Milena! strigă în umbră.

În colțurile salonului spațios, șușoteli confuze, șoapte, înjurături înăbușite. Apoi, un râs ascuțit și cristalin ricoșează dintr-un perete în altul. Poate Betta Aloisi.

– Milena! strigă încă o dată.

Celei trei ferestre ale verandei se luminează ca niște lampioane chinezești. Un fulger, sau poate o strălucire neașteptată jos, în stradă.

Arno bâjbâie pe la ușile batante, deschide larg glasvandul ce dă spre terasă.

Femeia stă lângă balustradă, întoarsă cu spatele. Pe cerul plin de stele roiesc luminile roșii ale elicopterelor, se aude zgomotul îndepărtat al elicelor, uruitul motoarelor jos, în stradă, unde bețivani noctambuli parchează în locuri absurde.

Milena nu s-a mișcat. Arno s-a oprit lângă ea, cu mâinile sprijinite de balustradă, tăcând și el în adierea nocturnă care poartă efluvii dense de cauciuc ars.

Milena începe să vorbească, arată cu degetul jungla nesfârșită de acoperișuri și terase, orbitele luminoase de pe fațadele blocurilor-stupi, apoi învălmășeala antenelor de televizor, o rețea de cruci plantate pe mormintele unui cimitir imens.

Un oraș al morții. O necropolă. Iar Milena vorbește de parcă i-ar citi gândurile. Din meandrele obscure ale memoriei ies la iveală imagini și cuvinte uitate. Și el s-a gândit de mai multe ori la asta, și el și-a zis că antena de televizor de pe acoperișul unei case e ca o cruce înfiptă într-un mormânt, semn că acolo, dedesubt, sunt cadavre.

– Lumea s-a sfârșit, zice Arno vorbind parcă pentru sine. Fraza îi pare frumoasă, profundă, însă el are impresia că, în umbră, femeia surâde. Și atunci, aproape strigând, repetă: Lumea s-a sfârșit, pricepi?

Milena se întoarce brusc. Se uită pieziș, fața ei crispată și palidă se detașează din cenușiul nopții. Vocea îi e însă calmă, controlată.

– Termină, zice punându-i o palmă pe braț.

Nimic altceva. Un urlet de sirenă izbucnește dincolo de străduțele „orașului monumental” și se aruncă furios în traficul arterei de dedesubt. Apoi sunetul slăbește, înghițit de temnițele de beton.

– Ești un mincinos. Lumea continuă să existe, iar tu ești un mincinos. Hai să plecăm de aici, mergem să fumăm în atelierul meu.

Arno o urmează pe lângă balustrada de plasticiment care o cotește în unghi drept. Apartamentul e situat cam la mijlocul terasei, ocupă aproape jumătate din ea. Pe partea dinspre sud e un pavilion cu o ușă din sticlă, enormă, cu storuri venețiene.

– Ești un mincinos, spune din nou Milena.

Și odată intrați, i se agață de gât, dar rigidă, cu privirea aceea fixă și îndrăzneață care-l scrutează nerăbdător în penumbră.

Un mincinos. Ar trebui să-și amintească de cețurile umede și adânci din care cândva – când anume? – eul ieși din găoacea lui embrionară. Comedia, jocul de-a teatrul și înșelăciunea au început încă din ziua aceea, ziua în care s-a născut pentru gândire. Un mincinos. Un actor obligat să improvizeze, nerăbdător să aibă un rol scris care de fapt nu există. Acum, de pildă. Dacă o sărută, ar fi nesincer. Dacă n-ar face-o, ar fi tot atât de nesincer. N-are scăpare, orice ar face, va rămâne mereu un spectator pasiv, există altul, înlăuntrul său, gata să-i fure savoarea și semnificația oricărei acțiuni.

Chiar și atunci când stă întins pe jos cu Milena alături și fumează uitându-se la tavan, se simte dedublat. Țigara are gust acru. Trădătoarea i-a răsucit în ea iarbă, sau ceva și mai rău. Însă continuă s-o fumeze.

Mincinos și de rea-credință. Și mai cu seamă vulgar. Cuvântul e nepotrivit, nu pricepe cum de i-a venit în minte. Horkheimer? Nu, un altul din școala de la Frankfurt, Adorno a fost cel care, întrebat ce anume ar trebui să se înțeleagă prin vulgaritate, a dat un răspuns exemplar:„Să fii de acord cu propria ta degradare”.

Nu mai simțea mâna Milenei care-l ținea strâns de umăr. Își roti privirile, trase cu poftă din țigară. Tavanul deveni boltit, ca o cupolă de observator astronomic, iar în centrul acesteia se deschise larg o enormă fereastră circulară. Fumul urca spre stele, ușor. Iar fumul acela era el însuși.

V

Pasiunea esențială a vieții mele a fost și mai este încă să urăsc civilizația modernă.

WILLIAM MORRIS

– Ne trebuie cizme, spusese Politicianul. Așteaptă aici, mă duc să-ți fac rost de o pereche.

Ieșise din cazemată cu mersul său stângaci, deșelat, cu picioarele băgate în două cizme uriașe care-i ajungeau până la noadă.

El a rămas înăuntru, să aștepte. Erau acolo, așezate pe o etajeră, diferite lanterne. Pe pereții umezi și plini de mucegai, agățate în cuiere improvizate, un șir

de pelerine și haine de lucru din material plastic. Era și o hartă topografică foarte mare, cel puțin așa părea.

Dar apoi, apropiindu-se, Arno constatase că era vorba de traseul subteran al orașului, pânza de păianjen a haznalelor, a canalelor de scurgere, împletitura sinuoasă a tuburilor colectoare ce duceau la râu.

Politicianul râdea.

– Hai, trage-ți chestiile astea și pune-ți și tu o pelerină. Și o glugă. Cu umezeala de jos nu-i de glumit.

Apoi ieșiră din cazemată, străbătând vreo cincizeci de metri de teren descoperit înainte de a pătrunde în gura larg deschisă a galeriei. Era mai întâi o ușă enormă, apoi o scară cu bare solide, din fier, fixate în zid.

Jos. În întunecimea adâncă, tot mai adâncă. Barele erau roase de rugină, îți iritau palmele. Bezna era densă, ori cel puțin așa le părea, în ciuda fasciculului de lumină ieșit din lanterna pe care Politicianul o ținea în dinți.

În cele din urmă picioarele lui Arno ajunseră la un teren sigur.

– Fii atent să nu aluneci, zise Politicianul.

Și îndată după acel avertisment simți sub tălpile cizmelor noroiul umed și vâscos. Ochii îl dureau. Un șir de lămpi slabe și distanțate se pierdea în lungul curbei largi a tunelului; o penumbră grea, ca smogul orașelor din nord, însă puțin câte puțin ochii i se obișnuiră, începu să distingă detaliile și mai ales pragul prăpastiei ce se căsca la nu mai mult de un metru de picioarele sale.

Nu exista balustradă. Arno se apropie, ținându-se strâns de brațul prietenului său. Se uită în jos. Plumburie, cu reflexe gălbui, apa curgea gâlgâind la câțiva metri sub el. Trotuarul avea un metru și jumătate lățime.

– Mergi în lungul zidului, zise Politicianul. Am putea merge alături, discutând. Ce-i cu tine, băiete?

Ca să nu facă vreun pas greșit, ținea tot timpul lanterna îndreptată spre marginea trotuarului. Picături mari și grele cădeau din bolta tunelului, izbeau în glugă și în umerii pelerinei.

– Ei? repetă Politicianul. Ce-i cu tine?

Arno nu spuse nimic. O prostie. Fusese o prostie să se adreseze prietenului său, să accepte să-l însoțească în turul acela de inspecție la haznale numai ca să schimbe două vorbe, numai ca să-și verse năduful printr-o înjurătură seacă și fără conținut. Acum își dădea seama. Și totuși, mai făcu vreo câțiva pași, după care se prinse de brațul prietenului, oprindu-se brusc.

– Carlo, zise gâfâind. Nu mai pot.

Celălalt bombăni ceva printre dinți, o frază neînțeleasă, poate numai o exclamație sau vreun comentariu banal.

– Du-te înainte, spuse Carlo Politicianul. Nu ne putem opri aici. Ne plouă, și mai e și un curent mizerabil.

Râul subteran, larg de patruzeci de metri, avea nenumărați afluenți, canale

mici în dreapta și în stânga, vărsându-se cu zgomot în conducta principală. La fiecare confluență Politicianul se oprea o clipă, îndrepta lanterna în jos și arunca o privire. Uneori zăbovea mai mult, cerceta cocoașele de mâl spumos adunate la gura canalelor. Atunci scotea din geantă un carnețel, privea scurt peretele unde erau scrise cu var niște cifre mari și nota în grabă.

– Ce-i chestia aia de colo? întrebă Arno, arătând cu capul.

Politicianul se uită într-acolo.

– Păr, lame de ras, tampoane de vată... Toată murdăria din Roma trece pe aici și blocările sunt inevitabile. Oricum, treaba se rezolvă. Dau dispoziții pentru dislocare și mâine vor veni muncitorii s-o facă.

Înaintară în liniște încă vreo două-trei sute de metri. Apoi, Arno spuse din nou:

– Nu mai pot, Carlo.

Pauză. Stropi căzând pe plasticul glugii, pe căputele cizmelor, pe pelerină.

– Am înțeles, vorbi Politicianul cu încetineală. Nu mai poți. Ei și? Ce vrei să faci?

În momentul acela i-a văzut. Jos, în cloacă. Șobolan-unu se ridică pe picioarele din spate, își frecă mânios mustățile și sări în apă. Șobolan-doi îl urmă cu un salt greoi. Spumă galbenă, două pete negre care se îndepărtau bălăcindu-se. Apoi o succesiune rapidă de țipete și de zgomote surde, miriade de bulgări păroși intrând și ieșind din conductele laterale ale canalului colector.

– Ți-e frică? întrebă Politicianul.

– Nu.

– Atunci greață.

– Puțin, dar e suportabil.

– Știi, zise Politicianul, știi câți șobolani sunt în lume? Miliarde! Trei sau patru șobolani pentru fiecare om, cel puțin așa spun statisticile.

Își trecu o mână pe frunte, scuipă de două-trei ori, cu înverșunare, în apa gălbuie și învolburată.

– Te înțeleg, băiețaș! continuă cu o voce aspră, aproape de nerecunoscut. Cloaca nu e doar aici, e peste tot. Mai ales sus, la suprafață. Deasupra capetelor noastre sunt zece milioane de șobolani. Dacă ar putea cel puțin să se zbenguie, ca ăștia pe care-i vezi! Dar nu, sunt zece milioane de șobolani în cursă. Iar tu ești unul dintre ei. Ca și mine, de altfel. Ce vrei să faci, băiete?

– Să plec.

– Ah, da. Și unde, băiețaș? Așa-i peste tot.

– Vreau să plec de aici. Nu vreau să lâncezesc aici, în mijlocul vacarmului, nu mai rămân. Am un loc al meu, pe malul unui râu...

Politicianul izbucni în râs.

– Acum îmi amintesc. Tu ești ăla care vorbește mereu despre păduri și câmpii. Deci ai. un loc al tău, un colțișor numai al tău, unde aerul e foarte curat,

despre asta nu discut. Dar ce o să faci acolo, o să trăiești cu aer?

Nu-i plăcea tonul ironic al Politicianului. Vocea aceea, uneori aspră și disprețuitoare, îl lovea ca o palmă. Și îl indispunea mai ales faptul că îi punea mereu la îndoială vorbele, că un om care avea numai vreo zece ani în plus i se adresa cu „băiețaș”.

Politicianul ridică lanterna, îndreptând conul de lumină spre fața lui Arno.

– Ești palid, zise. Ai ochii umflați și mutra trasă. Ai făcut o beție?

– Da, admise cu o voce seacă, nu m-am putut eschiva.

– Pariez că te-ai și drogat. Ai fumat măcar ceva tare...

– Nu. Știi bine că mă număr printre puținii care nu se lasă convinși să alunece. N-am chef să duc maimuța în spate, știi bine. Doar o beție ușoară, obișnuită, de sfârșit de săptămână.

– Singur?

– Nu, ți-am spus, nu m-am putut eschiva. Eram la „Blow Up”, am început să beau ca să-mi treacă greața de mine însumi. Apoi un prieten m-a dus într-o casă de nebuni, niște descreierați, și acolo am băut în neștire.

O pauză lungă. Apoi Arno zise:

– Ascultă, Carlo. N-am aer aici. Mai durează mult inspecția asta?

Politicianul aprinse lampa cu spirt. Era acolo o cafetieră mare, de o formă neobișnuită, veche, cu un cioc ce ieșea într-o parte ca hornul unui transatlantic de demult.

Își scoase cizmele noroioase și le aruncă într-un colț. Arno făcu același lucru și timp de câteva clipe rămase așezat, privindu-și picioarele încălțate în șosete de culoarea ruginii.

Politicianul se mișca încoace și încolo prin cazemată, deschidea și închidea ușile unui dulăpior, scotocea prin sertare înjurând.

– Mi-e teamă că va trebui să bem cafeaua amară, zise. Nu găsesc zahărul.

Îi puse în față o ceașcă având marginea ciobită, apoi își reluă plimbarea, încoace și încolo, fără ghete. La un moment dat, cafetiera scoase un fluierat foarte ascuțit, lansând prin cioc un nor de abur aromat care se răspândi în toată încăperea.

Politicianul apucă atunci obiectul de toartă și reveni.

– O să guști o cafea ca pe vremuri, spuse. Nimic nu-i mai bun decât o cafea, după ce te-ai plimbat prin haznale. Însă trebuie să bei o cafea cum e asta!

Arno privea în jur. Își trase fără chef pantofii și încercă să-și aranjeze pantalonii șifonați.

Apoi Carlo trase un scaun lângă măsuță, se așeză în fața lui și umplu ceștile cu gesturi calme, controlate.

– Majestatea Sa regele pădurii e servit.

Arno apropie ceașca de buze, sorbi îndelung. Politicianul, în schimb,

înghițea cu lăcomie, cu sorbituri mari, ca și cum băutura ar fi fost abia călduță.

– Prin urmare, ai vrea să pleci, zise; și își încreți buza într-un surâs provocator. Ai spus-o deja de prea multe ori, băiete. Prea semeni cu cel care striga că vine lupul, nu te pot crede.

– De data asta e altceva. Plec, Carlo. Plec cu adevărat.

Politicianul dădea din cap. Se uită în jur, își trase un

pantof și se aplecă cu greu să și-l lege. Apoi își înălță privirea și, încremenit, se uită drept în ochii lui Arno.

– Într-adevăr?

– Într-adevăr.

Politicianul își legă celălalt pantof.

– Ești nebun, zise ridicându-se.

Rămase cu umerii răsuciți, nemișcat, ca și cum tot sângele i s-ar fi coagulat pe neașteptate.

– Ești nebun, repetă, un aerian, un romantic, orb și incurabil.

Arno făcu o grimasă.

– În sfârșit, ești un nătărău. De acord?

Arno făcu altă grimasă.

– Acum o sută de ani tipi ca tine visau insule pustii. Natură, singurătate, aer îmbălsămat pe care să-l respire cu nesaț. Prostii, fără cap și fără coadă. Sodomiști, asta erau. Oameni care cădeau în transă în fața unui peisaj, nebuni care își făceau iluzii că pot opri lumea, că pot trăi ca și cum lumea și ceilalți n-ar exista...

– Ajunge! izbucni Arno. Fără predici, te rog. Îmi amintești de unul pe care l-am cunoscut aseară, avea treabă cu mine și cu natura. Voia să mă dezbrace, să mă lase gol ca un vierme și să mă trimită să trăiesc pe stânci ca o capră, și așa mai departe.

– Bineînțeles. Tu nu știi de glumă.

– S-o lăsăm baltă, Carlo. E adevărat, nu știu de glumă. Dar nu sunt eu problema scandaloasă. Lucrul cel mai trist e că milioane și milioane de oameni acceptă să trăiască așa, în infernul ăsta. Eu nu mai stau aici, ți-am mai spus.

Acum îi era frică de propria lui voce. Fantasme și licăriri de gânduri îi săltau prin cap: o idee fixă, ca un muscoi care se izbește cu înverșunare de geamurile ferestrei. Opt ani de muncă la Institutul central de urbanistică îi puteau asigura o rentă viageră de câteva mii de lire pe lună. Nu asta era însă problema. Acolo, la Pieve Lunga, avea posibilitatea să se descurce în mii de chipuri. De foame n-ar fi murit, așa cum nu murea nici Remigio, și nici ceilalți. Problema era alta. I-ar fi ajuns aerul, râul, verdele argintiu al plopilor? Aici era buba. Poate Carlo avea dreptate, nu poți șterge cu buretele lumea, pe toți ceilalți, și să spui puțin îmi pasă, mă doare-n cot de toți, vreau să trăiesc ca Robinson Crusoe. Dar imediat își aminti mirosul sec și usturoiat care ieșea din mașina perforatoare, lumina neutră din birourile I.C.U., putoarea umilitoare a fișelor. Văzu fața lui

Brizzi, falca lui care atârnă din cauza efortului de a înghiți o mâncare imposibilă. O clipă se văzu întins cât era de lung pe pervazul ferestrei sale, privind pieziş ieşindurile stratificate ale celor două duzini de apartamente aşezate pe verticală. Jos, vântul mişca murdăriile străzii, ghemotoace de câlți, de ambalaje, de talaş. Mai era şi bătrânul în pijama pe balcon, târşâindu-şi picioarele pe când muta plantele. Înăuntru, în cap, în propriul său cap, o voce vibrantă ca o orgă: „Iubirea mea, ce faci?” Nu era un cântec, nu era refrenul unei melodii în vogă. „Iubirea mea, ce faci?" Era o chemare necunoscută, stimulatoare şi blândă. O văzu pe nebună căzând, cu picioarele de marmură, înțepenite, ieşite dintre volanele cămăşii de noapte, auzi din nou zgomotul înfundat pe pavajul din ciment plastic al străzii. Apoi ochii şefului de birou Nurri, gri, electronici, două sonde reci ca gheața, nemiloase, fața medicului venit în control, „dumneavoastră nu aveți nimic”, dar e firesc, e evident, o mândrețe de vizită la cabinetul psihotehnic şi totul va fi bine, ca înainte.

– Eu nu contez deloc, zise. Valorez mai puțin decât un zero, toată şandramaua merge înainte şi fără mine, merge unde vrea şi eu habar n-am de nimic, nu pot rosti nici măcar o silabă.

Politicianul îşi privi unghiile.

– O să fie ca şi cum ai cădea din lac în puț.

– De acord. O să fie ca şi cum aş cădea din lac în puț.

– Te-ai hotărât?

– M-am hotărât.

Politicianul ridică brațele şi făcu un gest straniu prin aer, un gest de suferință şi de compasiune.

– Tu nu ştii de glumă, repeta, eşti un nihilist, un revoluționar care a pierdut trenul.

Arno se înfurie.

– Fă-mi plăcerea, zise cu o voce acră, disprețuitoare. Trăim în harababura cea mai cumplită, în plin Babilon. Încearcă să-ți răspunzi la întrebarea: ce formă de guvernământ avem, ce economie avem în Italia? Ce fel de regim are țara?

Politicianul îşi privi din nou unghiile.

– Ai văzut? făcu Arno triumfător. Nu poți răspunde nici măcar tu, Carlo Gavina, sindicalist, membru în o mie de comitete, preşedinte a o sută de comisii. Tu, cel amestecat în toate, militant şi activist, pus la curent cu toate şi întotdeauna sigur pe sine. Tu, cel care-i numit Politicianul. Ştii exact cât ştiu şi eu, nu ştii absolut nimic!

Se ridică, traversă încăperea din patru paşi de fiară dezlănțuită.

Politicianul rămase nemişcat. Lovi uşor în ceaşca de cafea. Apoi o împinse cu arătătorul, o răsturnă pe farfurioară.

– Prin urmare?

Arno era în prag, cu mâna pe clanță, gata să plece.

– Prin urmare, m-am decis. Sar în puț. M-am bălăcit destul în lac.

VI

Fortis imaginatio generat casum.

MICHEL DE MONTAIGNE

Ora 9. Sediul I.C.U. Biroul șefului de personal.

– Haide-haide, domnule Varin. Să vă simțiți ofensat pentru o simplă vizită de rutină! Haideți, e vorba de o pură formalitate, de o simplă respectare a regulamentului.

Doctorul Nurri, drept, pus la cravată, în costumul lui cu dungulițe gri și albastre, își împreună degetele, se bosumflă și își răsfrânse buzele, făcând o mutră de reproș binevoitor.

– Credeți-mă, nu-i deloc cazul. Să întrerupi o carieră atât de strălucită! Vreți să glumiți?

De vreo douăzeci de minute Arno are mintea tulbure. În fond, orice discuție era inutilă, doctorul Nurri nici măcar n-a făcut vreo aluzie la absența lui de vineri, o absență nemotivată. Iar în privința apropiatului test de aptitudini, nu trebuia să-și facă probleme, doctorul Nurri înălțase din umeri, apoi își vânturase mâna de două-trei ori ca și cum ar fi răsfoit o carte invizibilă. În sfârșit, la cabinetul psihotehnic nu l-ar fi mâncat nimeni, un telefon din partea șefului ar fi înlăturat orice dificultate.

Tocmai aici era însă buba. Oare de ce omul ăsta întotdeauna atât de rigid și gata să-ți dea în cap la cea mai mică abatere era acum atât de înțelegător, de conciliant? Atât de înțelegător încât ajunsese să-l protejeze și să-l acopere. Se ascundea ceva în toată povestea aceea, ceva care nu-i mirosea bine deloc.

Doctorul Nurri suspină profund, ca să arate de ce răbdare enormă, era în stare, părea că face un singur tot cu aerul pe care îl trăsese în plămâni. Brusc, întinse degetul arătător.

– Mai e apoi alocația socială, zise pe un ton indispus. E atât de mică încât n-o să puteți trăi din ea. Vedeți, domnule Varin, noi suntem foarte preocupați de viitorul dumneavoastră. Puteți abandona lucrul, de acord. Dar după aceea? Au încercat și alții înainte, cu ceva ani de serviciu în plus și cu o asigurare mai mare. Ei bine, au sfârșit cu toții, mai curând sau mai târziu, în mâinile justiției, unii ca traficanți de droguri interzise, alții ca instigatori împotriva ordinii sociale, iar alții deveniți criminali, poate și mai rău...

În sfârșit, totul devenea limpede. Înțelepții conducători ai I.C.U. aveau grijă de stabilitatea sistemului, erau gata mai degrabă să tolereze un funcționar slab decât să creeze un dezaxat, capabil să tulbure într-un fel sau altul armonia colectivității.

Doctorul Nurri își scoase ochelarii și șterse cu meticulozitate lentilele cu batista.

– Dacă aveți nevoie de o perioadă de odihnă, spuneți. Suntem aici ca să vă ajutăm. Și... nu știu, nu promit nimic, însă după ce vă întoarceți la serviciu... Dumneavoastră sunteți încadrat la indicativul 636 B/L, nu-i așa? Ei bine, aș putea propune să treceți imediat la un indicativ superior.

Era culmea! Dacă acum mă înfurii și dau cu pumnul în masă, ăsta mă avansează pe post de mare șef, fără concurs, gândi Arno. Avu fulgerător confirmarea faptului că I.C.U. și celelalte zeci de mii de instituții inutile răspândite în întreaga Italie nu reprezentau altceva decât niște simple zone de parcare ce absorbeau șomajul intelectual. Fișele ce ieșeau din mașina aceea puturoasă nu însemnau nimic, nu serveau la nimic, era un joc idiot, născocit ca să-l țină pe el ocupat. Ocupat și supus. Și mai ales credincios sistemului.

Se ridică, scuturând din cap de mai multe ori. Apoi făcu un gest repezit și nerăbdător.

– Nu vă faceți probleme, domnule doctor. Va fi foarte greu ca eu să pot pricinui cuiva neplăceri: mă retrag în sihăstrie, așa cum făceau călugării vremurilor de odinioară. Alocația îmi va fi mai mult decât suficientă. Acolo unde mă duc, banul nu prea contează, aș zice chiar că nu valorează nimic.

Ora 11. Grupul „Feriga albastră”. Biroul secretarului.

– Haide-haide, domnule Varin. Să renunțați după numai patru prestări, nu-i deloc cazul. Ați fost poate nedreptățit? Cineva n-a respectat regulamentul?

– A, nu, erau persoane corecte, dacă pentru asta...

– Atunci? și secretarul grupului „Feriga albastră” își împreună degetele și își răsfrânse buzele. Nu vă plac serviciile Beta? Vă dați seama, domnule Varin, că nu putem modifica regula. Dumneavoastră veți putea beneficia de serviciile categoriei Alfa numai după două luni, din două în două săptămâni, bineînțeles...

– Mă transfer, i-o reteză Arno.

– A, da! Unde, dacă nu sunt indiscret? Suntem în bune relații cu foarte multe alte grupuri din diferite orașe italiene și...

– Mă transfer la țară, preciză el; și surâse.

– La țară! Domnule Varin, vă jur pe onoarea mea că nu înțeleg. Nici măcar călugării, astăzi, nu mai trăiesc la țară. Iar femei tinere și frumoase nu veți găsi, cu siguranță, acolo.

– Cine știe? Mi-ar ajunge una.

– Una singură?

– Una singură. Nu pricepi, idiotule, că m-am săturat de porcării?

Îndată după ora 12 îi telefonă Politicianului și îl invită să prânzească într-un restaurant care garanta că orezul servit era orez curat, biftecul autentic și

zarzavatul proaspăt. Lucruri ce costau o avere, fără ca măcar să fii sigur de ele. Era destul de greu să ghicești dacă lichidul acela murdar și maroniu de pe fundul salatierei era cu adevărat ulei natural de măsline.

– Ține, zise Arno, întinzând prietenului său niște hârtii. Ți-am semnat o procură, rezolvă-mi tu treburile ce mai rămân de rezolvat.

– Pleci chiar acum? Ia te uită, câtă grabă!

– O grabă disperată. Trebuie s-o întind, orice oră de întârziere e o oră de chin și de mâhnire adâncă.

– Adevărul e că ți-e frică să nu te răzgândești. Te vei căi într-o bună zi, băiețaș.

– Nu-mi mai spune băiețaș.

– În regulă. O să-ți rezolv eu problemele, *Ubermensch*. Așa-i bine?

Nemișcat, în pragul camerei, o fixa neîncrezător. O senzație de frig, încetul cu încetul. Ca și cum în cameră, pe ascuns, ar fi intrat un șarpe.

Poate pentru că era îmbrăcată în verde. Sau poate pentru că femeia păstra în priviri vagi intenții agresive.

– Ce faci aici? zise, sau ceva în genul ăsta.

Milena, țeapănă, ridică legătura de chei, le agită ca pe un clopoțel, făcându-le să sune de mai multe ori.

– Sunt ale tale, nu?

Desigur, erau ale lui, le lăsase la ea, pe măsuță, sau altundeva, poate căzuseră pe jos. Era amețit, Doamne, acum nu reușea să-și amintească. Își aminti de nervii pe care și-i făcuse cu o zi în urmă, dimineața, în fața ușii, mâinile care scotoceau zadarnic prin buzunare în căutarea cheilor. Fusese nevoit să coboare din nou în stradă, să caute în mașină, unde ținea o altă legătură de chei.

– Adresa! vru să știe. Cum m-ai descoperit?

– Giulio, zise ea laconic. Apoi adăugă: Amicul tău Giulio Cardoso, care mi-a vomat noaptea trecută prin tot holul. Nu mai fac petreceri, data viitoare mă îmbăt de una singură.

Arno înaintă câțiva pași, întoarse fotoliul și-l plasă în față, într-o atitudine aproape sfidătoare, dar fără să spună nimic.

– Ai putea să-mi mulțumești, cel puțin, zise Milena. La urma urmei am consumat aproape un litru de benzină ca să vin până aici.

– Puteai să telefonezi.

– Am telefonat, Giulio mi-a dat și numărul de telefon. Însă nu erai acasă. În sfârșit, am crezut că-i mai bine să vin îndată ce pot. Dar poate te deranjează faptul că am intrat pe când tu erai plecat.

– Așa-i. Mă deranjează foarte mult.

Milena puse cheile pe masă. Se ridică încet, își aranjă hainele și dădu să plece.

Arno nu se mişcă. Dar când Milena ajunse în prag...

– Așteaptă, zise și se apropie de ea. Scuză-mă. Mai întâi să bem ceva.

Abia atunci își dădu seama că femeia ținea în mână cartea. Roșie, groasă și pătrată, cu litere de aur pe pielea cotorului. O recunoscu imediat.

– Așteaptă, repetă. Cine ştie dacă nu cumva noi doi avem multe de vorbit.

O obligă să se aşeze. Îi luă cartea din mână, o deschise acolo unde era pus semnul. Apoi o aşeză cu grijă pe masă, lângă legătura de chei.

– Trebuie să-mi explici, zicea Milena. Tu ai scris cuvântul ăsta, așa-i?

– Mai târziu, te rog.

– Nu puteai fi decât tu, pe când stăteai în biroul meu.

– Mai târziu, despre asta vorbim mai târziu.

Scoase dopul sticlei de coniac, turnă în pahare. Apoi se ghemui pe covor cu capul sprijinit de brațul fotoliului, așezând o mână fermă și nevinovată pe genunchii femeii.

– Ce-a fost? întrebă. Ce s-a întâmplat noaptea trecută? Milena făcu o grimasă și dădu din cap de mai multe ori.

– Ce s-a întâmplat? zise el din nou. Nu-mi amintesc nimic. Am făcut dragoste?

Pauză. Mâna ei se așeză pe a lui, cealaltă îi alunecă prin păr, se opri la ceafă.

– Poate, spuse. Poate am făcut dragoste. Și asta te deranjează?

O trase jos, pe covor. Se năpusti asupră-i ca o furie. Milena nu reacționă. Zise doar:

– Nu-i frumos ce faci. Tu nu pe mine mă cauți, nu mă dorești. Ai ce ai cu lumea și vrei s-o distrugi. Așa a fost și noaptea trecută.

Arno se ridică încet. Căută țigările, umplu din nou paharele. Afurisita aia punea degetul tocmai pe rană.

Era inutil să mai discute. Vorbise chiar prea mult cu o zi în urmă, cu Politicianul, jos, în hazna și în cazemată, o noapte întreagă de nesomn, răsucindu-se în pat ca un lepros, apoi palavrele dimineții, discuțiile plictisitoare cu doctorul Nurri și cu secretarul „Ferigii albastre”. Și din nou cu Politicianul, la prânz. Destul, nu mai putea. Așa că atunci când femeia luă cartea, bătând cu degetul în pagina deschisă, tocmai pe cuvântul EXISTĂ scris cu creion roșu, el începu să urle:

– Da, există! Dacă am scris că există, e pentru că există cu adevărat un asemenea loc.

– Lorca a murit, zise Milena. Caii, portocalii și țiganii, tărâmurile de vis... Nu mai există nimic. Doar un mit.

– Un mit, de acord. Dar eu știu un loc în care seara coboară într-adevăr de-a lungul râului, un loc unde amurgul învăpăiază acoperișurile întocmai ca...

– *Como un rubor de manzanas?*

– Exact. Ca o rumeneală de măr. Patru case, scunde ca niște bordeie, însă solemne ca niște monumente, o sfidare a lumii întregi...

Sorbi licoarea dintr-o înghițitură. O dâră de coniac i se prelinse pe cămașă și Arno încercă să o șteargă cu gesturi furioase, iuți. Se simțea obosit, dar văpaia dinăuntru îl îndemna să vorbească necontrolat.

– Vino cu mine, zise cu amărăciune. Lasă baltă totul și vino și tu.

Milena îl privea cum privești un copil care cere luna de pe cer.

– Încetează, zise. Orașele sunt un infern, Madrid ca și Parisul, ca și Roma. Lucrez însă aici și îmi place munca mea.

– Ce anume faci?

– Nu mi-ai văzut atelierul? Mă ocup de publicitate, fac afișe...

– Și tu!

– Și eu ce?

– Nimic, o simplă coincidență.

Tăcură câteva minute. Dar el își urmărea visul nebunesc, și așa, deodată, făcu o nouă încercare.

– Vino cu mine. Eu o întind mâine, cel târziu poimâine. Vino cel puțin să vezi unde mă duc, locul ar putea să-ți placă, o să-ți placă fără-ndoială, dacă e adevărat că-ți place Lorca și tărâmurile de vis...

Luă paharele și îngenunche pe covor.

– Să-ți explic, zise. Aici e Roma, unde pun paharul ăsta. Aici e Milano, celălalt iad uriaș, plin cu nebuni, care a ajuns acum la granița cu Elveția. Aici, unde pun bricheta, e Piacenza, un depozit agricol. De aici ieșim și o apucăm pe altă autostradă, pe cea care duce la Torino. Patruzeci de kilometri, și am ajuns. Un loc magnific!

– Ca Andaluzia?

– Ei, aproape. Dealurile Paviei sunt splendide. Iar Padul tot așa de frumos ca Guadalquivirul. Vii? Sau nu poți din pricina serviciului...

Milena ridică din umeri. Zise:

– Pot să-mi iau concediu când vreau. Am însă niște lucruri de aranjat pe aici, câteva zile. Deocamdată nu pot pleca.

– Ba da, poți! o îndemnă Arno înfierbântat și nemaireușind să se oprească. Eu nu pot să aștept. Am putea merge cu mașina ta, vezi locul și te întorci cu S 138-ul meu. O să-ți petreci concediul cu mine.

Milena clătina din cap, nehotărâtă.

– Ce facem, fetițo? Vii?

VII

Să admire cireșii înfloriți, condus de mama lui, micul orb.

KIKAKU TAKARAI

Pe banda albastră a autostrăzii, uruitul motoarelor pare urletul unui animal rănit de moarte. Dincolo de parapetele din fibrociment, pajiști mănoase și arcuite se întind cât vezi cu ochii, verde, galben, iar verde, o lumină de smarald pe care albul scheletic al îngrăditurii o întrerupe și o ordinează într-o triangulare geometrică.

Un nor turbat de gaze arse învăluie soarele și contaminează azurul, așezându-se apoi, dornic de repaos, în marginea șoselei. Primii patruzeci de kilometri sunt o provocare. Nu există limită de viteză, nu e obligatoriu să conectezi pilotul automat. Cine vrea poate intra pe banda de siguranță, însă nimeni n-o face, aleargă cu toții ca urmăriți de o mie de remușcări, nimeni n-ar accepta să treacă drept laș, ocazia de a te lua la întrecere și de a-ți risca viața, într-un loc unde contează doar curajul și cinismul, e minunată.

– Termină! zice Arno privind în direcția vitezometrului.

Dar fata trage adânc din țigara pe care o strânge între buze cu o expresie arogantă, apoi își încrețește fruntea, ochii scrutează avizi înainte, ca și cum ar urmări linia orizontului.

– Ce faci? insistă Arno, întorcându-se. Ai înnebunit? Mai încet, pentru Dumnezeu, că mă trec răcorile.

Milena dă din umeri, plictisită. O mașină roșie o ia la stânga încercând o depășire. Milena apasă pe accelerator, cu pieptul scos în față, ca și cum ar vrea să împingă mașina. Distanța dintre vehicule e foarte mică, o derapare de câțiva centimetri și ciocnirea ar deveni inevitabilă.

– Lașule, șuieră. Te trec răcorile, ai?

Mașina țâșnește, ca împinsă de un reactor. Acum ar fi de ajuns o ușoară alunecare, o pietricică, un flecușteț căzut acolo, în mijlocul pistei, ca să catapulteze mașina dincolo de banda de circulație.

– Lașule, repetă ea printre dinți.

Insulta are efectul unui pantograf care miniaturizează. O clipă Arno se simte un vierme roșu și minuscul, o râmă dornică să intre cât mai repede în gaura ei. Atunci întinde un picior, piciorul trece dincolo de cutia de viteze, bâjbâie, caută pedala, se ridică, apoi se așează grosolan pe piciorul Milenei și împinge, strivește cu toată puterea.

Mașina 171 Special se cabrează ca un pursânge, motorul urlă, iar strada se despică într-un geamăt lung, bornele parapetului se îngrămădesc ca fanoanele unei uriașe balene.

– Ia piciorul ăla! urlă Milena. Ia-l!

Arno apăsă și mai tare.

– Acum să vedem cine-i laș, zise. Vezi cum răsucești volanul, idioato! Și ține-l bine.

În față, la mai puțin de un kilometru, era o încâlceală de mașini în flăcări, chiar sub arcada unui pod suspendat. Ocupa mai bine de jumătate din drum. Era imposibil să te strecori dincolo de strâmtoarea aceea.

– Lasă-mă! striga Milena. Ridică piciorul ăla, nenorocitule!

Dar Arno continua să apese, talpa îi era ca o placă de beton, privirea lui obraznică scruta profilul femeii, dornică să observe un semn de cedare.

Acum blocajul era la numai cinci sute de metri. Milena începu să clănțăne din dinți, avea broboane mici la tâmple, pe buza de sus și în mijlocul frunții.

– Bun, ai câștigat, șuieră, ia piciorul ăla, te rog.

Ieșiră de pe autostradă pe la două după-amiază. Nu existau indicatoare, nici panouri cu numele localităților, doar o placă galbenă cu albastru purtând o siglă și un număr: R 215. Era un drum de acces prin care mașinile agricole mari ajungeau la vastele și nelocuitele zone de producție.

– Mi-e sete, zise Milena după ce ieșiră dintr-o curbă foarte lungă și largă, în pantă. Nu găsim pe aici vreun bufet?

Arno dădu din cap.

– E unul mai încolo, zise, la vreo douăzeci de kilometri, cu oficiu poștal, telefon și tot restul.

– Și atunci? De ce m-ai făcut să ies mai repede de pe autostradă?

– Am ieșit când a trebuit, izbucni el. Nu te-am adus aici pentru un păhărel. Aici e locul ăla, aproape, la opt kilometri. Și acum oprește o clipă, lasă-mă să conduc eu, drumul e plin de gropi.

Trecu la viteza a doua și începu să meargă încet, frânând din când în când și chiar oprindu-se lângă gropile mai mari.

– De ce nu le repară? întreba Milena. Nu-i nimeni aici ca să se ocupe de întreținere?

Arno râdea, apoi dădea din cap, distrat, intra încet și lin în gropi, aproape lăsând roțile să alunece înăuntru.

– Asta-i un loc uitat, zise. Ți-am spus. Pe drumurile astea trec doar blindatele, mașinoaiele ălea care fac de toate, taie, treieră, ară, îngrașă pământul.

Drumul înainta într-o succesiune continuă de serpentine, mărginind la dreapta un mărăciniș, iar la stânga o fâneață nesfârșită. Pierdură aproape o oră ca să parcurgă cei opt kilometri câți mai erau până la Pieve Lunga.

La un moment dat, Arno opri mașina. Deschise larg portiera și, cu pași șovăielnici, coborî, înaintând pe pajiște.

– Hei! îl strigă Milena coborând și ea. Ce faci? O ștergi? Arno se îndepărtase la vreo cincizeci de metri. Milena îl ajunse săltând stângaci pe tocurile

care se afundau în terenul moale. Bărbatul stătea țeapăn, cu mâinile pe lângă șolduri, într-o atitudine de așteptare decepționată. Își mișca numai capul, clătinându-l mărunt.

– Aici e, zise.

– Aici e ce?

– Locul unde m-am născut. Aici am venit pe lume, exact în locul ăsta.

Milena îl privea cu un aer distrat.

– N-o să-mi spui că te-ai născut sub o varză sau în dosul unui tufiș!

– Era un sat întreg aici. Uite, aici era piața mare, acolo circiuma, ulicioara, curtea cu puțul și staulele. Iar aici, chiar pe locul ăsta, era casa mea.

– Casa ta?

– Da, casa bătrânilor mei.

Continua să se întoarcă într-o parte și-n alta cu salturi mici, cu gesturi neprevăzute și reveniri neașteptate. Când ajunse lângă ea, Milena îl luă de braț.

– Dar tu mi-ai spus că satul mai există!

– Nu tot. Puținul care a rămas în picioare o să-l vezi imediat după curbă. Opt sau zece case în total.

– Și acolo trăiesc prietenii tăi?

Arno încuviință.

– Și râul? întrebă Milena cu o voce care trăda mânie amestecată cu dezaprobare. Unde e râul de care vorbeai atâta?

– Dincolo de mărăciniș. E minunat, ai să vezi.

Smulse un fir de iarbă și o luă în direcția drumului.

Milena îl urma cu dificultate.

Urcară din nou în mașină.

– Te rog ceva, zise Arno pornind motorul. Fii naturală, dezinvoltă, și nu te mira de nimic. Și încă un lucru: să nu fii șocată dacă ai să auzi vorbindu-se indecent. Ăștia sunt niște oameni care nu fac niciodată vreo aluzie, spun lucrurilor pe nume, nu cunosc eufemismele și subtilitățile vocabularului...

Arno atacă ultima curbă, evită o groapă adâncă răsucind puternic volanul spre stânga, apoi încetini, probabil din cauza drumului prost, sau poate ca să savureze mai în tihnă peisajul. La două sute de metri se înălța un grup de căsuțe: pereți de o culoare nedefinită, crăpați și plini de pete ciudate, cu acoperișuri roșii, cu țiglele năpădite de mușchi în partea dinspre miazănoapte.

– Acesta-i *pueblo perdido* al meu, zise uitându-se fix înainte. În seara asta, când apune soarele, dacă nu va fi ceață, ai să vezi tremurând pe acoperișuri... Cum spune poetul?

– *Un rubor de manzanas*.

– Chiar așa, o rumeneală de măr. Ai să vezi!

Îngrăditura care dădea din curtea lui Remigio spre stradă era deschisă larg, ca de obicei, Arno făcu un unghi de nouăzeci de grade, apăsând de trei-patru ori

claxonul cu o bucurie copilărească. Găinile cuibărite în colbul din șopron se ridicară vânturând aripile și se refugiară pe sub cotețe și sub grămada de lemne.

Apoi portița verde care dădea în curtea betonată se deschise și apăru Maria, cu șorțul în dungi și basmaua verde legată la ceafă.

Arno se repezi afară din maşină şi alergă în întâmpinarea ei, ca s-o îmbrățișeze îndelung, apoi o antrenă într-un dezordonat pas de dans. Ieși afară și Remigio, cu tricoul lui spălăcit de culoarea șofranului și cu pantofii neînșiretați. Dumnezeule, ce scenă! Și totuși, era plăcut să auzi încă o dată ce mai faci, cât stai, să te lași îmbrățișat, bătut pe umeri, să glumești pe seama bretelelor lui Remigio și apoi să strigi cu voce de copil. Veniți, veniți încoace să vedeți ce v-am adus, să le dai pachetele și să râzi de uimirea celor doi bătrâni. Poate acelea erau momentele cele mai fericite, pline de vorbe senine ca într-un ajun de sărbătoare.

Numai că de data asta, în mașină, pe lângă puținul bagaj și cadouri, era...

Milena deschisese cealaltă portieră și tocmai cobora, foarte încurcată.

– Ea e Milena, zise Arno la fel de încurcat.

Maria surâse, își șterse mâinile de șorț. Remigio schiță un salut, dând ușor din cap.

– Haideți în casă, zise. Aici, în curte, te sufoci.

Înăuntru, după jaluzelele întredeschise, părea întuneric beznă. Apoi, puțin câte puțin, ochii se obișnuiră. Privirea lui Arno mângâie pata întunecată a căminului pe care se detașau alămurile roșietice și sclipitoare. I se părea că visează, ca și cum ar fi recuperat ani și ani, era acolo toată copilăria lui care ieșea la suprafață într-un dans de culori, de ecouri, de umbre îngrămădite, de vechi și misterioase comori, de miresme subtile, ca de mosc.

– Ascultă, bătrâne, zise ridicând vălul amintirilor. De mâncat am mâncat pe drum. Noi ne ducem acum la râu, mergem să facem baie și să ne prăjim la soare. Știi ce ai de făcut, nu? Taie gâtul unui pui, iar tu, băbuțo, gătește-l în tigaie cu patru roșii. O să fie o cină grozavă.

– Și de culcare? întrebă Maria. Vă pregătesc sus.

– Nici gând. O să dormim aici, ea pe canapea, iar eu pe jos, îmi ajunge o saltea. Vreau camera asta cu căminul, cu ușa care dă în curte și cu fereastra dinspre grădină.

– Tot nebun ai rămas, comentă Remigio.

– Lasă-mă să hotărăsc eu, te rog. Mai bine, până scot bagajul din mașină, du-te și adu o sticlă.

Bău și Milena, după ce ceruse în zadar o băutură de la gheață. Dar vinul era foarte bun și ea nu făcu mutre.

Apoi Arno deschise geamantanul, scoase niște haine, își scoase pantofii și încălță o pereche mai ușoară.

– Mișcă-te, zise întorcându-se spre Milena, pune-ți și tu ceva mai comod.

Maria și Remigio se îndepărtară.

În cinci minute, Arno și fata erau pregătiți. Ieșiră în șopron. Acolo dădură de Remigio care-i aștepta.

– Uite-ți undița, zise, apoi îi întinse și borcanul. Aici sunt viermii. Dacă se înțepenește mulineta, dă-i un pumn în partea de jos, a ruginit puțin, dar încă mai merge.

– Pe diseară, spuse Arno.

Traversă grădina, urmat de Milena, ajunse la capătul ei și dispăru dincolo de gard.

– Așa-s făcuți, zicea. Nu poți avea pretenția să-i schimbi. Ar fi și păcat să-i schimbi.

– Păcat? De ce?

– De asta. Sunt oameni sinceri, înțelegi? Nu spun nimic cu răutate.

Se ghemui aproape îngenunchind și răsuci iute undița printr-o mișcare energică. Plumbul scufundă momeala cu douăzeci de metri mai încolo.

Soare. Aer curat și cald, suprafața râului aproape nemișcată, doar ușor încrețită, ca pătrunsă de un fior.

– Arno, zise ea, întinsă la soare ca o șopârlă.

– Ce-i?

– Nimic. Mă gândeam ce caraghios e numele tău. Arno. Cam neobișnuit, nu ți se pare?

El bombăni ceva printre dinți.

– Tatălui meu îi plăceau apele curgătoare, explică. Așa că, atunci când m-am născut, mi-a dat nume de râu.

– Dar acesta nu e râul Arno.

– De acord. Însă închipuie-ți cum ar fi fost să mă cheme Pad.

– Putea să te cheme Eridan. Auzi ce frumos sună: Eridan!

Și începu să râdă, o cascadă de sunete false, forțate.

– Termină! Tatăl meu nu-i cunoștea pe clasici, însă nu era prost.

Recuperă firul și-l aruncă din nou, de trei-patru ori.

Milena nu mai râdea. Aduna pietricele și le arunca în apă, poate pentru plăcerea de a le auzi plescăitul, sau poate din dorința răutăcioasă de a-i tulbura pescuitul. Apoi începu să pufnească.

– Ei? Acum ce te supără?

– Aerul ăsta, lumina, liniștea asta... Întinderea asta pustie. Mă indispune.

Era prea simplu s-o crezi.

– Așa-i la început, zise din complezență. Dar apoi trece, nu te mai gândești la asta.

Motivele indispoziției erau altele, iar Arno le intuia perfect. Era ca și cum...

Trase firul, luă cârligele și demontă undița.

– Să mergem la umbră, zise.

– Nu mai pescuiești?

– Nu mușcă. Mai bine să facem dragoste.

Ca în Lorca și-n noaptea sfântului Iacob, dar fără cămășuțe scrobite, fără centuri și corsete. Era doar râul, lutul moale și mii și mii de peștișori argintii care se agitau prin sălcii. Însă fata se dezbrăcase deja pe jumătate, iarba abia îi acoperea pubisul. Coapsele nu-i tresăreau, zăceau inerte și rigide ca marmura, în vreme ce ochii, rătăciți, vagabondau în căutarea unor pericole invizibile, părea că vrea să țină sub observație viespile și bondarii care intrau și ieșeau de sub cupola tufișului, micul păianjen roșu ce se mișca pe un teleferic suspendat între două rămurele.

Și muștele. Gâfâia sub corpul lui, dar nu de plăcere. I se tăia respirația de groaza șerpilor, a vegetației prea bogate, o peisajului primitiv și natural, fără vreo urmă omenească.

Destul. Arno se retrase, dezamăgit. Se îndepărtă câțiva pași ca să-i lase femeii timp să se aranjeze, dar nu se întoarse, alergă la râu și se aruncă în apă, gol.

Mai târziu, fraze stranii i se iviră pe buze, cuvintele ieșeau curgător, însă fără convingere. Era ca și cum ar fi vorbit unui perete. Apoi, în amurg, o duse la stăvilar. Te iubesc, zicea, ai să rămâi aici cu mine, o să ne înecăm împreună în marea asta de iarbă, și îi arăta profilul întunecat al colinelor de dincolo de autostrada îndepărtată, lanurile nesfârșite dinspre apus și linia pădurii care se ivea în spatele lor ca un bastion protector.

– Întoarce-te, zise.

Și o răsuci ca pe o sfârlează, îi arătă sclipirea verde-albăstruie a râului care se strecura pe sub șirul de plopi, roșul ce incendia acoperișurile din Porticaccio.

– Ah, da, zicea ea, da, foarte interesant.

Sărman idiot! Ce nebunie să conduci un orb ca să admire cireșii înfloriți!

Cinară târziu, la lumina lumânării. Singuri.

– Of, făcu Milena, ce romantici suntem!

Apoi își dădu seama că din tavan nu atârnau candelabre și că în cameră nu erau nici lămpi de perete, nici lampadare.

– Chiar așa, confirmă Arno, anticipând întrebarea ei.

Aici nu mai ajunge curentul electric, au desființat linia, stâlpii și cabina de distribuție. Copilo! Suntem romantici de nevoie.

Avea chef s-o rănească, s-o vadă prost dispusă. De altfel era mai bine să golească sacul imediat, să-i spună cum stau lucrurile, fără perifraze.

– Iubito, mă tem că va trebui să te speli în lighean, aici nu există apă curentă.

Milena ridică o sprânceană.

– Glumești prea mult, băiete.

– Nu, nu glumesc. Așa cum zic, apeductul a fost deviat, nu ți-am spus?

Avem însă fântâni, apă limpede și proaspătă...

– Și apa asta, presupun, ar trebui s-o și beau, riscând să mă apuce dizenteria sau hepatita virală.

– Ei, aici nimeni nu bea apă. Toți preferă vinul.

Își aminti de doamna Kovack, de seara în care i-a luat sticla și i-a vărsat-o în chiuvetă. Și adăugă:

– Vin de struguri călcați cu picioarele.

– Porcule! făcu ea și împinse farfuria și tacâmurile. Unde m-ai adus?

În momentul acela bătură în geam. Erau Ermido și Mareșalul. Fețele li se distingeau vag, însă rânjetul lor malițios și viclean se vedea foarte bine.

– Vrem să-ți vedem drăguța, mormăi Ermido. Hai, repede, ad-o la circiumă, suntem acolo, toți.

Două ore de chin. Erau cherchelíți cu toții, chiar și Remigio. Afară, agățată de umbrar, o lampă cu petrol, iar înăuntru patru lumânări, două pe piatra căminului și două pe masa din mijloc. Pekar ciupea corzile unei chitare mari, iar Maiacà se învârtea în jurul mesei legănându-se ca o rață. Și toți aplaudau, râdeau și continuau să bea.

– Chipeșă brunetă! exclamă Mareșalul cu o voce cleioasă. Acum vă cânt un cântec.

– Vi-l cânt eu, interveni Ermido și îngenunche, prefăcându-se că oferă o margaretă ofilită.

Maiacà îi trase un picior în fund.

Milena era pământie. Apoi, deodată, o expresie ambiguă îi apăru pe față. Se căută prin buzunare, scoase un pachețel, scotoci înăuntru, apoi aprinse.

Arno o smuci de mână.

– Ce faci? Crezi că-i momentul potrivit să te droghezi?

– Scârnăvie! șuieră ea și începu să strige: Hei, aduceți aici ceva tare.

Pekar ieși în grabă și se întoarse cu o sticlă de rachiu. Iar ea bău, fumă, bău din nou, Arno nu reușea s-o oprească.

Acum vorbea împiedicat, pleoapele îi erau umflate și căzute. Încearcă să se suie pe masă.

– Vreau să dansez flamingo, zicea.

Dar el o smuci cu violență. Atunci Milena își puse capul pe umărul lui și bâigui:

– Ce bătrânei frumoși... Cu toții, frumoși și simpatici.

Remigio îl ajută s-o ducă afară.

– Pune-o în pat, zise, și dacă mai face pe gâsca trage-i o palmă.

O palmă. Ușor de zis. În timp ce se dezbrăca, înghiți o pastilă calmantă. Se întinse pe canapea, cu picioarele desfăcute, unul sprijinit de căpătâi iar celălalt atârnându-i peste margine.

Aruncă o pătură peste ea, apoi stinse luminarea și căută pe bâjbâite salteaua, pe podea.

– Porcule, repeta ea mereu, unde m-ai adus...

Încercă să nu-i răspundă. Milena mai rosti patru sau cinci insulte, apoi păru că s-a liniștit.

În rafale, vântul nopții împingea tifonul subțire, atârnat în deschizătura ferestrei ca să împiedice intrarea insectelor.

Deodată, pe arcada căminului se auzi un râcâit ușor, o agitație slabă, abia perceptibilă, minuscule bucățele de tencuială care cădeau, mici bufnituri și chițcăituri.

– Șoarecii! țipă Milena.

Un urlet cumplit, care cerea să intervii imediat. Arno se grăbi să aprindă lumânarea. Ea se ridicase în picioare pe canapea și urla mai departe.

– Mișcă-te, idiotule! Ia ceva și omoară-i!

Erau trei, foarte mici. Doi se întoarseră iute în cămin și se cățărară speriați pe arcadă. Al treilea rămăsese nemișcat în mijlocul camerei, îl fixa cu doi ochișori vioi, nehotărât.

– Grăbește-te, omoară-l!

Arno lăsă jos pantoful pe care-l ținea ridicat, gata să lovească. Era un biet animal fără apărare, hipnotizat de pâlpâirile lumânării. Se repezi cu palma deschisă și, dintr-un salt fulgerător, îl prinse.

– Uite ce plăpând e, zise apropiindu-se de Milena. Înțelese imediat că nu l-ar fi putut suferi. Fața ei era o mască exprimând dezgustul. Acum nu mai urla, stătea lipită de perete și bărbia îi tremura într-un clănțănit pe care nu și-l mai putea opri.

Atunci Arno feri perdeaua de tifon și eliberă șoricelul, aruncându-l printre jaluzelele întredeschise.

Rămase treaz, fumând țigară după țigară. Iar ea, după ce înghițise alte două tablete, începu să fumeze țigările acelea ale ei cu miros dulce-acrișor, învăluită în spiralele albăstrui ale unei palide fericiri.

– Taie-ți-o! zicea cu o expresie tâmpă. Mâna aia care a atins șoarecele... Să o tai!

Luminarea rămase aprinsă toată noaptea.

Nu vru să aștepte după-amiaza. Plecă la zece dimineața, cu fața răvășită și ochii adânciți în orbite.

El o însoți o vreme, până la doi kilometri de Pieve Lunga, dincolo de cotitură; cine știe de ce se încăpățâna să mai numească așa zona aceea verde, fără nici o casă.

– Uite, zise oprind mașina. Eu mă întorc. Ține drumul, n-ai cum să greșești. Te aștept peste cinci zile.

Milena nu scoase o vorbă. Își reținu un căscat, privind cu încăpățânare într-un punct fix de dincolo de parbriz.

– Astea-s tichetele, adăugă Arno cu glas stins. Iar aici ai cheile de la mașina mea. Întoarce-te cu S 138-ul meu și adu-mi cărțile astea. Uite o listă cu lucrurile de care am nevoie, restul e fără vreo valoare, poți să-l arunci.

Tăcere. Continua să rămână mută ca o piatră.

– Mintea îmi spune că n-ai să mai vii, dar inima... Ce zici, prostuțo? O să vii să-mi mai vezi *pueblo perdido*?

Deschise portiera și coborî din mașină. Ea făcu la fel, înconjură vehiculul și abia îl atinse, înainte de a se așeza la volan. În clipa aceea ar fi vrut s-o apuce, s-o ia la palme, sau... O putea îneca într-o mare de tandrețe, folosindu-se de o mie de imagini culese din literatura de consum sau din florilegiul a mii de capodopere inutile.

Mai avu doar atâta timp cât să-i dea un bilețel.

– În caz că te răzgândești, zise. Telefonează la numărul ăsta, e un prieten de-al meu și se va ocupa el de tot.

Numai atunci îl învrednici Milena cu o privire. Un surâs ambiguu îi apăru pe buzele întredeschise. Răsuci cheia de contact.

– Ai să vii? o întrebă cu o voce neliniștită și prostească, lipindu-se de mașina care începuse să se miște. Spune, ai să vii?

– *Quien sabe!*

– Ei? întrebă Remigio vârându-și degetele mari sub bretele.

– Peste cinci zile, răspunse Arno cu o falsă nepăsare. Exact cât îmi trebuie ca să aranjez casa.

Remigio scuipă pe un stâlp.

– N-o să vină, zise. N-ai ales bine femeia, băiete.

Arno dădu din umeri, plictisit. Trecu drumul și se așeză sub umbrarul cârciumii. Era obosit, zăpăcit, dar îi trebuiră ore întregi de fum și de vin până să se îmbete turtă.

VIII

Tout se passe comme si le monde, l'homme et l'homme dans le monde n'arrivaient à réaliser qu'un Dieu manqué.

J.P. SARTRE

Se trezi în zori. Se trezi dintr-o dată, ca și cum un clopoțel de alarmă ar fi început pe neașteptate să sune; apoi câteva clipe de buimăceală, timp necesar să-și amintească unde era și să se obișnuiască din nou cu neobișnuitul mediului

ambiant.

O vreme privirea îi rătăci nesigură printre grinzile plafonului, pe raza de lumină ce despărțea cele două obloane apropiate. Apoi, cu un căscat lung, Arno împinse pătura și se ridică în șezut. Își frecă ochii, mâna bâjbâi în căutarea pantofilor.

Își trase ciorapii, pufăind, și ieși în curte.

Liniște și aer rece, tare. Intră din nou pentru o clipă, ca să-și ia vesta și țigările de pe scăunelul de lângă pat. În adăpătoarea de lângă fântână găsi puțină apă. Își stropi ușor fața și urechile, apoi, fără să se șteargă, o luă peste grădini.

După mai puțin de o sută de metri era ud până la genunchi. Mi-ar trebui cizme, își zise. Curând avea să-și facă rost de tot ce-i lipsea.

Dincolo de stăvilar, pierdu un sfert de oră în căutarea unui loc potrivit. Erau locuri splendide: tufele de soc, doi sau trei salcâmi îmbietori, trunchiul tăiat al unui plop care se întindea în față, neted, ca un dig, în apa unui șanț de irigații.

Alese trunchiul, după o atentă chibzuire. Apoi își aprinse țigara și își dădu pantalonii jos. Soarele, roșu ca o portocală sângerie, răsărea chiar atunci.

– În capul doctorului Nurri, zise cu voce tare.

Urmă o violentă și îndelungată diaree. Când termină, scoase cu greu portofelul și căută printre hârtii. Se șterse cu certificatul medical de la I.C.U., cu bonurile de la cantină, cu actul de închiriere a garsonierei sale din Roma.

Poate ar fi fost mai poetic să facă din hârtiile acelea bărcuțe cărora să le dea drumul pe canalul de irigație. Dar era bine și așa. Era chiar foarte bine.

La întoarcere alese un drum mai lung, unde roua nu căzuse atât de abundent. Când ajunse sub șopron, aerul era încă destul de rece, iar pantofii i se udaseră zdravăn. Remigio era afară, ședea la soare înfofolit în haina lui largă din aba de culoare maro. Avea o felie de pâine pe genunchi iar în mână o bucată mare de brânză pe care o tăia nemilos cu cuțitul său cu lamă retezată.

– De unde vii? întrebă fără să ridice ochii.

– De la stăvilar. Am fost să-mi fac nevoile.

– Altă dată să te îmbraci și să-ți pui cizmele. Ți-e foame?

– Nu mănânc niciodată imediat ce mă scol.

– Asta nu-i bine. Sacul gol nu stă în picioare.

Remigio se ridică, intră în casă și se întoarse cu sticla de rachiu.

– Nu, zise Arno, nu beau niciodată dimineața.

– Rău. Gât uscat și gânduri negre.

Ieși și Maria și începu să alerge după o găină care intrase în grădina de zarzavat. Voci și zgomote se auzeau în curtea casei de alături și în alte gospodării de peste drum. Porticaccio începea să se trezească.

– Vreau să văd casa, zise Arno. Ai cheile?

Remigio scuipă pe perete.

– Casa nu-i a mea. E a lui Francesco Prostănacul. Tu stai aici, ajut-o pe femeia asta să scoată găina din grădină, iar eu mă întorc peste cinci minute cu cheile.

Arno răsturnă plugul și se așeză. Se uita la casa veche, cu ușa roasă de cari, prevăzută cu un zăvor complicat, asigurat cu două lacăte. Tencuiala era crăpată aproape în întregime, însă acoperișul era solid iar tocurile ferestrelor păreau în bună stare. De partea cealaltă a drumului se deschidea curtea largă a fraților Mascherpa. Îl văzu ieșind din casă pe Giovanni, zis Radioul, apoi pe fratele său Giuseppe, zis Pekar. Primul se îndreptă spre grajd, celălalt luă o mătură și se duse să deretice încăperea destinată cârciumii.

Arno se scotoci prin buzunare, căutându-și țigările. Dincolo de șopron, în spatele lui, Maria înjura, alergând după găină.

– Ieși de acolo, curvă bătrână, vrei să faci oul în mijlocul roșiilor?

În fundul grădinii, la dreapta, se deschise o portiță scoasă din țâțâni. Veneau încoace Ermido, scund și rotund ca un butoiaș, și Mareșalul, mai costeliv ca de obicei.

– E adevărat? întrebă Mareșalul, scărpinându-și urechea. A zis Remigio că nu mai pleci.

– Dar mașina? întrebă Ermido. Unde ți-e mașina?

– Și bruneta? se repezi Mareșalul. A zis Remigio că ieri dimineață te-a părăsit.

– O să se întoarcă, îi asigură Arno. Peste patru-cinci zile va fi aici și ea, cu mașina și cu tot ce trebuie.

Veni Remigio cu o legătură de șperacle și începu să-și facă de lucru pe lângă lacătele ruginite. Apoi vârî în broască o cheie grea, lungă de aproape o palmă. Ușa era însă puțin lăsată, din cauza umidității, avea un strat gros de noroi pe prag și le trebui un oarecare efort ca s-o deschidă.

Apăru și Maria cu un ou în mână.

– Bea-l zise. E cald încă, proaspăt ouat.

Arno luă oul cu un gest distrat și-l urmă pe Remigio în căsuță. Un șoarece, înnebunit de atâta lumină, chițcăi în golul căminului, apoi țâșni afară. Ermido și Mareșalul veniră și ei înăuntru.

Începură să se uite la tavan, la pânzele de păianjen, lungi de un metru, tremurând la adierea ce intra prin ușa larg deschisă. Remigio zise:

– În Porticaccio sunt patru case nelocuite. Asta e cea mai bună, două camere jos și două sus.

– Plecați, spuse Arno încet.

– E un pic de mucegai, continuă Remigio care nu-l auzise. Casa e închisă de doisprezece ani, de când a murit sora Prostănacului. Îi trebuie o curățenie mare..

– Ce curățenie, interveni Mareșalul. Ajunge o mână de var.

– Plecați, vă rog! insistă Arno. Casa asta e a mea acum, vreau s-o cercetez de unul singur.

Îi împinse politicos până la ușă. Apoi, fiindcă nu era nici un fel de mobilă, se așeză pe piatra căminului. Casa nu era rea, avea pereții din cărămidă arsă în cuptor, scara de lemn care ducea sus era poate puțin cam abruptă, dar în stare bună. Două sau trei geamuri erau sparte.

Rămase puțin acolo, preocupat, măsurând cu privirea încăperea, gândindu-se unde o să pună o sobă, masa, un bufet pentru vase și alte lucruri. Lovi oul de piatra căminului, îndepărtă coaja din vârf și sorbi. Apoi se ridică brusc și deschise larg ușa ce dădea spre răsărit.

Curtea era mică, însă bine rânduită. Era acolo și un grajd gol, având deasupra podul pentru fân. Erau de toate, coteț pentru păsări, coteț pentru porci, un șopron mic și fântâna, care la început îi păru seacă. Aruncă însă o piatră și auzi plescăitul sonor al apei, pelicula verzuie din fundul puțului se destrămă, dezvelind un ochi plumburiu.

Muncă serioasă, zise în sinea lui. Dar, încetul cu încetul, va pune totul la rând.

Scormonise în dosul gunoiului lui Giovanni, căutând râme. Apoi verificase undițele, cutia cu cârlige și minciogul.

– Nu-i bună ora, zise Remigio întinzându-i cizmele scurte. Ai face mai bine să aștepți până se înserează.

– Dacă nu prind nimic, nu-mi pasă, mă duc pentru soare.

Remigio clătină din cap. Îi puse în raniță o bucată de pâine, două roșii și o bucată de salam. Arno vru și cuțitul cu lamă retezată, și plosca plină cu apă și vin.

– Mă întorc la cină, zise și se îndepărtă cu pas sprinten.

La râu își scoase hainele. Alese o fâșie de plajă, tocmai la marginea unui smârc prelung și îngust, își aranjă lucrurile la umbra unui tufiș des de salcâm, apoi instală cele două undițe cu plumb, ca să sondeze fundul apei.

O altă zi minunată, caldă, dar limpede și luminoasă. Terenul de la marginea râului era constituit dintr-un strat dens de prundiș mărunt, pietricele cât boabele de piper, negre, albe, roșii și gri. Arno se tolăni la soare, scufundat în fericirea vegetală care-l înconjura. Din când în când ajungea până la el cântecul cucului, monoton șir stăruitor, bufnitura pescărușilor urmată imediat de bătaia aripilor care se înalță. Alte păsări de apă, slabe și jigărite, cu picioarele foarte lungi, se opriseră ceva mai sus, nemișcate, pe malul celălalt al smârcului.

Peștii nu mușcau. Când și când, vârful undiței se îndoia parcă tras de ceva, însă nu erau pești, era curentul slab de la fundul apei, care purta pietricele sau ramuri putrede.

Închise ochii. Soarele, aproape de zenit, ardea necruțător, dar căldura nu era înăbușitoare, nu erau muște, nici țânțari, o boare ușoară adia dinspre nord-est,

aducând miros de mâl și de vegetație putrezită. Mirosul Padului. Adormi gândindu-se la casa pe care bătrânul Francesco i-o închiriase pentru o nimica toată. Te ajut eu, spusese Mareșalul, în câteva zile văruim și punem geamurile. Iar Luigi, Paracliserul, venise cu o cursă de șoareci. Maiacà îi promisese două scaune și bufetul. Ermido, o plasă de sârmă, iar Pekar vesela. Veniseră cu toții să-i ofere câte ceva.

Minunat! Mai târziu, îmbătat de soare și de miros de râu, se retrase la umbra tufișurilor. Bău din ploscă și mâncă. Ciudată jucărie mai era cuțitul cu lama retezată, o amuletă magică datorită căreia revenea în copilărie. La fel și plosca, sunând plăcut atunci când o lovea cu buricele degetelor. Într-adevăr magnific.

În momentul acela, vârful uneia dintre undițe se îndoi, aproape să se rupă, tot bățul fremăta ca pătruns de un spiriduș înnebunit.

Arno se repezi să apuce minerul undiței. Încercă să învârtească mânerul mulinetei, dar bestia de jos trăgea sălbatic.

– Drace! exclamă. Am prins o balenă.

Firul era subțire. Ar fi fost o nebunie să încerce să tragă. Atunci scoase piedica mulinetei și lăsă să se desfășoare vreo douăzeci de metri de fir. O clipă avu impresia că peștele scăpase din cârlig. Recuperă rapid o parte din fir, până simți din nou rezistența pe care i-o opunea peștele. Recuperă alți cinci sau șase metri: prada, într-o cabrare orgolioasă, smuci violent.

Imediat, Arno lăsă mulineta să se deruleze. E o știucă, își zise. Nu, e un crap mare, știuca e mai vicleană, nu opune rezistență, își păstrează toate forțele pentru bătălia finală, când, ajunsă la suprafața apei, simte că nu mai are scăpare.

– Măi, pește, strigă, nu mă chinui!

Îi veni în minte imediat imbecilul de Hemingway și încercă un curios sentiment de rușine. Dacă un om citește o mie de cărți, este iremediabil pierdut. Să fim serioși, gândi, ăsta e un crap mizerabil, acum trag și slăbesc, slăbesc și trag până obosește, îl enervez și jivina o să vină sus încet-încet, ca un broscoi.

Îi trebui un sfert de oră bun. Crapul, un exemplar frumos de vreo șase-șapte kilograme, intră în minciog ca mort, mai zvâcni o dată furios în timp ce el, transpirat tot, îl căra departe de apă, pe malul înalt.

Arno tăie o ramură de salcie, ca o coadă de mătură, o ascuți și căută o piatră mare. Apoi apăsă cu piciorul coada peștelui, îi vârî prăjina în cap, la nivelul branhiilor, și-l lovi cu putere în ceafă. Trei lovituri.

Se gândi iar la Hemingway. Un bleg, zise în sinea lui. Scoase peștele din minciog, îl cântări ținându-l de coadă, pe când sângele picura din gura larg deschisă. Cârligul se înfipsese în cerul gurii.

Arno tăie firul, apoi deschise burta Ernestinei. Îi venise brusc ideea să boteze peștele așa. Măruntaiele îi erau voluminoase, vezica plutitoare mare și alungită ca o vânătă. Spălă peștele, scoase cheagurile de sânge și căptuși cavitatea

abdominală cu frunze mari de podbal. Iată, acum până și Hemingway era aranjat.

Între timp începu să se miște și cealaltă undiță. Scoase doi eleni de-o palmă. Avea dreptate bătrânul, aceea era ora potrivită, ora la care peștii se întorc în apele liniștite ale smârcului. Mai pescui o duzină în câteva minute, pești mici, buni pentru grătar.

Rămâneau încă două ore de lumină, însă acum era obosit și satisfăcut. Își adună lucrurile, vârî un cârlig rezistent între branhiile Ernestinei și, cu undițele în spate și cu plasa plină de eleni, o apucă pe drumul de întoarcere, fluierând.

– Cine-s ăia? îl întrebă pe Remigio când ajunse sub șopron.

De partea cealaltă a drumului, în curtea fraților Mascherpa, erau șase căruțe, vreo doisprezece cai legați pretutindeni și multă veselie: voci, râsete, acorduri de chitară.

– Oameni cumsecade, zise Remigio.

Aruncă o privire spre crap, dar nu făcu comentarii.

– Sunt țigani, trec pe aici de cinci sau șase ori pe an.

– Țigani?

– Da. Vând de toate. Dacă vrei să cumperi ceva, profită de ocazie.

Înhămat cum era, cu undițele pe umăr și peștele fixat în cârlig, Arno traversă drumul.

În curte, Mareșalul și Maiacà dansau pe melodia unei chitare și a unei muzicuțe. Un bărbățoi, cu o coamă ca pana corbului și cu o enormă mustață atârnând, stătea în picioare pe un scăunel în spatele unei căruțe cu coviltirul decolorat.

– Avem săpun, ace și lumânări, pantofi, papuci și cizme, cămăși, batiste. Avem sare și tutun, cutii de conserve. Are întâietate cine dă bani peșin, dar suntem gata să facem și schimb cu ouă proaspete, vin și găini...

Poate stătuse prea mult la soare, ochii îi ardeau ca de febră, voci și râsete ajungeau la el ca într-un vag delir. Arno îl privea năucit pe cel care stătea în picioare pe scăunel. Avea o voce tipică pentru vânzătorii din piață, ceva ireal, de anacronism perfect, ceva de filmotecă a anilor treizeci.

– Veniți, oameni buni! Milenko e aici ca să vă mulțumească pe toți. Avem ață, nasturi, piepteni și agrafe, lame și săpun de ras, prima calitate. Cine suferă de artrită, constipație sau de reumatism să poftească acolo, la ultima căruță. Soră-mea, Rama, e cea mai pricepută cunoscătoare de ierburi din Valea Padului, vă dă leac pentru orice boală, pomezi și alifii garantate până-n pânzele albe.

Arno puse jos undițele și ranița, apoi minciogul. Privea uluit scena, cu mâna strânsă pe cârligul din care crapul atârna atingând cu coada cimentul curții.

Țiganul tăcu pe neașteptate. Arno văzu doi ochi negri care-l cercetau din cap până-n picioare. Urmă un moment de liniște jenantă, muzicuța și chitara se opriseră și ele, vocile și râsetele deveniseră murmure slabe.

– Frumos pește, tinere. Ce să-ți dau în schimb?

Arno dădu din umeri. Zise:

– Eu l-am prins și eu îl mănânc.

– Dar e un pește mare, urmă celălalt jumătate în glumă jumătate în serios, pot mânca toți din el...

Coborî de pe scăunel și veni lângă el. Nu era foarte înalt, însă era solid și corpolent, un aer de vigoare emana din toată făptura sa.

– Mă dau în vânt după pește, zise râzând. Avea dinți foarte albi, regulați și deși. Vru să cântărească peștele. E deja curățat, observă. Foarte bine, mai trebuie rași solzii, dar de asta o să aibă grijă prietenul meu Budo. Peste un ceas ăsta-i frumos rumenit, la frigare.

Își vârî două degete între buze și scoase un fluierat ascuțit. Un bărbat sări din căruță ca un acrobat. Era zburlit, cu barba căruntă nerasă de o săptămână. Apucă peștele și o luă în direcția pompei de apă.

Arno începu să râdă, resemnat.

– Mai sunt și ăștia, zise arătând clenii din minciog.

– Frumoși, aprecie țiganul. Îi pregătim în foi de viță.

Se uită în jur, apoi scoase din buzunar cu cuțit căruia lama îi țâșnea printr-o simplă apăsare, se duse la umbrar și tăie o duzină de frunze, alegându-le pe cele mai mari.

Între timp Pekar cărase în mijlocul curții patru-cinci brațe de vreascuri. Cineva aprinse focul. Maiacà nu mai dansa, făcea târguieli împreună cu alte femei. O fetiță între opt și zece ani, neagră ca tăciunele, străbătu curtea fugind după motanul fraților Mascherpa.

Arno se așeză sub umbrar. Veni Maria, să-i scoată cizmele.

– O să fie chef, zise femeia, până la miezul nopții.

Tonul era neutru, nu reuși să-și dea seama dacă Maria se bucura sau era nemulțumită. Apoi veni sub umbrar și Milenko, țiganul.

– Ei, ce să-ți dau în schimb?

– De toate. Îmi rânduiesc casa.

Milenko înălță o sprinceană și se trase de mustăți. Apoi începu să râdă.

– Peștii erau frumoși, admise cu un mormăit prefăcut. Dar peștii n-ajung.

Arno scoase din portofel o bancnotă.

– Din toate câte puțin, insistă. Alege tu, cum îți place, îmi trebuie și o pereche de cizme. Patruzeci și unu.

Focul trosnea în mijlocul curții, Budo țopăia pe lângă frigare, ca să ațâțe jarul. Se întoarseră Ermido și nevastă-sa, Filomena, veniră Remigio și Maria cu un cârnat. Caro, soția lui Giovanni Radioul, ieși din casă cu o tigaie mare și un ștergar de in pe care îl ținea de colțuri. În cinci minute făcu o papară din douăzeci și patru de ouă. Pekar și Mareșalul aduseră de băut.

Se așezaseră cu toții în jurul focului, unii pe baloturi de paie, alții pe

scăunele. Maiacà voia ca Milenko să pună în funcțiune generatorul de curent.

– Nu, refuză țiganul. În seara asta e o petrecere mică. Peste o lună, când ne întoarcem, o să facem paciv, petrecerea cea mare, și atunci în curtea asta va străluci soarele toată noaptea...

– Și o să dați și spectacol?

– Bineînțeles, dăm și spectacol. Budo a învățat triplul salt mortal, iar Rodolfo aruncă acum cuțite care ard.

Mai târziu ieșiră din căruțe femeile și copiii, însă, după obiceiul țiganilor, se apropiară de foc și de mâncare abia atunci când bărbații terminară de mâncat.

Arno începu s-o cerceteze pe Josipa, nevasta lui Milenko, o femeie frumoasă de vreo treizeci de ani, purtând o fustă cu franjuri lungi, până la glezne. Ținea în brațe o fetiță de doi ani, desculță, îmbrăcată numai într-o cămășuță cu flori care abia îi acoperea burta. Imediat se adună în jurul ei un pâlc de bărbați și femei, toți voiau s-o vadă pe Marika de aproape, s-o atingă și s-o alinte puțin.

– Ma-ri-ka, Ma-ri-ka! scanda Mareșalul și o gâdila cu un deget în jurul buricului. Filomena vru s-o strângă în brațe, însă Maria i-o luă înainte, dar trebui s-o cedeze imediat lui Caro, Remigio o puse călare pe genunchi și încercă de două-trei ori să imite nechezatul calului.

Lângă Josipa se așeză o altă femeie, mai în vârstă. Era blondă și corpolentă, cu pomeții înalți și cu fruntea frumos modelată. Și bărbatul care îi oferi mâncarea, soțul, era înalt și robust, un viking cu ochi de gheață și cu o coamă de un blond arămiu, netezită spre. spate și legată cu o curea din piele.

Apoi ieșiră din umbră alte două femei și se apropiară de foc. Instinctiv, Arno puse o mână pe brațul lui Ermido care ședea lângă el.

– Suntem toți, zise Ermido. Pe cea mai mică o cheamă Costantina și e nevasta lui Costante, doi *sinti* piemontezi. Cealaltă e specialistă în plante de leac, sora lui Milenko. Uită-te la ea, ce mândrețe de fată!

Nu mai era nimic de prăjit, dar Pekar mai aduse vreascuri. La lumina flăcării reînviate, Arno o privi cu atenție pe Rama, cea cu plantele de leac.

– Ei, da, admise, tipă bine, nimic de zis.

Ermido îi trase un ghiont. Râse în hohote, apoi își lovi fruntea cu pumnul.

– E într-adevăr păcat să îmbătrânești. Maică sfântă, dacă femeia aia m-ar lua în căruța ei o jumătate de oră, mi-aș da pensia pe o lună întreagă...

Arno îi întoarse ghiontul.

– Stai blând, zise, altfel te spun Filomenei.

Mate, băiatul cel mare al lui Milenko, își acorda chitara. Celălalt băiat, puțin mai încolo, suflă în muzicuță. Îndată după asta, fetița neagră ca tăciunele se ridică brusc și începu să danseze. Apoi cântă. Un cântec maur, țigănesc. Un *solear*.

Arno continua s-o fixeze pe Rama, cum stătea așezată pe un balot de paie, de partea cealaltă a focului. Își aminti de Milena, care nu credea că există țigani.

Cretino, zise printre dinți, cretino, ai plecat, și uite-i pe ăștia, mai vii decât în cântecele andaluze ale lui Garcia Lorca, rezistă încă, în ciuda tuturor.

Când apăru bătrânul Francesco în fundul curții, sprijinit de Paracliser, muzica încetă. Bătrânul înaintă pipăind terenul cu bastonul său noduros. Se ridicară mai mulți, să-i dea locul.

– Unde-i Rodolfo? întrebă Francesco, rotindu-și jur împrejur privirea pe jumătate oarbă. Unde-i prietenul meu Rudolf?

– Sunt aici, răspunse vikingul ridicând sus paharul.

– Vreau să ascult vioara...

– Altă dată, prietene. E târziu, mâine în zori prindem iar caii la căruțe.

– E târziu pentru mine, Rodolfo. Am trecut de optzeci și fiecare zi ar putea fi ultima. Vreau să ascult vioara...

Elisa atinse umărul soțului. Bărbatul întoarse capul, coama blondă undui ca o coadă de mânz. Un semn iute din ochi. Fiul său puse jos muzicuța și alergă la căruță să aducă instrumentul.

Francesco, canalie bătrână! Bătea ritmul cu bastonul, pe când celălalt își istovea arcușul într-o cascadă de note melodioase și pline de duioșie. Motivul, la început vesel, deveni încetul cu încetul melancolic, dureros. Arno își dădu seama că Rama îl privea. O privire intensă, care străpungea flacăra, ochi doritori și profunzi, misterios posesivi, ca de animal la pândă. Rama și Milena. Rama, Milena. Două lumi îndepărtate, două insule la antipozi. Văzu mii de drumuri ce treceau peste câmpuri pustii, metropole fumegătoare ocolite pe la periferie, convoiul de căruțe care înainta pe asfaltul spart, mereu și mereu, fără să se oprească, precum vioara pe care vikingul o atingea cu o mână delicată și sigură.

În ultima căruță care se îndepărta, cu picioarele atârnând, Arno se văzu pe sine însuși. Apoi imaginea se schimbă, convoiul se îndepărta și figurina se micșora, dar nu mai era el, ci Francesco, foarte bătrân, zbârcit.

Vikingul era un artist, în câteva minute îl făcuse să trăiască o întreagă existență, dezvăluise ceva ce-l lega de Francesco, de violonist chiar, și de toți ceilalți, până și de cei pe care-i vedea pentru prima oară.

Simți un nod în gât și îi veni pe neașteptate să plângă. Atunci apucă sticla cu vin și sorbi îndelung.

Altă beție.

IX

Atunci preferați alimentația vegetariană și sărăcia veșmintelor?

ADORNO și HORKHEIMER
Dialektik der Aufklärung

– Iartă-mă, zise Luigi, Paracliserul, arătându-se în prag. Am venit să te ajut și eu.

Arno, din vârful scării, agită bidineaua cea mare, înmuiată în var, ca pe un sfeștoc și-l binecuvântă.

Remigio scuipă în cămin. Mareșalul râgâi.

– Mai trebuie curățată doar podeaua.

Dar Arno coborî de pe scară, îi dădu Mareșalului găleata și bidineaua, apoi îl luă de braț pe Paracliser.

– Să mergem.

– Unde să mergem?

– Să facem un duș.

Paracliserul încruntă sprâncenele.

– Ce vorbești? Eu mă spăl în hârdău...

Arno îl împinse în curtea mică, cea din spatele casei.

– Vreau să meșteresc un duș, explică, uite-aici, în locul ăsta.

Arătă un unghi mort, un fel de nișă între stâlpul șopronului și cel al magaziei pentru lemne.

– Eu cred că e destul să pun între cei doi stâlpi o masă solidă, la doi metri înălțime, să zicem.

– Și apoi? făcu Paracliserul. Masa ți-o pun sus într-o jumătate de oră, în tinerețe am fost tâmplar. Dar după aceea?

Arno îi arătă un butoiaș de o sută douăzeci de litri, un dop și sita de la o stropitoare veche.

– Pe masă punem chestia asta, așa că atunci când am chef mă bag sub ea, învârt robinetul și...

Paracliserul își scărpină gâtul. Apoi izbucni în râs.

– Și cine-ți trimite apa sus? îți trebuie găleată și scară, douăzeci de plimbări de fiecare dată când vrei să umpli butoiul... Ascultă-mă pe mine, spală-te cum se spală toți, nu merită osteneala.

O vreme discutară șezând pe marginea fântânii, la umbra șurii. Existau o mie de metode prin care să faci apa să urce până la înălțimea butoiului. Arno i-o prezentă pe cea care i se părea mai convenabilă. Celălalt nu zise nimic, schiță o înălțare din umeri și-l asigură că va face în așa fel încât Arno să fie mulțumit.

– Mă duc să-mi aduc sculele, zise. Dar după zece pași se întoarse și întrebă:

Vii și tu, duminică?

– Unde?

Paracliserul reveni. Se uita în jos ca un câine care se întoarce după o escapadă.

– Credeam că știi. Eu nu sunt preot, sunt numai paracliser, fără biserică de mai bine de zece ani. Fac ce pot. În fiecare duminică, la unsprezece, după ce se coace pâinea, țin o predică la circiumă. M-aș bucura dacă ai veni și tu.

Parcă știa ceva, îi veniră în minte niște cuvinte vagi pe care le scăpase Remigio în diferite împrejurări. Luigi Rovati, de 59 de ani. Un om de treabă, fără carte, cu țicneala lui nevinovată de a fi arhimandrit, un fel de ghid spiritual de proporții modeste, oricum, mai bine decât nimic. În ziua aceea Remigio se bătuse cu degetul în frunte, vrând să spună că Luigi e puțin plesnit. Totuși, duminica se duceau toți și îl ascultau, poate ca să-i facă plăcere, dintr-un soi de compătimire, sau poate...

– De acord, zise Arno. Duminică la unsprezece, după ce se coace pâinea.

Paște, murgule! spusese Ermido. Aia nu vine, adăugase Pekar. Apoi se băgaseră în vorbă Filomena și Caro: te-a tras pe sfoară. Giovanni Mascherpa, zis Radioul, i-a spus-o în față că-i un nătărău.

Comentariul Mareșalului: poate că da, poate că nu, urmează să vedem dacă bruneta simte chemarea.

Prostii, toate. Stătea întins pe pat, în zăpușeala amiezii, cu stomacul îngreunat de o omletă din patru ouă și de o uriașă salată de ceapă.

Amorțeală, somnolență. Din pereții acoperiți de var încă umed venea un miros plăcut de curățenie, ușor acru, excitant.

Strănută de câteva ori. Oamenii aceia cumsecade nu greșeau, poate că era într-adevăr un nătărău de prima clasă, un dezaxat plin de iluzii, un retrograd.

Se gândea. Astăzi e întâi iulie, anul de grație 1998, ziua în care jumătate din Italia pleacă în concedii. Începu să numere grinzile plafonului. Vine, nu vine, vine, nu vine... Bârnele erau în număr cu soț. Nu vine. Ticăloasa aia nu vine, a plecat în concediu ieri, sau în dimineața asta, cu ceata ei, fără îndoială, a plecat la mare cu ceata aceea de imbecili, în croazieră, să fumeze și să se zbânțâie...

Grinzile plafonului spuseseră nu. Atunci încercă să numere stinghiile oblonului. Vine, nu vine, vine, nu vine... Și stinghiile oblonului erau în număr cu soț.

Se ridică în capul oaselor, pe marginea patului. Afară, un greier țârâia ca înnebunit în zăduful câmpiei.

În momentul acela vocea stridentă a lui Maiacà ajunse la el ca o descărcare electrică.

– Vine! Mașina roșie-i la cotitură!

Auzi și alte glasuri, îl strigau cu insistență. Își luă, pantofii, fără să-i lege, și

ieşi în drum năucit, zăpăcit de lumina puternică. Văzu o maşină roşie, departe, S 138-ul lui care înainta foarte încet pe asfaltul deteriorat.

Începu să alerge. Milena, fetiţo, peştera, muşchiul pădurii mele. Alerga, şi alte imagini, alte cuvinte îi apăreau, în gâfâiala aceea, pe buze. Din cauza soarelui, a reflexelor lui pe cromul şi pe geamurile maşinii, cu toată lumina aceea intensă nu reuşea să distingă interiorul.

Maşina frână ca să nu-l calce. Cu privirea rătăcită, Arno se aplecă spre geamul portierei. Nu era Milena.

Era Politicianul.

Se opriseră în mijlocul drumului, la o sută de metri de case. Politicianul îşi trecea batista pe frunte şi în jurul gâtului, cu un gest obosit, răsuflând greu.

– Unde dracu ţi-ai găsit să te ascunzi! înjură. Două ore am făcut de la autostradă până aici...

– Dar ea, vru să ştie Arno. Unde-i ea?

– Plecată.

– Unde?

– Cine ştie! O fi ea o tipă bine, nu zic nu, dar la capitolul înfumurare n-o întrece nimeni. A venit la mine la birou, ieri, şi fără să spună nimic mi-a aruncat pe masă cheile locuinţei tale.

Arno îşi trecu dosul palmei peste buze.

– Şi apoi? O fi zis totuşi ceva.

Carlo Gavina, Politicianul, îşi ştergea mai departe gâtul cu batista. Se uită în direcţia caselor, mijindu-şi ochii, îşi descheie cămaşa.

– Isuse, exclamă, nu-i un loc urât, însă-i o căldură infernală.

– Niciodată ca la Roma.

– De acord, băiete, niciodată ca la Roma. Asta e paradisul, eşti mulţumit?

Arno sări ca împins de un arc:

– Nerodule! Părerea ta nu mă interesează. Vreau să ştiu ce a spus Milena.

Politicianul pufni.

– Uf! Dacă chiar vrei să ştii, a zis că ăsta-i un closet, că n-ar veni aici nici moartă. Bădăran! Chiar aşa a spus, că eşti un bădăran, că n-are nici un chef să-şi petreacă zilele de concediu în mijlocul unei bande de tembeli. Iar acum du-mă de aici, soarele ăsta te ameţeşte.

– Ajunge, îi porunci Arno.

Şi se aşeză la volan. Politicianul înconjură maşina, deschise portiera şi se aşeză la dreapta lui. Parcurseră cei o sută de metri cu încetineala pasului omenesc. Pe porţiunea aceea, drumul era numai crăpături şi gropi, cu smocuri de iarbă uscată înalte de o jumătate de metru.

În faţa curţii fraţilor Mascherpa, pe marginea şanţului, stăteau aliniaţi Caro şi Maiacà, Pekar, Radioul şi Paracliserul. Pe partea cealaltă a drumului, în

dreapta, erau Remigio și Maria, Mareșalul, Ermido și Filomena. Păreau două șiruri de soldați, un fel de gardă de onoare la trecerea automobilului prezidențial. Dar când mașina ajunse la câțiva metri, lăsară cu toții ochii în jos, cineva își întoarse capul încet, într-un gest de resemnare.

Arno conduse vehiculul în curtea lui Remigio. Coborî, se împiedică în șireturile nelegate, alergă să deschidă ușa.

– Intră, zise și vocea îi tremura. Mă duc să-ți aduc o găleată cu apă.

Mai târziu, Politicianul mâncă ceva. Bău și se strâmbă și el, uitându-se curios în jur, iar din când în când ieșea în prag, arunca o privire în curte și peste grădini, apoi se întorcea bombănind. Împinse deoparte slănina, ouăle și salamul. Mâncă doar o bucată de pâine cu trei ridichi înmuiate în ulei.

Remigio intră cu valiza și cu cărțile.

– Pe astea unde le pun?

Arno îi arătă camera de alături.

Apoi bătrânul se întoarse în curte, cu capul plecat. Arno, privind prin grilajul ferestrei, întrezări figura lui slabă în mijlocul grupului care zăbovea la umbra dudului, în spatele căsuței Mareșalului. Remigio clătina din cap și scuipa întruna. Și își trăgea bretelele, le plesnea aproape cu mânie.

– Ți-a sucit mințile, zicea Politicianul. Ce-ți umbla prin cap?

Arno își așeză coatele pe masă, își sprijini bărbia în mâini.

– Nimic. Ticăloasa aia mi-a promis că o să vină. Pentru câteva săptămâni, bineînțeles. Eu sunt cel care a greșit. M-am gândit: dacă reușesc s-o rețin aici câteva zile, o fac să prindă gust de viața asta și o conving. Aș fi îmbătat-o de aer și de soare, iar noaptea aș fi ținut-o trează cu orice chip, să asculte cântecul greierilor și chemările de dragoste ale broscoilor. Milenei îi plac toate astea, îi plac la nebunie.

– Greșești. Frumoasei tale îi plac lucrurile asteqi numai în cărți.

Arno nu-și putu reține o strâmbătură.

– Poate că tu ai dreptate, zise. Eu sunt cel ce-a greșit, am tachinat-o și am plictisit-o fiindcă începuse să mă ia peste picior. Oricum, cu Roma am terminat. Și apoi, sunt sigur că mai devreme sau mai târziu Milena se va întoarce.

– Termină, spuse Politicianul încrețindu-și fruntea. Mă dezguști. Imbecilule! Peste câteva luni bastionul ăsta al tău va fi spulberat, există deja un proiect acceptat pentru zona asta: o autostradă cu șase benzi de circulație și un splendid pod peste Pad.

Deschise geanta neagră, de plastic, scoase o hartă și, cu creionul, făcu un semn mare, violent ca o plesnitură de bici.

– Aici, pe aici va trece, să zicem la o jumătate de kilometru sau chiar mai puțin.

Arno se făcu vânăt la față.

– Pe naiba! Nu va trece nimeni pe aici. Primul care se prezintă va fi făcut una cu pământul.

Politicianul începu să râdă.

– Ți-am spus că vor trece pe aici, lucrarea o să fie gata peste cel mult un an. Oricum, nu asta-i problema. Oamenii aceia, de afară, sunt trecuți cu toții de șaizeci de ani. Peste cinci sau zece ani, când nu vor mai avea putere nici măcar să-și ducă mâncarea la gură, locul ăsta o să ajungă un spital. Iar tu ce-o să faci aici? Pe infirmierul? Și când vor muri toți, rămâi singur ca un câine, Robinson Crusoe, omul care încetul cu încetul se întoarce la stadiul de maimuță. Ți-am spus, în capul tău e ceva care nu merge bine.

Ochii lui Arno primiră o sclipire de viperă. Alergă la fereastră și, cu vocea sugrumată, strigă:

– Oameni buni, veniți aici! Aduceți de băut și de mâncat, fac cinste, am aici un prieten, un orășean, cărei încă n-a învățat cum să trăiască.

Politicianul se ridică de pe scaun. Acum nu mai râdea, se uita încruntat pe fereastră, era indispus și neliniștit.

– Ce te apucă? încercă să spună.

– Nimic. Acum ceata asta de tembeli o să te distreze câteva ore. Să vezi ce muzică! Un spital, ai spus. Poate. Dar înainte ca oamenii ăștia să moară, voi toți, cei de acolo, aveți timp să crăpați de zece ori.

Intră Ermido eu o pereche de cârnați, veni Pekar cu chitara lui dezacordată, Maiacà apăru cu o pâine uriașă, Remigio și Mareșalul cu trei sticle și o damigeană. Veni și Francesco, sprijinit de Paracliser, ținea sub braț ceva lunguieț, înfășurat într-un ștergar portocaliu. Se ghemui pe piatra căminului, chiar în fața Politicianului, și rotindu-și ochii ca și cum ar bâjbâi în căutarea, unui negăsibil punct de sprijin, întrebă:

– Ăsta-i funcționar de stat?

Carlo Gavina făcu un gest de nemulțumire.

– Cu tine are treabă, zise Arno. Apoi, întors spre Francesco: Da, e un funcționar de stat. Un prieten sindicalist...

Francesco lovi cu putere podeaua cu bastonul. Un hârâit, o prelungă sforțare a gâtlejului.

– Dacă-i funcționar de stat, nu-i prieten, iar dacă e prieten, un prieten adevărat, atunci nu e funcționar de stat. Oricum, îi spun de lumină. De ce ne-a fuțat statul lumina? Aici nu vine nimeni cu medicamente, iar drumurile se duc de râpă.

Politicianul se simțea ca pe spini. Urmară câteva clipe de tăcere stânjenitoare. Atunci Pekar zdrăngăni din chitară și, pe melodia vechiului cântec Lugano bella, improviză o strofă:

Adio, dragi prieteni,

de-acuma ne-ați trădat,
v-ați dat cu burjuii,
cu popii v-ați dat.

Maiacà se repezi ca un vultur și completă strofa:

Dar într-o zi drapelul
din nou se va-nălța.

Grupul bărbaților o îngâna, repetând în cor.

Carlo Gavina, zis Politicianul, reîncepu să transpire. Paracliserul veni lângă masă, desfăcu pachetul și începu să ascută cuțitele. Remigio scoase dopul damigenei.

– Dar Papa? întrebă Paracliserul. E adevărat că are de gând să îngăduie și femeilor să se preoțească?

Carlo Gavina își aprinse o țigară. Se uita la salamul uriaș cu coaja trandafirie, strâns într-o plasă din sfoară afumată, și se întreba ce naiba o fi.

– La oraș îi spun șuncă, zise Arno cu ironie, ca și cum i-ar fi citit gândul. Îți plac ouăle cu șuncă, nu-i așa? E mâncarea ta preferată. Dar aici n-ai gusta așa ceva nici mort. Desigur! Nu-i făcută după normele legale. Iar oul? Ai bea un ou nesterilizat? Nu, nu l-ai bea, ți-e scârbă să pui gura pe coaja peste care a trecut fundul găinii. Și ți-e scârbă și de vinul călcat cu picioarele, și de pâinea frământată cu mâinile, și de roșiile îngrășate cu rahatul nostru...

– Lasă-mă în pace, încercă să se apere Politicianul. Nu mi-e foame și nu mi-e sete, nu vreau nimic.

– Aduceți-i o cutioară, urlă Arno. Asta mănâncă numai lucruri sigilate.

Erau numai două sau trei pahare, care treceau din mână în mână. Oamenii beau pe rând, dintr-o răsuflare, dar fără lăcomie. În gesturile lor bruște era mai degrabă o notă de demnitate ofensată, o dorință instinctivă de a provoca.

Pekar începu iarăși să zdrăngănească la chitară și improviză o altă strofă:

Amicii, trădătorii,
ne-au abandonat,
că și agricultorii
s-au industrializat.

De data asta se repezi Paracliserul să completeze strofa:

Dar într-o zi drapelul
din nou se va-nălța.

Prin fereastra larg deschisă intră un bondar și se așeză pe brațul Politicianului, care încercă, scârbit, să-l alunge. Arno râdea, pilit, excitat, însă cu o cută amară în colțul gurii. Celălalt era palid, gata să se prăbușească. Totuși, Arno nu se putu abține. Îi venise în minte o poezie a lui Quasimodo și stâlci rapid versurile, ca să le adapteze la situație: „Oamenii ăștia vor avea o sută de ani când craniul tău se va îngălbeni sub ploaie.”

Carlo Gravina se scărpină între picioare.

Îl conduse cu S 138-ul său. Ar fi fost mai sigur să-l fi dus la gara din Milano, dar ca să economisească timp și benzină preferă să-l ducă la Piacenza.

– E același lucru, o să găsești loc, îl asigură.

Tot drumul aproape că nu schimbară o vorbă.

Piața gării era ticsită de autocamioane și de mașini agricole de dimensiunea unui mastodont. În lumina asfințitului, o mulțime nedefinibilă se mișca febril, oameni îmbrăcați în salopete de culori dintre cele mai țipătoare intrau și ieșeau din cele două cafenele aflate de-o parte și de cealaltă a pieței, în spatele unor silozuri foarte înalte și a unor depozite ciclopice pentru mărfurile agricole produse în zonă.

Mai era o oră bună până la sosirea rapidului de Roma. Arno și Politicianul intrară în bar.

Se așezară la masa din colț. Carlo Gavina căută prin geanta lui neagră, din plastic.

– Cred că ți-am dat tot, zise. Cecul de lichidare, chitanța de anulare a contractului de închiriere a locuinței, certificatul de schimbare a domiciliului din Roma în... în Zona R 215. Îți poți ridica mica alocație socială o dată la două luni de la oficiul poștal al cantonului R 217. Îți ajunge un act de identitate și...

Scotoci în geantă.

– Era să uit asta, zise. Decizia de transcriere. Trebuie s-o semnezi în josul paginii și s-o prezinți funcționarului responsabil cu plățile. Altceva nimic.

Arno îi mulțumi. Apoi încercă să se scuze.

– Poate că am exagerat, spuse. Dar așa sunt prietenii mei, făcuți numai din instinct, și vorbesc fără ocolișuri...

– Da, sunt numai instinct, fără un dram de minte.

– Poate că le lipsește doar informația.

– Nu, sunt încăpățânați, iar tu ești ca ei. Sunteți în afara realității, în afara istoriei și alergați după himerele unui timp revolut. Ar trebui să vi se scoată ochii...

– Pleosc!

– Da, ar trebui să li se scoată ochii celor care nu pot privi decât în trecut. E un proverb citat și de Stalin în repetate rânduri.

Arno strâmbă din nas, apoi începu să râdă cu poftă. La rândul său cită din

Lenin, celălalt cită din Marx, iar Arno îl aduse în replică pe Gramsci. Atunci Politicianul îl cită pe Berlinguer, dar i se răspunse cu un aforism al lui Mao.

Continuară așa o bună bucată de vreme, înghițind paharele de whisky unul după altul. Apoi Politicianul se uită la ceas cu o oarecare neliniște și zise:

– Mă duc. Ai o cultură solidă, însă din politică nu înțelegi nimic.

– Tu ești Politicianul, nu eu. Tu ești acela care trebuie să-mi explice de ce a devenit Italia o latrină. Suntem haznaua Europei, depozitul de gunoaie al unei jumătăți de continent. Tu trebuie să-mi explici ce vrea guvernul ăsta de căcăcioși...

– Să dea de mâncare la toți.

– Biftecuri din metan și legume tratate cu difenil, oameni care înnebunesc în zgârie-nori sau care mor de inaniție în sate evacuate.

– Atunci construiește-ți o mașină de călătorit în timp și întoarce-te în epoca fericită când se mânca o dată pe lună carne.

Noroc că sosi trenul. Avea doar o jumătate de minut oprire.

– Ciao! zise Politicianul. Când mai ai drum pe la Roma, caută-mă.

El îi strânse mâna și consimți, dând din cap. Apoi rapidul se puse în mișcare, imaginea lui Carlo Gavina care își flutura brațul dispăru în câteva secunde.

Arno înțelese că nu-l va mai vedea niciodată.

Intră din nou în bar. Măsuța din colț nu era ocupată, cele două pahare goale și scrumiera umplută de mucuri de țigară erau tot acolo.

Fără să-și dea seama, mai comandă un whisky. Un omuleț mic de tot, aproape un pitic, se învârtea printre mese cu un aer dubios. Iarbă, zicea cu o voce foarte scăzută, aproape o șoaptă, iarbă de prima calitate. Din salopeta lui în carouri galbene și violete ieșeau două mânuțe durdulii, ca de copil.

Arno întoarse capul în altă parte. Și în momentul acela o văzu pe blondă apărând în pragul localului. Era înaltă, bine modelată în rochia de un verde strălucitor, mulată pe trup.

Politicianul avea dreptate: prostituția mai exista, sau cel puțin mai rezista în locuri ca acela, frecventate de bărbați singuratici, ori aflați departe de casă și ticăloșiți de monotonia slujbei.

Blonda se uită în jur o clipă, apoi se îndreptă spre tejghea și începu să vorbească în șoaptă cu barmanul. Arno îl văzu pe bărbat oferindu-i o țigară și apoi, atent, apropiindu-i flacăra brichetei. Dar femeia făcu un semn de refuz. Își mai roti o dată, privirea prin local, ca și cum ar fi vrut să-i evalueze pe clienți, unul câte unul. După care, cu țigara neaprinsă între buze, veni spre masa lui.

Își aplecă încet bustul să și-o aprindă. El o invită să se așeze, îi oferi de băut. Ea acceptă o cafea.

Un plan nebunesc începu să prindă contur în mintea lui. Era o revanșă

stupidă și puerilă, dar dacă ar fi dus-o pe femeia asta cu el până la Porticaccio și ar fi reținut-o toată noaptea și măcar ziua următoare... Dacă le-ar fi putut-o arăta tuturor, în casă, în curte și sub umbrar, poate că ăia ar fi încetat să-l mai ia peste picior și să-l compătimească. Milena n-a venit? Ei bine, erau milioane de femei în lume și el își putea aduce acasă câte voia.

– Nu, zise ea. Nu mă mișc de aici. În seara asta e circulație mare și aș pierde o grămadă de clienți. Dacă vrei, am o cameră foarte aproape, la nici o sută de metri...

El încercă să insiste, îi spuse că tariful nu contează, îi plătea oricât. Atunci femeia deveni suspicioasă.

– Ești nebun, spuse cu o voce alterată. Câți kilometri ai zis? Patruzeci, și încă în plin câmp. Nu, frumosule. Gloria nu-i de azi, de ieri, Gloria are în spinare zece ani de meserie și-i o tipă la care nu mai țin gogoșile.

– Dacă te gândești că aș fi un maniac sexual, te înșeli.

– Poate. Dar eu nu-mi risc poșeta și cu atât mai puțin pielea. Ai două mâini înșelătoare, prea nervoase, prea îngrijite, iar fața ta de inocent nu mă convinge.

Se ridică, își trecu mâinile peste șolduri ca să-și netezească cutele rochiei.

– Ciao, mutră de înger. Mersi pentru cafea.

Arno mai rămase în local o jumătate de oră. Își spunea idiot și clătina din cap. Mai fumă două țigări ca să-și susțină al nu știu câtelea pahar.

Apoi, la volanul S 138-ului său, conduse ca un descreierat.

X

Our nada who art in nada, nada by thy name...

E. HEMINGWAY
A Clean, Well Lighted Place

Coptul pâinii intra în obligațiile lui Giovanni Radioul și ale nevesti-si Caro, dar nu pentru că în meseria aceea ar fi fost mai pricepuți decât alții. Atâta doar că singurul cuptor în stare bună, de fapt singurul care mai rămăsese, era cel din curtea fraților Mascherpa.

Un cuptor foarte vechi. Francesco, care a trăit numai la Porticaccio, spunea că și în copilăria lui cuptorul era vechi, cu cărămizile arcadei deja măcinate, cu ușa ruginită și îndoită.

Arno își amintea de unul asemănător, la Pieve Lunga, într-un colț al curții unde își petrecuse prima copilărie. Una din ascunzătorile lui preferate. Dădea fuga sub bolta de cărămizi roșii, care, deși scundă și strâmtă, i se părea o imensă gură căscată. Erau acolo de toate: borcane, bobine, becuri arse, piulițe vechi, baterii descărcate. Un tezaur inestimabil pe care el îl inventaria în fiecare zi cu teama că

o să descopere vreo greșeală sau vreo dispariție nejustificată.

Paracliserul, sub umbrar, apucă sfoara clopotului vechi și o scutură de mai multe ori, însă destul de ușor. Un sunet dulce, melancolic ca talanga unei vaci adormite, se răspândi prin grădini și prin curți. Iar bărbații veniră, unul câte unul, îmbrăcați cu hainele cele mai bune, veniră femeile ținând în mâini traista din pânză sau un șervet mare, colorat. Din cuptor ieșea o aromă pătrunzătoare și grea, un miros plăcut, curat, invitație la bucurie și la oficierea unui rit antic și solemn.

Giovanni, servindu-se de o cârpă mare, scoase capacul. Apoi strecură vătraiul în gura cuptorului, trase pâinile mari și lunguiețe pe care nevastă-sa le așeza cu grijă pe o masă lungă, sprijinită pe trei capre de lemn. Femeile se apropiară. Una câte una, în liniște, se înșirau lângă masă, atingeau ușor pâinile ca să-și caute semnul lor, fiecare și le lua pe ale ei și le punea în traistă.

Paracliserul scutură din nou sfoara clopotului. Arno strivi țigara de cimentul curții și intră și el în cârciumă.

Tapetul verde de pe masa centrală fusese înlocuit cu o față de masă alba. În mijlocul mesei era o cană mare cu vin alb, un clopoțel de argint, o etolă din lână roșie, iar pe margini colăcei.

Bărbați și femei luară loc în liniște. Apoi intră Paracliserul, îmbrăcat în gri. Se apropie de cămin și scoase din geantă un mic crucifix de lemn pe care-l așeză la vedere. Aprinse două capete de lumânare și se întoarse, încet, făcu cei trei pași de care avea nevoie ca să ajungă la mijlocul mesei.

Se ridicară cu toții în picioare. Luigi își puse etola pe umeri și scutură clopoțelul de argint. „În numele Tatălui, al Fiului său și al Sfântului lor Spirit”.

Își făcură în grabă semnul crucii și își reluară locul în liniște.

– Frați creștini din Porticaccio, cătun al Pievei Lunga. Sunt zece ani de când ne întâlnim în fiecare duminică aici, în circiuma noastră, transformată la nevoie în biserică. Eu nu știu să vorbesc și nu cunosc latina, n-am învățat, dar voi toți m-ați vrut de preot, chiar dacă nu sunt preot. V-ați îndreptat spre mine, un biet creștin care nu știe decât să aprindă lumânările, să măture casa parohială și să tragă clopotul. V-ați îndreptat spre mine nu pentru sfaturi, nu pentru cuvinte de încurajare, fiindcă sunteți niște stânci pe care vijeliile vieții n-au putere să lase urme. Iată, eu m-am supus dorinței voastre, la rugămintea voastră am avut grijă să păstrez obiceiurile, am avut grijă să le înnoiesc, așa încât să ne adunăm săptămânal aici, să fim împreună la această întâlnire frățească, să întărim sfântul și trebuinciosul pact al solidarității: unul pentru toți și toți pentru unul.

Maiacă vru să aplaude, însă Mareșalul îi trase scurt un picior în gleznă.

– Știu bine, continuă Luigi, că mulți dintre noi nu sunt credincioși. Am și eu îndoielile mele. Ei bine, fraților, eu zic că dacă Tatăl cel Veșnic există, va trebui să ne ierte pungășiile, greșelile noastre de dezmoșteniți obligați să trăiască așa cum trăim. Iar dacă nu există, totuna-i. Atunci înseamnă că Tatăl cel Veșnic suntem noi, noi cu foamea și cu setea noastră de dreptate, cu speranța noastră în

mântuire, cu voința noastră de a supraviețui în această lume care merge spre pierzanie. Noi suntem deja în iad, fără să fi păcătuit. Noi suntem pe cruce, ca bărbatul ăsta din spatele meu, dar nu vrem să murim, avem destulă putere ca să zidim mii și mii de zile de bucurie și de senină acceptare.

Maiacà primi o altă lovitură de picior și tresări. Luigi înghiți cu greu, apoi își roti ochii jur împrejur și la urmă își fixă privirea într-un punct oarecare al peretelui.

– Voiam să pregătesc un discurs frumos, dar n-am reușit. În orice caz, iată câteva vorbe pentru fratele Arno, care a venit să stea cu noi. Comunitatea noastră crește numeric și ăsta-i semn bun. Fraților, rugați-vă pentru Arno și pentru ca prietena lui să vină după el cât mai repede. Avem nevoie de sânge tânăr, de brațe puternice, avem nevoie de zâmbetul unui copil care să ne lumineze bătrânețea. Să ne rugăm și pentru frații noștri țigani, care cu negoțul lor cinstit ne ușurează mizeria. Să ne rugăm și pentru ceata aceea de nemernici care guvernează Italia, pentru hoții de miniștri din trecut și din prezent, pentru președintele nostru iubit, idealist îmburghezit și ajuns nătăfleață, pentru preoții fanfaroni, pentru sindicaliștii trădători, pentru economiștii neghiobi care au industrializat agricultura, pentru industriașii care au nimicit artizanatul, pentru constructorii de autostrăzi, gata să-și înfigă ghearele de vultur și în colțul ăsta de lume în care rădăcinile noastre sunt adânci și nu pot fi smulse. Să ne rugăm pentru toți, chiar și pentru cel care a inventat renumitul Laser-B, și mai ales să ne rugăm pentru revoluție, pentru cea adevărată, cea care va trebui să ne redea, atunci când va veni, deplina noastră demnitate de oameni.

Se auzi un „amin” șoptit, rostit de toți, aproape cu rușine, sau poate cu o imperceptibilă, subtilă resemnare.

– Și acum mâncați și beți, conchise Luigi luîndu-și etola de pe umeri. Beți din cana frăției.

– Ai fost grozav! zise Arno după ce plecară toți. Vorbești bine și mergi direct la țintă, i-ai lăsat pe toți cu gura căscată.

Paracliserul se amuză.

– Am două-trei cărți preoțești, spuse, și îmi petrec serile citind în ele...

– Cărțile n-au nici un amestec aici, observă Arno. Oamenii te ascultă pentru că vorbești bine, ai acest dar de la natură.

Luigi se amuză iar. Stinse cele două lumânări și luă crucifixul.

– Mă ascultă pentru că nu dau sfaturi nimănui. Și, de altfel, oare cum aș putea? Eu sunt cel mai tânăr aici, am cincizeci și nouă de ani...

– Acum cel mai tânăr sunt eu, observă Arno.

Paracliserul schiță un surâs ușor și aprobă din cap. Ceea ce voia să spună era altceva, iar pe acest altceva îl dădu la iveală printr-o întrebare retorică:

– Știi de ce vin cu toții? Fiindcă aici nu se spun rugăciuni, ci blesteme.

Arno rămase perplex.

– Îți explic imediat, continuă Luigi împăturind etola. Blestemăm toată săptămâna, vara și iarna, seara și dimineața, aici și peste tot, în case, în grădini și prin curți, dar mai ales aici, pentru că aici ne vedem mai des și stăm împreună, în special iarna, ca să economisim lemnele și lumânările. Aici vorbim, discutăm și spunem măscări. Pereții ăștia le-au auzit pe toate. Înțelegi, noi avem câte ceva cu toată lumea și atunci ies blestemele în lanț. E destul să înceapă unul, în sfârșit, ajunge o scânteie, o înjurătură oarecare la adresa maimuțoilor care la Roma stau închiși în sala cu butoane, că imediat urmează sfârșitul lumii, un șir de porcării, o serie de cancere, apoplexii, tromboze și paralizii galopante. Peste o lună ai să înjuri și tu, fii liniștit. Lipsește lumina? Dea cancerul în gâtul celor care au luat-o! Și așa mai departe, un cancer pentru cei ce au distrus Pieve Lunga, o dambla pentru cei ce neglijează întreținerea drumurilor, un alt cancer pentru cel care ne-a făcut bucuria să ne lase un oficiu poştal și o farmacie la optsprezece kilometri depărtare, acolo, la cantonul de pe autostradă. Înțelegi ce spun? Duminica dimineața venim aici... cum să zic? Încercăm să mai dregem câte ceva, ne prefacem că suntem buni creștini gata să se roage pentru toți, mai ales pentru cei care ne obligă să ducem viața asta de dezmoșteniți fără speranță. Dar în cuvintele noastre nu-i iubire, din inimă ni se revarsă o ură băloasă și nestăvilită. Până și predica mea de azi a fost doar un blestem...

– Mie mi-a plăcut foarte mult, încercă să obiecteze Arno.

– Poate. Dar dacă ți-a plăcut e pentru că nu vorbesc ca un preot. Am vorbit ca un om sătul până-n gât, sunt și eu o fiară cumplită, ca toți ceilalți. Nu mă interesează decât să țin unit grupul, mica noastră comunitate. N-o pot face sub semnul fraternității universale, ci sub semnul urii. Frați suntem noi, restul lumii sunt o armată nesfârșită de păduchi care trebuie striviți.

Luigi își băgă crucifixul în buzunarul din dreapta, etola și clopoțelul în cel din stânga.

– Mă duc să mănânc, zise. Mă duc la Francesco, la mătușă-mea Ersilia, amândoi sunt cam înaintați în vârstă. Eu le fac treburile mai grele și, în schimb, bătrâna îmi gătește și îmi spală rufele.

Arno îl însoți o bucată de drum. Spuse:

– Hai să mergem la pescuit, spre seară.

– Ei, nu. Azi e duminică și cârciuma-i pe primul loc. Îi tragem niște jocuri de cărți, Ermido mi-a cerut o revanșă.

Lui Arno îi stătea pe limbă o întrebare. Autostrada, noua arteră destinată degajării circulației, proiectul acela.

Făcuse aluzie la ea Politicianul, în urmă cu câteva zile, o pomenise și Luigi, chiar în dimineața aceea, în predică.

– Nu știu nimic, zise Paracliserul. Nimic precis, încearcă să-l întrebi pe Giovanni Mascherpa. I se spune Radioul pentru că stă tot timpul cu nasul în aparat. Urmărește emisiunile curierului padovan, însă-i tare de urechi, iar bateriile

aparatului său sunt mereu descărcate.

Dormi două ore culcat pe podea, cu capul sprijinit de soclul căminului. Părea că din cărămizile mari și dreptunghiulare ale pardoselii emană răcoare, însă când deschise ochii, zăpăcit, cămașa îi era umedă, iar gâtul, ceafa și tâmplele lac de sudoare.

Alergă la râu, în țârâit de greieri și în zumzetul obsedant al coleopterelor. Sări în luntrea lui Pekar, cea mai ușoară și mai comod de condus, vâsli încet, și într-o clipă trase pe celălalt mal al brațului mort. Obișnuitele păsări acvatice, până atunci nemișcate pe marginea apei, se îndepărtară supărate. Un rățoi uriaș își luă zborul bătând greoi din aripi, își căută refugiu pe lângă meandrele din amonte, dincolo de tufișurile dese de salcâm.

Arno sări pe mal și înfipse harponul în nisip ca să ancoreze mica ambarcațiune. Apoi aranjă undița, cu momeala în cârlig, și se dezbrăcă.

Liniște. Aer apăsător și nemișcat. Zăpușeală.

Apoi, în depărtare, cucul își reluă cântecul, o broască se scufundă de pe un trunchi retezat, făcând apa să plescăie, un șarpe mic se târî unduitor pe lângă coș, dar dispăru rapid în desiș.

Se gândi la Milena. La șerpi și la șoareci, la toate animalele lipsite de apărare și agresive, ca Milena. Îi veni în minte un cântec din anii cincizeci, ascultat într-un spectacol al reluărilor, și în timp ce se tăvălea pe mal, scufundat pe jumătate în apă, iată că fără să-și dea seama îl cânta. *Lumea e un paradis de minciuni, ale tale, ale mele...*

Gâsca, își zise. Gâscă, netrebnică, are dreptate Politicianul, anumite lucruri îți plac numai în cărți. Iar acum cine știe unde ești, și cu cine, fumând cine știe ce.

Vârful undiței se îndoi brusc. Clopoțelul chema cu insistență, dar Arno nu se mișcă.

– Pești nenorociți! strigă, bălăcindu-se mai departe. Lua-v-ar naiba pe toți.

Nu avea chef de pescuit, era amețit de căldură, de aer și de soare, și o stranie somnolență îi cuprindea capul, pleoapele îi erau ca două cataplasme fierbinți și nisipoase, simțea slăbiciune și durere prin tot corpul. Continuă să se răsucească prin apă, se târî câțiva metri mai în larg, unde apa era mai proaspătă și îl trecu un fior. Atunci făcu o serie de mișcări de bras, întâi în sus, apoi în jos.

Când ajunse la mal, soarele cobora dincolo de crângul de plopi. Vârful undiței ba se îndoia, ba se înțepenea într-o nemișcată indiferență. Arno recuperă firul și prada. Era un lipan de mărime mijlocie, epuizat de lunga sa captivitate, o agonie care ținuse aproape o oră. Mai sări o dată, pentru ultima oară, când ajunsese pe nisip, apoi rămase nemișcat, căscând gura din când în când, în ultimele lui zvâcniri.

Arno își spuse lui însuși cretin. Nu era deloc nevoie să chinuie în felul acela o vietate. Atingea peștele, îl pipăia pe burtă, fără să se gândească la nimic. După

care îi trecu încet un deget peste solzi, de la coadă la branhii.

Mort. Ce frumoase erau anumite postulate filozofice care acum, pe neașteptate, ieșeau la suprafață ca niște bășici umflate. Brusc, în capul lui apăru un vârtej de imagini și de cuvinte perimate, fără conținut. Ecologia. Pauperizarea progresivă a planetei. Stațiunile orbitale, sondele trimise spre Jupiter, expediția de pe Marte. Cu șapte miliarde de nenorociți în luptă pentru supraviețuire. Sau pentru o viață mai bună.

Iar el în mijlocul acelei tăceri, cu sentimentul neliniștitor al neputinței absolute. Peștele era mort, soarele cobora indiferent, apa curgea ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Atunci Arno luă o piatră, o cântări în palmă, apoi o aruncă la câțiva metri mai încolo. Lumea e altfel acum, gândi, eu am schimbat-o. Smulse o rădăcină neagră care ieșea din nisip, o fărâmiță cu mânie și aruncă bucățile în apă. Iar e altfel, își zise.

La urmă începu să râdă. În lumina apusului, Heraclit și Parmenide își făceau cu ochiul.

– Iar l-am aranjat, zicea Paracliserul. A vrut să dubleze miza, eram patru la egalitate, însă în ultimul tur a făcut numai cincizeci și nouă de puncte.

– Despre ce vorbești? întrebă Arno și agăță peștele într-un cârlig al umbrarului.

– Ermido, făcu Paracliserul, voia să-și ia revanșa la cărți și a rămas cu buzele umflate.

Era animație mare în curtea fraților Mascherpa. Arno bău două pahare, apoi îl abandonă pe Paracliser și se retrase cu Giovanni.

– Ia spune, îi zise. Ce-i povestea asta cu autostrada?

Celălalt ridică din umeri și făcu o mutră caraghioasă, ca și cum l-ar fi gâdilat cineva.

– Știu că ai auzit la radio, se precipită Arno. Ce-au spus?

– Minciuni. Poate amicul tău de la sindicat o fi având dreptate, vorbea și el de asta, nu? Dar după mine sunt minciuni.

Arno îl apucă de cămașă.

– Radioule, zise scrâșnind din dinți. Spune-mi ce-au zis la radio.

– De unde să știu eu? explică Giovani. O grămadă de vorbe fără cap și fără coadă. Se spune că ar trebui să treacă pe aici, se vorbește de un pod peste râu, de stații de serviciu și așa mai departe...

– Dar tu înțelegi ce înseamnă asta?

Giovanni ridică iar din umeri.

– Ascultă, bătrâne. Eu sunt obosit, sunt aproape beat, capul mi-e tulbure. Autostrada. Mă doare-n cot de autostradă! N-o să mi-o treacă ăia peste burtă.

– Peste a ta, poate că nu. Dar peste a mea, da.

Trase un șut într-o cutie de conserve, proiectând-o în plasa gardului care înconjura curtea. Apoi, furios, trecu drumul și se închise în casă, după ce mai întâi trânti ușa cu mânie.

Dădu drumul magnetofonului și-l fixă în așa fel încât să poată asculta într-una aceeași bucată: concertul pentru pian și orchestră de Grieg.

Se întinse pe patul de campanie.

Aparatul rămase în funcțiune toată noaptea, până când bateriile se consumară.

XI

Fue la noche de Santiago
y casi por compromiso.

F. GARCIA LORCA

Iulie se ducea, repede, în ciuda căldurii și a plictiselii după-amiezelor exagerat de lungi.

Deasupra fântânii, Arno așezase o instalație rudimentară dar complicată, ceva foarte straniu, situat între roată și scripete. O sârmă subțire trecea peste roată, iar pe sârmă, la distanță de treizeci de centimetri unul de altul, un șir de borcane. Scripetele era acționat de o manivelă. Era de ajuns s-o învârți ușor, că borcanele ieșeau din puț pline cu apă și, picurând, urcau până în vârful dispozitivului, unde, prin răsturnare, își goleau conținutul într-un jgheab, după care coborau din nou în fântână. Jgheabul era înclinat, așa că apa curgea în butoiul așezat la doi-trei metri mai încolo.

– Frumos, zise Paracliserul și răsuci cepul, încercând cu dosul mâinii apa care ieșea prin sită. Ticălosule! Ai vrut duș și ți-a reușit.

Remigio, în schimb, scuipă pe stâlp.

– N-a inventat nimic, comentă cu voce acră. Bunicul meu uda douăzeci de prăjini de grădină cu măgarul și un lanț cu găleți.

Ermido începu să râdă. Mareșalul își scoase cămașa și pantalonii și vru să încerce la rândul lui dușul. Intră dedesubt, în izmene, și râdea batjocoritor, apoi începu să gâfâie și să tremure, pentru că apa, abia turnată în butoi, era cam rece.

Ieși scuturând din cap, cu pielea înroșită.

– Bună treabă ca să faci pneumonie! zise.

Își luă hainele și plecă înjurând.

– Jumătate de cal putere, spuse Arno. Pun un motoraș de o jumătate de cal putere și trag câtă apă vreau.

Paracliserul îi aminti că la Porticaccio s-a luat curentul cam demultișor. Arno obiectă că era oricând valabilă soluția unui motoraș cu explozie sau a unui mic grup autogen.

– Nu merită, zise Paracliserul. Atâta tărăboi pentru un duș!

– Dar ar fi bun și pentru grădini, pentru animale, pentru curățatul grajdului și al cotețelor...

– Nu merită, repetă Paracliserul. Noi ne simțim bine așa, nu ne trebuie mașinării care să ajungă prilej de neînțelegeri.

– Ce spui!

– Spun că ești un eretic. Și am zis că ne simțim bine așa. Nu că am vrea neapărat să trăim după moda veche, însă din moment ce ne-au luat totul, vrem să dovedim un lucru....

– Și anume?

– Că putem trăi și așa.

Era o vizibilă contradicție în tot ceea ce spunea Paracliserul. Duminica, în acea parodie de slujbă religioasă pe care și-o pregătea cu scrupulul și meticulozitatea unui paranoic, Luigi perora împotriva guvernului, împotriva autorităților care privaseră satul Porticaccio de curent electric, împotriva drumurilor părăginite și a tuturor lipsurilor. Apoi însă, aluneca în considerații agasante, cuvinte în spatele cărora se ascundea, poate, acordul tacit pentru toate neplăcerile.

– Ești un tâmpit, îi spuse într-o seară în pădure, pe când adunau vreascuri. Ai studiat, știi latină și greacă, dar vor trece ani și ani până să ajungi să-i înțelegi pe cei din Porticaccio.

– Ba nu, mai degrabă tu nu înțelegi mașinile. Ești convins că orice invenție a omului vine de la diavol, prin urmare mașinile trebuie surghiunite, cel puțin aici, la Porticaccio. Pentru mine, în schimb, mașinile nu sunt nici bune, nici rele, totul depinde de folosința pe care le-o dăm...

– Prostii! Dacă cineva are un ceas, nu poate să nu se uite la el, să vadă cât e ceasul, și astfel e aranjat, devine sclavul timpului. Despre ce folosință bună sau rea vorbești? Mașinile-s mașini, sunt negarea omului.

Se așezară pe legăturile de vreascuri, prinși într-o dispută fără cap și fără coadă.

– Un socialism adevărat ar rezolva totul, zicea Arno.

– Socialismul e aici, la Porticaccio, răspundea Luigi. L-am înfăptuit grație lipsei mașinilor. Nu vorbesc de uneltele și instrumentele pe care omul și le face cu propriile lui mâini, obiecte pe care le cunoaște și nu-i vor fi niciodată străine. Vorbesc de mașini, înțelegi? De toate mecanismele acelea ce nu pot fi înțelese și care fac din om un înfrânt, pradă rușinii și neputinței.

– Nu zău! exclamă Arno. De te-ar auzi prietenul meu, Politicianul... Unde ai învățat tu să vorbești așa?

– Mai citesc și eu câte ceva, ici-colo, când am chef.

Paracliserul își umplu pipa cu tutun.

– Vezi? Am venit după lemne. Iar lemnele astea nu sunt nici ale mele, nici ale tale, sunt ale obștii. Cârciuma e a tuturor, ne adunăm acolo cu toții ca să cruțăm lemnele și lumânările și bem vinul care-i al nostru, nimic altceva decât strugurii pe care i-am luat de pe deal, la vremea culesului. Avem în comun o vacă și doi viței, putineiul în care facem unt, calul, carele și uneltele mai mari...

– Dar de grădina de zarzavat și de păsările de curte se ocupă fiecare, pe cont propriu.

– Sigur că da. Asta mi se pare absolut normal, fiindcă puțin egoism nu strică.

Apoi își luară legăturile în spate și plecară. În curtea fraților Mascherpa, Pekar descărca un car cu fân adunat de pe lângă gropi, sau poate furat din marginea nesfârșitei întinderi de lucernă care ajungea până sub povârnișurile colinelor îndepărtate. Maria și Remigio erau sub șopron. Aranjau în borcane ceapa și ardeii care urmau să fie puși la murat. Maiacà era în grădină, Ermido și Mareșalul frigeau pe jar știuleți de porumb.

Arno se așeză sub umbrar, obosit, dar cu o senzație plăcută în tot corpul, cu mușchii străbătuți de o văpaie dionisiacă, de bună dispoziție fizică.

Vedea, de partea cealaltă a străzii, fundul plin și musculos al lui Maiacà, aplecată să plivească buruienile din grădină. Și deodată, dorința de-a avea o femeie, la început vagă și nelămurită, apoi foarte intensă, îl cuprinse tainic.

Maiacà, poreclită așa pentru că nu stătea niciodată acasă[1], mereu o găseai cu alții la bârfe, era văduvă, încă în putere și plină de temperament. Dar avea șaizeci și patru de ani.

„Mi-ar putea fi bunică”, zise în sinea lui, clătinând din cap. „Dumnezeule, sunt pe cale să degenerez!”

Tribul lui Milenko sosi în ziua următoare, pe la două după-amiază. Intrară în curtea fraților Mascherpa și își aranjară căruțele la umbră, pe cât era posibil, în spatele șurii. Budo și fiul lui Rodolfo deshămară caii, pe când Mate, fiul lui Milenko, umplea adăpătoarea.

Între timp, Milenko urcase pe scăunel, în mijlocul curții. Își duse la gură un corn din metal strălucitor și scoase de trei ori un sunet foarte puternic. Apoi își începu obișnuitul discurs de vânzător în piață.

– Veniți, oameni buni! Milenko e aici ca să vă mulțumească pe toți. Avem ață, nasturi, piepteni și foarfeci, lame și săpun de ras minunat. Avem panglici și stofe, unelte de câmp, pantofi și papuci, cizme, veselă. Avem sare și tutun, cuie, luminări, calendare și fel de fel de conserve. Numai marfă aleasă, de cea mai bună calitate...

Era un discurs pe care-l știa pe dinafară, repetat de cine știe câte ori, dar vocea nu-i era niciodată obosită sau monotonă, dimpotrivă, suna plin, cu vigoarea

---

[1] Maiacà, prescurtare de la *mai a casa*, niciodată acasă. (N. trad.).

și elanul improvizației.

– Veniți, oameni buni! Cine are artrită sau reumatism, să poftească la ultima căruță. Soră-mea, Rama, e cea mai bună cunoscătoare de ierburi din toată Valea Padului...

Continuă așa un bun sfert de oră. Apoi coborî de pe scăunel și, transpirat, alergă la adăpătoare, trase de câteva ori la pompă și își băgă capul sub jet.

Rudolf, vikingul, ieși din căruță cu capra în spate.

Era deja spintecată. Trecu o frânghie prin două cârlige înfipte într-un stâlp și în cinci minute jupui animalul.

– Rama! strigă. Adu iarba.

Femeia veni ținând în mâini un vas mare din lemn, plin cu plante aromate. Rudolf îndopă gura caprei cu usturoi și rozmarin, aruncă sare și piper în despicătura adâncă a burții, salvie, măghiran, semințe de mărar. Apoi, cu o custură subțire și ascuțită, străpunse coastele și spatele, vârî în carne sare și condimente, iar cu o pensulă mare unse cu ulei botul, labele, tot corpul animalului.

Cineva îl ajută să înfigă capra într-o frigare lungă de fier.

– Și acum, porunci Rudolf, faceți foc, ca să se prăjească bine trebuie să stea șase ore deasupra lui.

Arno ședea la umbră, sub bolta de viță. Mânca fără chef o roșie, tăind-o cu cuțitul cu lamă retezată pe care i-l dăruise Remigio.

– Nu-i înțeleg pe oamenii ăștia, îi spuse Paracliserurului. Ce vor de fapt? Da, ce-i cu dorința asta a lor de a petrece împreună cu noi?

– Un fel de asociere. Avem nevoie unii de alții.

– Dar tu îi cunoști? Vreau să spun, îi cunoști bine?

Luigi goli paharul și își șterse gura cu dosul palmei.

– Aș spune că da. Ăsta-i un negoț care se face de doisprezece ani.

Arno se scărpină pe gât. Față de țigani nutrise întotdeauna un sentiment de suspiciune, de neîncredere înnăscută, dar și, dacă se gândea bine, unul de invidie și un inexplicabil complex de inferioritate. O amintire i se tot răsucea în profunzimea memoriei: femei zdrențăroase cu copii murdari legați în spate, cerșetoria, asediul insistent la ieșirea din biserică, blestemele cu care reușeau să-ți smulgă ceva mărunțiș... Poate că nici nu erau amintirile sale, poate că erau imagini indirecte, ecoul lecturilor din articole și reportaje superficiale. Mai erau apoi deosebirile de comportament, cerșetoarele desculțe și bogații traficanți de bijuterii. Lorca, își zise. Nu, Lorca era un poet care-i admira pe țigani, el le cânta sângele și strigătele, cuțitele, orgoliul, surda și încăpățânata răzvrătire împotriva controalelor Gărzii Civile. Lorca urmărea himere ale purității, un ideal estetic, țiganii erau un simbol, simbolul a ceea ce i-ar fi vrut el și a ceea ce ar fi vrut să fie el însuși.

Luigi îi arătă șirul de căruțe, la umbra șurii.

– Bunicii lor umblau călare, zise, lucrau fierul și trăiau dintr-o mie de mici afaceri. Părinții lor, în schimb, erau niște tipi corupți, călătoreau cu mașinile și furau, făceau speculă, femeile și copiii umblau după manghel, adică se milogeau din casă în casă pentru niște mărunțiș. Ăștia pe care-i vezi s-au întors la obiceiul străvechi, au revenit la cai pentru că drumurile astea și lipsa benzinei nu le permit să facă altfel. Acum lumea s-a schimbat. Hoți suntem noi, fără să vrem, iar ei trăiesc făcând comerț cinstit. Statul nu-i mai persecută, viața lor nomadă e azi un binefăcător serviciu social.

– De acord, admise Arno. Dar cine-s ei?

Alene, Paracliserul arătă din nou șirul de căruțe.

– În prima stă Milenko cu nevastă-sa Josipa și cu copiii lor, Mate și Marika. Sunt de neam *rom*, din părțile slavilor, vorbesc un grai foarte greu de înțeles.

– Tu îl înțelegi?

– Puțin. A doua căruță e a lui Costante, un *sinto* piemontez. Pe nevastă-sa o cheamă Constantina, dar cine îi știe oare numele adevărat? Toți țiganii au două nume, ca și noi de altfel. Pe negricioasa aia care pare o africană o cheamă Bali. Bali înseamnă scroafă, însă nu trebuie să te miri, țiganii glumesc destul pe seama numelor, pe unul îl cheamă Strugure, altul ține să-și spună Cur sau Dovleac sau Crin. În a treia căruță stă Rudolf, capul familiei, uriașul acela blond care cântă la vioară. El și soția lui, Elisa, sunt *gàchkane*.

– Ce sunt?

– Țigani din părțile nemțești.

Arno se strâmbă.

– O adunătură, zise. Slavi, piemontezi, nemți...

– N-am terminat, urmă Paracliserul. A patra e căruța unde-i îngrămădită cea mai mare parte a mărfurilor. O conduce Budo. Budo nu e țigan, e unul ca noi, un *gagio*, un saltimbanc care acum cincisprezece ani lucra la circ. Umblă cu țiganii și e foarte mulțumit...

– Dar bruneta aceea, zise Arno cu o prefăcută indiferență, arătând cu bărbia înspre Rama.

Luigi își mângâie barba rară. Bombăni de câteva ori, surâse și pufni pe nări ca și cum i-ar fi intrat o musculiță în nas.

– Lecuitoarea? E sora lui Milenko, ori poate soră vitregă. Dacă vrei un sfat, ferește-te de ea, femeia asta are ceva de viperă, pare mai degrabă un diavol...

– Termină!

– Mă rog. Noi suntem o gașcă de. bătrâni, ar trebui să avem simțurile adormite, dar de fiecare dată când vine asta aici, tulbură tot Porticaccio.

– Stai blând, popă. N-o să mă faci să cred că intri și tu în călduri.

– Neghiobule! strigă Paracliserul, ridicându-se în picioare cu o mână pe șlițul pantalonilor. Am aici două ouă mai mari decât ale tale.

Îl chemă pe Pekar și ceru de băut. Veni Remigio și aduse și el băutură.

Mareşalul părea deja ameţit, îşi legăna capul ca un bou obosit şi pufăia de căldură.

Sosi şi Ermido, ţopăind şi frecându-şi mâinile. Se uită la capra care se rumenea deasupra unei grămezi mari de jeratic şi zise:

– Până ne mai ţin curelele! Astă-seară o facem lată.

Apoi se aşeză lângă Arno şi începu să-i dea ghionţi.

– Ticăloasa! înjura. Aia mă face să crăp.

Şi, cu ochi tulburi, o fixa pe Rama, care ungea capra înfiptă în frigare.

Elisa şi Josipa veniră cu două ibrice pline cu cafea. Maiacà voia să danseze, se agăţă de spatele lui Milenko, dar ţiganul, cu un gest hotărât, o îndepărtă.

– E cald, zise. O să dansăm deseară, când începe *paciv*-ul.

Mate şi nevasta lui Costante se duseră să vadă de frigare. Rodolfo dormea sub căruţă, cu capul sprijinit de roată. Iar micuţa Bali traversă curtea încoace şi încolo, alergând după căţeaua fraţilor Mascherpa.

În momentul acela Rama veni sub umbrar, strângând în mâini o năframă mare, înflorată.

– Mă duc după ierburi, zise adresându-se tuturor. Unde pot găsi?

– Ce ierburi? sări Ermido.

– Ierburi. Îmi trebuie cimbru, bănuţi, trigonelă, brânduşe, chimion, spânz şi nalbă, pelinariţă, săpunariţă...

Ermido izbucni în râs.

– N-am auzit nicicând vorbindu-se de ele. Aici nu este decât muşeţel.

– Unde? întrebă Rama fără să clipească.

– Jos, către râu. E un câmp întreg, chiar lângă pădure. Vin cu tine.

– Stai cuminte, bunicule, interveni Milenko şi îşi dezveli şirul de dinţi foarte albi. Soră-mea găseşte singură drumul. Cât despre însoţitor, e aici un flăcău frumos, cum scrie la carte. Dacă vrea, poate să meargă el.

Arno nu reuşi să-şi reţină o imperceptibilă înălţare din umeri. Îşi căută ţigările pe pipăite, apoi îşi plecă ochii, jenat, şi începu să-şi scarpine o gleznă.

Rama ieşi din curte, trecu drumul şi o luă pe poteca de lângă casa lui Remigio.

Şi eu care o condusei la râu. Cu ceea ce urmează. Rama nu era fată, dar nici nu era măritată. Poate fusese mai demult, când era foarte tânără, aşa cum se obişnuieşte între ţigani, poate se avea bine cu Budo, acel *gagio* care se lipise de caravană. Dar asta nu se putea dovedi: ţiganii au legi şi obiceiuri diferite, e greu ca o *romni* să-l poată considera pe un *gagio* bărbat adevărat. Toate astea însă ar putea ţine de o tradiţie de-acum depăşită.

Dacă vrea, poate merge el, spusese Milenko. El, însă, rămăsese acolo, sub umbrar, să bea vin şi cafea. Departe, o rochie de mătase aştepta zece cuţite ca s-o sfâşie. Şi nu lipseau rugii de mure, papura, spinii, şi câte gropi în nămol, gata să primească bogăţia pletelor ei. Dar el n-avea nici cravată, nici pistol. Iar Rama cu

siguranță n-avea patru corsete. Însă pielea ei era fină, scoicile și tuberozele nu se puteau compara cu ea, nici măcar cristalurile când răsfrâng în joacă lumina lunii.

Vikingul, sub car, își întinse picioarele și deschise larg gura într-un căscat prelungit care părea un răget, mânia lui Odin. Alunecă la loc deschis și se ridică scuturându-și capul, se uită la capră și îi spuse ceva băiatului său. Apoi veni să bea cafea.

Dacă vrea, poate merge el, spusese Milenko. Desigur, putea s-o ducă departe de mal, murdărită de sărutări și de nisip, putea chiar să se îndrăgostească de ea, mânza sidefie nu avea bărbat, iar coapsele ei erau, poate, de gheață și de jar.

– Ce zi e azi? întrebă, întors spre Paracliser.

Luigi păru că se trezește dintr-un somn lung. Își frecă ochii, plictisit de banalitatea întrebării.

– Da, în câte suntem? Vreau să știu ce sfânt e azi.

– Douăzeci și cinci, zise Luigi cu vocea cleioasă din cauza vinului și a somnului. Douăzeci și cinci iulie, sfântul Iacob.

Natural. *Fué la noche de Santiago y casi por compromiso.*

Arno bâjbâi sub scaun în căutarea sandalelor. „Ah, Federico Garcia! strigă. Decadent și dezmățat."

Nimeni nu-l luă în seamă. Alergă, purtând în inimă un morman de poezie demonetizată.

O găsi foarte repede. O văzu aplecată să culeagă ierburi și alergă s-o prindă de braț, o răsturnă la umbra salcâmilor, pe o fâșie de plajă albă părând din piatră ponce.

– Repede, zicea ea. Repede, micuțule gagio, ce aștepți?

Dar el rămânea nemișcat, cu capul aplecat spre buchetul acela mare de plante aromate, îmbătat de parfum și de liniște.

Nodul care-i stătea în gât dispăru încetul cu încetul, pe când mâinile Ramei îi mângâiau părul, ceafa, neobosite.

– Te gândești la alta, zicea femeia cu un glas melancolic, sau poate nu mă vrei fiindcă sunt țigancă, îți zici că sunt murdară, bolnavă, nu-s de tine.

Puțin câte puțin. Mormanul de poezie explodă ca un balon umflat, înțepat cu un ac. Fraze nebunești, necontenite. Ah, Federico Garcia! N-avea lumină argintie pe copaci și nici măcar un orizont de câini care să latre departe de râu. Era însă briza. Boarea serii care se bătea cu spadele crinilor.

Peterecerea începu după apusul soarelui, când în curte abia se mai putea vedea. Dar Milenko puse repede în funcțiune generatorul de curent: patru lămpi luminară curtea ca ziua.

Îl văzură cu toții pe Budo cum tăia capra în bucăți cu un satâr. Niște porții

pantagruelice. Bărbații înhățară carnea friptă, începură să muște, să sugă, să-și lingă degetele. Și să bea. Pekar adusese toate sticlele în curte și nu mai prididea să scoată dopurile.

Cineva începu să arunce paharele peste gard. După care băură direct din sticlă și fiecare își ținea sticla între picioare.

Apoi se apropiară de grup și țigăncile. Bucățile de friptură erau așezate cu grijă pe o față de masă groasă, întinsă pe pământ.

Rama se ghemui lângă Arno, cu părul desfăcut și o basma roșie legată în jurul taliei. Dar nu mânca. Arno o întrebă de ce.

– Aștept să-mi dai tu.

Și se uita la celelalte femei, care primeau mâncarea din mâinile bărbaților lor.

– Ești nebună! șuieră Arno întunecându-se la față. Nu-s bărbatul tău.

– Adevărat, zise ea cu o voce calmă și incoloră. Nu încă.

Apoi se ridică, merse la căruță cu pasul ei semeț și elastic, de felină invulnerabilă, sigură pe sine.

Se întoarse ținând în mâini un vas de lut.

Țiganii amuțiră. Și ceilalți, bătrânii și bătrânele din Porticaccio, se opriră ca și cum un neașteptat curent de aer polar, lovindu-i, le-ar fi înghețat gesturile și cuvintele.

Rama înaintă, se opri în fața lui Arno care ședea m mijlocul grupului, și își roti privirea ca pentru a arunca o provocare. Lăsă cu hotărâre să-i cadă vasul pe cimentul curții.

Cioburile se împrăștiară în toate direcțiile. Atunci Rudolf se ridică în picioare cât era de lung, își dădu peste cap părul blond și, în tăcerea generală, rosti cu glas răsunător:

– L-ai ales de bărbat pe omul ăsta. Numai când cioburile s-or lipi singure la loc te mai poți despărți de el.

Apoi luă o mână de sare și o împrăștie pe fața de masă.

– Și totul să țină până cod sarea n-o să mai aibă gust.

Maiacă începu să plângă. Până și Paracliserul își reținea cu greu emoția. Milenko luă sticla și o aruncă peste cap într-o pornire de bucurie. Sticla se sparse, izbindu-se de pământ.

Apoi, femeile alergară s-o îmbrățișeze pe Rama. Iar el stătea acolo, așezat ca o piele roșie, năucit, neștiind dacă să râdă sau să nici nu-i pese de ceremonia aceea prostească. Ceilalți nu-i lăsară însă timp să se gândească. Două chitare lansară acorduri melodioase și bizare, Rudolf începu să cânte la vioară, iar micuța Bali să danseze frenetic.

Iar Rama? Își desfăcu basmaua roșie de pe șolduri și și-o puse pe cap, înnodând-o la ceafă. Era *diklo*, semnul femeilor măritate, înflăcărat ca o floare.

Se așeză lângă el și arătă cu bărbia spre mâncare. Rămase în așteptare, cu

ochii plecați.

– Ești nebună de-a binelea, repetă Arno. Sunteți loviți cu toții. Aici.

Și își ciocăni de două-trei ori fruntea cu degetul. Apoi, deodată, izbucni în râs.

– Ia și mănâncă, zise întinzându-i o bucată de friptură.

Chiar atunci vorbi Maiacà, iar vocea ei acoperi muzica, aplauzele și râsetele.

– Vrem spectacol!

– Ei, nu, obiectă cu blândețe Milenko. Nu se poate cu stomacul plin, e periculos. Să ne mulțumim cu muzica.

Dar Maiacà insista, cu vocea ei stridentă:

– Vrem spectacolul, ni l-ați promis.

Rudolf puse vioara pe un scăunel.

– Dacă vreunul dintre noi a promis, ne ținem promisiunea.

Băiatul alergă la căruță și se întoarse cu un mic vas de metal, cu o sticlă și patru cuțite. Rudolf își îndemnă nevasta să se așeze lângă ușa grajdului. Elisa se supuse fără să clipească. Între timp cineva turnase alcool în vasul de metal și-l aprinsese.

Milenko se ridică în picioare și strigă:

– *Ma kér giòke, Rodolf, hignas maato...*

– Ce spune? întrebă Arno întorcându-se spre Rama.

– Spune să nu facă asta, că-i beat. Dar Rudolf o face, chiar dacă-i periculos.

– Nu! țipă Maiacà.

– Nu! strigară și ceilalți.

Vikingul era însă hotărât. Vârî lama cuțitului în vas și aruncă fără să ezite o clipă. Cuțitul în flăcări se înfipse cu un zgomot sec în lemnul ușii, între șoldul și antebrațul Elisei. Imediat Rudolf aruncă al doilea cuțit, care nimeri în cealaltă parte, într-o deplină simetrie cu primul.

Priviră cu toții, cu răsuflarea tăiată, în cea mai profundă liniște. Se auzea doar bâzâitul slab al generatorului de curent care lumina scena.

Rudolf se clătina pe picioare. I se făcu greață și își frecă ochii cu palma stângă.

Rama întoarse capul în altă parte. Cei mai mulți dintre ei își plecară privirile și nici măcar Arno, în acel moment, nu se simți în stare să se uite.

Două lovituri seci în ușa grajdului, la un interval de câteva secunde. Apoi, lungi aplauze eliberatoare. Elisa era acolo, râzând molipsitor, cu spinarea lipită încă de ușă și cu alte două cuțite înfipte la patru degete de urechi.

– Și acum, fraților, vorbi tare Rudolf, aduceți de băut, să curgă gârlă.

În vremea asta Budo începuse să facă salturi mortale. Făcu vreo zece, apoi se opri și zise:

– Mi-e sete.

Micuța Bali se apropie cu un pahar de vin în mână, dar când Budo dădu să-l ia, puse repede paharul jos, în mijlocul curții. Atunci Budo, îndoindu-se foarte încet, se lăsă pe spate, la început cu mâinile pe șolduri, apoi făcând podul. Capul său răsturnat, înroșit de efort, era aproape de pahar. Trupul îi zvâcni, dar până la urmă Budo reuși să apuce paharul cu dinții și, încetul cu încetul, să se ridice din nou, sorbindu-i conținutul.

– Bravo! aplaudă Mareșalul.

Budo aruncă micuței Bali paharul gol și făcu o plecăciune stângace.

Atmosfera se electrizase, fiecare gest sau cuvânt provoca exaltare și încântare. Și cu toții beau înainte, fără măsură, fără reținere.

Arno fuma prostit, aproape desprins de tot ce se întâmpla în jurul lui. Când Rudolf se apropie cu cuțitul, începu să râdă amuzat.

– Să ne amestecăm sângele, zise țiganul.

Arno, râzând întruna, ridică din umeri. Rudolf îl apucă de încheietură, îi făcu o crestătură cu vârful cuțitului, chiar sub palmă. Simulând o durere insuportabilă, el începu să urle ca un lup, scutura brațul și țipa:

– Vai de mine, mă golesc de sânge și mor!

Între timp, Rudolf îi făcuse și Ramei tăietura și acum ținea una peste alta încheieturile bărbatului și femeii.

– Gata, zise. Acum ești *phral*, fratele nostru.

Dezordinea crescu, unii dansau, alții cântau, Pekar nu mai pridídea cu scosul dopurilor din sticle. Din a doua căruță apăru o arătare caraghioasă cu un tricou în dungi albe și roșii și o pălărioară pe cap.

– Asta cine-i? întrebă Arno obosit, bălăbănindu-și capul.

Ochelari extravaganți, un enorm nas fals, roșu ca o pătlăgea, fața mâzgălită toată cu alb. Era greu, sub atâta fard, să-l recunoști pe Costante, acel sinto piemontez. Purta o pereche de pantaloni largi, cu petice viu colorate, susținuți de o singură bretea groasă care-i trecea peste piept. Pe scurt, un clovn, cu ochii vopsiți și cu doi pantofi enormi, având vârfurile îndoite în sus.

Maiacà se întinse pe cimentul curții, pradă unor nestăpânite hohote de râs. Clovnul își ridică de mai multe ori pălăria. Era fixată pe cap strâmb, cu un elastic trecut pe sub bărbie. El trăgea, trăgea, o ridica atâta cât ajungea cu brațul, după care pălărioara aceea cât un măr îi scăpa din mână și-i cădea din nou pe cap, cu un pocnet sonor.

Maiacà urlă. Trebuiră s-o ducă de acolo, pe jumătate leșinată.

– S-a pișat pe ea, zise Mareșalul sorbind încă un pahar. Apoi începu să dea afară din el, aplecându-se peste gard.

Petrecerea mai ținu două ore. Bătrânii fură primii care se prăbușiră. Atunci Arno se mânie.

– Mare ispravă să te întreci cu bătrânii, care după două sticle s-au sfârșit. Vă arăt eu cum se bea. Aduceți aici o damigeană! De fiecare pahar pe care-l beți

voi, eu beau trei.

Ermido și Remigio ieșiră din curte la braț, sprijinindu-se unul de altul. Mareșalul dispăruse, la fel și femeile. Nu mai erau acolo nici Paracliserul, Pekar și fratele său Giovanni.

– Petrecerea s-a terminat, zise Milenko. Nici o întrecere, nici o înfruntare, a fost numai un chef între prieteni.

Țigăncile și copiii se retraseră în căruțe. Costante și Rudolf se îndepărtară și ei. Rămase singur, în curte, cu Milenko și cu Rama. Femeia aprinse un foc mic, făcu cafea și opri generatorul de curent. Apoi plecă și ea, fără un cuvânt, după ce aruncă spre Arno o privire echivocă.

Beznă. Beznă totală și liniște. Doar focul acela mic îl despărțea pe el de Milenko, două măști care se studiau cu prudență într-un duel cu fraze trunchiate, înecate.

– Ești grozav, zise țiganul întinzându-i ibricul cu cafea. Vorbești ca noi, te porți ca noi, ai același sânge. Hai cu noi!

– Aiurezi, spuse el surâzând îngăduitor. Rădăcinile mele sunt aici, unde m-am născut. M-am zbătut o viață ca să ajung din nou la aceste câteva case.

– Știu. Azi, când erai la râu cu soră-mea, am stat de vorbă cu prietenii tăi. Știu totul despre tine, te cunosc ca pe caii mei.

– Și atunci?

– Hai cu noi și treaba-i făcută. Soră-mea te-a ales de bărbat, ne-am amestecat sângele, ești tânăr, ai toată viața înainte.

– Petrecerea s-a terminat, îi aminti Arno. Mi-am băut partea și m-am distrat, poate am spus și prostii. Dar n-o să-mi pretinzi acum să iau în serios glumele și scamatoriile, vreau să zic ulcioarele sparte și sângele amestecat.

Milenko sorbi o înghițitură zdravănă de cafea și puse ibricul lângă flacără.

– Lasă, nu pretind nimic. Tu nu ne cunoști obiceiurile, ești neștiutor ca un. copil și pe copii nu-i obligă nimeni la nimic. Dar soră-mea știa ce face. S-a măritat cu tine, pricepi? S-a angajat, nimeni n-o să mai poată să se apropie de ea și, chiar dacă n-o să vii, o să te aștepte toată viața.

– Asta-i o nebunie, zise Arno. E lipsit de sens ceea ce faceți.

– Fiecare are legile lui. Și eu aș putea spune: lasă casele să fie morminte pentru cei ce le-au făcut.

Bău o altă gură de cafea și se ridică. Umbre și lumini alunecau pe fața lui mare și măslinie.

– Poate că tu ești nebun, tu, care vrei să faci înconjurul lumii.

Arno îi aruncă o privire piezișă. Milenko mai zise:

– Mâine plecăm. Nu știu când mai trecem pe aici.

– Unde mergeți? întrebă el cu gândul dus.

– Nu-l întreba niciodată pe țigan de unde vine și unde se duce. Noi umblăm peste tot, liberi ca păsările văzduhului.

Și începu să recite, abia murmurând, cuvintele unui vechi cântec țigănesc:

Mi-e casa în vântul făr' de-amintiri,
în cărțile vântului mi-e învățătura,
ca marea, renumele-n vânt mi-l trimit,
ca vântul, în vânt mi-e sfârșitul...

Ridică o mână, abia mișcând-o în semn de salut.
– *Laci bàhit*. Noroc bun.
Arno rămase singur, lângă focul care se stingea.

XII

Dacă prostul ar persista în prostie, ar deveni înțelept.

WILLIAM BLAKE

Aproape în fiecare seară, cu două ore înainte de apusul soarelui, se urca în mașină și, cu viteză redusă pe drumul deteriorat, ajungea la cantonul de pe autostradă. Cantonul R 217. De pe șoseaua de racord nu ieșeau niciodată automobile mici, numai autocare mari sau monstruoasele mașini agricole care circulau pe banda a patra, cea rezervată vehiculelor foarte lente.

Obișnuia să bea bere la bufet, cumpăra țigări, apoi intra în oficiul poștal. Omulețul chel de dincolo de ghișeu înălța capul din hârțoage, își scotea ochelarii cu un gest ostenit și făcea semn că nu. Întotdeauna. Din complezență se uita prin registru, controla în grabă toate literele, apoi își desfăcea brațele larg.

Într-o seară, îndată ce-l văzu că intră, se ridică brusc și se întoarse surâzător cu poșta. Era însă numai un jurnal, ziarul sindical la care colabora Politicianul.

Subliniat cu roșu, un articol pe două coloane, în pagina a treia. *Vizită la troglodiți*. Politicianul o aducea din condei, vorbea despre vizita sa la Porticaccio ca despre o experiență deloc dezagreabilă, avea cuvinte de înțelegere și de solidaritate pentru bătrâneii orgolioși, pentru comunitățile rurale supraviețuitoare, pe cale de dispariție totuși. Dar esența articolului era mereu aceeași, vorbea despre folclor și despre un anacronism naiv. Și termina prin cunoscuta perorație în favoarea politicii guvernamentale: „E într-adevăr deconcertant, în anul 1998, să vezi oameni care nu numai că nu acceptă agricultura industrializată, dar care merg până acolo încât predică ruralizarea industriei”.

Arno mototoli ziarul și-l aruncă în canalul de scurgere al viaductului. Apoi rămase acolo, să privească traficul, mașinile alunecau ca niște săgeți disciplinate pe cele două benzi mijlocii, bolizii de sport care se urmăreau pe marginea primei benzi aproape atingând parapetul.

Neliniștiți, ochii lui fixau capătul liniei drepte, într-o speranță idioată că o mașină de culoarea turcoazei metalizate va intra pe calea de racord.

Tot așa, seară de seară. Un fir de iarbă între dinți, sau țigara fumată cu mânie, apoi mormăielile acelea spuse pentru sine, cu măselele strânse, o obișnuință pe care și-o formase de câtva timp, o manie pe care nu și-o putea învinge.

Se întorcea în amurg, când soarele murea la orizont, în doliul drapelelor negre și violete. Bătrânii erau toți afară, așezați pe băncile din curte sau sub umbrarul fraților Mascherpa.

Acela era un moment în care nimeni nu îndrăznea să-i pună întrebări. El intra în cocioabă, aprindea luminarea în mijlocul mesei, pe un pahar răsturnat, apoi apăsa butonul difuzorului cu baterii.

Grieg. Mereu Grieg, concertul pentru pian și orchestră în la minor. Se învârtea în jurul mesei, încoace și încolo, cu un mers de animal în cușcă, într-o cadență pe care în zadar încerca s-o potrivească după ritmul muzicii. Din când în când, o înjurătură. „Ticăloasa” era cuvântul preferat.

Într-o seară, după cină, se duse să-l caute pe Paracliser. Îl căutase la cârciumă, și chiar îl așteptase o vreme. Dar Luigi nu ieșea în fiecare seară. Mai citesc și eu câte ceva, ici-colo, spusese, când am chef.

Și într-adevăr, când intră în căsuță, îl văzu pe Luigi la lumina lumânării, cocârjat peste o carte mare, cu o lupă de filatelist în mână.

– Ce-i? zise, întorcând brusc capul, ca și cum ar fi fost prins asupra unui lucru rușinos.

Arno se apropie, aduse un scaun lângă masă și se așeză.

– Ce-i? repetă Paracliserul.

Închise cartea cu un gest ostenit și puse lupa la loc, în sertar. Apoi mai luă un pahar, îl umplu cu vin și îl împinse peste masă.

– Pari supărat, spuse. Trist și fără vlagă. Spune drept că începi să te saturi de viața asta din Porticaccio.

Era multă amărăciune în cuvintele acelea. Dar Arno păru că nu observă. Sorbi o înghițitură, își căută țigările și întrebă:

– Ce citești?

Luigi întoarse volumul, înălță coperta neagră și uzată. *Institutiones theologiae dogmaticae.*

– O carte grea, zise Paracliserul. Scrisă aproape în întregime în latină.

– Urâtă treabă, surâse Arno. Apoi, cu o umbră de maliție: Oricum, citești și recitești, până la urmă te descurci. Am observat, știi? Am observat cum faci semnul crucii.

Paracliserul ridică ochii, speriat, ca o vietate încolțită.

Arno continuă:

– Tu nu spui în numele Tatălui, al Fiului şi al Spiritului Sfânt. Tu spui în numele Tatălui, al Fiului *său* şi al Spiritului *lor* Sfânt. Tu ştii mai multe decât preotul, ai mâncat cartea asta, cuvânt cu cuvânt, ai sesizat în unitatea şi diversitatea celor trei persoane diferenţa dintre *emanatio* şi *spiratio* reunite.

Luigi încuviinţă tăcut. Iar înclinarea aceea a capului trăda acum puţină vanitate, inefabila satisfacţie de a-şi vedea recunoscute eforturile, sârguinţa îndelungată din serile de iarnă petrecute în descifarea acelui cărţoi absurd.

– Mi-ar fi plăcut să învăţ, se lamentă. Dar acum, dacă eşti de acord, să vorbim despre altceva.

– Bine, să bem şi să vorbim despre altceva.

– Femeia aceea, îl certă imediat Paracliserul. Chiar nu ţi-o mai poţi scoate din cap? Alergi în fiecare seară la postul de pe autostradă... Şi te întorci mereu cu mâinile goale. Aia n-o să vină niciodată!

– Dacă n-o să vină, am să mă duc eu după ea. Am s-o târăsc până aici de păr.

– Nu, îl sfătui Paracliserul. Nu, în ceea ce vrei tu să faci nu este nici un pic de bun simţ. Aia nu vine aici. Şi apoi, ce te-ai face cu o păpuşă?

– E o artistă, obiectă el ofensat.

– O artistă, da. O căpoasă, învăţată, una care ştie câte-n lună şi-n stele. Dar ţie îţi trebuie o femeie cu şolduri largi şi cu braţe puternice, înţelegi? Ar fi bună ţiganca, chiar dacă are ochi de diavol. Însă ţiganca n-o să stea aici, poţi fi sigur. Nici aici şi nici într-un palat împărătesc. Aia-s nişte oameni care, ca să hoinărească, s-ar duce şi pe Marte, ba chiar şi în stele.

Arno goli paharul.

– Să vorbim despre altceva, zise. La naiba cu artista din Roma şi cu ţiganca. Să vorbim despre altceva şi să bem.

Şi vorbiră despre altceva. Şi băură. Iar după puţin timp ajunseră să discute despre maşina de înşiretat pantofii.

– Mai curând sau mai târziu, zise Paracliserul, au s-o pună în vânzare. Şi toţi au s-o cumpere, fii sigur. Iar apoi au să inventeze maşina de suflat nasul. Au s-o cumpere şi pe aceea. Apoi maşina de scos pipa din gură.

Arno izbucni în râs.

– Ce râzi, nătărăule? E legea progresului, nu? Tot ce poate face tehnica trebuie făcut. Trebuie produs, altfel vine criza. Dar ca să produci trebuie să consumi, şi cum ca să consumi trebuie să simţi nevoia, într-un fel sau altul trebuie să creezi nevoia. Iar odată cu cererea creşte cheltuiala, şi cu cheltuiala revendicările celui care produce...

– Ştiu, spuse Arno, ştiu pe dinafară povestea. Trag eu concluzia, dacă-mi dai voie. Întrucât ca să satisfaci revendicările trebuie să măreşti producţia, înseamnă că trebuie să sporeşti cererea, să creezi deci alte nevoi, şi tot aşa, la infinit. Adevărat?

– Din păcate, da.

– Și cine-i vinovat?

– Toți. Dar pentru cei patru revoluționari nătângi care s-au strecurat în guvern lucrurile merg bine și așa. Revoluția s-a cacarisit.

– Ajunge! ceru Arno. Să vorbim despre altceva.

– De acord, să vorbim despre altceva. Și să bem. Știi de ce-i plouat Ermido în zilele astea? Își aștepta băiatul, pe cel care locuiește la Torino. Venea în fiecare an pe vremea asta, la sfârșitul concediului. O vizită de câteva ore, dar pentru Ermido era sărbătoare, mai ales dacă prostănacul ăla îi aducea și nepoțelul. Acum n-a mai venit. De asta se smiorcăie Ermido și Filomena.

– Hm! Să vorbim despre altceva, te rog.

Și vorbiră iar despre altceva. Vorbiră despre lipsa apei, despre instalațiile de desalinizare amplasate pe coastă, despre monumentele artistice protejate de laser, date în grija unor supraveghetori navetiști. Vorbiră despre orașele-minge și despre orașele-țigară, despre un Los Angeles lung de optzeci de kilometri și despre Genova întinsă ca un șarpe între Ventimiglia și La Spezia; despre Florența-Prato-Pisa cu zgârie-norii lor ajunși acum până la Tirreno; despre Veneția, redusă la condiția de muzeu ruinat de umiditate; despre Milano, caracatița murdară, întinsă până la lacuri; și despre Roma, un alt oraș-țigară tolănit cu o lene indolentă de la Civitavecchia până la Anzio.

– Oribil, bombăni Paracliserul scărpinându-se după urechi.

Apoi vorbiră despre cele douăsprezece centrale termonucleare împrăștiate în toată peninsula. Și despre epuratoarele veșnic înfundate. O altă oroare, normal. O oroare și un pericol permanent.

– Și când te gândești că soarele ar putea da toată energia aceea! suspină Paracliserul. Dar nu. Trebuie să-i lingi în fund pe petroliști, iar acum și pe stăpânii uraniului.

– Întotdeauna am făcut-o, observă Arno. Depindem de alții, bătrâne. Nu avem materii prime, trăim prelucrând și perfecționând lucruri care nu sunt ale noastre.

– Și atunci să ne răzvrătim, nu? Chiar dacă suntem păduchi, America nu ne are grija, i-a ajuns lecția din Vietnam.

– Liniștește-te, Luigi, nu vorbi prostii. Acum treizeci de ani vietnamezii nu aveau nimic de pierdut...

– Dar noi? Noi ce avem de pierdut?

– Noi, ăștia din Porticaccio, nimic. Însă toți ceilalți o să se zbată, și încă cum! Nu se poate face revoluție gândindu-te la mașină, la frigider, la mașina de spălat și la robotul universal...

– Și la mașina de lustruit pantofi.

– Exact. După cum vezi, ne-am întors de unde am plecat. Ar trebui să schimbăm subiectul.

Paracliserul se duse să mai aducă o sticlă.

– Ce faci? zise Remigio. Te-ai apucat acum să te joci ca un băiețel.

Într-un colț al curții, Arno cărase cu roaba o grămadă de cărămizi. Erau niște cărămizi vechi, adunate de ici, de colo, cu răbdarea și încăpățânarea unui colecționar maniac. Cărămizi roșii, foarte frumoase.

Arno le aranja după o schiță indescrifrabilă. Din când în când din buzunarul de la spate al pantalonilor scotea metrul, măsura, apoi tăia bucăți de scândură, controla, bătea cuie, netezea suprafața neregulată a cărămizilor clădite pe verticală.

– Ce faci aici? întrebă din nou Remigio. Ai înnebunit?

Arno nu răspundea, își continua lucrul absorbit, netulburat nici atunci când apărură ceilalți și se așezară jur împrejur, observându-l.

Asta până când termină clopotnița, un paralelipiped înalt de o jumătate de metru, cu două tăblii înclinate în vârf, iar în nișă având clopoțelul de la undiță.

– Prostovanilor! izbucni Paracliserul, care până atunci tăcuse. Nu pricepeți ce face?

Spre seară, Pieve Lunga era aproape gata, chiar dacă numai în linii mari. Discutară îndelung în privința străzii Mazzini, a piațetei 20 Septembrie și a virajului Mostarino.

– Tutungeria era puțin mai încolo, zicea Ermido. Îmi amintesc de parcă ar fi fost ieri, îndată ce ieșeai de pe strada Cavour o aveai în față.

Arno mută cărămizile.

– Aici? întrebă.

– Cum așa. Și mai lipsesc două sau trei case. Lipsește curva de Eva, casa în care m-am născut. Fii drăguț, băiete, ia patru cărămizi și înalță-mi casa...

– Bravo, istețule, făcu Paracliserul. În felul ăsta clopotnița trebuie mutată și ajunge în mijlocul pieței.

Mareșalul susținea că în realitate Cârciuma Mare era așezată ceva mai la dreapta. Și Remigio îi dădea dreptate. Dar Pekar și Maiacà erau de altă părere.

Până la urmă se certară. Se făcuse întuneric, abia se mai vedea. Arno își adună ferestrăul și celelalte scule, cu gesturi obosite. O melancolie deprimantă îl cuprinsese pe neașteptate.

– Mănânc două ouă și mă duc la culcare, zise.

Ceilalți ieșiră din curte, apoi se opriră sub șopronul lui Remigio, să stea de vorbă. Arno auzi multe și mărunte. Cei patru de afară știau o mulțime de lucruri, vorbeau despre satul dispărut, despre Cârciuma Mare, despre biserică și despre tutungerie, însă din când în când careva vorbea despre el.

– Are cap, dar încă-i prea tânăr.

– Ba nu. Se poartă așa fiindcă se gândește tot timpul la scroafa aia de la

Roma. Dacă nu și-o scoate din minte, n-o să facă niciodată nimic.

Îl auzi pe Remigio, foarte clar:

– S-a încăpățânat. Eu i-am spus din prima zi că-și pierde vremea.

Paracliserul:

– Încet, prieteni. Poate că în scurt timp băiatul își rezolvă treburile, într-un fel sau în altul.

Apoi, vocea lui Ermido, distinctă:

– E un măgar. O are pe țigancă, nu? Sora lui Milenko le taie pe toate. Asta poate să facă patru copii în trei ani. Ați văzut și voi în seara aceea, când a spart vasul în curte. L-a ales de bărbat...

Cineva începu să râdă. În sfârșit, glasurile se îndepărtară. Arno adună firimiturile de pâine și cojile de ouă și le aruncă în firida căminului.

Apoi suflă în luminare și se trânti pe pat.

Nu închidea niciodată ușa, nici măcar noaptea. Îi plăcea rumoarea nocturnă a miilor de vietăți minuscule care se izbeau cu încăpățânare de perdeaua din tifon, zgomotele micilor rozătoare care urcau și coborau de pe arcada căminului, liliacul, bufnița de pe acoperiș, lăcomind la prăzi îndepărtate, insensibile la chemarea ei. Îi plăcea mai ales boarea care intra în rafale și inunda camera, aducând cu ea mireasmă de fân umed.

Se trezi într-o dimineață dintr-un somn adânc, populat cu fauni, hipogrifi și spiriduși care dansau în cerc.

Cineva îl scutura de umeri. Ultimul drăcușor făcu o strâmbătură batjocoritoare și dispăru într-un hău deschis pe neașteptate în câmpul fumegător.

– Ce-i? bombăni încă zăpăcit. Apoi deschise ochii și se ridică, înfrigurat, căutând cu mâini lipsite de vlagă sandalele sub patul de campanie.

Era Giovanni, Radioul.

– E aici cineva. Unul care face măsurători.

Arno căscă lung. Încercă să se întindă din nou, dar celălalt îl apucă de păr.

– Ți-am spus că e unul care face măsurători, unul de la autostradă. Mie puțin îmi pasă, însă dacă asta te deranjează, scoală-te și du-te să vezi ce-i.

– Unde?

– Pe poteca de lângă pădurea de la Trei Stejari. Un tip care a înfipt picheți, țărușii ăia albi cu roșu, și se uită printr-o mașinărie care seamănă cu un ochean...

Își trase cizmele și alergă afară, fără cafea, fără ouă.

Individul era acolo, într-adevăr, chiar la începutul potecii. Fixase goniometrul pe marginea gropii și din când în când se apleca să se uite, apoi să noteze într-un carnețel pe care-l ținea într-un buzunar lateral.

Arno, puțin mai încolo, privea. Celălalt își vedea de treabă, fără să-i pese de prezența lui. Atunci Arno luă o piatră și se apropie.

– Ei bine, făcu pe un ton de falsă indiferență. Ce faci tu aici?

Celălalt se întoarse încet. Era un tip uscățiv cu o cămașă roz și două bretele roșii care susțineau blugii netezi, strânși pe picior și suflecați până deasupra gleznei. O grisină.

Acum îl fac bucăți, gândi, îi rup gâtul dintr-o lovitură.

– Ei? reluă Arno, văzând că celălalt nici nu se mișcă. Ce măsori acolo?

Jigăritul lăsă în jos capacul instrumentului.

– Stabilesc repere, zise.

– Vorbește mai clar, topografule.

– Nu-i nimic de spus, îmi fac datoria și gata.

– Autostrada, zise Arno scrâșnind din dinți. Vorbește pungașule! Pe unde o să treacă autostrada? Vreau să știu locul exact...

Și strângea piatra, se apropiase cu un aer amenințător, însă celălalt, deodată, dintr-o săritură trecu pe partea cealaltă a gropii.

– Eu nu știu nimic, zicea, nu știu absolut nimic.

Jigăritul strânse din umeri.

– Nimic, repetă, nu știu nimic despre asta.

– Cară-te! Dacă mai vii, îți crăp capul și îți scot măruntaiele. Pe aici n-o să treacă nimeni, spune-i celui care te-a trimis. Pe primul care mai vine îl facem bucăți-bucățele!

Celălalt își adună lucrurile și se îndepărtă. Urcă într-o mașinuță gri-oliv, porni motorul și, înainte de a închide portiera, scoase capul și strigă:

– Mitocanule, scârnăvie!

Arno aruncă piatra. Dar mașina era deja prea departe. Văzu brațul topografului ieșind prin ferestruică, mâna pe care o agita într-un gest de sfidare și dispreț, cu degetul mic și cu arătătorul întinse.

Câteva frunze îngălbenite. Iar la căderea serii, un vânticel mai aspru, persistent, greierii țârâind mai melancolic, orăcăitul mai trist al broscoilor prin șanțuri sau prin gropile pe care argila râului le făcea la marginea pădurii.

În timpul zilei aerul era mai limpede, sub cerul de un albastru dungat cu verde și cu violet. Dar imediat după apus, aburi capricioși, de ceață, se agitau pe deasupra câmpurilor cu lucernă, o pâclă deasă înfășură miriștile și stufărișul înspre râu.

Apoi, negrul bituminos și roșcat al norilor care veneau pe neașteptate dinspre apus. Și vuietul. O succesiune prelungă de fulgere și tunete, câteva boabe de grindină, vântul care clătina copacii și rupea ramurile mai fragile, secătuite de căldura verii. Apa răpăia pe umbrare și pe țiglele coapte, curgea în mii de pârâiașe prin crăpăturile din grădină, prin galerii și prin urmele lăsate de pași, ca să inunde, în sfârșit, depresiunile câmpiilor.

În cârciumă, trei lumânări aprinse. Maiacà croșeta, Francesco își chinuia pipa, Ermido și Mareșalul erau prinși în jocul de cărți, Remigio fluiera ghemuit în

haina lui din aba.

Într-o seară Pekar intră ducând un butuc și o legătură mare de mărăcini. Se învârti puțin în jurul sobei. Apoi aprinse focul.

Venise toamna.

Acum mergea în fiecare seară la cantonul de pe autostradă. De îndată ce apărea în pragul oficiului poștal, omulețul chel de dincolo de birou ridica un deget și-l agita ca pe un ștergător de parbriz într-un semn de negare, fără echivoc.

Nimic la poștă, nici o veste, nici o chemare telefonică.

Cabinele telefonice se aflau de-a lungul coridorului. Arno atingea ușile cu nepăsare și trecea privind fix înainte, cu o expresie de siguranță interioara. Dar în fața ultimei cabine se oprea puțin, nehotărât. În fiecare seară. Neliniște, jenă, dorință, orgoliu. Un amestec mizerabil de sentimente contradictorii.

Într-una din seri intră, cu buzunarul plin de fise. Formă numărul de nouă cifre, un număr știut pe dinafară, nu datorită obișnuinței, ci din cauza unor solitare și chinuitoare jocuri ale fanteziei.

O dungă portocalie șerpui pe ecran. Aparatul suna în gol, dispozitivul de înregistrare automată nici măcar nu fusese cuplat.

Încercă în seara următoare. Și în cealaltă. Încercă timp de o săptămână, dunga portocalie de pe ecran părea o strâmbătură batjocoritoare. Ticăloaso, unde te-ai ascuns?

Mașinile treceau în viteză, de pe delușorul de lângă viaduct le urmărea evoluțiile, depășirile, nebuniile imprudente ale celor care renunțau la pilotul automat, sfidând regulamentul. Pândea mașinile de culoarea turcoazei metalizate, cu speranța că una dintre ele o să încetinească și o s-o ia pe calea de racord. Nimic. Absolut nimic. Era ridicol să se consume în așteptarea aceea deznădăjduită.

Și totuși, vru să încerce încă o dată. Iar când șarpele portocaliu se opri în centrul videofonului, inima îi tresări. Șapte, opt apeluri, poate zece, chemarea părea interminabilă. Apoi ecranul se tulbură, la celălalt capăt al firului Milena ridicase receptorul fără să racordeze videofonul.

– Cine-i?

Vocea răgușită. Vocea ei răgușită, inconfundabilă. El nu putu însă răspunde, o greutate imensă îi împingea stomacul, apăsa pe diafragmă, blocându-i vocea.

– Cine-i? repetă Milena.

O voce de păpușă, fără expresie, voce de femeie drogată.

Arno puse jos receptorul.

La bar, bău două pahare de whisky, tot nehotărât. Apoi se scotoci prin buzunare. Avea bani, actele, tichetele de benzină. Dumnezeule, ce făcea oare? Mergea la Roma în sandale, ca un pelerin, cu bretele, cu cămașa în carouri și cu

pantalonii pătați de vopsea.

Urcă în S 138-ul său, o luă de-a lungul viaductului și, ajuns la răscruce, avu un moment de ezitare, dar imediat o coti la dreapta, intrând pe autostradă.

Până la miezul nopții am și căzut peste ea, își zicea, apoi o iau de gât și-o aduc aici, înainte să se distrugă, înainte să se ruineze de tot.

Își aprinse o țigară, fără să-și dea seama ce face, căută în tabloul de bord un tranchilizant, îl înghiți și, când își simți pleoapele grele, puse în funcțiune pilotul automat și apăsă pe butonul care deplasa scaunul în poziție orizontală.

XIII

...quorum carnes sunt ut carnes asinorum,
et sicut fluxus equorum fluxus eorum.

EZECHIEL, 23, 20

Alerga, micuțul netrebnic.
Roșul verdele galbenul
semafoare bifurcări
paralelipipedele
schelete de metal și terase
cuști
ca niște cuiburi de viespe cuștile
balcoanele etajele
douăsprezece cincisprezece
optsprezece etaje
douăzeci și patru
și ascensoarele
uși ce alunecă pe glisiere
luminile
soneriile
interfoane care țârâie
și sirene ca niște pisici lovite de moarte
bufniturile
frâne care scârțâie
arde asfaltul arde
o mare de cauciucuri încinse
ulei ars
tăblii vineții.
Balaurul cu o sută de mii de solzi luminoși pândea, ca-ntotdeauna.
Mai era și muzica aceea de claxoane înnebunite, înfiorătorul „peisaj al mulțimii care vomită”.

Și blocuri
blocuri
blocuri
blocuri
blocuri
și iar blocuri semafoare pasaje subterane
drumuri îndrăznețe
în echilibru
pasaje suspendate ca panglicile, pentru pietoni.

Iar acum e aici, în fața a ceea ce odinioară era locuința lui. Dar n-o recunoaște, nu vrea s-o recunoască. Totuși se oprește lângă ea, așa, din instinct. Parchează mașina în piațeta ticsită, urcă pe trotuarul glisant și o senzație îngrozitoare îl încearcă din gură până în stomac.

Aerul. Îi lipsește aerul. Și fețele acelea, nu, fețele acelea albe lipite pe niște trupuri țepene, marionetele alunecând trufașe pe banda ce merge în sens opus... O halucinație pe care trebuie s-o uite cu orice preț.

Sare jos și picioarele îi tremură, amețeala îi cuprinde creierul, apoi se simte deodată strâns de gât. Se sufocă. Atunci introduce o monedă în aparatul care distribuie oxigen. Trage adânc, aplecat deasupra inhalatorului, apoi aparatul face clic și încetează să mai producă gaz. Însă el se scotocește prin buzunare și repetă operația, încearcă Pin de pădure, încearcă Eucalipt, încearcă Spumă de mare și Flori de câmp. Încearcă de toate, până își termină mărunțișul.

Năuc, cu nările iritate și ochii lăcrimând, intră în bar. Barul său. Ca un automat se îndreaptă spre colțul unde se află masa *lui*.

O stranie învălmășeală în minte, ca și cum ai amesteca laolaltă sare și zahăr. I se pare că n-a părăsit orașul niciodată. Barul, barul său, e cel dintotdeauna, imaginea fetei care trage cu ochiul din tonomat, cea cu patru sâni și cu părul roșu, e aceeași, la fel și mutra barmanului. Și totuși... Iată, de exemplu, nu reușește să-și amintească numele omului care i-a servit cafeaua de mii de ori. Poate că a trecut un secol de când a întins-o spre refugiul său de la Pieve Lunga.

Fața barmanului rămâne imperturbabilă, ca de sfinx. Cu un gest calm și indiferent servește whisky-ul și se întoarce în spatele tejghelei. El se privește în oglindă și aproape că se îngrozește văzându-și reflectată fața arsă de soare, cămașa în carouri, boțită și pantalonii decolorați. Apoi apasă pe butonul telefonului din mijlocul măsuței. Se aprinde becul verde, iar el formează repede numărul Milenei. Dar aparatul de la celălalt capăt al firului sună în gol. Nici dispozitivul de înregistrare automată nu-i cuplat ca de obicei.

Atunci se uită în carnețel și formează numărul prietenului său Giulio, al cretinului de Giulio Cardoso, funcționar de categoria a doua, frumos, stimat și carierist.

Era acasă. Sigur că şi-o amintea pe Milena Alvarez Heredia, spaniola aceea languroasă. Numai că...

– Ascultă, îmi ceri imposibilul. Cum poţi pretinde să ţi-o găsesc cât ai bate din palme? Asta are un circuit imens, cunoaşte jumătate din Roma...

Bău încă un whisky şi începu să fumeze, după ce mai întâi vârâse în tonomat o fisă triplă, cea care blochează aparatul dând în schimb un sfert de oră de linişte. Însă, deşi blocat, aparatul continuă să clipească din luminile lui imploratoare. Coama roşie şi cei patru sâni ai fetei îi amintesc de un fotomontaj vechi al lui Yehuda Neiman. Coama îi aminteşte şi de...

În momentul acela simte că-i renaşte o speranţă. Consultă cartea de telefon şi, încet, chinuit de teamă, formează numărul Bettei Aloisi, roşcata nesăţioasă.

Era acolo, era acasă şi ea, toţi erau acasă în seara aceea stupidă din mijlocul săptămânii, numai Milena nu stătea pe la casa ei.

Un vag sentiment de dezgust îl cuprinse îndată ce vocea Bettei îi ajunse la ureche. Micuţule, micuţul meu, unde te-ai ascuns în tot timpul ăsta? Sigur că te aştept, vino imediat, eu fac un duş şi mă parfumez toată...

Arno iese din bar clătinându-se. Ar fi făcut mai bine să fi mâncat ceva, stomacul gol îi chiorăie şi simte că alcoolul i se suie la cap.

Urcă în maşină şi porni, dar nu mai recunoaşte străzile, oraşul în care trăise mereu părea un labirint, apăruseră tot felul de semne noi în cele trei luni, uriaşe manechine luminoase se mişcau pe terasele zgârie-norilor şi un aer rece făcea vârtejuri la răspântii, ridicând cocoloaşe de hârtie, smocuri de puf şi câteva frunze îngălbenite.

Când Betta deschise uşa, el se sprijini de uşor şi zise obosit: „Ecce homo”.

Betta îl privi lung, cu capul uşor înclinat, în tăcere, îmbrăcămintea lui Arno era cam ciudată, însă ea nu făcu caz de asta. Ridică o mână şi, întinzând arătătorul ca un cârlig, îl invită să intre. Erau de toate în gestul acela: ironie, reproş, până şi o ameninţare glumeaţă.

Continuă să-l studieze, în timp ce el îşi mânca sandviciul şi bea bere. Apoi începu să-i pună întrebări peste întrebări, dar el abia răspundea, era prea ocupat să-şi umple stomacul.

– Ce-ai făcut tu e lipsit de orice sens, zise Betta când, în sfârşit, reuşi să-şi facă o idee despre cum îşi petrecuse Arno vara. Vreau să spun: cum poţi să renegi un oraş ca Roma?

– Roma e dezgustătoare. Toate oraşele sunt dezgustătoare.

– Nu-i adevărat. Poate că pur şi simplu erai cu nervii la pământ. Acum însă te-ai întors ca să rămâi, nu-i aşa?

Arno scutură din cap în semn de negare.

– Atunci? exclamă Betta fără să-l creadă. N-o să spui că ai făcut tot drumul ăsta dintr-un capriciu, ca să vii să mă vezi. Ar fi prea frumos.

Arno se hotărî să-și golească sacul, imediat.

– Ascultă, încercă să spună cu o voce care se străduia să pară neutră. Ți-o amintești pe Milena Alvarez?

– Pe cine?

– Pe Milena Alvarez Heredia. Nu se poate să nu ți-o amintești, erai în casa ei la un chef într-o seară de iunie, am fost și eu, a fost și Giulio Cardoso, și alții, mai era și un tip care voia să-și bată joc de mine...

– A, da. Sigur că mi-o amintesc. Dar nu mai vine pe la cabinetul meu.

Se referea la cabinetul ei de cosmetică, destul de cunoscut. Însă Arno simți că minte.

– Ți-am spus că nu mai e clienta mea, n-o mai văd. Ultima dată am întâlnit-o chiar în seara aceea, acasă la ea. În orice caz, ce anume dorești?

– Să știu unde o pot găsi.

Betta Aloisi, roșcata nesățioasă, ridică din umeri cu puțină răutate.

– Ei nu, mititelule, cred că nu te pot ajuta deloc. Se ridică brusc și, cu pași iuți și ușori, se apropie de măsuța rulantă ce servea drept bar. Își turnă de băut cu o încetineală voită, studiată în cele mai mici amănunte. Apoi porni televizorul. Pe marele ecran încorporat în perete apăru fața rozalie a crainicului de serviciu, îmbrăcat în bleu-ciel, cu o cravată țipătoare în dungi verzi și portocalii.

Vorbea despre Marte. Dacă nu se producea vreun incident neprevăzut, expediția americano-sovietică urma să debarce pe planeta roșie peste treizeci și șase de ore. Crainicul bâlbâi câteva cuvinte omagiale, de circumstanță, în cel mai plat stil, apoi cedă microfonul unui renumit astrofizician de care nimeni nu mai auzise până atunci, iar acesta, cu diagrama aflată în spatele său, începu să descrie fazele cele mai importante ale marii aventuri spațiale.

– Te interesează?

Arno mișcă degetele într-un gest de plictiseală.

– Idioții! zise Betta închizând televizorul. Știi câte mii de miliarde au cheltuit pentru acțiunea asta stupidă?

Bl își flutură iar degetele. Dar Betta continuă:

– Cred că nici ei nu mai știu cât, acum. Idioți, meschini, idioți execrabili. Și când te gândești că ar fi putut cheltui banii ăia altfel...

– Adică?

– Podoaba, de exemplu. Puteau cheltui banii ca să facă să se ridice nu astronavele, ci podoaba, chiar și la cei mai îndărătnici.

Arno bombăni.

– E veche, spuse. Gluma preferată a bunicului.

– O fi. Dar mai demult, se zice, bărbații erau bărbați...

– Iar acum?

– Niște molâi. Tropăie, par mereu în călduri, dar când ajungi acolo...

El se ridicase ca să-și scoată mai ușor țigările din buzunarul ginșilor. Și

chiar în momentul acela Betta veni lângă el, îl cuprinse de gât, aproape sufocându-l.

– Nu vorbeam de tine, micuțule. Tu mi-ai plăcut întotdeauna, ești o minunată excepție. Aproape perfect.

– Te rog, zicea el pe de-o parte supunându-se, iar pe de alta încercând să amâne. Ajută-mă s-o găsesc pe Milena.

– Mâine.

– Nu, în seara asta. Vreau s-o văd imediat, trebuie să-i vorbesc.

Betta pufni lung, se desprinse și-i întoarse spatele.

– Nu te înțeleg, micuțule. Ce te-a apucat cu Milena? E terminată, fumează droguri din ce în ce mai tari și a trecut deja la seringă. Și-apoi, merge cu toți, bărbați, femei, adolescenți, bătrâni dezmățați. E o nimfomană, niciodată satisfăcută și, fără îndoială, frigidă.

Arno o apucă de umeri și o scutură violent.

– Ești nebună! zise printre dinți.

– Da, micuțule, eu sunt nebună. Iar tu ești un mare imbecil care nu înțelege femeile. Poate din cauza asta ești fascinat. Acum ascultă-mă bine. Tu ai vrea-o pe Milena ca s-o duci cu tine și să te distrezi cu ea. Dar Milena nu-i aici, aici sunt eu, nici pe departe frigidă, mă cunoști. Dacă mă vrei, bine, dacă nu, atunci cară-te!

Simți că sângele îi urca în cap, însă cu un efort apreciabil reuși să se stăpânească. Apoi își jucă ultima carte, cea a șantajului sentimental.

– Bine, mă car. Dar dacă îmi păstrezi cu adevărat o amintire plăcută, de ce nu mă ajuți? Am căutat-o toată vara, am așteptat-o degeaba, iar acum știu că s-a întors. Azi după-amiază, pe la șase, era acasă.

– Azi! Dar acum e aproape miezul nopții, ora orgiilor. Și tu vrei să știi unde e, nu-i așa? Ca să te duci s-o scoți, convins că ea o să vină după tine ca o cățelușă, imediat ce te vede.

– Te rog!

Betta dădu din umeri.

– Strici totul, micuțule. Chiar vrei s-o vezi pe Milena aia a ta?

Ieși din cameră și se îndreptă spre videotelefonul așezat într-o nișă din vestibul. Formă un număr, dar nu răspunse nimeni. Formă altul, lăsă să sune mult, fără să primească răspuns nici de acolo.

El rămăsese în pragul camerei de zi, sprijinit de ușor, neavând curajul să se apropie. O văzu pe Betta care, după ce consultase un carnețel agățat pe perete, forma repede un alt număr.

Cinci, zece, douăsprezece apeluri. Apoi ecranul făcu clic și se lumină. Apăru fața mare și mirată a unei femei de vârstă mijlocie.

– Oh, tu ești, Betta...

– Scuză-mă, Milena-i pe acolo?

– Da, dar...

– Spune-i să vină la aparat, e aici domnul Arno Varin și vrea să-i vorbească.

– Nu știu... Nu știu dacă va putea veni.

– De ce? E deja „plecată”?

– Te rog, Betta... Ciao, lasă-ne în pace.

– Spune-i că Arno vrea să-i vorbească. Dacă-i nevoie, aduceți-o cu forța.

Figura femeii dispăru de pe ecran. Betta îi făcu semn să se apropie, iar el veni, în silă, ca și cum ar fi fost invitat să atingă un șarpe.

Apoi o văzu. Obosită și îmbătrânită. Distrusă. O șuviță de păr îi ascundea o parte din obraz, iar ochii îl fixau indiferenți, goi și fără expresie, de parcă ar fi privit o piatră.

Simți că picioarele nu-l mai ascultau, iar în stomac un nod chinuitor.

– Arno, zise ea cu o voce cleioasă și îndepărtată. Ce nume caraghios!

Apoi avu un moment de slăbiciune, înclină capul și începu să cânte cu vocea ei răgușită:

De mis soledades vengo,
a mis soledades voy...

Văzu cum o trăgeau de acolo, sprijinind-o pe subsuori. Betta apăsă pe buton și închise videotelefonul.

– Ești mulțumit? Ai stricat totul, micuțule. Și acum cară-te, n-am deloc intenția să fac pe mama consolatoare.

El o apucă de mâini, încercă s-o apropie, dar Betta reuși să se elibereze.

– Nu-i nimic de făcut, trebuia să alegi la început, înainte de a te smiorcăi, eu nu mă culc cu un bărbat care se gândește la alta. Ar fi ca și cum aș face dragoste singură. Și în cazul ăsta mă pot distra la fel de bine și cu masculul pe care-l am în dulap, ăla nu se gândește la nimeni, își face treaba, docil și conștiincios.

Arno o fixă uluit.

– Masculul din dulap?

– Da, mititelule. Masculul din dulap. Vino să ți-l arăt. Și tu, campionule, vei fi acela care se va ascunde de rușine, nu eu.

Deschise o cutie, în dormitor. Dintr-un bulb moale, de mărimea unui dovleac, ieșea un viguros membru de plastic. Betta introduse ștecherul în priză. Membrul începu să se miște înainte și înapoi, ritmic.

– Un mecanism japonez, explică Betta, râzând. Ultima găselniță pentru momentele de solitudine. Am vândut mai mult de o sută, clientelor mele. E monopolul meu. Ai pălit? Ei te înțeleg, trebuie să fie umilitor pentru voi, bărbații...

Din bulb mai ieșea un fir conectat la un minuscul tablou de comandă.

Betta apăsă pe butoane.

– Trei viteze, și se lungește, se îngroașă după plac, se încălzește, se înroșește și se descarcă așa ca la armăsar, fără să se oprească vreodată... Ei, campionule! Te simți în stare să concurezi? Ai reuși să faci față până mâine?

Arno lăsă ochii în jos, dezgustat.

– Cară-te! repetă Betta. Poți să cobori acolo, la mașina ta, sau dacă vrei du-te dincolo, pe divan. Dar mai întâi spală-te, băiete, fiindcă miroși urât. Miroși a lemn, a pământ, a bălegar, ai pe tine toate putorile din lume.

XIV

Trobùl ekhé manuséske pach djéli: ekh giuvél, ekh grast, ekh tséra, ekb jag, taj vàreso soske te cingarél. (Un bărbat are nevoie de cinci lucruri: o femeie, un cal, un cort, un foc și de ceva pentru care să lupte.)

PROVERB ȚIGĂNESC

Rapidul sosi în gara din Piacenza cu o întârziere de numai cinci minute. Se opri pe linia a treia patruzeci și cinci de secunde, timpul necesar ca Arno să coboare și vreo patru-cinci muncitori în salopetă verde să urce. Apoi ușile se închiseră din nou și trenul plecă în liniște, ca și cum ar fi alunecat pe o șină de ulei.

Gara era pustie. Arno văzu doar un impiegat, cu bereta trasă pe ochi, așezat pe o bancă lângă automatul de bilete. O voce cârâi în difuzor: cifre, inițiale, elemente dintr-un cod de serviciu de neînțeles.

Afară, senzație de gol absolut. Odinioară acolo erau niște grădini publice, cu mulți ani în urmă, o fântână, un monument închinat cine știe cui și două străzi mărginite de copaci, cu șiruri de case. Acum nu mai e nimic. Doar o piață enormă, de o jumătate de kilometru lățime, cu rânduri și rânduri de mașini mari parcate, uriașe mașini agricole cu dungi verzi și roșii, remorci acoperite cu pânze impermeabile.

Îi era foame. Alese primul local de pe dreapta, „Felinarul roșu”. Soarele abia asfințise, însă reclamele luminoase clipeau deja puternic. Un nebun călare pe o motocicletă sălbatică îi șterse spatele. Se opri cu o ușoară ezitare în fața intrării, sub dovleacul ciclopic din care ieșeau sclipiri intermitente, roșii și violete.

Lume puțină, aproape toți în salopete, cu șepcuțele acelea ridicole din pânză de culoare deschisă, pe care scria numele sau apăreau emblemele cooperativelor agricole. Cooperativele marilor proprietari, firește. Se așeză la o măsuță din colț, aceeași la care șezuse în seara când îl condusese pe Politician.

Mai întâi bău o bere, apoi comandă friptură cu ceapă și o sticlă de vin.

Femeia în maiou verde, ca un licurici, veni lângă el pe la jumătatea cinei. Luă un pahar de pe măsuța de alături, se așeză în fața lui și, punând picior peste picior, își turnă de băut.

– Salut, zise, și o clipă studie paharul în dreptul luminii. Drace, aici se beau numai lucruri de calitate.

Arno înghiți îmbucătura, apoi își clăti gura și se uită la ea o vreme.

– Nu-mi mai amintesc cum te cheamă, vorbi.

– Spune-mi Gloria, zise blonda.

Gustă vinul, studie localul cu o aruncătură de ochi rapidă și suspină:

– Seară nenorocită!

Arno își termină friptura și își aprinse o țigară. O privea pe furiș, în tăcere, suflând fumul cu indiferență. Sticla cu vin se golise abia pe jumătate.

– Vrei o cafea?

Licuriciul făcu o strâmbătură.

– Dacă n-ai nimic împotrivă, aș vrea un whisky, poate chiar dublu.

Arno surâse. Ridică un deget ca să-l cheme pe barman, dar femeia se dovedi mai iute, întoarse brusc capul în direcția tejghelei și-l chemă cu o ridicare a bărbiei, aproape poruncindu-i. Barmanul era deja pregătit, cu sticla în mână.

– Seară slabă, repetă blonda și își mai roti o dată ochii împrejur, niște ochi neliniștiți, întunecați, cu privirea grea. Ascultă, frumosule. Mai e valabilă propunerea ta?

– Care propunere?

– Nu face pe prostul. Nu mai știu când a fost asta, poate acum două luni, în miezul verii. Dar îmi amintesc bine. Mi-ai spus: vino, puicuțo, patruzeci de kilometri, petrecem o noapte împreună și te aduc înapoi.

Arno făcu semn că nu. Blonda înghiți whisky-ul și își trecu limba peste buze, obscen.

– Nu-ți mai amintești? Ascultă-mă, frumușelule, în seara asta, aici, nu pup o liră, toți sunt istoviți, au terminat culesul și o iau din loc spre casă, la Milano sau la Bologna. Facem așa, tu îmi dai cincizeci de gologani și vin cu tine până și în Franța...

– Mașina, zise Arno și își aprinse o țigară.

– Mașina?

– N-o mai am. Am vândut-o la Roma, azi-dimineață.

– Minunat! exclamă blonda. Înseamnă că ești plin de bani, să nu-mi spui că i-ai cheltuit pe toți într-o jumătate de zi. Haide, îmi am culcușul aici, în spate, la nici o sută de metri.

Arno pufni. Blonda se ofensă.

– Te credeam mai fin, zise. Dar ești un mitocan ca toți ceilalți, semeni teribil cu bădăranul care aseară voia să-mi bage în fund un știulete de porumb...

– Faulkner, murmură Arno vorbind ca pentru sine.

Blonda însă nu pricepu, nu citise *Sanctuarul*.

La măsuța de alături se așezase un malac de peste o sută de kilograme. Își ciopârțea uriașul biftec de metan și înghițea îmbucături zdravene, mesteca și râdea.

Fu de ajuns o clipă. Blonda îi întoarse spatele lui Arno, își apropie scaunul de măsuța matahalei și începu să-i netezească părul de pe antebraț.

– Nu te-am mai văzut pe aici, zicea. Eu sunt Gloria, îmi fac de zece ani meseria, da-s mai strâmtă ca o fată mare. Mănâncă, maimuțoiule, termină-ți biftecul, că după asta te duc eu să facem un tur. Și nu-ți fie teamă, Gloria nu face pe mofturoasa, te servește cum vrei.

Arno plăti și se ridică. În piață, mașinile agricole și autocamioanele parcate păreau, sub lumina galbenă a reflectoarelor în formă de clopot, niște enigmatice mașinării de război. Nu se vedeau mitraliere, nici aruncătoare de mine antitanc, nici lansatoare de rachete, nici instalații laser. Era însă ca și cum ar fi ascuns sub pânze niște mecanisme ucigașe, gata să scoată la iveală turele fantomatice la un simplu semnal misterios.

Și acum, își zise, unde găsesc un fraier să mă ducă mai departe? Patruzeci de kilometri pe jos nu-s un fleac oarecare.

În latura opusă a pieții se deschidea ușa dublă a celuilalt local, „Lanterna verde”, cu splendidul ei dovleac din care țâșneau săgeți luminoase de culoarea gușterului.

Înăuntru, o duzină de camionagii, oameni care beau în grabă, stând în picioare, aplecați peste tejghea.

Piticul, vârât ca într-un sac în salopeta lui cu galben și violet, îl apucă de braț.

– Iarbă? îi propuse cu glas catifelat.

Arno îl respinse.

– Atunci praf. Pentru un pol îți dau o doză bună, un produs din cel mai pur, prima calitate...

Îi întoarse spatele, se apropie de tejghea și ceru de băut. Încercă chiar să lege o conversație, dar nimeni nu-i dădu atenție. Din când în când, câte unul se îndepărta, înlocuit îndată de alți mușterii rupți de oboseală. Un flăcău cu un mare semn vânăt pe obraz voia o salată de varză. Răbdător, barmanul încerca să-l facă să priceapă că dorința lui nu se potrivea cu sezonul. Miroase urât, explica el, e încă prea moale și verde. Dar celălalt insista.

Arno cumpără țigări și o sticlă de coniac, una plată, cu păhărelul înșurubat. Și-o băgă în buzunarul de la spate al blugilor și ieși în piață. Parcurse doi kilometri ghidându-se după indicatoarele care arătau direcția spre autostradă. Apoi, ajuns la răspântie, se ghemui pe marginea drumului, cu spinarea sprijinită de parapet.

Nu trecea nimeni. Un câine vagabond veni să-i adulmece sandalele, un

animal costeliv, cu blana jumulită și cu ochii mari, plin de suferință. Arno, se scotoci prin buzunare. Căuta ciocolata pe care barmanul de la „Lanterna verde” i-o dăduse în loc de rest. Scoase încet staniolul care învelea bucata de ciocolată, pe când câinele fremăta, ațâțat: o îmbucătură insolită pentru un animal obișnuit cu gunoaiele și cu șoarecii de câmp. Îi lingea mâna, nu voia să plece.

Becul galben atârnat deasupra, la răspântie, dezvăluia un peisaj confuz. Munți de moloz și de fiare vechi, împrăștiate peste tot, o succesiune dezolantă de dune și de cratere, deșertul lunar presărat cu pulbere gălbuie și cu meteoriți scânteietori. Ceva ce la prima vedere putea să dea impresia de frumusețe sălbatică. Însă, dacă te uitai mai bine, peisajul apărea posomorât, un respingător morman de gunoaie terestre.

Îi era frig. Își regretă bluzonul din plastic pe care-l lăsase la Porticaccio în graba plecării neprevăzute. Atunci deșurubă capacul sticlei și bău o înghițitură mare. Sărmanul animal îi lingea mai departe mâna, într-un elan de recunoștință canină i se ghemuise sub genunchi, dar când farurile puternice ale unui automobil apărură la curbă o zbughi repede de sub picioarele lui și dispăru, lătrând, dincolo de dune.

Arno sări în picioare, așteptă cu degetul ridicat. Un gest lipsit de speranță. Dar autocamionul încetini, și pentru că intrarea pe banda de circulație era cam strâmtă, apoi se opri.

Îl recunoscu de îndată ce urcă în cabină. Era matahala mâncătoare de biftec, uriașul păros care stătea aproape de el la „Lanterna roșie”, prostănacul luat în cătare de blondă.

Râdea, malacul, pe jumătate amuzat, pe jumătate furios.

– O hoașcă, zicea, departe de-a fi strâmtă ca o fată mare...

Și începu să povestească amănunțit. Arno îi întinse sticla cu coniac. Camionagiul, fără să scape din ochi drumul, bău și îi dădu sticla înapoi. După care începu să înjure.

– M-am săturat, spunea. Mi s-au umflat boașele ca niște lubenițe...

Vorbea de lubenițe, dar era furios din cauza sfeclei. Două sute patruzeci de chintale odată, toată noaptea la volan ca un tembel, fără oprire, dus și întors de la gară la locul recoltării. Și dimineața care nu mai vine, ia să încerce munca asta ăia de la sindicat!

Arno bombăni ceva printre dinți, cuvinte pe care celălalt le luă drept încuviințare.

– Italia mă-si! zise camionagiul. Mă întreb dacă era într-adevăr nevoie de harababura asta. Cândva locuiam aici, chiar prin locurile ăstea, un sătuc de trei sute de suflete la poalele dealurilor. N-aveam slujbă și abia așteptam să plec, dar când au venit ăia cu laserul și-au dărâmat totul, am văzut roșu înaintea ochilor. Puțin respect, ce dracu! Acum locuiesc la Milano. Ți-e și scârbă.

– Lasă totul și întoarce-te în părțile astea, se hazardă Arno, regretându-și

imediat cuvintele.

– Sigur, făcu ironic camionagiul, să mă întorc aici și să trăiesc ca un cerșetor, fără apă, fără lumină, fără servicii sociale. Și copiii? La ce școală să-i trimit?

Îl cercetă o clipă, suspicios.

– Din ce lume ai apărut tu?

Arno își aprinse o țigară. Fuma și fluiera, în surdină. Celălalt ridică din umeri și își reluă rechizitoriul. Acum avea ce avea cu planul decenal al agriculturii. Treabă de smintiți. Desigur, criteriile erau moderne, raționale, cinci mii de hectare pentru grâu, zece mii pentru nutrețuri, opt mii pentru vie, după felul terenului, dar micii agricultori nu mai existau, vechile gospodării le înghițiseră întreprinderile tentaculare aflate în mâinile câtorva proprietari. „Și statul îi subvenționează, înțelegi? Iar ăia profită mai mult decât înainte, în timp ce eu mă chinui în două camere de la periferie și fac naveta.” Își aprinse și matahala o țigară, apoi reduse viteza.

– O cotesc, zise. Unde te las, amice?

– Și eu o iau pe Valea Padului. Aproape c-am ajuns.

Noapte cu lună plină, cu duzi și sălcii de cretă, cu peșteri de umbră sub șirurile de plopi de pe marginea canalelor de irigație. Când o apucă pe drumul care se adâncea între pământuri, se împiedică după câțiva pași. Asfaltul era foarte stricat, crăpături și gropi, vegetație plină de rouă care luase în stăpânire tot terenul.

Instinctiv, ca determinat de o misterioasă chemare, ridică ochii spre bolta cerească. Nu era ceață, dar constelațiile se vedeau totuși mai puțin strălucitoare, cum se întâmplă întotdeauna toamna. Căută Carul Mare, grupul de stele cel mai familiar, și îl găsi imediat la nord, cu oiștea oblică, orientată nu spre pol, ci întoarsă deja spre apus. Mai erau și alte grupuri, alte aglomerări, nebuloase cărora cândva le cunoștea numele și poziția exactă în fiecare anotimp al anului, un hobby de tinerețe care lăsase urme vagi.

Picioarele îi erau vlăguite. În sandale simțea lunecând ceva, o murdărie compusă din praf umezit de rouă. Neliniștit, se opri în mijlocul drumului, se răsuci încet cu privirile fixate pe cerul înalt, solicitându-și memoria, ca și cum amintirea numelor și a poveștilor mitologice care ieșeau treptat la suprafață ar fi garantat exactitatea unei hărți interioare, înrădăcinată în străfundul sufletului.

Recunoscu Coroana, Lira, Lebăda, Vulturul care în momentul acela răsărea mai spre sud. Privirea uimită i se întoarse către răsărit, atrasă de strălucirea Pegasului, a Casiopeei și Andromedei, apoi se opri epuizată de căutarea zadarnică a Pleiadelor.

Eu sunt Perseu, zise cu voce tare. Sunt Perseu, strigă. Da, în timpul nopții sale romane omorâse Meduza, monstrul înspăimântător care-i împietrea pe oameni, însă acum îl aștepta altă misiune, la fel de periculoasă. Trebuia să

împiedice incursiunile devastatoare ale lui Cetus, krakenul lipsit de minte care, în furia lui, semăna moartea. Trebuia s-o elibereze pe Andromeda, legată cu lanțuri nu de o stâncă din mare, ci în vârful unui coș de fabrică. Dar unde era monstrul cu miasmele lui pestilențiale, cu otrăvurile lui ucigașe? Iar Andromeda cine era?

Ridică sticla de coniac într-un toast grotesc îndreptat către stele. Înghiți dintr-o suflare tot ce mai rămăsese, apoi aruncă sticla în șanț și-și reluă drumul.

Zece kilometri. Îl dureau picioarele, mergea ca pe catalige și frigul nopții îl pătrundea până la oase prin jerseul umezit.

Nu mai pot, gândi. Scruta câmpia în căutarea disperată a unei căpițe salvatoare. Dar succesiunea monotonă a ogoarelor, toate la fel, ordonate, îi părea repetata strâmbătură batjocoritoare a unei maimuțe, ca un rânjet, o sfidare a mersului său încăpățânat.

La un moment dat, întrezări sclipirea roșiatică din spatele tufișurilor, dincolo de cotitură. Și auzi, ca un arpegiu produs de spiriduși nevăzuți, un sunet slab și coborât ce se confunda cu susurul apei din canalele de irigație și cu țârâitul greierilor.

Grăbi pasul, apoi începu să alerge, cuprins de o agitație necontenită. Când văzu dincolo de curbă profilul căruțelor luminate de lună, se opri o clipă, își umplu plămânii cu aer și strigă:

– Milenko! Josipa, Rama, unde ești Rodolfo?

Liniște. Parcă spiridușii s-ar fi ascuns din nou în tufișuri sau ar fi intrat în găurile făcute de cârtițe. Până și flacăra, departe, avu o tremurare, parcă din dorința ascunsă de a se stinge ca să nu fie văzută de intrus.

Ajunse lângă foc, gâfâind. Mate, băiatul, puse chitara pe iarbă și se ridică în picioare. Rudolf își scutură coama blondă ca un pursânge plictisit. Milenko, însă, izbucni în râs.

Chiar lângă foc, pe Arno îl cuprinse un frig cumplit.

– Mi-e foame, zise, mi-e sete, mi-e frig, am mii de draci în mine...

Țiganii tăceau, prevăzători.

– Oameni buni, vorbi Arno cu o voce slăbită. Oameni buni, vă rog! Dați-mi să mănânc, găzduiți-mă, dați-mi iubire, altfel înnebunesc.

Apoi scoase din buzunar teancul de bancnote, le aruncă în aer cu un gest semeț, fără să-i pese unde or să cadă.

– E beat, zise Milenko.

Își chemă soția, o strigă și pe Rama. Prima veni cu o pătură, i-o aruncă pe umeri și înteți focul. Rama veni cu un ibric de cafea aburindă.

– Șliboviță, spuse Milenko. Dă-i să bea un pahar, moare de frig.

– Dar e beat! obiectă Rama. Asta are nevoie de cafea și de căldură...

– Șlibovița mai întâi.

O băutură foarte tare, făcută din prune. Ardea ca un blestem, nu în gură, ci

de-a lungul esofagului și în stomac. Apoi Arno înghiți cu lăcomie cafeaua fierbinte și simți imediat, stând înfășurat în pătură, că toată gheața din mușchi și din piept era pe punctul de a se topi.

Se întinse pe-o parte, în iarbă, cu genunchii adunați în calma și liniștitoarea poziție fetală. Cineva îi scotea sandalele, simți căldura flăcării lingându-i tălpile, apoi mâinile Ramei care îi ridicau capul, pernița moale a coapsei strecurându-se sub ceafa lui.

Dormi, poate numai câteva minute. Când deschise ochii, îl văzu pe Milenko stând de partea cealaltă a focului. Îl privea fix, răsucindu-și mustățile. O văzu pe Elisa, soția vikingului, și îl auzi pe Mate cum își acorda chitara, fără convingere. Apoi veni micuța Bali și începu să-i gâdile tălpile cu un pai.

Arno începu să râdă, dădea din picior ca un nebun ca să-i facă plăcere micuței, apoi se ridică, aproape înfierbântat, lăsă pătura să-i alunece pe spate și zise:

– Dați-mi șlivoță, în seara asta mă simt ca o chiuvetă.

– Șliboviță, îl corectă Milenko și îi întinse sticla pe deasupra focului.

Făcuseră tabăra sub un șir de sălcii care, la trei metri înălțime, se desfăceau într-o fântână de ramuri subțiri și atârnătoare până la nivelul ierbii. Salcia e copacul preferat al țiganilor, primul căruia îi dau frunzele, ultimul care le pierde; salcia e sălbatică și extrem de rezistentă, splendidă cu verdele ei oliv care se transforma ca prin farmec în argintiu la cea mai ușoară adiere.

Arno se agăță de sticlă, în vreme ce Rama încerca în zadar să-l împiedice. Apoi Milenko se ridică în picioare, înconjură focul și veni să se așeze lângă el.

– Ține, zise cu voce aspră și hotărâtă, întinzându-i teancul de bancnote. Altă dată ai grijă ce faci.

Arno îl privi uluit.

– Rudolf s-a supărat, explică Milenko. Convoiul îl conduc eu, dar șeful e Rudolf, cel mai în vârstă din *kumpania*, iar tu l-ai jignit, ne-ai jignit pe toți cu gestul ăla al tău...

– Despre ce vorbești? bolborosi Arno. V-am jignit? Dar ce-oi fi făcut, Cristoase?

– Lovelele. Ai zvârlit în aer o grămadă de bani cu obrăznicia unui *baro raj*, a unui mare domn. Altă dată să ai grijă ce faci. Știi mai multe decât noi toți, dar fiecare din noi știe mai multe decât tine și decât toată lumea. Trebuie să mai treacă timp, însă o să ajungi tu să ne cunoști.

Un val de mânie îl sufocă, apoi îi urcă la creier ca o coadă de scorpion gata să lovească.

– Ce vreți? strigă. Ați înnebunit?

Milenko îl apucă de braț, îi întoarse încheietura spre lumina flăcării. Era un mic semn acolo, lângă tendon, imediat sub palmă, amintirea unei ceremonii stupide, aproape ștearsă din memorie și din carne.

– Nu-ți amintești, îi reproșă Milenko aproape scandând silabele. Dar dacă Rudolf nu ți-a crăpat capul, semnul ăsta te-a scăpat, sângele pe care ni l-am amestecat.

Elisa se îndepărtă, la fel și Mate, târând chitara prin iarbă. Micuța Bali o zbughi de acolo ca o veveriță, sări pe scărița căruței și dispăru. Se îndepărtă și Costante, și toți ceilalți îl urmară, unul câte unul.

Milenko se ridică în picioare cât era de lung. Arno, ghemuit lângă foc, înălță ochii și-l privi fix pe uriașul care îl domina ca un zeu mânios, impresionant.

– Bucură-te de femeia ta, frate. Focul e al tău, la fel și noaptea și stelele și luna, și toată lumea din jur.

Făptura lui masivă dispăru în umbra căruțelor, dincolo de grupul cailor legați sub cerul liber.

– Povestește, zise Rama.

Și pe când întețea focul, un licăr de sălbăticiune îi sclipi în ochi, îmblânzit imediat în duioșia unei priviri ambigue, aproape maternă, lac adânc de promisiuni femeiești.

XV

Galopează, aleargă-n galop, fărâmă de fantezie! Dornică să te distrugă, lumea civilizată e pe urmele tale, nu te va mai lăsa în pace nicicând.

DINO BUZZATI

În zori, un ușor văl de ceață se evapora spre nord, acolo unde păduricea de plopi se întindea în lungul râului. Un soare roșu, lunguieț ca o uriașă picătură grea, apăru la orizont, dincolo de dealurile scunde, apoi se înălță, portocaliu, alunecând pe cerul de culoarea verde a mentei.

Erau și corbi. O legiune întreagă pe miriști, în tăcere, gata să-și ia zborul la semnalul conducătorului.

Clătinându-se, Arno coborî din căruță, își umezi mâinile cu roua ierbii și le trecu peste față. Elisa îi oferi cafea, Rudolf își ridică ceașca într-un gest liniștit și destins. Nu zâmbea, vikingul, însă trăsăturile feței sale, deși încruntată, nu trădau ranchiună.

Budo și băieții înhămau caii la căruțe. Rama ridică brațul și făcu un semn pe care Arno nu reuși să-l înțeleagă.

Atunci se duse încet în fruntea convoiului și sări pe capră, lângă Milenko.

Țiganul nu-l învrednici cu vreo privire. Se căută prin buzunare, luă un capăt de țigară și-l vârî în gură. Apoi se ridică, sprijinindu-se de coviltir, și se uită în spate nerăbdător. Un fluierat lung, de cioban, una din fluierăturile acelea

cumplite, cu două degete vârâte în gură, spintecă văzduhul. Cu cincizeci de metri mai jos, cineva făcu la fel. Milenko apucă hățurile și dădu bici cailor.

Convoiul înainta. Încet-încet. Câteva zdruncinături, o porțiune de netezimea uleiului, apoi alte zdruncinături în nesfârșita succesiune de gropi, deși atenuate de elasticitatea roților pneumatice.

– Condu, zise Milenko. Învață să ții hățurile. Și adăugă: *Hàntigo*?

Arno îi aruncă o privire dintr-o parte.

– Am spus *hàntigo*, pricepi? Cafea. Mai curând sau mai târziu va trebui să înveți limba noastră, băiete.

Deschise larg portița din spatele său și apăru după o jumătate de minut cu o ceșcuță aburindă în mână.

– Bea. Cândva îi spuneam *khalo*, cei care umblam prin țările din răsărit. Acum spunem hàntigo, în felul celor din neamul *sinti*. Dar tot cafea înseamnă.

Îi puse o mână pe mâna care ținea hățurile.

– Mai încet, zise. Caii sunt ca rândunicile, dacă strângi prea tare se sufocă, dacă strângi prea puțin scapă. Ca femeile...

Și râse, scuipă de două-trei ori, aruncă chiștocul care zbură dincolo de șanț.

– Spune. Cum s-a isprăvit cu *létrika*? Vreau să zic, cu mașina.

Vorbe ciudate. *Létrika*? Vândută, ca să nu apară tentații.

– Bine. Un cal bun face mai mult decât toate mașinile din lume.

Dar vocea țiganului trăda lipsă de convingere.

– De ce ai vândut-o? îl întrebă iar.

– Ți-am spus, ca să nu mă tenteze.

Adevărul gol-goluț. Mașina era unul din multele tentacule ce înconjurau capul Meduzei. Și ceilalți șerpi aveau nume, drogul, munca stupidă și de neînțeles, sexul obținut comod, lenea indolentă a noncugetării, blânda supunere în fața aparatelor, miile de alibiuri la îndemână ca să te sustragi chinului de a fi tu însuți.

– Ți-ar place să fii o statuie? întrebă Arno. Celălalt scuipă din nou, fără să răspundă. Nu, nu ți-ar place. Ei bine, m-am scăpat de *létrika* tocmai ca să n-ajung statuie, pricepi? Vreau să fiu un om făcut din carne și sânge, ca voi.

Milenko își încruntă sprâncenele bogate. Apoi râse.

– Vorbești ca popii, zise. Toți *rashaj-ii* au vorba aleasă, ca tine, dar spun o mulțime de minciuni.

– Eu nu spun minciuni...

– Poate.

Și nu mai spuse nimic cât parcurseră vreo doi kilometri. Convoiul înainta încet, însă peisajul familiar al Pievei Lunga apăruse în zare, mai aveau foarte puțin până acolo.

Milenko opri caii în mijlocul drumului, în fața casei lui Remigio. Pekar ieși

afară și alergă să deschidă larg poarta șubredă, invitându-i pe țigani să intre cu căruțele în curte, dar Milenko refuză.

– Nu ne oprim, zise.

Se urcă pe scăunel și suflă în trompetă.

– Veniți, femei. Vremea bună-i pe sfârșite, veniți să faceți provizii pentru iarnă. Avem sare, conserve, jersee groase, pelerine de ploaie. Avem chibrituri și lumânări, săpun, nasturi, ață și fermoare...

Arno se așezase pe pământ, cu spinarea sprijinită de roata căruței, iar Rama venise lângă el aducând ibricul cu cafea.

– *Hàntigo*, zise, întinzându-i ceașca plină.

Făcu semn că nu, îl durea capul și avea o ciudată stare de agitație prin tot corpul. Un țigan adevărat bea un litru de cafea pe zi, ca să se simtă ușor, ca norii și ca vântul.

El nu era însă țigan, băuse deja prea multă cafea, în timpul nopții.

Rama se ghemuise lângă genunchii lui și-l îmbrățișa într-o atitudine posesivă. Jur împrejur, privirile celorlalți. Privea Mareșalul, Maiacà, priveau Remigio, Ermido și Paracliserul. Iar în pădurea aceea de ochi care îl fixau citi un reproș mut. Ochii Ramei, în schimb, râdeau de bucurie, păstrând totuși o umbră de nesiguranță. E al meu, părea să spună privirea ei când umilă, când arogantă, pe bărbatul ăsta vi-l fur, îl duc departe și-o să-l țin lângă mine toată viața.

După ce se terminară vânzările, Milenko sări de pe scăunel și zise:

– Mișcă-te, băiete. Du-te și ia-ți lucrurile.

Abia atunci își dădu seama că era la răspântie. După un lung moment de nehotărâre, îl privi pe țigan drept în ochi.

– Nu vin.

Rama fu prima care se îndepărtă. Se duse cu capul plecat și dispăru în căruța ei. Apoi se îndepărtară ceilalți, țigani și *gage*.

– Astă-noapte parcă erai de altă părere, zise Milenko. Sau mi-ai confundat caravana cu un hotel?

– V-am cerut găzduire, încercă să se justifice Arno, încurcat. N-am crezut...

– N-ai crezut! Putem să te iertăm pentru seara *paciv*-ului, când ai luat în râs ceea ce pentru noi e cumplit de serios. N-aveai decât, încă nu ne cunoșteai obiceiurile. Dar ți le-am explicat, nu? Așa că noaptea asta nu ți-o iert. Puteai merge să dormi în căruță cu Budo, soră-mea nu-i o *lumni*, nu-i o dezmățată...

– Soră-ta e soția mea. Iar asta-i casa mea, zise arătând căsuța de dincolo de gard. Dacă Rama vrea, poate veni să stea cu mine, o să-i dau tot respectul.

Ochii lui Milenko scânteiară. Orgoliul lui era în parte satisfăcut, însă mai rămânea în el destulă nemulțumire și dezamăgire.

– Rama e o *romni* adevărată. Nu-i poți cere unei țigănci să se oprească, ar însemna s-o omori.

– Iar tu nu-i poți cere unui *gagio* să renunțe la locul unde s-a născut, ar fi ca

și cum ai tăia rădăcinile unei plante.

Milenko își scărpină gâtul, încurcat.

– Bine spus, acceptă în silă. Numai că tu, acum, numai ești *gagio*. Ți-ai amestecat sângele, ești de-acum un *rom*, țigan ca și noi.

Și surâse, convins că găsise un argument de nezdruncinat.

– Greșești, replică Arno sec. Sora ta nu mai e o *romni*. Ne-am amestecat sângele și acum Rama face parte din grupul meu, dintre noi, cei care stăm pe loc.

Milenko rămase cu gura căscată. Era cât pe ce să se înfurie, începu să pufnească, chinuindu-și gâtul, apoi, pe neașteptate, izbucni într-un râs sonor.

– Ești grozav, zicea, mereu am spus că ești grozav. M-ai înfundat.

Și clătina din cap, și râdea, lovindu-se cu palmele peste coapse.

– Ei drăcie, ce cap isteț!

Apoi îl lovi peste umăr și zise pe un ton serios:

– Ascultă, băiete. Inima îmi spune c-o să vii cu noi, sunt sigur de asta. Trecem din nou pe aici peste cinci zile, fără să ne oprim. Dacă ești de acord să vii, să stai pe drum. Îți spun încă o dată că trecem fără să ne oprim. Și ține minte, oricum, că Rama o să te aștepte mereu.

Se duse la căruța lui și, când fu pe capră, își mișcă mâna și salută:

– *Già Devleha!*

– *Già Devleha!* răspunse Arno.

Cu un salt, trecu gardul și dispăru în curte, în spatele casei.

La amiază călcară strugurii cu picioarele. Cerul se umpluse de nori, amenința cu ploaia, așa că Pekar îi sfătui să ducă zăcătoarea și hârdaiele sub șopron, la scuteală.

Îi călcară ca pe vremuri, fără teasc, într-un vas enorm care părea o barcă scundă cu prova retezată, un obiect lung de trei metri, înalt de șaizeci de centimetri, cu marginile răsfrânte înăuntru.

Vasul, pus pe două suporturi solide, fu umplut aproape până sus. Apoi Pekar își scoase ciubotele, Mareșalul își scoase pantofii și amândoi, cu pantalonii suflecați până deasupra genunchilor, săriră înăuntru.

Stând aproape și față în față, unul cu mâinile pe umerii celuilalt, cei doi începură să calce, ritmic. După cinci minute erau leoarcă de sudoare.

– Ei, voi doi! țipă Pekar întors spre Arno și Ermido, care ședeau ceva mai încolo. Ce mai așteptați, de nu intrați aici?

Ermido tresări, ridică ochii spre cer cum face găina după ce bea apă, și pufni.

– Curaj, zise, să mergem să ne plătim și noi de datorie.

În patru, începură să zdrobească strugurii ca niște apucați. Apoi, întrucât treaba îi înveselea, începură să cânte, ca amețiți de parfumul dulceag al mustului.

Femeile aveau de lucru cu zăcătoarele și hârdaiele, lângă vasul cel mare.

Maiacà avea grijă de cep. De fiecare dată când îl scotea, un șuvoi gros de must țâșnea și curgea în hârdaiele așezate dedesubt. Era un du-te-vino necontenit între șopron și pivniță.

Pe neașteptate, aproape alergând, Giovanni Radioul ieși din casă cu aparatul lipit de ureche.

– Au debarcat! strigă. Au debarcat pe Marte, chiar în clipa asta.

– Și cui îi pasă! făcu Mareșalul.

Toți începură să râdă. Ermido se aplecă peste marginea vasului, întrebând:

– Dar struguri? Sunt struguri pe Marte?

Pekar îl bătu pe umăr.

– Calcă, zise. Și dă-i pace lui frate-meu. Ăla își pierde vremea cu prostii.

Munciră până la apusul soarelui. Apoi, în cârciumă, mâncară cu toții cina comună pregătită de Caro și Filomena.

Veni și Francesco și vru să guste mustul.

– An bun, zise. Și adăugă: În noaptea asta al cui e rândul?

– Al meu și al lui Pekar, zise Ermido. Să sperăm că cerul rămâne înnorat, dar nu plouă.

– Vin și eu, se oferi Arno.

Pekar nu era de acord.

– Ești tânăr și puternic, observă, dar nu-i de tine să furi. Și apoi nu te pricepi, la primul pas greșit te-ai rostogoli la vale cu hârdăul în spate.

– Așa-i, făcu Ermido. Du-te și fă nani liniștit, iar dacă-ți reușește, visează-ți frumoasa țigancă.

Maiacà începu să cânte, cu vocea ei subțire și stridentă, Mareșalul își mută scaunul în spate și-și puse pe marginea mesei picioarele mari, roșii de must. Le mișca, le agita, le întorcea în fel și chip, în nenumărate poziții hazlii. Două picioare vorbitoare, dialogând îndârjit, două marionete într-un spectacol ilariant.

Seara se sfârși ca de obicei. Cu o zdravănă beție generală.

Francesco ședea pe treptele din fața casei. Ținea ochii întredeschiși în lumina amiezii, umedă după o ploaie abundentă; privirea somnoroasă și fixă îi stătea pe zidul ce delimita marginea opusă a curții. Mâinile i se mișcau cu pricepere și siguranță, ca două mecanisme de precizie. Împletea o cușcă de nuiele.

– Am fost după melci, zise Paracliserul.

Arno ridică plasa și i-o agită de mai multe ori prin fața ochilor, ca pe un clopoțel. Bătrânul lăsă nuiaua să cadă și întinse mâna, bâjbâind, până găsi plasa. O cântări, și o expresie de intensă mulțumire îi transformă, pentru o clipă, fața plină de riduri.

– E ceva! aprecie și își reluă lucrul.

– Îi mâncăm în seara asta, spuse Paracliserul. Sunt gata curățați, în anotimpul ăsta nu prea mănâncă, abia se mai mișcă în căutarea unei găuri

potrivite.

Francesco încuviință cu capul.

– Arno rămâne să cineze cu noi, adăugă Paracliserul. O tocăniță bună cu usturoi și cu pătrunjel.

Bătrânul mută cușca și se întoarse într-o parte.

– Arno e un ticălos, zise. O să vadă el în seara asta, îi spun eu ce merită.

O încrucișare de priviri uimite între Arno și Luigi, o tăcere prelungită, în vreme ce bătrânul își punea din nou cușca între genunchi ca să înnoade altă nuia, deasupra ușiței.

– Sunt aici, zise Arno. Ce nu-i în regulă, Francesco? V-am jignit cu ceva?

Bătrânul nu răspunse imediat. Bâjbâi în căutarea nuielelor, le alese pe cele mai viguroase, tăie cu cuțitul vârfurile de prisos. Când vorbi, vocea îi era tristă și stinsă, plină de melancolie.

– Tu nu cunoști lumea, spuse. Ești tânăr, ești un cal nărăvaș care nu suportă nici hamurile, nici zăbala... Glumești prea mult, băiete. Pe pielea altora.

Arno asculta atent, incapabil de replică.

– Oamenii aceia, continuă Francesco. Ți-ai bătut joc de tot tribul. Taci din gură! Te-ai fluturat cu fata, nu? Am văzut și eu, chiar dacă sunt orb. În seara cu petrecerea a spart vasul în curte, te-a ales de bărbat în fața tuturor. Nu-ți amintești? Erai beat ca un porc, de acord. Râdeai și vorbeai aiurea. Apoi ți-ai făcut crestătura, v-ați amestecat sângele, și la urmă, când s-a terminat petrecerea, ai rămas cu ei, și așa, și așa. Nenorocitule, unde-ai dormit în noaptea aia? Ai dormit în căruța țigăncii. Și după aceea, în cealaltă noapte, când te întorceai pe jos fără mașină. Rodolfo mi-a povestit totul. Erai beat, ca de obicei, și tremurai de frig ca un pui jigărit. Cine te-a încălzit, în noaptea aceea? Tot țiganca. Iar tu ieri dimineață ai făcut pe filfizonul, pe mofturosul, să văd, nu știu, depinde... Bagă-ți mințile-n cap, băiete, altfel într-o zi prietenul meu Rodolfo o să-ți crape capul. Sau poate preferi cuțitul lui Milenko în burtă?

– Nu mi-e frică de nimeni, zise Arno. Dacă într-o zi am să plec cu Rama n-am s-o fac pentru Milenko sau pentru Rodolfo. Eu voi fi acela care va hotărî și cu asta basta.

– Da, cu asta basta, cal nărăvaș. Pentru că ziua aceea e foarte aproape. Știi că orbii mai și prezic câte puțin?

Nu mai spuse nimic altceva. Se opri din lucru și își ridică mâinile în sus. Strângea pumnii și îi deschidea brusc, își mișca degetele chircite cu unghii lungi și îndoite asemeni ciocului unei păsări. Apoi își căută prin buzunare, scoase pipa și o umplu încet. Arno îi întinse un chibrit aprins.

Bătrânul fuma, bombănind abia auzit, sugea țeava pipei, molfăia scuturându-și ușor capul alb.

– O să mai plouă, zise. Mă dor toate oasele, mâinile, genunchii, toate încheieturile.

Goli scrumul lovind pipa de piatra roșie a treptei.

– Astăzi mă doare și pipa, pufni.

O să mai plouă, spusese bătrânul. Dar nimeni nu se aștepta la un uragan, și pentru că timpul se îmbunătățise de-o bucată de vreme. Înspre apus, cerul începu să mugească asemeni unui animal deranjat din somnolență. Și, pe neașteptate, rafale de vânt zguduiră obloanele, copacii, vârtejuri de frunze se ridicară în spirale șuierătoare și înspăimântătoare.

La început ploaia, cu stropi rari și grei. Răpăia pe frunzele de dovleac și pe rămășițele vegetației din grădină. Apoi, grindina căzu ca un foc de artilerie încrucișat.

– Adio struguri, făcu Remigio. Să sperăm că sus, pe deal, nu cade grindină, mi-ar plăcea să mai aduc un transport.

Erau niște boabe mari cât nuca, gheață vânătă ca plumbul. Arno închise ușa și se apropie gânditor de fereastră, șterse geamul și își puse coatele pe partea dinăuntru a pervazului. La zece metri distanță, în latura dinspre nord a curții, Pieve Lunga zăcea ca o femeie goală, la vedere. Jur împrejur, terenul înmuiat de ploile dinainte se surpă, năruit de pâraie de mâl, șipcile acoperișurilor cedară brusc, iar cărămizile verticale se răsturnară împroșcând stropi roșietici.

Frumoasa lui jucărie era distrusă. În mintea lui, rândunici și strigăte de copii zvâcniră viu, dureros, apoi durerea și neliniștea lăsară în loc un gust amar, simțit cu detașare, ca și cum propria lui suferință ar fi fost a altuia.

Curtea era albă. Albă de gheață. Poate că și țiglele mai rezistente se spărgeau, prunul nu mai avea ramuri, iar streașina șopronului atârna îndoită, plesnită, ca o trompă tăiată.

Arno își trecu antebrațul peste geam. În tumultul satului flagelat, un sunet slab și ridicol, ca o caricatură neputincioasă, ajungea din când în când până la el.

Clopoțelul. Rezista încă. Clopoțelul răsuna cu o violență pe care nici regele știucilor n-ar fi reușit s-o provoace. Apoi căzu o bucată de gheață mare cât un măr și frânse acoperișul minuscul, cu crucea. Opt cărămizi se scufundară în noroi, totul era zdrobit, plat ca un deșert.

Mustul începu să fermenteze după două zile. Nori de musculițe se învârteau insistent pe la marginile butoaielor, deasupra stratului de struguri storși și a ciorchinilor aflați în fermentație. Un zgomot înăbușit și tenebros ca un complot.

Era un continuu du-te-vino al celor care mergeau să controleze, și cu toții săreau pe treptele pivniței cu o satisfacție ce li se citea pe față. Perfect, zicea Pekar, tăind aerul cu degetul mare și arătătorul împreunate, ca și cum ar fi urmărit un invizibil fir cu plumb.

Mirosul era aspru, uneori supărător. Era însă un miros bun, plin de promisiuni. Lui Arno îi plăcea teribil. În ziua aceea își petrecu ore în șir pe pragul

pivniței, șezând cu o sticlă în poală, leneș și somnoros, scufundat în cea mai cumplită apatie. Parcă nici nu trăia.

Apoi, pe neașteptate, un vacarm absurd și îndepărtat, un car de luptă care se apropia implacabil cu un duduit trufaș și funest, prevestitor de distrugere și de moarte.

Iată-l, zise. Și sări brusc, ca o reptilă, gata să împroaște venin. Alergă pe drumul ce ducea la pădurea celor Trei Stejari. Văzu monstrul, la cotitură, enorm și zgomotos. Intrase deja în câmp și înainta spre plantația de plopi, trezind miriștile.

Se uită la bărbatul de la volan.

Era mare și gras, cu părul de-o culoare neobișnuită, puțin alb, puțin roșu, puțin gri-gălbui. Mâinile care se mișcau în jurul manetelor utilajului erau enorme și noduroase, din cămașa în pătrățele suflecată până la coate ieșeau două antebrațe amenințătoare ca niște buzdugane, cu încheieturile solide și pline de negi.

Vehiculul, un pachiderm cu dungi galbene și roșii, făcea o gălăgie infernală, pe măsura dimensiunilor lui. O duzină de lame se învârteau în aer ca vâslele unei pirogi de ciclopi, se scufundau în vegetația de sub arbori, ridicând nori de vegetație fărâmițată, bucățele de ramuri și grămăjoare de urzici.

Arno se așeză pe o moviliță, ceva mai încolo. Privea preocupat, cu un fir de iarbă între dinți. Conducătorul mașinii făcu mai multe ture, încoace și încolo, eliberă terenul care se întindea între cele două șiruri de plopi. Apoi puse în funcțiune uriașul ferăstrău mecanic și conduse vehiculul în spatele șirului din dreapta, își aplecă bustul în afara cabinei ca să verifice dacă lama făcea cum trebuie contact cu trunchiul. Trase maneta spre el. Un urlet cumplit – Arno nu reuși să înțeleagă dacă urletul acela era al ferăstrăului sau al copacului; două clipe de opinteală și copacul se prăbuși brusc, cu toate frunzele fremătând în cădere.

Mașina se mișcă și avansă șase metri, apoi se opri lângă al doilea plop. Omul trase din nou maneta. Din nou urletul sălbatic care sfâșia văzduhul, și imediat trosnetul. Continuă astfel până ajunse la capăt, pe drumul cu iarbă de la marginea râului. Apoi, monstrul galben și roșu se întoarse, fără să doboare copaci. Evident, înainte de a ataca al doilea șir trebuia să niveleze urma lăsată în stânga. Într-adevăr, ajunsă la capătul plantației, mașina se răsuci, trase ferăstrăul la locul lui și scoase cele douăsprezece lame rotitoare.

Arno se ridică în picioare ca împins de un resort, alergă înaintea mașinii și strigă:

– Acum gata!

Dar celălalt, din cauza zgomotului, nici măcar nu-l auzi, îl văzu doar și apăsă imediat pe frână ca să oprească pachidermul.

– Ajunge! strigă Arno. Întoarce-ți rabla și du-te de unde ai venit.

Conducătorul mașinii făcu o strâmbătură, apoi își dezveli dinții mari și rari și izbucni în râs. Un râs ascuțit și croncănitor, ca râsul batjocoritor al unui căpcăun beat.

– Ia te uită! zise cu o voce pe care se străduia s-o facă mieroasă. Și se lovi cu palma peste gât, poate ca să strivească un țânțar. Mi-au spus ei bine că pe-aici sunt nebuni, păduchi pripășiți care nu vor s-audă de autostradă...

– Chiar așa, întoarce-ți ghilotina și cară-te.

Bărbatul pufni, își descheie vesta groasă și lăsă să se vadă tocul unei arme care-i atârna de umăr.

– Vrei să-ți vâr un glonte între ochi? Dă-te la o parte! Arno nu se mișcă.

Conducătorul mașinii pufni din nou, pierzându-și răbdarea. Bătu cu degetele de câteva ori în toc, apoi dădu din cap și își încheie vesta.

– Dă-te la o parte, repetă. Fii atent că pornesc motorul. O să te fac bucăți și-o să spun că erai beat, că dormeai în iarbă și nu te-am văzut. Dă-te la o parte, maimuțoiule, că las levierul...

Zis și făcut. Monstrul de metal se mișcă într-un hârâit prelung, omul de la comenzi privi fix înainte, cu ochi de gheață.

Arno sări într-o parte, evită lamele rotitoare și înconjură vehiculul, alergând. Acționa fără judecată, se consuma într-un gest inutil și absurd, periculos și pentru ceea ce se putea întâmpla imediat, și pentru ce avea să urmeze. Dar, cu vinul băut, nu mai putea fi vorba de rațiune, o ură amestecată cu o furie de nestăpânit îi acoperise cu o pâclă vederea, orbindu-l.

Cu o săritură de fiară se năpusti pe treaptă. În același moment, celălalt încetini și ridică un braț ca o măciucă. Era tocmai gestul la care se aștepta. Cu amândouă mâinile îl prinse de încheietură și, strângând nebunește, se aruncă înapoi.

Se prăbușiră amândoi în iarba și ramurile frânte, sărind însă în picioare cam în același timp. Bărbatul de la autostradă își duse o mână la tocul de sub vestă, dar nu reuși să scoată arma la vreme. Arno se și aruncase cu capul înainte. Îl lovi cu fruntea în plin stomac, iar celălalt se îndoi gemând, bălăbănindu-și pe lângă șolduri brațele puternice, de urangutan.

Nu trebuia, categoric, să-i lase răgazul de a-și veni în fire. Așa că îl mai lovi de patru-cinci ori, în față și peste urechi. Apoi îl doborî de tot cu o lovitură de genunchi sub bărbie.

Uriașul se prăbușise fără suflare în mijlocul mărăcinilor, arătându-și albul ochilor și având o dâră de sânge scursă din buza crăpată.

– Pe ăsta îl iau eu, zise Arno scoțându-i revolverul.

Și-l vârî în buzunarul lateral al pantalonilor, apoi se răsuci brusc. Pachidermul de metal, nesimțitor, mergea în linie dreaptă printre al doilea și al treilea șir de plopi, masacrând cu rotitoarele lui lame tăioase vegetația.

Începu să alerge, trebuia să oprească mașina monstruoasă care, într-un echilibru precar și miraculos, avansa totuși cu precizie, ca și cum ar fi fost teleghidată. Când o ajunse și reuși cu greu să se așeze pe scaun, îl apucă spaima. Tabloul de comandă părea panoul complicat al bordului unui avion, o pădure de

manete și butoane însemnate cu cifre și litere de diferite culori. Căută cu picioarele o pedală care nu exista, bâjbâind după mecanismul frânei. Dumnezeule, era o nebunie să speri că ai putea pricepe în câteva secunde cum funcționa complexul acela de dimensiunile unui mastodont.

Atunci trase o manetă la întâmplare. Nu se produse nimic, mașina avansa mai departe, drept și sigur, fără să se abată cu un centimetru. Trase de alta. Vehiculul păru că se cabrează, se opri un moment, dar imediat monstrul o porni mai grăbit, cu lamele tăioase care ciopârțeau și mai repede.

Încă treizeci de metri și ar fi ajuns la capătul șirului de plopi. Disperat, își trecu mâinile peste față. Acum trăgea manetele și apăsa butoanele fără alegere, cu surescitarea neputinței, învins și uimit de monstrul care, imperturbabil, înainta, înainta distrugând pădurea lui, lumea lui, refugiul lui. O profanare. Bestia oarbă și infirmă care pângărea sânul mamei sale.

Ceva se întâmplă atunci când apăsă pe butonul roșu din extremitatea panoului. Un urlet de sirenă erupse dintr-un orificiu ce se deschidea deasupra copertinei, un urlet lung, sfâșietor, care nu încetă nici atunci când apăsă din nou butonul.

Deodată, pe neașteptate, un gând drăcesc îi trecu prin mintea răvășită. Urlă, zise în sinea lui, urlă tu, hoit bătrân, ăsta-i cântecul tău de lebădă. Ridică mâinile și le ținu astfel, pe jumătate înălțate, fără să mai atingă nimic.

Încă zece metri. Înainte, strigă, înainte, balenă nesătulă, ține-o drept, nu-mi face figura să deviezi chiar acum, așa, tot așa...

Apoi lamele se învârtiră în gol, nu mai dădeau de vegetație, monstrul traversă drumeagul pe când Arno sărea jos, strivi tufișurile și arbuștii de pe marginea apei și, cutremurând pământul, se scufundă în râu, la șase metri adâncime.

– Arno, ce-ai făcut!

Se întoarse încet, cu privirea încă buimăcită și un rânjet livid care îi încrețea buzele.

Era Luigi, Paracliserul. Iar în spatele Paracliserului apăru Pekar.

– Maică precistă, ce-ai făcut? Ar fi mai bine s-o ștergi...

Se uita la ei năuc. Avea în gât un nod care îl împiedica să vorbească. Atunci începu să râdă, tare, tot mai tare.

– Fugi! îi porunci Paracliserul. Nimeni n-a văzut nimic, noi nu știm nimic, nu te cunoaștem...

– Se vor întoarce, spuse cu greu, întunecându-se brusc, vor construi autostrada și podul, dar îl arunc în aer cu trotil...

Paracliserul îl zgâlțâi de umeri.

– E mai bine s-o ștergi, repetă. Du-te cu țiganii.

– Rama, suspină Arno ca vorbind copacilor. Trebuia să se întoarcă azi.

– S-a și întors. Dar nu erai acolo, s-o aștepți, prostule! Erai aici, ca să te bagi în bucluc. Milenko voia să oprească, însă când fata a văzut că nu erai acolo a zis nu, au plecat imediat.

– Și unde-s acum? întrebă, încercând să-și domine teama care îl cuprindea.

– Dacă alergi ca vântul, poate-i ajungi. Ține drumul până la Canalul Mare, apoi ia-o pe potecă la stânga, poate că-i întâlnești la ultima cotitură din Pieve Lunga.

Arno o luă din loc.

– Fugi! strigă Paracliserul însoțindu-l câțiva pași. Rămâi departe toată iarna, o să avem grijă de lucrurile tale și-o să te acoperim, niciunul dintre noi n-are să vorbească.

Începu să alerge, auzi vocile lui Luigi și Pekar, în spatele său, cum se pierdeau înghițite de golurile vegetației, cuvinte frânte pe care nu le mai înțelegea.

Adio, fanfaroni bătrâni. Adio tuturor. Remigio era departe, sub șopron, spăla damigene și sticle, Maiacà râdea, iar Francesco împletea colivii și coșuri, acolo era umbrarul, circiuma, Maria care fugea prin grădină după aceeași găină lacomă de salată și țelină.

Se opri o clipă, își masă splina care îl durea și, trăgând cu lăcomie aerul în piept, își roti ochii jur împrejur. Adio și ție, râule. Curând ai să te modernizezi, se gândi, un splendid râu disciplinat și civilizat, vei fi încălecat curând de un alt pod, nou, sclipitor, un pod inutil care să permită ca o sută de mii de neghiobi să alerge mai repede, să ajungă la Milano cu o jumătate de oră mai devreme decât o fac acum. Adio și pădurii, sanctuar al amintirilor, tabernacol de memorie fără timp.

Un luminiș. Vei deveni un luminiș despuiat peste vreo lună, o piață de beton largă de un kilometru, cu caldarâm, centuri de acces, magazine și automate distributoare, autoservice și cel puțin un motel glorios, cu steagurile în vânt. Și toți mizerabilii vor trece pe aici, toată lumea aceea mărginită, masacrată și nefericită.

Transpira ca un animal, iar tâmplele i se zbăteau ca lovite de pulsațiile unei inimi nebune. Un bondar negru zbura în jurul lui, apoi se roti nehotărât și dispăru într-un tufiș. De departe, de dincolo de pădure și de dincolo de canal, venea un zgomot vag, saboți plușați care mângâie asfaltul, un clinchet de clopoței somnolenți, un du-te-vino abia perceptibil, dar numai din când în când, ca într-un vis.

Alergă cu răsuflarea tăiată pe potecă, simțindu-și picioarele ezitante, plămânii încinși, si cu un gust acru de metal în fundul gurii, străbătu pădurea și, când ajunse la drum, pe loc deschis, soarele îl orbi, nu mai văzu nimic, decât o mare de iarbă care unduia și profilul verde-închis al colinelor. Nu, era și o căruță, căruța cu galben și albastru a Ramei, ultima din convoi, care lua curba chiar în momentul acela.

Atunci strigă, începu din nou să alerge cu puteri reînviate, pe când

chemarea clopoțeilor era tot mai distinctă, tot mai aproape. Era la adăpost de-acum. Văzu silueta Ramei, aplecată prin portița din spate, larg deschisă, apoi mâna pe care femeia i-o întindea râzând.

Iar el apucă mâna aceea, ancoră de salvare, cascadă de rouă în gâtlejul lui plin de uscăciune. Sări în căruță și se prăvăli pe spate pe scândurile căruței, cu picioarele atârnându-i peste cele trei trepte ale scăriței.

Poate dormi, ațipit într-un leagăn de sărutări și mângâieri. Apoi o văzu, fără *diklo*, cu părul desfăcut, negru și curgător ca în prima seară, ca în ziua aceea la râu, ca în noaptea de neliniște de lângă foc.

– Cafea, zise Rama turnându-i în ceașcă.

Arno se sforță, căuta un cuvânt ascuns în cutele memoriei, un cuvânt țigănesc, simbolul, mărturia acceptării vieții lui viitoare.

– Cafea, repetă Rama îmbietor.

El rosti doar cuvântul acela, apărut pe neașteptate ca un miracol.

– *Hàntigo*, zise. Și privi în zare, unde dispăruse Pieve Lunga.

Cuvinte țigănești în textul romanului: *bàhit* – noroc; *baro* (fem. *bari*) – mare; *diklo* – năframă (înnodată la ceafă e semnul femeii măritate); *gàchkanes* – țigani nemți; *gagio* (fem. *gagi*, plur. *gage*) – de neam diferit de al țiganilor; *già Devleha!* – mergi cu Dumnezeu! (cea mai frecventă formă de salut); *hàntigo* – cafea; *khalo* – negru (cuvânt vechi pentru cafea); *kumpania* – grup mai mic, familie; *laci* – bună (masc. *lacio*); *létrika* – automobil; *lumni* – târfă; *manghel* – formă de cerșetorie practicată de unii țigani; *paciv* – petrecere prietenească; *phral* – frate; *raj* – domn; *ràshaj* (plur. *ràshaj* sau *rashàja*) – preot; *rom* – țigan; *romni* – țigancă; *sinto* (plur. *sinte*) – țigan din aria Europei Centrale.

Apăruți în Europa în secolul al XlV-lea și provenind din India de nord-vest, țiganii slnt împărțiți de specialiști în trei mari grupuri: ROM, subîmpărțiți în Kalderàsa, Lovàra, Rumúngri, Ciuràra, Machvàja, Hervasko Roma și alții (aria balcanică și danubiană); SINTI, numiți și Manush, subîmpărțiți în Valchkanes (Franța), Gàchkanes (Olanda și Germania) și Piemontezi (Valea Padului); GITANOS (peninsula iberică și Franța meridională). Independent de grupul căruia îi aparține, când se desemnează pe el însuși țiganul folosește cuvântul *rom* (om).

Proverbul din fruntea capitolului XIV e formulat în idiomul țiganilor Kalderàsa. Expresia „Ma kér gioke, Rudolf, hignas maato” (Nu face asta, Rudolf, ești beat) în acela al țiganilor Hervasko Roma. (N.A.)